

GÖZ

SAYI : 4 / 2015

İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ İLETİŞİM FAKÜLTESİ HABER AJANSI YAYINIDIR.

- Dünyadan bir Yaşar Kemal geçti ● Dr. Mustafa Aydın: “Daha yolun başındayız”
- “Evliya Çelebi'nin İzinde İstanbul” ● “Yanan bizdik, siz kömür sandınız”

Değerli okurlar,

İstanbul Aydın Üniversitesi (İAÜ) kurulduğu günden beri bir misyonla ortaya çıktı. Bu misyonu 'uygulamalı eğitim' olarak özetleyebiliriz. Uygulamalı eğitim anlayışımızla her zaman iftihar ediyoruz. Çünkü Türk eğitim sisteminin uygulamalı eğitime ciddi anlamda ihtiyacı vardır ve biz İAÜ olarak bu alanda çok önemli başarılarla imza attık. Türkiye'de ilk kez uygulamalı eğitimi yükseköğretime taşıyan üniversite olduk.

Uygulamalı eğitimdeki temel amacımız ezberci eğitimi yıkmak bunun yerine daha modern, çağın ihtiyaçlarına cevap verebilecek bir sistem koymaktı. Yıllardır ezberci, projeden, uygulamadan uzak bir sistem uygulanıyordu. Elinizde tuttuğunuz GÖZ dergisi, İletişim Fakültemizdeki uygulamalı eğitimin bir parçasıdır. İletişim eğitiminin bir parçası ülkenin insanları arasına karışarak onlara tanıklık etmektir. İstanbul Aydın Haber Ajansı (İAHA) muhabirleri de daha okul sıralarında hayatımızın türlü köşelerinde bulunmuşlar ve onları yazılarıyla fotoğraflarıyla dergide dile getirmişlerdir.

Bu övülesi yayın faaliyeti için İletişim Fakültesi'ndeki öğretim elemanlarımızı ve genç muhabirlerimizi kutlarım.

Dr. Mustafa Aydın

İstanbul Aydın Üniversitesi Mütevelli Heyeti Başkanı

İÇİNDEKİLER

- 10** Dr. Mustafa Aydın: “Daha yolun başındayız”
- 20** Bir Gelibolununun Boğaz gezisi
- 34** Narmanlı Han'a bir yeni yüz
- 40** “Güzel bir insan güzel bir ata binip çekip gitti”
- 42** Dünyadan bir Yaşar Kemal geçti
- 48** Yaşar Kemal, Hemite'de hâlâ Deli Kemal, Kemal Sadık ve Kemal
- 56** Yaşar Kemal için geldik!
- 64** Bir Suriyeli dilenciydim!
- 74** Fesleğen hüznüdür Çiçek Pazarı'nda
- 80** “7'li bozuk kırmızı gül, 25 numaraya gitti”
- 86** Biz
- 90** “Evliya Çelebi'nin İzinde İstanbul”
- 92** Değerli Evliya Çelebi, Sana Ahi Çelebi Camii'nden yazıyoruz
- 100** Değerli Evliya Çelebi, Sana Süleymaniye'den yazıyoruz
- 108** Değerli Evliya Çelebi, Sana Bayezid Meydanı'ndan yazıyoruz
- 116** Sevgili Evliya Çelebi, Sana Fatih Camii'nden yazıyoruz
- 126** Bir hayalim var
- 130** “Yanan bizdik, siz kömür sandınız”
- 140** Önce rotatifler döner, sonra yeni bir gün başlar
- 150** Türk Basınında tutkulu bir direnişin öyküsü....
- 156** İstanbul'un yeni Bizanslıları Mardinliler
- 162** “Sahi Kadıköyü Çarşısı'nın bir ruhu var mıdır?”
- 172** Fotoğraf makinemle hayatın güç bir anına tanklık ettim
- 178** Bir hayalim var
- 182** Bir başka âlemdir bizim Azerbaycan düğünleri!
- 190** Dekan koltuğunda resim düşünüyor
- 196** İletişim Eğitimi
- 198** “Görmemek futbol sevdasına engel değil”
- 202** Hepsi geleceklerini üniversitede arıyorlardı
- 204** Moda Tasarım Programı On Yaşında
- 206** İstanbul Aydın Üniversitesi'nde Ne Var Ne Yok

GÖZ

OCAK - HAZİRAN 2015

KÜNYE

İmtiyaz Sahibi
İstanbul Aydın Üniversitesi
Mütevelli Heyeti Başkanı
Dr. Mustafa Aydın

Yayın Kurulu Başkanı
Prof. Dr. Yedigâr İzmirli

Yayın Danışmanı
Prof. Dr. Hülya Yenşin

Genel Yayın Yönetmeni
Öğr. Gör. Kayhan Güven

Yazı İşleri Müdürü
Semra Dursun

Düzeltili
Necmi Girit

Ne Var Ne Yok Haber Koordinatörü
Cemal Kaçan

Tasarım
Serkan Velioğlu

Kapak
Caner Özkan

Baskı ve Cilt
BİLNET Matbaacılık

Muhabirler

Ayten Abbaslı, Aylin Rana Aydın,
Gizem Aydın, Bermal Bingöl,
S. Dilara Çelik, Hatice Deniz,
Şifa Duman, Semra Dursun,
Kübra Eser, Necmi Girit,
Fatma Gödeoğlu, Kübra Gürsoy,
Kayhan Güven, Cemal Kaçan,
Zehra Kamacı, Batuhan Deniz Karagöz,
Yunus Keleş, Barış Kırtığ,
İsa Örken, Yağmur S. Sabancı,
Kübra Sakman, İsmail Sarı,
Vedat Tunçtan, Damla Zer

Adres

İstanbul Aydın Üniversitesi
İletişim Fakültesi
Florya Yerleşkesi
Beşyol Mah. İnönü Cad. No.38
Sefaköy/ İstanbul
Tel: 212 444 14 28
Faks: 212 425 57 59
semradursun@aydin.edu.tr

Dergimizde yayımlanan
yazı ve fotoğraflar izinsiz
kullanılamaz. Dergimizde yer
alan ilan, yazı ve fotoğrafların
sorumluluğu sahiplerine aittir.

Merhaba,

İstanbul Aydın Üniversitesi'ne gelen konukların ilk dikkatini çeken şeylerden biri kültürel ve sosyal aktivitelerin fazlalığıdır. Hemen her gün birden fazla etkinlik, sempozyum, panel, konferans gerçekleştirilir. Amaç, öğrencinin yalnız bölümündeki eğitimle sınırlı kalmamasıdır. Kültürel aktivitelerin içine İAÜ İletişim Fakültesi öğrencilerinin hazırladıkları GÖZ dergisini de katmam gerekir.

GÖZ dergisini karıştırdığınızda yazılar ve fotoğraflar dikkatinizi çekecektir. Ben, GÖZ'ü yalnızca iletişim fakültelerindeki yayınlar yanına koymuyor, onu daha öteelerde övgüyü hakeden bir uygulama yayını olarak yerleştiriyorum. Ele aldıkları konulardan biri Evliya Çelebi'nin İstanbul'daki izini sürmek olmuş. Genç muhabirler, değerli gezginin geçmişteki İstanbul tanıklıklarından yola çıkarak bugün aynı yerleri dolaşarak yazılar kaleme almışlar.

Derginin akademik bakış açısı da ilginç. Türkiye'de yanlış tanımlanan röportaj türünü evrensel olarak tanımlayarak yazılarını bu türde kaleme almışlar...Hiç kuşku yok ki, daha okul sıralarında fakülte dışındaki hayata tanıklık eden öğrencilerimiz medyada başarılı olacaklardır. Onları mesleğe hazırlayan öğretim elemanlarını tebrik ediyorum, başarılarının devamını diliyorum.

Prof. Dr. Yedigâr İzmirli

İstanbul Aydın Üniversitesi Rektörü

Yaşar Kemal/ Herodotos/İAHA

BİZ, YANİ İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ HABER AJANSI (İAHA) MUHABİRLERİ YAZILARIMIZDA HERODOTOS-YAŞAR KEMAL'İN İZİNDEN YÜRÜYEREK RÖPORTAJ GELENEĞİNİ SÜRDÜRDÜK.

2014-2015 DÖNEMİ İAHA MUHABİRLERİ

Yaşar Kemal'in amacı okurların tek başlarına aşamayacakları sosyal mesafeleri onlar adına aşmaktı. Yaşar Kemal'in bir akrabası Halikar-nassoslu Herodotos'tur. MÖ 484-425 yılları arasında yaşamış olan Herodotos bir tarihçi olarak bilinir ama o Antik dönemin tipik bir röportajcısıdır, yani döneminin gazetecisidir. Anlattıkları yabancı dünyalara, başka olana ve bilinmeyene yöneliktir. Amaç, uzakta tanık olunan olayların, tecrübelerin, ülkelerin, insanların dinleyiciye iletilmesidir. Herodotos'u dinleyenler yeni insanlarla, onların yaşayışlarıyla tanışmakta, bunları kendileriyle karşılaştırma fırsatını yakalamaktaydılar.

İstanbul Aydın Haber Ajansı Muhabirleri de Herodotos'tan Yaşar Kemal'e uzanan röportaj geleneğinin izini sürmektedirler. Türkiye'de soru sorup yanıtını almak şeklinde anlaşılan röportajı İAHA'lılar evrensel ölçülerinde şöyle tanımlamaktadırlar: **"İçinde kim-ne-nerede-nezaman-neden-nasıl öğeleri barındıran, tanıklık olmadan yazılamayan, amacı yaşatmak olan sırtını edebiyata yaslamış olan en sübjektif haber yazısıdır."**

Okuyacağınız röportajlardan birini İAHA Muhabiri **İsa Örken** İstanbul'un Eminönü Meydanı'nda bir Suriyeli dilenci kimliğine girerek kaleme getirdi. İsa'nın amacı Suriyeli bir dilencinin dünyasını yaşatmaktı. Ne diyordu Yaşar Kemal: **"Haber bir yaşam değeridir, belki de yaşamın geniş bir gölgesidir. Haber gerçeğin kaba yansıması, röportaj ise yaşamın özüne, gerçeğin özüne doğru bir iniştir."**

Fatma Gödeoğlu'nun röportajını okuduğunuzda ise röportajın kuru habere üstünlüğünü fark edeceksiniz. Mardin'den kalkıp İstanbul'un Samatya'sına gelen ve midye dolmacılığına başlayan bir ailenin hayatı gözlerimizin önünde canlanmaya başlar. Bir anda İstanbul'un birçok köşesinde yediğimiz lezzetli midye dolmasının üretildiği eski bir Rum evinin odasında buluruz kendimizi.

Bir İstanbul aşığı olan John Freely, Evliya Çelebi'nin İstanbul'uyla bugünün İstanbul'unu karşılaştırdığında şehrin ruhunun pek değişmediğini saptar. İAHA'lı muhabirler Evliya Çelebi'nin tanıklıklarından yola çıkarak ona bugünün İstanbul tanıklıklarını dile getirdiler. **Necmi Girit, Gizem Aydın, Şifa Duman, Zehra Kamacı, Kübra Eser, Kübra Gürsoy ve Barış Kırtığ**'ın röportajlarını seveceksiniz.

İsmail Sarı İstanbul'un kültür ruhuna kalın kalın kazınan

Narmanlı Han'ın geleceğini Ahmet Hamdi Tanpınar, Sabahattin Eyuboğlu, Bedri Rahmi Eyuboğlu, Aliye Berger'i anımsayarak yazdı. **Ayten Abbaslı** devasa rotatiflerin döndüğü Hürriyet Matbaası'na, baskı teknolojisinin geldiği yere tanıklık etti, şaşırarak okuyacaksınız. Aynı gazeteci arkadaşımız ülkesi Azerbaycan'daki bir düşün töreninin albenisini röportajıyla yansıtıyor.

Bermal Bingöl-Aylin Rana Aydın ikilisi İstanbul'un köşe bucağında satılan çiçeklerin izini sürdüler ve kendilerini stadyumvari bir çiçek mezatında buldular. Fotoğraflara **Batuhan Deniz Karagöz** de katkıda bulundu. Röportaj yazılarıyla İstanbul'un bilinmeyen bir dünyasını bize taşıdılar. **Vedat Tunçtan** Soma felaketinin izlerini yerinde aradı. Aynı arkadaşımız İstanbul Aydın Üniversitesi'nde okuyan Afrikalılara hayallerini sordu.

Damla Zer bir yeni İstanbullu. Ona demişler ki, "İstanbul Boğazı'nı görmeden İstanbullu olunmaz!" O da bir bir gezi vapuruyla Boğaz'daki semtlere ulaşmış ve bunların dünyasına tanıklık ederek bize getirmiş, iyi de olmuş. İnsanı bir Boğaz gezisine kıskırtıyor. İstanbul'un bir rengarenk köşesi de Yeni Cami'nin hemen karşısındaki Çiçek Pazarı'dır. Gelibolulu gazeteci tanıklığını doğanın ilkbaharda uyandığı bir dönemde yapmış. Yazıyı okuyunca insanın balkonuna sardunya saksıları getiresi geliyor.

Prof. Veysel Günay İstanbul Aydın Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanı ve ressam. GÖZ'e, Karadeniz'in bir köyünden Paris'e savruluş öyküsünü anlattı; bunu yaparken sanat eğitimine bakış açılarını da dile getirdi. İsa Örken'in 1925 tarihinde yayımlanmaya başlayan Rumca Apoyevmatini gazetesinin parlak günlerinden sonra geldiği üzüntü verici durumu anlattığı yazı da kesinlikle İstanbul tarihine düşecek önemli bir dipnottur. Röportajın tanımına uyan bir yazıyı da **Cemal Kaçan** kaleme getirdi. Şangur şungur öten bir topun peşinden koşan görme engelli futbol sevdalılarının dünyasını bize getirdi.

Dilara Çelik hayatın güç bir kesitini, bir operasyonu fotoğraflarıyla gösterdi.

İAHA'lılar röportajlarını yazmak için daha önce hiç bilmedikleri dünyalara tanıklık ettiler. O dünyalar içindeki insanlarla tanıştılar, dünyamızın ne kadar zengin olduğunu ayımsadılar. İletişim eğitiminin bir parçasını gerçekleştiriyorlardı aslında. Sokakları, pazarları, çarşıları insanlarıyla yaşamadan gazeteci olunamayacağını anladılar...

Merhaba,

İstanbul Aydın Üniversitesi Haber Ajansı'nda yaptığımız çalışmayı sürdürürken Türkiye'de ve dünyada benzerlerimize baktık. Biz böyle bir şeyi Türkiye'de bilmiyoruz. Dünyada ise karşımıza ilk aramızda Berkeley Üniversitesi Gazetecilik Okulu çıktı.

Berkeley Üniversitesi Gazetecilik Okulu'nda bizim İAHA çatısı altında yaptığımız işin birebir benzerine denk düşen bir gazetecilik eğitimiyle karşılaşmak mutluluk vericiydi. Üniversitenin internet sayfasında "Writing" başlığı altında bir yazının tamamlanabilmesi için öğrencilerle nasıl çalışıldığı vurgulanıyordu. Burada bir öğrencinin bir yazıyı tamamlayabilmesi için tecrübeli bir editörle sahada hikaye hikaye, paragraf paragraf ve cümle cümle çalışıldığı anlatılıyordu.

Benzeri uygulamayı biz de yaptık. Söz gelimi Evliya Çelebi çalışmasını böyle yaptık. Önce John Freely'nin "Evliya Çelebi'nin İstanbul'u" kitabını okuduk. Notlar çıkardık. Konu başlıklarını belirledik. Sonra deneyimli bir editörle öğrenciler sahaya çıktılar. Evliya'nın "dünyanın yedi iklim" dört bucağını gezmesine vesile olan Ahi Çelebi Camii, bugün de Evliya'nın İstanbul'undan izler taşıyan Bayezid Meydanı, Fatih Camii ve Süleymaniye Camii tek tek editörlerimizle birlikte gezildi. İnsanlarla tanışıldı, tanıklıklar yapıldı ve kadim şehirde Evliya'dan izler arandı. Daha sonra sahadan toplanan bilgi bir usta çırak ilişkisi içinde genç muhabirle dip dibe, cümle cümle, paragraf paragraf çalışılarak kaleme alındı. Tıpkı Berkeley Üniversitesi Gazetecilik Okulu'nda yapıldığı gibi.

Narmanlı Han, Boğaz, Çiçek Pazarı vb. dergi içinde sayfaları karıştırırken karşınıza çıkan hemen hemen her haber aynı ritüelle kaleme alınacaktı. Söz gelimi Narmanlı Han'ın haber kaynağı ikinci kez gidildikten sonra konuşmaya ikna edilebildi. Bir Çiçek Mezatı'na girebilmek için bir sürü izinler, dilekçeler, görüşmeler havada uçuştü. Muhabirlerimizin ancak üçüncü kez gidişlerinde fotoğraf çekmelerine ve tanıklık yapmalarına izin verildi. Başkasının kimliğine girerek gazetecilik yapma fikri üzerine -dünyada ve Türkiye'de başarılı gazetecilik örnekleri olan bir tür- defalarca konuşuldu. Sonuçta kolay bir iş değildi. Örnekler çoğaltılabilir.

Değerli okur, elinizde tuttuğunuz işte bu GÖZ dergisi hayatın farklı renklerine ışık tutmakla birlikte bir gazetecilik eğitiminin ne denli ciddiye alındığının da göstergesidir. Biz İAHA ailesi olarak bu eğitimi hep ciddiye aldık. Yaptığımız işlerde akademik boyutu da göz ardı etmeden hep evrensel ölçüde bir iş çıkarabilmeye çalıştık. Dünyanın saygın gazetecilik okullarından Berkeley Üniversitesi Gazetecilik Okulu'nun ve New York Üniversitesi Arthur L. Carter Gazetecilik Enstitüsü'nün karşımıza çıkan eğitim programıyla örtüşen bir çalışmayı Türkiye'de İAHA çatısı altında uyguluyor olmaktan mutluyuz. Ama ABD'de yapılıyor, biz de benzerini yapıyoruz o zaman biz de doğrusunu yapıyoruz duygusuna kapılmadık. Sadece "akıl yolu birdir" deyişini hatırladık.

Evet, gazetecilik önünde sonunda hayata tanıklık yapıp bize hayatı anlatıyor. Fakat daha gazetecilik mesleğine atılmamış genç bir insanın hayatla karşı karşıya kalması kolay olmuyor. İAHA ailesi olarak genç bir insanla hayat arasındaki bu köprü büyük emeklerle yayımlanan GÖZ dergisinden geçiyor. Mutluyuz...

Sevgili okur, elinizde tuttuğunuz GÖZ dergisinin öteki sayılarında olduğu gibi bu sayısı da yani dördüncü sayısı da "bir hayat deneyimi" olarak görülebilir. İyi okumalar...

İAHA Muhabirleri

Merhaba,

Bir iletişim fakültesi mezunu ve yıllarca iletişim fakültelerinde hizmet etmiş bir akademisyen olarak, iletişim fakültelerinde pratik hayata yönelik derslerin hep kuramsal derslerin gerisinde kaldığına şahit oldum.

Halbuki günümüzde her geçen gün büyük dönüşümler geçirerek yoluna devam eden medya, geleceğin iletişimcilerinden sadece kuramsal alanda değil; ondan mesleğin niteliklerini kapsayan uzmanlık alanlarında da bilgi ve beceriyle donatılmasını bekliyor.

İşte bu nedenle İstanbul Aydın Üniversitesi İletişim Fakültesi'nde kurduğumuz yeni dünyada pratik hayatın hep teorinin yanında yer almasına özen gösterdim. İletişim Fakültesi bünyesinde fakülte öğrencilerinin pratik dünyaya yönelik işler üretebileceği haber ajansı İAHA bu hayalin ilk adımıydı. İAHA, bana ve Türkiye'deki iletişim dünyasına yayımladığı GÖZ dergisiyle bunun mümkün olabileceğini kısa sürede kanıtladı.

Mutluyum... İAHA'nın değerli muhabirlerini bu uğraşlarından dolayı kutluyor ve başarılarının devamlı olmasını diliyorum.

Prof. Dr. Hülya Yenğın
İletişim Fakültesi Dekanı

Dr. Mustafa Aydın: “Daha yolun başındayız”

“BİZ ON İKİNCİ YILIMIZA GİRDİK VE ÇOK DA İYİ GİDİYORUZ. HEM KALİTE OLARAK, HEM FİZİK İMKANLAR, HEM LABORATUVAR ALT YAPISI İTİBARIYLA. FAKAT DAHA YOLUN BAŞINDAYIZ. AMA YİRMİ YIL SONRA DA YİNE YOLUN BAŞINDA OLACAĞIMIZI BİLİYORUZ. OTUZ YIL SONRA DA YİNE YOLUN BAŞINDA OLACAĞIMIZI BİLİYORUZ. ÇÜNKÜ EĞİTİMDE MÜKEMMELLİK YOKTUR. MÜKEMMELLİĞE ULAŞMAK YOKTUR. ÇÜNKÜ HEP İLERİYE DOĞRU DEVAM ETMEK ZORUNDASINIZ.”

Yukarıdaki sözler İstanbul Aydın Üniversitesi Mütavelli Heyeti Başkanı Dr. Mustafa Aydın'a ait. İAÜ, 32 bin öğrencisiyle 12. yılına girerken ona hayatını, dünya görüşünü ve eğitime bakışını sorduk. Bir gününün çok yoğun geçtiğini biliyorduk. Bize zaman ayırdı ve başlayalım mı diye sordu. Biz de ses kayıt cihazımızın “kayıt” düğmesine bastık.

Ben 1956 Trabzon doğumluyum. Lise son sınıfa kadar Trabzon'da okudum. Aynı dönemlerde yani 1960'lı 65'li yılların Türkiye'sinde bizim yaşadıklarımız hemen hemen ülkenin her yerinde bütün gençler tarafından yaşanılanların benzerleridir. O yılların Türkiye'si hem ekonomik hem de sosyal olarak orta düzeyin altındaki ailelerin hakim olduğu bir ülke. İletişim araçları hemen hemen yok denecek kadar az. Arabası olan aile yok denecek kadar az. Her ilde bir tane veya iki tane sinemanın olduğu, muhakkak ki tarımla bir bağlantısı olan ailelerin olduğu bir ülke. Yani ya fındığın vardır ya çayın vardır; başka yerdeysen ya mısırın vardır ya buğdayın vardır... Yani tarıma dayalı bir ekonominin getirmiş olduğu imkanlarla eğitim öğretim hayatına devam etmiş, Türkiye'de yaşayan bir insanım.

Birden durdu, düşündü ve devam etti.

Rahat bir gençliğimiz olmadı elbette ki. Çok çalıştık. Ben köyümdeki ilkokuldan mezunum. Trabzon'un Maçka ilçesi Kaynarca Köyü. Yaklaşık 8 kilometredir

köyümüzle beldemiz arasındaki mesafe. O mesafeyi yaya olarak gidip geldik hafta sonları. Hatta çok önemli bir anım vardır, köyde araba yolu vardı. Köyün bir arabası vardı. Sabahları köyden şehre inerdi, akşam da şehirden köye dönerdi. Biz genelde hafta içleri şehirde küçük bir evimiz vardı, orada kalıyorduk. Ağabeyimle beraber, Prof. Dr. İsmail Hakkı Aydın. Şimdi beyin cerrahidir. O dönemler cumartesi öğlene kadar okul vardı. Öğlenden sonra köye giderdik. Çalışırdık. Tarlada çalışırdık, fındık tarlasında, ormanda çalışırdık. Pazartesi sabahı da o hafta yiyeceğimiz ekmeği anacığım yapardı fırınlı sobada. Bir mısır ekmeği pişirirdi tüm hafta için. Biraz da içerisine kara buğday katardı. Hafif yumuşak olsun diye.

Telefonu çaldı. Kimbilir gün içerisinde kaç kez telefona cevap veriyordu. Kısa ve kendinden emin konuşuyordu.

Pazartesi sabahları o ekmeği gazeteye sarar, bir filenin içerisine kor arkamıza alıp oradan sekiz kilometre yürüyerek arabaların olduğu yere inerdik. Araba geçirdi, arabaya binmeye korkardık. Çünkü paramız yoktu. Kaçardık arabadan ağabeyimle. Fundalığın arkasına gizlenirdik araba geçsin de tekrar yolumuza devam edelim diye. Çünkü araba bizi görünce duracak. Durunca da binmesen olmaz. Köyün zaten tek arabası vardı. Yine böyle bir pazartesi günü ağabeyimle araba sesini duyduk. Sesi duyunca hemen kendimizi fundalığın arkasına attık. Bekliyoruz araba

geçsin de çikalım yolumuza devam edelim diye. Biz o gün kendimizi fundalığın arkasına öyle hızlı atmışız ki -Tabii Karadeniz'de arazi biraz bayırdır- oradan dereye yuvarlandık. Elimizde ekmeğimiz otuz metre aşağıya yuvarlandık. Dereye düştük. Derede sırf su olduk. O hafta yiyeceğimiz ekme de ıslandı. Fakat olsun biz yine dereden yukarı çıktık. Şoseye indik ve arabaya binerek Trabzon'a gittik. Biz o hafta yine o ekmeği yedik. O dere suyuyla ıslanmış mısır ekmeğini. Bu örneği niçin verdim. Sadece bu bizimle alakalı bir olay değildi o yıllarda. O dönemde bütün gençler zor şartlarda okuyorlardı. Maddi imkansızlıklar içerisinde okuyorlardı.

Odası havaalanına çok yakın olduğu için dakikada bir uçak havalanıyordu. Kimi zaman bir uçak sesi konuşmayı etkiler gibiydi ama o durmuyor, geçmişini bugün yaşamışçasına belli bir ritimle anlatıyordu. Heyecanı yüzüne yansıyordu.

İşte dediğim gibi tarıma dayalı bir ekonomi. Üç kuruş, beş kuruş... Baba da memursa oradanda da üç - beş kuruş bir araya katarak. Zeytini sabah kahvaltıya otur-

duğumuz zaman sayarak yerdik. Biz beş erkek kardeş, iki de kız kardeş yedi kardeştik. Yani böyle yer sofrasına oturduğumuz zaman herkese dört zeytin, beş zeytin verilir, herkes o zeytinle beraber sabah kahvaltısını yapardı. Allaha çok şükür huzurlu bir çocukluğumuz oldu. Mutlu bir çocukluğumuz oldu. Bir lastik topla evin önünde yapmış olduğumuz o maçların zevki hala damağımızda. Tabii lise yıllarımda edebiyata meraklıydım. Aktif bir öğrenciydim.

Biraz öğrenci liderliğimiz de vardı. Edebiyat kolu başkanlığı yapıyordum, gazete çıkarıyordum. Gazetede birazcık o dönemin siyasi şeysine zıt şeyler de yazıyorduk falan. Birkaç defa ihtar almışlığımız da vardır. Tabii o döneme dair en çok hatırladığım yoğun bir şekilde şiir yazıyor olmamdı.

Besbelli kıyafetine çok özen gösteriyordu. Gömleği kravatu, ceketi, pantolonu çok uyumluydu.

Arkadaşlıklarımız vardı. Köklü arkadaşlıklardı. Şimdi o arkadaşlıklar yok diyebilirim size. Yani hiç bir şahsi menfaati olmayan, sadece seni sen olduğun için seven bir arkadaşlık ortamı vardı. Liseyi Trabzon'da bitirdik.

“Ben hep aklımı ön planda tutmuşumdur. Zekayı aklın arkasında tutmuşumdur. Aklın açtığı yolda zekayı yürütebilerseniz bir yere varabilirsiniz ancak.”

Daha sonra askeri okula gittim ben. Sonra askeri okulu bitirdim subay oldum. Sonra ikinci bir fakülte Ankara Üniversitesi Dil - Tarih ve Coğrafya Fakültesi'nden mezun oldum.

Devamında da Silahlı Kuvvetler'de yaklaşık 25 yıl bilfiil hizmet yaptım. Yurtdışında değişik görevlerde bulundum. Askeri ataşelik yaptım. 1995 yılında da emekli olduk. Eğitim sektörüne girdik. Zaten Silahlı Kuvvetler'de de eğitim görevi yürütüyordum. Öğretmen subaydım. 1995'te başlayan özel eğitim yolculuğumuza önce dersanelerle başladık. Daha sonra yayıncılığa girdik. Daha sonra lojistik derken 2003 yılında Anadolu Bil Meslek Yüksek Okulu'nu kurduk. 2007 yılında da fakültelerimizi kurduk. Bugün 2015 yılı itibarıyla 32 bin mevcudu olan 2 bin çalışanı olan Türkiye'nin en büyük vakıf üniversitesini sizlerle birlikte yürütmeye çalışıyoruz.

Ayağa kalkıyor ve aklına takılan bir şeyi hatırlamaya çalışıyor, ahize elinde süratle notlar alıyor. Bize bakarak 'bir dakika' diyor ve yine aynı konuşma ritmiyle anlatımını sürdürüyor.

Ben her gece en geç üçte kalkıyorum. Bu benim yaşantımdır. Yani günü planlamam böyledir. Üçten beşe kadar sosyal medyadaki yazılanlara cevap veririm. Raporlarımı incelerim. Her gün muhakkak El Cezire'yi ve CNN International'ı kesin izlerim. Yani dünyada ne olup ne bittiğini iki ayrı yabancı kanaldan izlerim. O arada raporlarıma bakarım. Görev dağılımları yaparım. Sonra 5 ile 6 arası bir saat tekrar uyurum. 6'da tekrar kalkarım. Kahvaltımı yaparım, traşımı olurum, duşumu yaparım. 7.30'da en geç yerime gelirim. Bildiğiniz gibi benim üniversitenin bahçesinde bir cam ofisim var. Herkesin rahatlıkla ulaşabileceği, derdini anlatabileceği, ulaşılabilir olan. Çalışma orada başlar ve öyle devam eder. Herkes gece 03.00'de kalkma konusunu merak ediyor.

Bu saatte kalkmakla hem enerjinizle beraber kalkıyorsunuz hem de herkesin uykuda olduğu bir saatte dünyanın bütün enerjisini sizin yönettiğinizi düşünüyorsunuz. Yani o andaki hissettiğiniz huzur, rahatlık inanılmaz hiçbir zaman dilimine değişilmez. Kendinizle baş başa kalıyorsunuz o saatte. Dolayısıyla o saatler benim günün en çok sevdiğim saatleridir. 03.00 ve 05.00 arasında. Benim vazgeçilmezimdir. Çok sık seyahat ediyorum. Seyahatlerimde de dünyanın neresinde olursam olayım 03.00'te kalkarım ve 05.00'e kadar

bu programımı aynen uygulayım. Tatili bayramı yok.

Önceki konuşmaya takılı kalmıştı besbelli; birden kalkıyor, dışarıya çıkıyor hızla ve hızla geriye dönüyor.

Sporla ilgileniyorum. Gençliğimde ben maraton koştum. Yani liseli yıllarda maraton koşuyordum. İyi bir voleybol oyuncusuydum. Fakat ondan sonra epey bir ara verdim. Son beş yıldır da biraz daha yakinen ilgilenerek masa tenisi oynuyorum. İyi oynadığımı düşünüyorum. Bizim üniversitedeki masa tenisi takımını tanıyorum, gücü yeten varsa gelsin diyorum onlara. Fena oynamam. Biraz da tenis oynuyorum. Ama masa tenisinde iddialıyım. Tabii koşuyorum. İki günde bir koşarım. Kültür fizik yaparım, aletli jimnastik yaparım. Bunların hepsini üniversitemizin spor salonunda yaparım bu arada. Orada hem öğrencilerimle baş başa oluyorum hem de kendi mekanımızı kullanmanın huzurunu yaşıyorum. İki günde bir ortalama iki saat spor yapıyorum.

Ben gençliğimde gitar çalıyordum. Bir İspanyol gitarım vardı. Fakat rahmetli babacığımdan gizli çalıyordum onu. Malum o dönemlerde toplum biraz daha muhafazakar. Babacığım müftü ama müftü olmakla beraber

vizyon sahibi bir insandı. Çok medeni düşünen çok çağdaş düşünen bir insandı. Fakat toplum o dönemde biraz daha muhafazakardı. Ben gizlice bir İspanyol gitar almıştım. Hatta ilk şarkısı 'Bütün Aşklar Tatlı Başlar" hiç unutmuyorum. Gizli aldım gitarı. Odamda divanımız vardı ve biz o divanın altına her şeyi korduk. Bazen evde okunmaması gereken yayınları, gazeteleri ve Tommiks Teksas'ı okurduk o dönemde ve divanın altında saklardık. Gitarı da oraya koyuyordum tabii. Dışarıda çalışıyorduk gizli alıp getiriyordum eve.

İstanbul Aydın Üniversitesi öğrencileri, çalışanları pek iyi bilirler; Dr. Mustafa Aydın üniversite-deki her şeye hakimdir. Yaşamı buna endekslidir. Kimi zaman üniversitenin bahçesindeki camlı ofisinde onu görevlilerle, öğrencilerle, konuklarıyla bir beyin fırtınası sürdürürken görebilirsiniz.

Bir sene yazıya girdik ve eve badana yapılacak. Badanayı biz yapıyorduk o dönemde. Öyle dışarıdan para ver badanacı bul yok. Birazcık kireç sulandırılıyorsunuz tüm ev halkı elinde bir fırça sokuyor kovanın içine ve boya yapıyorsunuz. Sonra sıra benim odama geldi. Tabii babam da bizimle beraber. Divanı çektik, unuttum ben o anda gitarın divanın altında olduğunu. Divanı bir çektik, gitar ortaya çıktı. Babam gitarı görünce alıp başımda kırmıştı. Hiç unutmuyorum ve böylece benim müzik hayatım bitti.

Allah insana akıl veriyor, fikir veriyor. O aklını, fikrini ve zekasını tabii ki uygun ortamda, uygun şartlar altında kullanarak kendi hayatını yönlendirmesini Allah emrediyor. Ben kaderci biri değilim bu arada. Yani ben kadere inanıyorum ama kontrol edilebilen kader var, kontrol edilemeyen kader var. Uçağa bindin gidiyorsun ve uçak düştü. Bu kontrol edilemeyen bir kadedir. Ama kırmızı yandı araba geçecek adam hala karşıya geçmeye çalışıyorsa bu kaderini diyemezsin.

Akılcı akli önde tutan, akıyla hareket edebilen bir insanım. Hatta zekanın bile aklın arkasından gitmesine inanan bir insanım. Ben hep aklımı ön planda tutmuşumdur. Zekayı aklın arkasında tutmuşumdur. Aklın açtığı yolda zekayı yürütürseniz bir yere varabilirsiniz. Zeka sizi zaman zaman farklı yerlere getirebilir ama akıldır yapacağınız her şeyi normale dönüştüren. Bir Arap atasözü vardır: "Dere yatağında akarsa güzel olur". Yatağında akmazsa dere ne olur? Etrafa taşar sel olur. Ekinleri tahrip eder, evleri yıkar. Dolayısıyla akıl önemlidir.

Hayat ona çok şey öğretmişti; o da bunları eksiksizcesine kaydetmiş ve yeri geldiğinde taviz vermeden uyguluyor gibiydi. Bu nedenle sözcükleri seçişi, cümleleri arka arkaya getirişinde hiç zorluk çekmiyordu.

Hayatımın belli evrelerinde, çalışmalarım da karşılaşmış olduğum şahsiyetlerin yaşantılarını da örnek aldığımdır. Bu benim için çok önemlidir. Bunların en önemlilerinden bir tanesi doktora tezimi yaptığım Endülüs'te İspanya'da yaşayan İbn Şuheyd. İbn Şuheyd benim doktora tezimde çalıştığım bir şahsiyet. Ben zamanı iyi planlamayı onda gördüm. 43 yaşında ölmüştü. Miladi 9. yüzyıl. Düşünün 43 yıllık ömründe otuzun üzerinde eser bıraktı. Üstelik o dönemde bugünkü tabirimizle başbakanlık, vezirlik yapmış. Valilik yapmış, komutanlık yapmış, hayatını da yaşamış. Bir yerde gününü de gün etmiş ve bu kadar da eser bırakmış. İnsan diyor ki, bu kadar ömre bunu nasıl sığdırmış. Ne bilgisayar var, ne elektrik var, ne daktilo... Hiçbir şey yok. O zaman önünüze şöyle bir gerçek çıkarıyor. Zamanı doğru planlayabiliyorsanız her şeyi yapmak için zamanınız var demektir. Zamanı doğru planlamıyorsanız annenizi, babanızı ziyaret etmeye bile zamanınız yok demektir. Bu nedenle ilk önce zamanı planlamasını öğrenin.

Sekreteri kapıyı tıklararak içeriye giriyor ve önemli bir konuyu hatırlatıyor. Ama o konuşma temposunu hızlandırarak konuşmasını bitirmek amacıyla.

Tabii ki dini temeller, dini esaslar benim kişiliğimin şekillenmesinde çok önemli rol oynadı. Ben muhafazakar bir insanım. Yani dinine, Allahına çok sadık, güçlü inançları olan bir insanım. Onun getirmiş olduğu kurallar çerçevesinde anne ve babaya çok düşkün bir insanım. Aşırı düşkün bir insanım. Orada da insanın hayatını şekillendiren anne ve babanın duasının insanın hayatının yönlendirilmesinde, başarısında yolu güzel ve rahat yürütmesinde çok önemli rol oynadığına inanırım. Bu da hep önümüze çıkmıştır. Buna inanırım ve bunu da gerçek hayatımda görmüşümdür. Dolayısıyla anneme ve babama çok hayırlı bir evlat oldum. Babacığımı gerçe kaybettik 2006 yılında. Allah bütün ölümlerimize rahmet eylesin bu vesileyle. Onları da anmış olalım. Anacığım da sağdır bizimle beraber. Ama onların hayır duasıyla, anne-babanın hayır duasını almanın insanın yolunu ciddi şekilde aydınlattığına inanırım.

Babam hep benim örneğim olmuştur. Şimdiki moda deyimle rol modelimizdir bizim. Müftüydü. Liderliği, dünyaya bakışı, vizyonerliği eğitime vermiş olduğu önem... Bu anlamda babam kişiliğimin oluşmasında hep rol modelimdir. Şu kadarını söylemek isterim: beş erkek kardeşimiz, iki de kız kardeşimiz var. Hepsi belirli yerlere geldi. Bunların içinde iki profesör var. Ekonomik olarak da belirli yerlere gelmiş insanlar. Fakat biz o bölgeye gittiğimiz zaman hala müftünün çocukları olarak biliniriz. Yani sizin profesör olmanız, sizin üniversite sahibi olmanız, sizin şunu bunu yapmanız, ortaya koymuş olduğunuz başarı... O bölgede sizi dünün çocuğu olma unvanından öteye geçirmiyor. İşte bu babadan almış olduğun çok önemli bir şereftir. Onun için arkadan gelen nesle mal mülkten ziyade şeref, kültür, eğitim ve öğretim bırakmanız lazımdır. Çünkü onun devamı vardır. Malın mülkün devamı olmayabilir.

Anlattıklarını daha önce sıkça tekrarladığını biliyoruz. Yaptığı konuşmalarda bu görüşlerini dile getirirdi ve bundan mutlu olduğunu da anlardınız.

Hangi sektörde olursanız olun, oluşturduğunuz fark kadar varsınız. Sıkça kullandığım ve altını kalın puntolarla çizdiğim bir sözdür bu. Oluşturduğunuz fark kadar varsınız. Herkesin yaptığını yapıyorsanız, sıradan biri olmayı kabul ettiniz demektir. Sıradan bir şeyler yapan insan da sıradan öteye gidemez. Bu temel faktördür. İstanbul Aydın Üniversitesi ilk günden itibaren fark oluşturma peşinde koştu. Eğitim modeliyle, eğitim sistemiyle, uygulamalı eğitimiyle, mezun yerleştirmesiyle, sosyal iklimiyle, uluslararası ilişkileriyle, üretmiş olduğu bilgi birikimini ve tecrübesini eş zamanlı olarak toprağı ve toplumuyla bütünleştirmesiyle. Belediyesiyle, valilikleriyle, sivil toplum örgütleriyle, iş dünyasıyla iç içe olmasıyla... Çünkü üniversiteler üretmiş oldukları bilgiyi, tecrübeyi eş zamanlı olarak toprağıyla ve toplumuyla paylaşmıyorsa etrafı duvarlarla çevrili açık hapisanelerden öteye geçemiyorlar. Dolayısıyla biz bu anlayışı bir defa kırdık. Biz dedik ki, toprağımızla ve toplumumuzla bütünleşmemiz lazım. Birinci önceliğimiz bu. Bir kere bizim insan yetiştirmemiz lazım. Yani önce insan olacaksınız sonra Müslüman olacaksınız. Önce insan olacaksınız sonra Yahudi olacaksınız. İnsan değilseniz hangi dine mensup olursanız olun, hiçbir anlamı yok. İnsan yetiştirmek yani insan olmak ülkesine, ülkesinin değerle-

rine, insani değerlerine toplumun değerlerine, çevreye, doğaya, onun için sosyal iklime çok değer verdik. Kulüplerin oluşmasına çok önem verdik. Ama ille de birinci önceliğimiz uygulamalı eğitimi çok ön plana çıkardık. Öğrencilerimizle ilişkilerimizde bir aile ortamı oluşturduk.

"Sosyal medyayı, interneti kullanıyor musunuz?"

Sanıyorum 120 binin üzerinde bir takipçim var twitter'da. Hiçbir öğrencimin talebini geri çevirmedim ben bu güne kadar. Olmayacaksa da olmayacağını söyledim ama cevap verdim. Üniversitemizin bahçesindeki o açık ofiste her öğrencim o kapıdan girer. Ne isteği varsa söyler. Dolayısıyla çok güçlü bir iletişim kurduk. Bu iletişimi de çok güçlü bir şekilde devam ettiriyoruz. Şimdi inanır mısınız mezunlarımızdan değişik sektörlerde çalışan kişilerle karşılaşılıyor ve onların ilgi alakasını gördüğüm zaman, onların takdirlerine mahsar olduğumuz zaman oradan parlayıp 'hocam ben falancıyım ben burada çalışıyorum' dediğinde, ağızdan ve gözünden çıkan o samimiyeti hissettiğiniz zaman biz bu çocuklarımıza ne yaparsak yapalım helal olsun diyorsunuz.

Bize tanınan zamanın sonuna geliyorduk.

Biz İstanbul Aydın Üniversitesi'ni fark oluşturmak üzere kurduk. Laboratuvarlarımız, sosyal iklimimiz, akademik kadromuz, fiziki yapımız, kulüpleriyle, akademik çalışmalarıyla Türkiye'nin önünde bir çalışmayı kendimize vizyon edindik. Şunu asla unutmayınız. Türkiye standartlarında herkes bir şey yapar. Herkes televizyonculuk yapıyor mesela. Herkes eğitim veriyor, herkes hastane açıyor. Türkiye standartlarında bir şey yaparsanız bir yere varamazsınız. Bu ülkenin önünde bir şey yapacaksınız ki bu ülkeye bir katma değer sağlayabilirsiniz. Biz eğitimde bunu ön plana çıkarmaya çalıştık. Bakın 2 binin üzerinde uluslararası öğrencimiz var. Bu anlamda da Türkiye'de ilk beşin içerisindeyiz. Bu ne sağlıyor. Niye biz bunu yaptık biliyor musunuz? Evrensel bir kampüs oluşturalım dedik. Benim öğrencim Afrikalıyla, Şililiyle, Rusuyla, Almanıyla veya İngilizle bir arada olsun. Global dünyanın gerçekleriyle kendisini yoğursun. Çünkü biz bugün için öğrenci yetiştirmemiz lazım. Yarından sonrası için yetiştirmemiz lazım. Yarının küresel rekabeti sizin karşınıza öğrencilerimizin karşısına öyle katı kurallar getirecektir ki eğer ona göre kendinizi donatmıyorsanız, ona göre silahlarla kendinizi tesis

etmiyorsanız, kalkanınızı, zırhınızı, okunuzu ve yayınızı ona göre oluşturumuyorsanız yok olup gidersiniz.

Çok önemseydiği bir konuğu içeriye girdi, onu oturtuktan sonra biraz izin istedi. Konuşma hızını artırdı.

Onun için biz o global dünyanın, o küresel dünyanın nasıl düşündüğünü, nasıl baktığını nerede ne hüküm verdiğini öğrencimle daha çok içi içe olmaları için uluslararası öğrenci sayısını artırıyorum. Başka ne yapıyorum, olabildiğince her yıl 500'e yakın öğrenci ve öğretim üyesini yurtdışına gönderiyorum. Erasmus çerçevesinde, farklı programlar çerçevesinde, kısa programlar, uzun programlarla dünyayı algıla-

yalım istiyorum. Bu konuda Almanya nasıl bakıyor, ABD ne düşünüyor, Kanada ne diyor, yani orada bu işler nasıl yapılıyor? Dolayısıyla üniversitemizde, yarın sınırların kalkıp bütün bu dünyanın küçük bir köye dönüştüğünü varsayarak dünya insanı yetiştirme peşinde koşuyoruz. Bunlar üniversitemizin en önemli farkındalık oluşturan konularıdır.

Biliyorsunuz çok ciddi şekilde de burslar veriyoruz. Bakın şu anda İstanbul Aydın Üniversitesi'nin burs oranı yüzde 38. Vakıf anlayışında okuma imkanı olmayan maddi imkansızlıkları olan öğrencilerimize de böyle bir fırsat tanıyoruz. Bazı öğrencilerimiz hocam ben istedim de alamadım diyor. Her isteyen de ala-

“Eğitimde mükemmellik yoktur, mükemmelliğe ulaşmak yoktur. Çünkü hep ileriye doğru devam etmek zorundasınız.”

mıyor ki. Çünkü öğrencinin mağduriyetine göre bir sıralama yapmak durumundasınız. Ne annesi var, ne babası var, kalacak hiç yeri yok.

Tabii ki ona öncelik tanımamız lazım. Onun için bazı insanlar kendini hep dünyanın merkezinde, hep kendini ön planda görüyorlar ama öyle değil, bizim penceremizden baktığınız zaman biz resmin tamamını görmek durumundayız. Ve tamamını gördüğümüz

zaman da mağduriyet derecesi yüksek olanları ön planda tutmaya çalışıyoruz.

Konuşuyla göz göze geldi ve söylediklerine ondan onay istercesine baktı.

Biz on ikinci yılımıza girdik ve çok da iyi gidiyoruz. Hem kalite olarak hem fiziki imkanlar hem laboratuvar alt yapısı itibarıyla. Fakat yolun başındayız. Ama yirmi yıl sonra da yine yolun başında olacağımızı bi-

lıyoruz. Otuz yıl sonra da yine yolun başında olacağımızı biliyoruz. Çünkü eğitimde mükemmellik yoktur. Mükemmelliğe ulaşmak yoktur. Çünkü hep ileriye doğru devam etmek zorundasınız. Hep hatayı bulmak zorundasınız. Çünkü hata bulmak üzere insan kendini kurgulamalı. Ne kadar yanlış bulursanız o kadar mükemmeliği yakalıyorsunuz demektir. Yanlış bulmak üzere, eksik bulmak üzere insan kendisini kurgulama-

lı. Bu demek değildir ki güzel yapıları görmeyeceksin. Tabii ki güzel yapıları da göreceksin. Tabii ki onu da takdir edeceksin. Ama hatayı da asla görmezlikten gelmeyeceksin.

Ben bütün öğrencilerime öncelikle insani değerlere sahip olmalarını söylüyorum. İnsani değerlere ve fayla bağlı, sadakatle bağlı olumlu, ılımlı ve uyumlu düşüncelerini kendilerine ısrarla söylüyorum. Önce insan olacağız. Anne-babamıza olan görevlerimizi yerine getirmemiz lazım. Hayırlı birer evlat olmalarını ısrarla kendilerine söylüyorum. Arkadaşlarına karşı sorumluluklarını yerine getirmelerini ısrarla kendilerine söylüyorum. Vatanına, milletine, bayrağına karşı görevlerini yerine getirmelerini söylüyorum. İnsan değilseniz hangi maddi imkanlara sahip olursanız olun, ne kadar bilgiye sahip olursanız olun, hiçbir anlamı yoktur onun. Bilgiyi ve ekonomiyi doğru yöneten, hayırlı yöneten, insanlığın ve ülkenin katma değerine doğru faydalı yöneten insan olmaktan geçer. Birinci konu insan olmak. İsrarla söyleyeceğim özgüven. Kesinlikle bütün öğrencilerin kendilerine güvenmelerini ısrarla söylüyorum. Ben bunu bilirim, benim hiç kimseden aşağı tarafım yoktur. Yapabilmek, ben bunu yapabilirim. Ben bunun üstesinden gelebilirim. Yasmine bir defada okuyarak anlayabilir, Hakan iki defada okuyarak anlayabilir. Mustafa dört defada okuyarak anlayabilir. Ama sonuçta anlayabilirim onu ben. Sizin bir defada okuyup anladığınızı ben bir defa okuyarak anlamayabilirim. Ama anlayabilirim de. Bunun için özgüven çok önemli. Hiç kimse kimseden daha az zeki değil.

Bir insan ne kadar özverili davranıyorsa, ne kadar sabırlı davranıyorsa, ne kadar tahammüllü davranıyorsa başarısı bunlarla doğrudan orantılıdır. Hani bu günlerde sıkça kullanılıyor "Yok öyle ucuz mal diyorlar". Yani hem cam kenarında oturacaksın, hem beş kuruş vereceksin, hem de simit yiyeceksin bir de doğrudan cennete gideceksin. Böyle bir dünya yok! O zaman ter akıtmak gerekiyor. Biraz rahatlığımızdan fedakarlık yapacağız. Sinemaya gitmemiz gerekiyorsa az gideceğiz. Daha çok çalışacağız. Çünkü yarının rekabetinde binleri, on binleri geçmemiz gerekecek. Hiçbir şey gümüş tepsiyle bize sunulmuyor.

Sekreteri hızla içeriye girdi, bir kez daha programını hatırlattı. Dr. Mustafa Aydın bize veda ederek güne karıştı.

Yazı ● **Damla Zer** (İAHA)
Fotoğraf ● **Kayhan Güven** (İAHA)

Bir Gelibolulunun Boğaz gezisi

BEN BİR GELİBOLULUYUM. DEDİLER Kİ BİR İSTANBULLU SAYILMAN İÇİN İSTANBUL BOĞAZI'NI BOYDAN BOYA GEÇECEKSİN. NASIL YAPACAĞIM DİYE SORDUĞUMDA, EMİNÖNÜ MEYDANI'NDAKİ BOĞAZIÇI İSKELESİ'NDEN HER SABAH KALKAN ÖZEL BOĞAZ SEFERİ YAPAN VAPURA BİNECEKSİN VE BOĞAZ'IN HER SEMTİNİ GÖRECEKSİN.

Öyle de yaptım birkaç arkadaşla... Vapur, turistlere özgü bir vapurdu ve 32 km.'lik İstanbul Boğazı yolculuğunu kimi iskelelere uğrayarak bitiriyordu. Tam 10.30'da kalktı Caddebostan adını taşıyan vapur ve birden hızla İstanbul silueti gözümüzün önünde belirmeye başladı, İstanbul'a bir başka gözle bakmaya başlamıştık. Yerli yabancı hepimiz birer seyyah kesilmişti. Solda Topkapı Sarayı, Nuruosmaniye Camii, bir kartal yuvası gibi bakan Osmanlı borçlarının toplandığı Düyun-u Umumiye binası, Yeni Cami, bir başka tepede Süleymaniye Camii... Herkes zamane kameralarıyla telaşlı telaşlı bir resmi geçit gibi geçen her şeyi saptamaya çalışıyordu; Arabı, Japonu, Amerikalısı hep birden. İşte İstanbul ile yan yana anılan Kız Kulesi. Şuraya Bedri Rahmi Eyuboğlu'ndan bir şiir sıkıştırmalıyım: "İstanbul deyince aklıma kuleler gelir. Ne zaman birinin

resmini yapsam, öteki kıskanır. Ama Kız Kulesi'nin aklı olsa Galata Kulesi'ne varır. Bir sürü çocukları olur."

"Martılar ki sokak çocuklarıdır denizin"

Elimdeki bilet ilk yanaşacağımız iskelenin Beşiktaş olacağını söylüyordu. Unutmadan söyleyeyim, yolculuk sırasında peşimizden martılar hiç eksik olmadılar ve yolcuları daha yolculuğun başından itibaren eğlendirmeye başladılar. Can Yücel ne güzel söylemiş martılar için: "Martılar ki sokak çocuklarıdır denizin!" Elimdeki detaylı İstanbul Rehberi, "Kızıl Sakal" adıyla bilinen Kaptan-ı Derya Barbaros Hayrettin Paşa'nın Beşiktaş sahilinde gömülü olduğunu yazıyor. Beşiktaş'a kocaman vapur çarçabuk yanaştı, yine bir grup turist kendini hızla vapura attı. Yeni binenler hızla vapurun en güzel yerini keşfetmeye çıktılar. Caddebostan, arkasındaki martılarla burnunu Boğaz'a doğru çevirdi.

*Vapur burnunu
Boğaz'ın Anadolu
tarafına çevirdi.
İşte o anda
anladım ki,
Anadolu ve Rumeli
 tarafları karşılıklı
 birbirlerini
 seyrediyorlar.*

Kaptan sahile o kadar yakından seyrediyor ki, insanlar neredeyse kıyıda insanlarla irtibat kuracaklar...

İşte görkemli Dolmabahçe Sarayı. Saray, Sultan Abdülmecid zamanında ünlü Balyan Ailesi'nden Garabet ve oğlu Nigoğos Balyan tarafından tasarlanmış ve 1856 yılında tamamlanmış. Ben sarayı dolaşmışım. Elimdeki rehberde şu notlara rastladım: "Sarayın dekorasyonu Paris Operası'nı tasarlayan Sechan adlı birine ait. Saray, Bakara ve Bohemya kristalleri, Sevre, Yıldız porselenleri ve Hereke halılarıyla göz kamaştırıyor."

İşte sırada daha yeni yanan Galatasaray Üniversitesi, yanında Kabataş Lisesi (onlar da bir zamanlar sarayların bünyesindeydi), işte bir otel olarak kullanılan bir zamanların Çırağan Sarayı. İşte Sultan Abdülmecid'in yine Nigoğos Balyan'a ısmarlanan Büyük Mecidiye Camii. Şimdi 1973 yılında hizmete giren Boğaziçi Köprüsü'nün altından geçeceğiz. Gölgesi korkutucu bir biçimde vapurun üstüne yerleşiyor. Köprü'nün üstünde pırıl pırıl parıldıyan araçlar böcekler misali arka arkaya sıralanmışlar. Fark ettim ki, Boğaz'da ışık her daim değişiyor. Işığın değişmesiyle tepeler, deniz, bu-

lutlar, sandallar, evler, yalılar bir anlamdan bir başka anlama doğru yol almaya başlıyorlar.

Nerede Abdullah Biraderleri'nin fotoğraflarındaki Boğaz!

Derslerimizde bir zamanlar İstanbul'u çeken Abdullah Biraderler'in fotoğraflarını görmüştük. Boğazın tepeleri bomboşmuş... Şimdilerde ise her tepe Anadolu'dan şehre hücum edenler tarafından doldurulmuş da doldurulmuş! İnsan üzülüyor değil. Böylesine mucizevi bir doğanın altından girilmiş üstünden çıkmış!.. Söyledikleri her zaman dinlenilesi Prof. Doğan Kuban'dan alıntılamaşım: "Son çeyrek yüzyılda hiçbir şey Boğaziçi kadar hızlı değişmedi. Hiçbir yerleşme olgusu bu kadar dramatik olarak bir doğal cennetin insanlar tarafından bu denli tahribine neden olmadı. Bu insanlar birer canavar mıydı, yoksa küreselleşmiş bir canavarın tutkulu köleleri mi?"

Gezi vapuru şimdi burnunu Boğaz'ın Anadolu tarafına çevirdi. İşte o anda anladım ki İstanbul Boğazı'nda Anadolu ve Rumeli tarafları birbirlerine bakıyorlar, birbirlerini seyrediyorlar...

Caddebostan'ın rotası belli, Kanlıca'ya yanaşacak. Kanlıca denince İstanbulluların aklına hemen yoğurt gelir. Bir rehber kitap şöyle bir not düşmüş: "Gerçek yoğurt manda, inek ve koyun yoğurtlarının karışımından yapılır. Tıpkı Maraş dondurması gibi bıçakla kesilecek kadar yoğundur." Vapurumuza da yoğurt bindiriliyor, yoğurdun özelliği üstüne şeker serpilerek de yenmesi. Yoğurdu vapurda satan bağıyor, "yoğurt with sugar, yogurt with sugar."

İşte uzaktan Fatih Sultan Mehmet Köprüsü görüldü. Anadolu'daki ayağının altına ise Boğaz'ın en eski yalısı konmuş. 1698 yılında Sadrazam Hüseyin Paşa için yapılmış Köprülü Amcazade Hüseyin Paşa Yalısı sadece mimarisiyle değil, yaşadığı olaylarla da biliniyor. Osmanlı'nın çöküşünün başladığı Karlofça Antlaşması bu yalıda imzalanmış ama ne yazık ki yalının sadece selamlık bölümünün divanhanesi kalmış. Bir Gelibolulu olarak anladım ki, İstanbul Boğazı demek

yalı demektir de. İstanbul Boğazı'nın ruhunu kitaplarında anlatan Abdülhak Şinasi Hisar'dan aktarıyorum: "Yalıların, denize girmiş, direkler üzerinde sulara konmuş olanları var. Bazı yalılar, suların kenarında, geçecek hülyaları avlamak için kurulmuş dalyanlara benzerler; bazı yalılar, yelkenleri rüzgarla dolmuş, hayal iklimlerine hareket edecek gemilere benzerlerdi. Neye benzerse benzesinler, bütün bu yalılar eski Boğaziçi zamanlarının mahsul-leri, hepsi de birer Boğaziçi mahluku idiler."

Abdülhak Şinasi Hisar bir Boğaziçi sevdalısı idi. Kitaplarındaki Boğaz hikayeleri hakikaten bir İstanbul Masalı kıvamındadır. Bir Gelibolulunun okuyacağı kitapların arasında tabii ki Abdülhak Şinasi Hisar'ın kitapları başköşemdeki yerlerini alacak.

Abdülhak Şinasi Hisar'ın kitapları başköşemde olacak!

Şimdi Anadoluhisarı'nın önünden geçeceğiz. Hisar'ın tam karşısında Fatih Sultan Mehmet'in inşa ettirdiği Rumelihisarı. Rumelihisarı'nın tarihçesini çok duymuşuz, okumuştur. Anadoluhisarı Yıldırım Bayezid tarafından İstanbul'u 1395'de kuşattığı zaman inşa ettirilmiş. Kalenin hemen dibinden Göksu Deresi Boğaz'a dökülüyor.1900'lerde Göksu insanların mesire yeriymiş. İnsanlar kayıklarıyla tatil günleri gelerek yer kapmaya çalışırlarmış. Dillere destan güzelliğini kaybetmiş Göksu. Artık unutulmaya yüz tutan Salah

Birsel, "Boğaziçi Şingir Mingir" da Göksu'da kadınlarla erkeklerin şöyle iletişim kurduklarını ballandıra ballandıra anlatır:

"İşaret parmağını ağzına götürme: Sana bir diyeceğim var.

İşaret parmağını şakağa dayalı tutma: Beni unutma. Göz kapaklarını ağır ağır indirip kaldırma: Teşekkür ederim. İki gözünü hafifçe kaldırıp, başını da yukarıdan aşağı eğme: Sevildiğimi anladım.

Göz süzme: Yangın var, yangın var, ben yanıyorum.

Sağ gözü kırpma: Canı gönülden gözüme girdin.

Sol gözü bir kez kırpma: Gece saat birde bekliyorum.

Sol gözü iki kez kırpma: İkide bekliyorum..."

Yalılar, yalılar, yalılar...

Rotamız Yeniköy'e... Yeniköy'ün sahilindeki yalıları size sayayım, ama elimdeki rehber kitaptan yararlanıyorum tabii: Faik Bey Yalısı, Afif Ahmed Yalısı, Selahat-

Abdülhak Şinasi Hisar bir Boğaziçi sevdalısıydı. Kitaplarındaki Boğaz hikâyeleri hakikaten bir İstanbul Masalı kıvamındadır.

tin Adil Bey Yalısı, Kara Todori, Şehzade Burhaneddin Efendi Yalısı, Rasim Ferid Tek Yalısı, Said Halim Paşa Yalısı... Sait Halim Paşa 1913'ten 1917'ye kadar sadrazamlık yapmış ve Osmanlı'nın çok zorlu günlerinde idarede bulunmuş.

Şansına Boğaz, güneşli bir gün yaşıyordu. Yelkovan kuşları yanımızdan bir aşağı bir yukarı uçuyorlardı, kanatları neredeyse denize değiyordu. Ne diyordu Orhan Veli:

"Gün olur, alır başımı giderim,
Denizden yeni çıkmış ağların kokusunda.
Şu ada senin, bu ada benim,
Yelkovan kuşlarının peşi sıra
Dünyalar vardır, düşünemezsiniz;
Çiçekler gürültüyle açar;
Gürültüyle çıkar duman topraktan.
Hele martılar, hele martılar,
Her bir tüylerinde ayrı telaş!..
Gün olur, başıma kadar mavi;
Gün olur başıma kadar güneş;
Gün olur, deli gibi..."

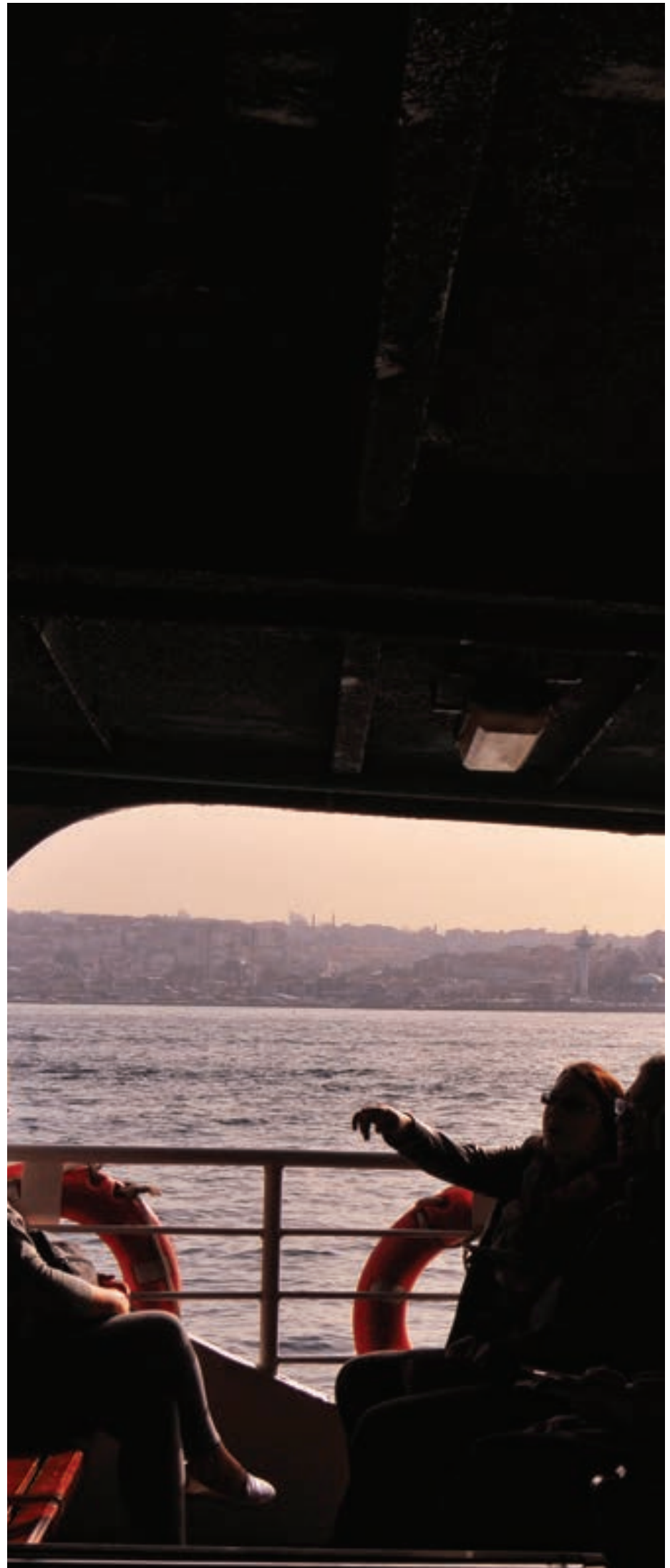
Bir Gelibolulunun Boğaz gezisinin sonuna doğru geliyoruz. Ama bu yolculuklarla ilgili bir anektodu yazmadan edemeyeceğim. Boğaz yolculukları bir dönem 1851'de seferlere başlayan Şirket-i Hayriye vapurlarıyla yapılmış. Boğaz'da yaşayanlar, kimisinin kaptanı İngiliz olan Şirket-i Hayriye vapuruyla İstanbul'a iner, daha sonra buradan evlerine dönerlermiş. Bu dönemde bir ara kaptanlara neden zamanında iskeleye gelemedikleri sorulmuş. Şirketin kıdemli kaptanlarından Ömer Kaptan'ı idareye çağırarak bu gecikmelerin sebebini soracak olmuşlar:

"Efendim, Çengelköy'ün sebzematından, Beylerbeyi'nin teşrifatından, Kuzguncuk'un haşaratından gecikiyorum!" diye cevap vermiş. "Bunlar halledilse, vaktinden bile önce varabilirim Köprü'ye!" demiş. Bunun ne demek olduğu soruluncu da şöyle devam etmiş:

"Çengelköy bilindiği gibi başlık, bir köy... Halk yetiştirdiği domatesi, biberi, hıyarı, patlıcanı İstanbul'a vapurlarla indiriyor. Nereye baksanız, hep küfeler, sepetler... Bunların birer ikişer, kaldır koy, vapura sokulması hayli vakit alıyor."

"Peki, Beylerbeyi?"

"Beylerbeyi de bilindiği gibi teşrifat düşkünü yaş-

Boğaz yolculuğumuz sırasında martılar peşimizi bırakmadı. Ne demiş şair Can Yücel: “Martılar ki sokak çocuklarıdır denizin!”

lı beylerin, beyzadelerin, paşaların, paşazadelerin semti. İskelenin girişinde bunların, "Siz buyrun!" "Rica ederim, önce siz buyrun!" "Hayır, istirham ederim, dünyada olmaz, önce siz buyrun!" diye birbirlerine yol vermelerinden bir türlü hareket edemiyorum."

"Ya Kuzguncuk?"

"Kuzguncuk, malum kalabalık Musevi ailelerinin oturduğu bir köy. Anası, babası, kızı, oğlanı, konusu, komşusu, sürüsü, sepeti, hepsi birden öyle bir hücum ediyorlar ki vapura, bir türlü arkası gelmek bilmiyor. Şimdi anlatabildim mi, sebzevat, teşrifat ve haşarat yüzünden nasıl geç kaldığı mı?"

Telli Baba'dan bir tel hayatınızı kurtarabilir!

Sarıyer'e yanaşyoruz. Dediler ki Sarıyer'in insanları Karadeniz kökenlidir. Yine dediler ki, Sarıyer'den Rumelikavağı'na doğru yürüyün.

İstanbul'un en etkili manzaralarını izleyeceksiniz. Yolunuza Telli Baba çıkacak. Diyelim ki, sevgilinizden ayrıldınız ya da bir faniyi delicesine istiyorsunuz. Telli Baba'nın türbesine inerek tel koparacaksınız ve saklayacaksınız. Dileğiniz tutarsa tel götüreceksiniz. Deneyin belki tutar...

Sarıyer'den sonra Rumelikavağı... Boğazın sonuna geliyoruz. Uzakta 3.Köprü'nün ayakları yükselmiş. Vapur

son durak olan Anadolukavağı'na yaklaşırken, kavağın tepelerinde Yoros Kalesi kalıntıları. Bu kalenin ne zaman inşa edildiğine dair kesin bir kanıt yok ama şehri Bizanslı Palaeologos Hanedanı'nın yönettiği dönemde yapıldığı sanılıyor.

Diyorlar ki Yoros Kalesi'ne çıkarsanız öte yanda duran Karadeniz'i ve boğaza giren gemileri avucunuzda tutacaksınız. Bir dahaki sefere Boğaz'ı karadan keşfedeceğim.

Caddebostan vapuru gövdesini Anadolukavağı iskelesine dayıyor, bizi üç saat sonra alacak şehre Eminönü İskelesi'ne götürecektir.

Biz de tam sahildeki bir lokantaya kuruluyoruz. Hamsi ızgaralarımızı bol roka, tere, maydanoz ısmarlıyoruz. Karabatakların keyfine diyecek yok!. Bir dalıyorlar, öte yandan ağızlarındaki balıkla çıkıyorlar. Martılar ise çiğlik çiğliğe, denizin onlara ikram ettiklerinin peşindeler.

Güneş kendini nasıl da hatırlatıyor...

Caddebostan ayrılış düdüğünü çalarken, Prof. Doğan Kuban'ın söylediklerini hatırlıyorum: "Benim kendimi de şaşırtan bir gözlemim var. Gerçi, hiçbir yer bu kadar hızlı değişmedi, fakat hiçbir yer de bu kadar aynı kalmadı."

Narmanlı Han'a bir yeni yüz

BEYOĞLU'NDAKİ NARMANLI HAN BİR ZAMANLAR AHMET HAMDİ TANPINAR, EYUBOĞLU KARDEŞLER, ALİYE BERGER GİBİ NİCE SANATÇIYI AĞIRLADI. UZUN SÜRE KİMSECİKLER HANA UĞRAMADI, SANKİ SAHİPSİZ KALMIŞTI. SONRA YENİ SAHİPLERİ ORTAYA ÇIKTILAR. NARMANLI HAN YAKIN ZAMANDA YENİ YÜZÜYLE BEYOĞLU'NDAKİ HAYATA KATILACAK...

Beyoğlu'ndayız... Beyoğlu İstanbul'un en İstanbul kokan mekanlarından biridir. Kimilerine göre İstiklal Caddesi bir eğlence merkezidir ama biraz daha dikkatli baktığınızda koca şehrin kültür özetini de farkedersiniz. İstiklal Caddesi'nin sağında solunda, arka sokaklarında dizili yapılar size bir şehir tarihini anlatır dururlar. Bunlardan birisi Narmanlı Hanı'dır.

Serdar Ekrem Sokağı'nın sonuna gelmeden soldan yukarıya doğru çıkarken İsveç Konsolosluğu'nun tam karşısında boy gösterir Narmanlı Hanı, eski adıyla Narmanlı Yurdu. En eski adı Dersaadet Rusya Sefarethanesi'ndeyiz.

Biraz daha tarih: Günümüzde İstiklal Caddesi'nin üzerinde Sofyalı Sokak'ın karşısında Rusya Federasyonu'na başkonsolosluk olarak hizmet veren binanın yerinde eskiden Rus elçilik binası olarak kullanılan gösterişsiz bir ahşap konak varmış. Edirne Antlaşması sonrasında Osmanlı karşısında güçlenen ve boğazlarda seyir emniyeti sağlayan Rusya, gücünü ve prestijini yansıtacak yeni bir elçilik binasına ihtiyaç duyar. Böylelikle İstanbul'daki öteki elçilik binalarının görkemiyle yarışacak bir bina yapmaları için İtalyan asıllı mimar kardeşler Gaspare ve Giuseppe Fossati ile anlaşılır. Mimar kardeşler 1838'de hanın inşaatı-

nı bitirirler. Narmanlı daha sonra 1843'te Rus Elçiliği olarak kullanılır. 1. Dünya Savaşı'na kadar da Rus Hapishanesi...

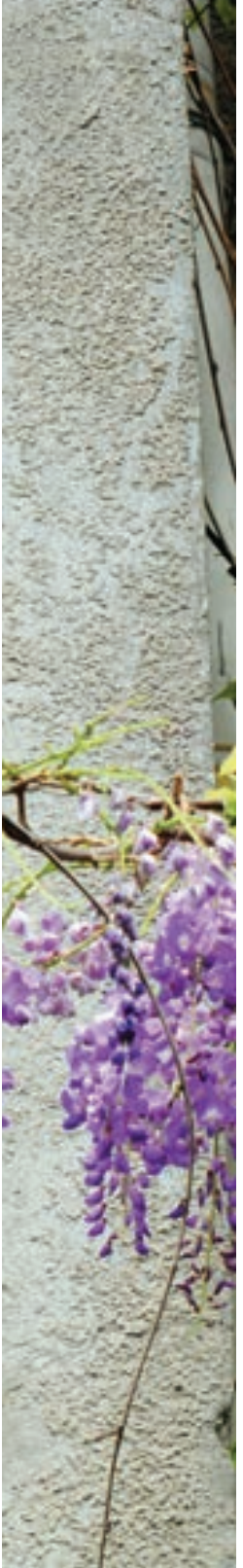
Zaman su gibi akar. Cumhuriyet kurulur. Tüm elçilikler Ankara'ya taşındıktan sonra Narmanlı konsolosluk ve ticaret ofislerinin merkezi haline gelir. 1933'te ise günün önemli tüccarlarından Avni ve Sıtkı Narmanlı kardeşler, Eminönü'ndeki bürolarını buraya taşırlar. 1933 yılı ve sonrası hanın hem kaderinin hem de adının değiştiği yıl olarak İstanbul tarihine geçer.

Yıllar Narmanlı'ya yaramıyor

Narmanlı, bir dönem Andrea Kitabevi'ne, halen yayımlanan Türkiye'nin en eski gündelik siyasi gazetesi Jamanak ve gazeteci Neşet Atay'a da ev sahipliği yapıyor. Yıllar hızla geçiyor. Kitabevi kapanıyor, Jamanak taşınıyor. Yıllar Narmanlı'ya yaramıyor...

Ama Narmanlı'nın bırakın İstanbul'u, Türkiye'nin kültür tarihine geçmiş bir unvanı vardır: Han, Bedri Rahmi Eyuboğlu'na, Sabahattin Eyuboğlu'na Aliye Berger'e, Ahmet Hamdi Tanpınar'a ev sahipliği yapmıştır.

Aliye Berger, Halikarnas Balıkcısı'nın kız kardeşidir ve zamanının ünlü gravür sanatçısıdır. Hani o keman dersi aldığı virtüöz Karl Berger'e delicesine aşık olup 26 yıl boyunca bir ayrılıp bir barışan Şakir Paşa ailesi-

*Her ilkbaharda
Narmanlı Han'ı
mor eflatun bir
bulut kaplardı.
Mor salkımlar
bakalım gelecek
yıl han bahçesinde
göverebilecekler
mi?*

nin en küçük kızı. Aşık olduğu adamın ilişkisi olduğunu zannettiği kadının evini saptayarak basan asi ve çılgın sanatçımız.

Ya Bedri Rahmi Eyuboğlu... Üç kişilik bir aşk ve iki kadın. Karadut şiirini yazdığı Mari Gerekezyan 1946'da öldükten sonra şairin dizeleri şöyledir:

Türküler bitti/halaylar durdu/horonlar durdu/hüzün geldi baş köşeye kuruldu/yoruldu yüreğim, yoruldu Ahmet Hamdi Tanpınar da yaşamış Narmanlı Yurdu'nda... Doğu ile Batı arasındaki sıkışmışlığın, bu sıkışmışlıkta bocalayan bireylerin trajik ve gülünç durumlarını kaleme getirmiş Huzur'un, Beş Şehir'in yazarı.

Selim İleri, "Şark ve Garp, Ne Şark ne Garp" öyküsünde Tanpınar'ın içe kapanık yaşamını anlatır. "İnine çekilen yalnız bir adamdır" Tanpınar. "İlkyaza çok var. Fakat bahar gelince, bahçedeki mor salkım açacak.

Hiç değilse, mor eflâtun bir bulut gibi mor salkım. Mutlaka yağmur yağıyordu. Başınızı kaldırıp, avluya, dökülmüş, döküntü bahçeye bakıyordunuz. Pencerede yağmur sesi."

Türk Edebiyatı'nın artık adı unutulmaya durmuş önemli yazarlarından Haldun Taner, Ahmet Hamdi Tanpınar'ı ve odasını şöyle kaleme getirmiştir:

"Ahmet Hamdi'nin Narmanlı Yurdu'ndaki odası, sofası, hatta mutfacı, üst üste derbederce yığılı kitaplarla dolu idi. Evin pek temiz olduğu iddia edilemezdi. Ahmet Hamdi'nin o zamanki ziyaretçileri arasında Zeki Faik İzer, Zühtü Müritoğlu ve eşi Dr. Fikret Ürgüp ilk hatırladıklarım. Çoğu üniversiteden genç asistanlar ve öğrenciler de üstadın kültüründen ve sohbetinden tad almak için bu dağınıklığın içine girmeyi göze alırdı. Ömrünün en bereketli yılları Narmanlı'da geçti."

Tanpınar, bir dünya görüşüne, bir hayat nizamına ka-

vuşamamış Cumhuriyet aydınlarının huzursuzluklarını dile getiriyor. Narmanlı'da huzuru arıyor ihtimal... Narmanlı'dan eski eser yok artık, yıllardır böyle. Hanın kapısının üstünde "Tanpınar burada yaşamıştır" yazıyor. Artık bir döküntüye dönüşmüş hanın girişinde bir büfe şans oyunları da oynatıyor. Bir zamanların görkemli hanı içine girerseniz sizi bir kediler ordusu karşılayacak. Han bir hayalet gibi öylece duruyor. Terk edilmiş, bir harabistan olmuş. İstiklal Caddesi'nin pırıl pırıl dünyası içinde trajik bir dünya.

Mithat Şahin'e Aliye Berger'i sorun

Hanın içine girenleri ilk karşılayan, 40 yıldan beri hanın temizliğini yapan, bekçiliğine kadar her şeyiyle ilgile-

nen Mithat Şahin. Sigarasını elinden hiç düşürmeyen, sert bakışlı biri. Derin bir of çekerek, hanın kendisi için önemini, insanların ilgisizliğini şöyle anlatıyor:

"Aliye Berger Hanım penceresinden seslenip sepet sallardı. Ben gider ona ekmek alırdım. Tuvallerini üst kata çıkarırdım. Bedri Rahmi arabasını kenara çeker, sırtıma vurur, haydi bana bir sigara al derdi. Kimler geldi kimler geçti buradan. Şöyle bir geriye baktığımda çok üzülüyorum. Bak şu dışarıdaki insanların hangisi biliyor burada Ahmet Hamdi Tanpınar'ın yaşadığını. Hiç kimse! Bazen şu dışarıdaki şans oyunlarını oynatan bayiye oyun oynamaya gelenlere bir bakıyorum, buraya bir harabe gözüyle bakıyorlar. En vefalılar kediler, burayı yalnız bırakmayan tek canlılar."

Narmanlı'nın yeni sureti nasıl olacak

Nerede o notere gelen insanlar, nerede antik plakların satıldığı Deniz Kitabevi, nerede Jamanakçılar, nerede Tanpınar, nerede Eyuboğlular, nerede Berger? Narmanlı Hanı artık yeni bir döneme hazırlık yapıyor. Karşımda Narmanlı ailesinden Haluk Narmanlı oturuyor.

"Han kime satıldı?"

"Erkul Kozmetik'in sahibi Mehmet Erkul ve Eteksan Tekstil'in sahibi Tekin Esen'e sattık."

"Peki satın alanlar ne yapacaklar?"

"Hanı bu haliyle restore edecekler. Projeyi Dr. Mimar Sinan Gelim yapıyor."

"İçeride yine odalar, dükkanlar olacak o zaman. Peki yeni satın alanlar kiraya verecekler mi?"

"Yeni satan alanlar kiraya vermeyi düşünüyorlar. Onların da bizim de arzumuz içeride, Aliye Berger'in sanat galerisi ve Bedri Rahmi'nin galerisinin olması. Ayrıca içeride stüdyo daire gibi atölyeler de kiraya verilebilir."

"Narmanlı Ailesi'nin durumu nedir şimdi?"

"Aile eski aile değil artık. Birbirimize bağlı bir aileydik. Satım aşamalarında proje de uzadı. Haliyle ailede sorunlar, sorunların sorunları derken sonuç böyle bir şey oldu."

Narmanlı Hanı yıllarca bekleyen Mithat Şahin ve karısı artık Sivas'taki köylerine dönecekler belki. Beyoğlu'nda yapacakları bir şey kalmadı... İstanbul Kültür Tarihi, Narmanlı'nın yeni yüzüyle değişecek.

"Aliye Berger Hanım penceresinden seslenerek sepet sallardı. Ben gider ona ekmek alırdım. Tuvallerini üst kata çıkarırdım."

“Güzel bir insan güzel bir ata binip çekip gitti”

TÜRK ROMANI YAŞAR KEMAL’İ YITİRDİ. ONU TEŞVİKİYE CAMİİ’DEN BİNLERCE OKURU YOLCU ETTİ. İAHA MUHABİRİ İSA ÖRKEN BU UĞURLAMAYA TANIKLIK ETTİ. BİR BAŞKA GENÇ YAZAR HATİCE DENİZ YAZARIN BÜYÜDÜĞÜ HEMİTE KÖYÜ’NÜ YAZMIŞTI. YUNUS KELEŞ İSE YAŞAR KEMAL’İN AİLESİNİN KÖKLERİNE GİTMİŞTİ. YAZAR DAHA ÖLMEYEN VAN GÖLÜ YÖRESİNDEKİ ÜNSELİ KASABASINDA YAŞAR KEMAL’İN AKRABALARIYLA BULUŞMUŞ VE ONLARIN AĞZINDAN YAŞAR KEMAL’İ DİNLEMİŞTİ.

*“Ben kalabalıkları
severdim. Köyden
çok sıkıldım. Hep
kaçmak düşleri
kurardım.”*

Dünyadan bir Yaşar Kemal geçti

O GÜN TEŞVİKİYE CAMİİ'NİN AVLUSUNDA ONU YOLCU ETMEYE GELEN BİNLERCE OKURUNUN ARKASINDAYDIM. YAŞAR KEMAL'İN ÖLÜM HABERİNİ ALDIĞIMDA, ÖNCE İNANAMAMIŞTİM. YAŞAR KEMAL NASIL ÖLÜRDÜ Kİ?

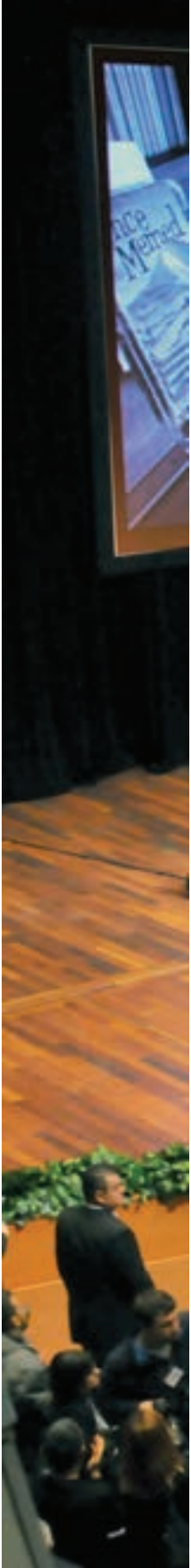
Kendisinin de eserleri gibi ölümsüz olduğunu sanmıştım. Ama gerçek onu söylemiyordu. Yaklaşık iki aydır tedavi gördüğü hastanede çoklu organ işlev bozukluğu nedeniyle, 28 Şubat 2015, saat 16.46'da ölmüştü. Kalbime taş oturmuş gibi fırlayıp hastaneye gittim. Hastanenin kapısı muhabirlerle doluydu. Haber kanalları canlı yayından veriyorlardı ölüm haberini. Ağlamaklı gözlerle

kırk yıllık arkadaşı Zülfü Livaneli, eşi Ayşe Semiha Baban, Kültür ve Turizm Bakanı Ömer Çelik kameraların karşısına geçip kısa bir açıklama yaptılar. Cenazenin 2 Mart'ta kaldırılacağını söyleyerek hastaneden ayrıldılar....

Sabah saat 10.00'da Teşvikiye Camii'nde Yaşar Kemal'i sonsuzluğa uğurlamak için binlerce kişi toplanmıştı. Caminin avlusu dolup taşıyordu. Yaşar Kemal'in eşi gelenleri karşılıyordu. Kalabalık gittikçe artıyordu. Artık camiye sığmayan insan seli caddelere taşıyordu. Türkiye'nin sanattan, siyasetten, spor ve medya camiasından tanıdık bütün yüzleri oradaydı. Kürdü, Türkü, Ermenisi, Süryanisi, Müslümanı, Hıristiyanı, dindarı, dinsizi herkes büyük ustayı uğurlamaya gelmişti. Eşi Ayşe Semiha Baban gelenlerle tokalaştı, başsağlığı dileklerini aldı. Yaşar Kemal'in kokusu sinmişti eşinin üstüne, dimdik duruyordu. Ama büyük acısı gözlerinden okunuyordu. Her zamanki gülümseyen yüzü bir acı yumağı olmuştu.

Herkesin ulu çınar hakkında söyleyecek bir sözü vardı. Yaşar Kemal öldü ama söyledikleri bize kaldı. Frankfurt Kitap Fuarı'nda söyledikleri hep aklımdadır.

"Benim maceram, insanın gizemine varmak içindi. Düş gücüne gelince, o gün de bugün de sonsuz düşler kuruyorum. Düş gücünü yitiren insanın hiç umudu olur

“Her savaş, adı ne olursa olsun, bir yıkım, bir ölümdür; insanlığımızı çürütür, vicdanımızı çürütür.”

mu? Umut, düş gücünün yarattığı ve insanoğlunun sahip olduğu en büyük değerlerden biridir”
Sonra diyordu ki,
“Geçirdiğimiz 20. yüzyıl belki de insanlığın en acılı yüzyılıydı. Milyonlarca insan, çoğunluğu da genç, bu yüzyılda öldürüldü. 20. yüzyılda çıkan üç savaşın adı

da dünya savaşıydı. Birinci Dünya Savaşı, İkinci Dünya Savaşı, üçüncü de Soğuk Savaş adı verilen dünya savaşı. Her savaş, adı ne olursa olsun, bir yıkım, bir ölümdür; insanlığımızı çürütür, vicdanımızı çürütür”
Sonra diyordu ki,
“Bugün milyonlarca insan, açlıktan, bakımsızlıktan ölüyor.

Bugün, dünya da ülkemiz de savaşın getirdiği korkudan ve utançtan bezmiştir. Bugün, dünya da, ülkemiz de barışa susamıştır.”

Sonra diyordu ki,
“Tek kültürlü bir dünyada insanlığın halini bir göz önüne getirelim: Tek çiçeğe kalmış, tek renge, tek kokuya kalmış bir insanlık ve tek dile kalmış bir dünya...”

Sonra ekliyordu.
“Böyle olacağına, doğal bir yoldan dünyayı düzeltmenin yolunu seçsek olmaz mı? Bir sonuca varabilmek için doğal yol, yalnız ve yalnız, gerçek bir demokrasiden geçer.”

“Demokrasi de değişkendir. Demokrasilerde her şey, gittikçe de saydamlaşacak, yeni anlamlar kazanacak. Biz çokkültürlü, toprak olduğumuzun farkına varacağız. Çıkarımızın yasakta değil, özgürlükte olduğunun

bilincine varacağız. Ben hiçbir zaman karamsar olmadım. Beni okuyanlar da karamsar olmasınlar.”

Dünyadan bir Yaşar Kemal geçti. Tarifi imkansız bir ışığın dünyadan geçmesi gibi. Öyle bir ışıktı ki Çukurova'dan bütün Anadolu'yu aydınlattı. Zalimlerin, haram ağalarının, muktedirlerin gözünü kör etti.

Yaşar Kemal öldü gitti ama biz gazetecilik okuyanlar için röportajları hep başucumuzda...

1951-1963 yılları arasında Cumhuriyet gazetesi için yollara düşmüş Doğu'da, Güneydoğu'da insanların içlerine karışmış önemli toplumsal sorunları dile getirmişti. Şimdi dileyen “Bu Diyar Baştan Başa” başlığı altındaki hepsi de sıcak bir ekmek tazeliğinde olan kitapları okumalıdır.

Diyordu ki biz genç gazetecilere seslenerek,

“Röportaj gazeteciliğin başlıca ana kollarından biridir. Haber, bir soyutlama geniş bir çerçevedir. Haber bir yaşam değil belki de yaşamın geniş bir gölgesidir. Ancak röportaj çıkıncadır ki okuyucu yaşamla yaşamın, olayların özünü karşı karşıya gelebildi. Haber gerçeğin kaba yansıması, röportajsa yaşamın özüne gerçeğin özüne doğru bir iniştir.” Şu sözlerini de genç gazeteciler olarak unutmamalıyız:

“Türkiye’de demokrasi ile birlikte röportajcılık da gelişecektir. Gazeteler ne kadar diretirlerse diretsinler ayakta kalmak, okuyucuya insanca varmak için televizyon, radyo, sinema furyasında röportaja başvurmak durumunda kalacaklardır.”

Orhan Pamuk:

"Arkadaş olmakla gururlandığım büyük yazar, güzel insan, çok üzgünüm. Çocukluğumda, gençliğimde onun kitaplarını okuyordum, büyüdüğümde onun arkadaşı olduğum için şeref duyuyorum. Onun siyasal arkadaşı olmak, onun edebi arkadaşı olmak gurur verici. Türkçe yaşadıkça Yaşar Kemal'in romanları da yaşayacaktır."

Can Dündar:

"Bizim bu topraklarda uluslararası alanda övündüğümüz değerlerimiz çok az, onlardan en önemlisini kaybettik. Ama aynı zamanda onunla aynı çağda aynı topraklarda büyüdük, bunun övüncünü gururunu yaşıyoruz."

Zülfü Livaneli:

"Ben 44 yıllık en yakın arkadaşımı, dostumu kaybettim. Ama bunun yanında insanlık da çok büyük bir değerini kaybetti. Yaşar Kemal öyle kolay kolay rastlanacak, kolay kolay yetişecek bir insan değil. O sadece romanı ve sanatıyla değil, ömrü boyunca bu ülkenin daha güzel güzel günler görmesi için mücadele etti. Emekten yana, kardeşlikten yana dimdik bir duruş sergiledi ve hayatında hiçbir leke olmadı. Dünyanın her yerinde başsağlığı mesajları geliyor. Bir devir kapandı ama kitaplarıyla yaşamaya devam edecek."

Kemal Kılıçdaroğlu:

"O Türk edebiyatının görkemli bir çınarıydı. Romanı, gazeteciliği, sevgiyi barışı ondan öğrendik."

Abdullah Gül:

"Babamla arkadaşlardı, bazen babamla telefonla görüşürlerdi. Geçen kurban bayramında çoluk çocuk nasıl diye sormuş babama. O tam bir Anadolu insanıydı."

Eşber Yağmurdereli:

"Hayattaki en büyük mutluluğunun beni tanımak olduğunu söylemişti. Şimdi aynı şeyi ben de ifade ediyorum; hayattaki en büyük mutluluğum onu tanımak oldu."

Doksan iki yaşına yüz yılları sığdırdı

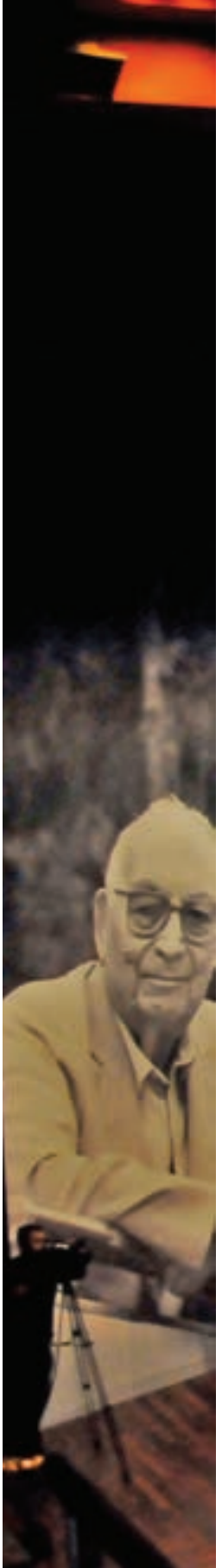
Cenaze namazı vakti gelmişti artık. En önde Meclis Başkanı Cemil Çiçek, Eski Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, CHP lideri Kemal Kılıçdaroğlu, sanat ve siyaset dünyasının tanınmış simaları arkada binlerce insanla saf tuttular. Cenaze namazı kılındı ve helallik istendi. İmam, "Merhum Yaşar Kemal'e hakkınızı helal ediyor musunuz?" diye sordu. Hep bir ağızdan binlerce insan "ediyoruz" diye haykırdılar. Cenazesi bir anda omuzlara alındı. İzdihamin içinde karanfiller ve alkışlarla cenaze arabasına yerleştirildi. Zincirlikuyu mezarlığına doğru binlerce kişiyle beraber yola koyulduk.

Vasiyeti üzerine ilk eşi Thilda Kemal'in yanında bir mezar hazırlanmıştı. Cenaze tabuttan çıkarılıp mezar indirilince gözyaşları sel olup aktı. İmanın duaları eşliğinde o kocaman insanın üstüne küreklerle toprak atılmaya başlandı. Mezarına köyünden ve manevi oğlu edebiyatçı Mehmet Uzun'un mezarından getirilen dört avuç toprak serpildi. Bir ses yükseldi mezarlıkta ki kalabalığın içinden; "Güle güle İnce Memed, Nişancı Veli! Bıraktığın eserler için sana çok teşekkür ederim. Çocuklarımı onlarla büyüttüm kendim okudum. Sana binlerce kez teşekkür ederim." Aslında bu ses onu sevenleri çok iyi özetliyordu. Bu ses halkın sesiydi, bu ses Toroslardan, Ağrı Dağı'na uzanan bir sestiydi... Güle güle İnce Memed... Güle güle güzel insan, ulu çınar, büyük usta... Senin de dediğin gibi, "Güzel bir insan güzel bir ata binip çekip gitti."

Aydın Doğan:

"Rahmetli çok değerli bir edebiyatçıydı. Yeri kolay kolay doldurulmaz. Türk edebiyatında ve gazeteciliğinde köşe taşıydı. Bazen sohbetlerimizde bana; 'siz röportaja pek yer vermiyorsunuz, asıl önemli olan röportajdır,' derdi."

Bu ses halkın sesiydi, bu ses Toroslardan Ağrı Dağı'na uzanan bir sestiydi.

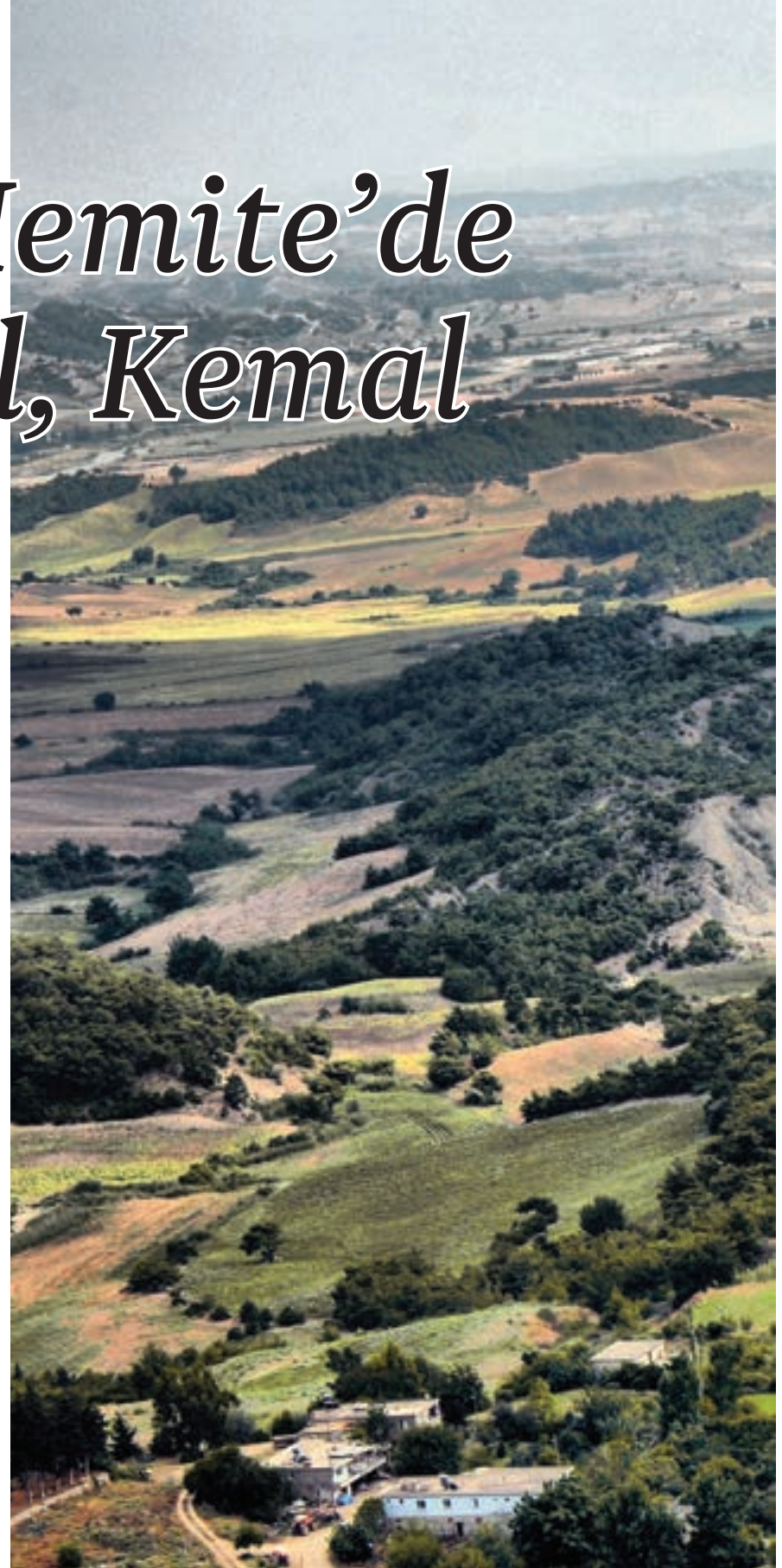
Yazı • **Hatice Deniz**
Fotoğraf • **Kayhan Güven**

Yaşar Kemal, Hemite'de hâlâ Deli Kemal, Kemal Sadık ve Kemal

DÜNYAYA MAL OLMUŞ BİR SANATÇININ, AYDININ BÜYÜDÜĞÜ MEKANLARA GİTTİĞİNİZDE NE HİSSEDERSENİZ, ONU HİSSEDERSİNİZ HEMİTE KÖYÜ'NDE... ÇÜNKÜ BURASI YAŞAR KEMAL'İ DOĞURUP BÜYÜTEN, EMZİREN TOPRAKLARDIR. AYNI ZAMANDA; DUYGULANMANIZIN, HEYECANINIZIN YANINDA İÇİNİZİ BURKAN VE KIZDIRAN BİR EKSİKLİK DE VARDIR. YAZARIMIZIN ADINA YARAŞIR BİR KÜTÜPHANE VE MÜZEDİR BU YOKLUK...

Temmuzun sonu, neredeyse Ağustosun başı... Anadolu'nun yılda iki kez mahsul veren verimli topraklarına, Çukurova'ya doğru yol alırken, bir yer vardı ki merakımızı kamçılıyordu, burası Yaşar Kemal'in köyü Hemite'ydi. Yaşar Kemal'in Anavarzası'nı geride bıraktık, Ceyhan'ın öte yanından geçtik, Savrun'u solda bıraktık; Kesikeli, Ekşiler, Tatarlı, Karabucak köylerini ve Tumbas Çayı'nı da geçtikten sonra Hemite Köyü'ne savurdu bizi Çukurova rüzgârı...

Burası Yaşar Kemal'in doğup büyüdüğü yer, bir dünya yazarının gönderdiği topraklar. Yaşar Kemal'i, onun külliyatını benimsemiş, gazeteciliğinin izinden gitmeye gayret göstermiş, onun röportajcılığını örnek almışken; onun romancılığına fon oluşturan topraklara, en başta memleketi Hemite'ye gitmemek olur muydu hiç? Olmazdı tabî...

Toprağın dilinden anlayan insanlardır Çukurovalılar...
Sorduğunuzda kederle, "Pambık bitti" derler...

Hemite yolu Osmaniye-Kadirli güzergâhında gider

Şoför, Hemite'nin Adana şehir merkezinden 60-70 km, aşağı yukarı bir saatlik bir mesafede olduğunu söylemişti. Bu yolda giderken, yolun iki yanındaki turuncu ağaçları, yerini okaliptüslere bırakıyor. Çukurova'ya girdiğinizde; üstünde mısır, soya, buğday, yer fıstığı yetişen tarlalar, şalvarlarıyla çalışan işçileri görürsünüz. Toprağın dilinden anlayan insanlardır Çukurovalılar. Pamuk tarlaları zannettiğimizden de az artık... Nedenini sorduğunuzda kederle, "Pambık bitti" diyecektir yerliler. "Beyaz Sinek" dedikleri bir tür böcek yüzünden ve artık mevsimlik işçilerin Çukurova'ya yollarını düşürmemelerinden dolayı pamuk bitmiş! Ama yine de tarlalar alabildiğine ekin dolu; tarlalar, yeşilin, sarının ve toprağın binbir çeşit renk tonuyla kıyasız bir deniz gibi. Kimi tarlalara ikinci mahsul mısırlar, yer fıstıkları ekilmiş bile...

tıkları ekilmiş bile...

"Buralarda nasıl çocuk olunur?" sorusuna şoför Şaban Bey, "Çetikli, şalvarlı olunur," cevabını veriyor.

Belli ki üstat toprağına benziyor...

Mısırlar iki adam boyunda, hayır abarttım, bir adam boyunda... Sıcağı yiyen ve suyu içen mısır devamlı boy vermiş. Evet, Çukurova'dayız, sarı sıcak bastırılmış. Anavarza'dan geliyoruz...

Şu köy, bu köy, işte Savrun derken "Hemite dağı göründü" dedi şoför Şaban ve ardında işte Yaşar Kemal'in Hemite Kalesi... Yazarın dile getirdiği gibi kayalıklardan oluşur sanırsınız bu köy. Yazarın babası köye yerleşmelerinin hikâyesini anlatırken, "Beni bol kayalıklı Hemite Köyü'ne gönderdiler, ben bol insanlıklı bir köye düştüm" diye not düşmüş hayatlarına... Köyün girişindeki tabelada "Hamite Köyü" yazıyor. Ama Yaşar Kemal "Hemite" der buraya. Köylüler için de Hemite'dir buranın adı.

“Onun çocukluğunda belliydi yazar olacağı; dağa, taşa tırmanır bir şeyler yazardı” diye anlatıyor arkadaşı Sarı Veli.

“O iyi insanlar o güzel atlara bindiler ve çekip gittiler...”

Köyde bir meydan kahvesinde, dut gölgesinde oturmuş olan kasketli, şalvarlı ihtiyarların yanına saygıyla iliyoruz. İçlerinden en yaşlısının, üstadın çocukluk arkadaşı olduğunu söylüyorlar. Bu adam Sarı Veli... Kulakları iyice ağır işiten Sarı Veli, “komşuyduk” diyor Yaşar Kemal için... “Ee sadece o kadar mıydı?” diye soruyoruz. 20 yaşına kadar arkadaşlarmış, dostlar-

mış. Köyde çocukluk arkadaşı olmak farklıdır. Aynı sokaklarda koşar, aynı evlere dalar, aynı ağaçlara tırmanır; aynı kayalıklarda, dağda, bayırda, ovada gezersiniz. Aynı türküyü söylersiniz. Onlar da öyleymiş işte. Sarı Veli araya sıkıştırıyor: “Eskilerden herkes gitti, bir biz kaldık işte...”

“O, köye geldiği zaman güzel bir canlılık olur Hemite’de...”

Sarı Veli böyle söyleyince “Demirciler Çarşısı Cinayeti” romanının giriş cümleleri hafızanızda sıralanır:

“Bir zamanlar bu şehirde; konuksever sıcak yürekli dost canlısı insanlar; ceren gibi kırmızı mercan gözlü, uzun boylu kalem kulaklı suna gibi cins atlar vardı. Onlara ne oldu? Yaşlı adamdır ki azıcık doğruldu, aksakalı kirli, titredi. Yüzü eski bir ışıkla parıldadı. Derin bir aaah dedi, ciğeri söken aaah! Duvara sırtını iyice verdi. Neden sonra gözlerini açtı, “O iyi insanlar,” dedi, “O güzel atlara bindiler ve çekip gittiler...”

Köy kahvesinde sigaranın biri yanıyor, öbürü sönüyor. Küçük tahta iskemlelerde, efkârlı bir suskunlukla herkes Sarı Veli’nin; Yaşar Kemal’in çocukluğunu anlatmasını dinliyor. “Onun çocukluğundan belliydi yazar olacağı... Dağa taşa tırmanır bir şeyler yazardı,” diye anlatıyor. En son üç sene önce köyüne gelen yazar

için, "Kemal köye geldi mi, beni görmeden gitmez," diyor. Yazarın köye geldiğinde neler yaptığını soruyoruz. Ahmet Gürbüz söze karışıyor, Yaşar Kemal'in geldiğinde kahvede oturduğunu, halkın köylünün derdini dinlediğini, sohbet ettiğini anlatıyor: "O, köye geldiği zaman güzel bir canlılık olur Hemite'de. Bütün aileleri ismen cismen tanır, görüşür," diyor. Yine köylülerden Ahmet Akad, "Çok meraklı bir çocukmuş, dağlara taşlara çıkarmış gezermiş, ilham gelmiş gibi yazmaya devam edermiş," diye ekliyor. Onu böyle yazı peşinde gördüklerinde, "Kör Kemal dağa çıktı, yine yazıyor bir şeyler..." derlermiş kendi aralarında. İçten içe kıskanmışlar!

O Hemite'de hâlâ "Deli Kemal", "Kör Kemal", "Kemal Sadık" ve "Kemal"...

Yaşar Kemal'in çoğu çocukluk arkadaşı ebediyete intikal etmişti köyde. Çoğu çocukluk arkadaşı anılarını

bir sonraki kuşağa bırakmış. "Benim babamın arkadaşıydı" diyenler ondan "Yaşar Kemal" diye söz ediyorlar. Oysa o, ölen kalan tek tük çocukluk arkadaşı için hâlâ, "Deli Kemal", "Kör Kemal" ve "Kemal"... Sanki onlar Kemal Sadık'ı, Yaşar Kemal olduğu için değil de beraber büyüdükleri, koştukları, türkü söyledikleri "Kemal" olduğu için sevmişler. Zaten kendisi de Alain Bosquet'ye: "Evde ve köyde tek dokunulmazlığı olan kişi varsa o da bendim, köyün çocuklarını türlü maceralara sürüklüyordum," diye anlatmıştır.

Aslında ne kadar inkâr etseler de Kemal Sadık onlardan biri olmamış hiç. Dağda bayırda kayalıklarda, elinde defteri ve kalemiyle kendi gözünden seyreylediklerini karalayan çizen boyayan bir Kemal o, Yaşar Kemal o... Bu yüzden çocukluk arkadaşları "Onun çocukluğundan belliydi zaten..." diyorlar.

Şimdiki Hemite tanıyor muydu Yaşar Kemal'i, dahası haberdar mıydı, duyuyor muydu, okuyor muydu?

“Anavarza şehri bir mozaik cennetidir. Neresini bir metre kazarsanız kazın, alttan bir Bizans mozaiği çıkar.”

Bu soruyu köye henüz seçilmiş olan muhtar Mehmet Aslan'a soruyoruz. Çocukların çok fazla kitap okumadığını ama Yaşar Kemal'i tanıdıklarını söylüyor. Köyünün 1979'dan beri Yaşar Kemal sayesinde daha da tanınmaya başladığını söyleyen Mehmet Aslan, “Bu konuda noksanlarımız var,” itirafında bulunuyor... “Peki siz neler yaptınız köyünüzün tanınması için?” sorusunu da buruk bir şekilde “Hiçbir şey yapamadık,” diyerek yanıtıyor.

Köylü, Yaşar Kemal'in adına layık bir kütüphane ve müze istiyor!

Biraz üstelleyince anlatıyor muhtar Mehmet Aslan: “Kütüphanemiz bile olmadı. Üstelik yer de verdik kütüphane için ama olmadı. Yaşar Kemal'in adına layık bir kütüphanenin olmasını istiyoruz. Kütüphane olduğunda ve kitap okuma oranı arttığında belki ileride yeni yazarlar çıkabilir Hemite'den...”

“Herhangi bir talebiniz oldu mu?” diye soruyoruz. “El-

bette talebimiz oldu, Osmaniye Belediyesi'nden talep ettik, ödenek ayrılmadı. Hâlbuki birçok turist geliyor bölgeye, bunların çoğu yabancı, çoğu Alman turist... Her yıl, her mevsim geliyorlar. Ne de olsa Osmaniye kaleler şehri.”

Şaşılacak şey, bir dünya yazarının doğup büyüdüğü yer burası. Adına üniversite kürsüleri açılması gereken adamın, değil müzesini yapmak; değil ilkokulunu, bir kütüphane bile yapılmamış burada. Goethe'nin Großer Hirschgraben'deki restore edilen evinin, Mozart'ın Viyana'daki evinin müzeleştirilmesi ve dünyadaki bunun gibi pek çok örnek akla geliyor. Hemite muhtarının müze ve kütüphane talebiyle ilgili değerlendirmelerini dinlerken insan istiyor ki; Türkiye, sanatçısı ve aydını konusunda biraz kıskanç olsun. Dünyanın değer verdiği adamlara en çok ülkesi değer versin, en çok devleti, halkı değer versin, en çok onlar sevsin. Hatta dünya bu adamlara burun kıvrırsa bile kale gibi heybetle korusun aydınını...

Nice şey değişmişti belki, o gittiğinden beri...

Hemite... Renk renk arılarla, kelebeklerle, kuşlarla, kartallarla, kekliklerle dostluk ettiği; çocukluğunun hayallerini beslediği çayırlarla, dağlarla, ovalarla, kayalıklarla Yaşar Kemal'in çocukluğunun krallığıdır burası. Nasıl merak etmezdik, nasıl uğramazdık, nasıl dolaşmazdık ve nasıl dolmazdı gözlerimiz... Diyor ki, "Bizim köyde renk renk toprak vardır. Mavi, sarı kırmızı... Gönlü isteyen istediği renkte evini boyayabilir. Şimdi güzelim yapıların yerini taş damlar, çinko damlı evler aldı..." Daha nice şey değişmişti belki, o gittiğinden beri...

Aynen romanlarında ve röportajlarında anlattığı huşlar gibi, kuşlar da gitmişti... O renk renk kartallardan, kelebeklerden, arılardan eser kalmamıştı. Bataklıklar kurumuş, börtü böcek yok olmuş, at vebasası kuşları kırıp geçmiş, onun çocukluk doğasından yalnız gördüklerimiz kalmıştı.

Adını "Deli Kemal'in Çınarı" koydukları bir çınar ağacı olmalıydı bir yerlerde. Yaşar Kemal onun için "Bilmiyorum, o çınar hâlâ duruyorsa, adı, belki de hâlâ 'Deli Kemal'in Çınarı'dır.' Şu demektir ki bu dünyada, kitap-

larımın başka bir de çınarım var" diyor. Şimdi neredeydi o çınar? Ya, Hüyükteki Nar Ağacı.

Bu diyardan Yaşar Kemal de geçmişti!

Yaşar Kemal "Çukurova insanının macerası büyük, Çukurova'nın hikâyesi uzun, anlatmakla bitmez, anlatmak için büyük bir destancı gerek," der. O önce kendi hikâyesini yazmış, sonra bir memleket adamı olmuş, ister istemez onun hikâyesi de memleket hikâyesi olmuş. Yazmış, yazdıkları memleket davası olmuş; yazmış, dünya yazarı olmuş...Toprağına güvenen insanların öyküsüdür Çukurova... Orhan Kemal'e dedikleri gibi, "Anlatılanlar eksik bile... Çukurova'nın bereketli topraklarında öyle işler olur ki, aklın durur, sana anlat-sak bir değil beş roman çıkarırsın."

Hemite, Çukurova'da kayalık bir Türkmen köyüdür ve binlerce yıldır var olan bu diyardan; Dadaloğlu, Karacaoğlan gibi çeşitli halk ozanlarının yerinden, Yaşar Kemal de geçmiştir. Bu yüzden toprak daha bir bereketli... Üstelik umutlu da yaşayacaklar, çünkü onlara efsaneleri inandıran adam diyor ki; "O iyi insanlar, o güzel atlara binip tekrar geri dönecekler."

Yaşar Kemal için geldik!

GÖKYÜZÜNDE BELLİ BELİRSİZ BİRKAÇ YILDIZ SOMURTMUŞ. BİR SOKAK KÖPEĞİ TOPRAĞI KOKLAYA KOKLAYA KÖYÜN ALT GİRİŞİNDEN YUKARIYA, ERSÜK DAĞI'NA DOĞRU YÜRÜYOR. ARADA DURUP, BAŞINI KALDIRIP, KUYRUĞUNU DİKİP ETRAFI SÜZÜYOR. SONRA, ZIKZAKLAR ÇİZEREK KÖYÜN İÇİNE DOĞRU YÜRÜMEYE DEVAM EDİYOR. KASABAYI ORTADAN İKIYE BÖLMÜŞ ANA CADDEDE YÜRÜYEN KÖPEĞİN HEMEN ARDINDAN BİZ DE YÜRÜYORUZ. KÖPEK AZ İLERİDE BİR ÇÖPLÜĞÜN BAŞINDA DURUYOR, ÇÖPLÜĞÜ PATİLERİYLE KARIŞTIRMAYA BAŞLIYOR. BİZ DE DAHA KÖPEĞİN BULUNDUĞU YERE ULAŞMADAN KARŞIMIZA ÇIKAN KAHVEHANEYE GİRİYORUZ.

Soba cayır cayır yanıyor. Kahveci ayaz havada aç çocuk gibi acıkmış sobayı öyle bir beslemiş ki gürüldeye gürüldeye yanıyor. Kahvehanede elektrikler kesik. Sobanın içindeki alev tavana yansıyor, sessizliği bozan sobanın güm-bürtüsü içeriye huzurla dolduruyor. Borular kızıla kesmiş, sobanın üstündeki çaydanlıklardaki su fokur fokur kaynıyor. Bütün ahali sobanın etrafını çembere alarak oturmuş. Biz de araya bir yere sıkışıyoruz. Herkes bir an ne olup bittiğini, kim olduğumuzu anlamak için bizi süzmeye başlıyor.

Yabancı olduğumuz her halimizden belli. Sonra sırayla herkes fazlası bir misafirperverlikle bizi hoş geldin ettiler, doğuda adet böyle. Merakları iyice artmış ki kasabaya bu soğuk kış gününde neden gelmiş olabileceğimiz üzerine tahmin yürütmeye başlıyorlar.

“Buralı mısınız?”

“Hayır.”

“Memur musunuz?”

“Değiliz, gazeteciyiz, kasabayı gezmeye geldik.”

“Bu köydeki herkes Yaşar’ın akrabasıdır”

Bu cevap onları şaşırtıyor. Buraya gezmek için pek kimse gelmez. Soru dolu bakışlar hâlâ üzerimizde. “Kasabaya Yaşar Kemal için geldik. Yaşar Kemal’in babasının köyüymüş,” diyoruz. Bunun üzerine herkesin yüzüne bir sevinç ve ziyadesiyle memnuniyet geliyor.

“Bu köydeki herkes Yaşar’ın akrabasıdır. Babası bu köyden gitmiştir. Dedesini, babasını iyi tanırız. Hepimizin akrabasıdır. Ama içimizdeki en yakını şu yanınızda oturan adamdır,” diyerek bize Eyüp Yaşar’ı gösteriyorlar. Bizim de içimizi kemiren kurt bir anda yok oluveriyor. Geldiğimizden bu yana nerede kalacağız diye kafamızı yoruyorduk. Ne gerek vardı ki, işte tam karşımızda aradığımız adam duruyordu. Hem de Yaşar Kemal’in akrabası. Bundan iyisi ne olsun, körün istediği bir göz Allah verdi iki göz! Eyüp Yaşar da içimizden geçenleri okumuşçasına çok sıcak ve samimi bir şekilde bize yanaştı. Söz dönüp dolaşip Yaşar Kemal’e dayanıyor. Herkes ondan bahsediyor.

“En son kasabaya ne zaman geldi? Kim gördü onu? Biri ziyaretine gitmişti galiba. Acaba bir daha kasabaya gelecek mi, sağlığı nasıldır?” diye başladılar hareketli bir şekilde tartışmaya.

Akrabalık derecelerini ölçmek için atalarını soyup döktüler ortaya

Herkes birden şeceresini sorgulamaya başladı. Yaşar Kemal’e yakınlıklarını ve akrabalık derecelerini ölçmek için rahmetli olmuş bütün ata ve babalarını sayıp döktüler ortaya. Vakit iyice gecikince Eyüp Yaşar bizi evine davet etti. Hep beraber kalkıyoruz. Sıcak kahvehaneden çıkar çıkmaz kasıp kavuran bir soğuk hava dalgası yüzümüze çarpıyor. Tükürsen tükürüğün havada donacak. O denli ayaz. Havaya keskin bir Cizre kömürü kokusu hakim. Karlı ve buzlu sokaklardan yürüyoruz. Hart hurt diye ayaklarımız altında parçalanıp dağılıyor buzlar. Başımızı kaldırıp ölgün sokak lambalarının aydınlattığı kasaba evlerini süzüyoruz.

Yaşar Kemal, atalarının köyüne ilk geldiği zaman:

“Van Gölü’nün kıyısına düşer, üstünde Ersük Dağı vardır. Van Gölü ile Ersük Dağı arasına sıkışmıştır köy.”

Kasabayı böyle tarif etmiş bir röportajında. Evler o zaman yer altında toprak damlı, kerpiç duvarlı, küçük tek odalı yapılmış.

Evler ağıllarla bitişik, evlerin ortasında bir tandır olurmuş. Tandırda gündüz aş ekmek pişermiş, geceleri bütün ev ahalisi ayaklarını tandırdan sarkıtarak oturur, ısınıp birbirlerine masallar efsaneler anlatırmış. Bir yorganın altında on kişi yatarmış. Belki de Yaşar Kemal’in aklında hayalinde köyü hep o gördüğü haliyledir. Fakat artık köy değişmiş, büyümüş kasaba olmuş. İki üç katlı evler çıkmış, yüksek duvarlarla örülmüş, demir kapılar yapılmış. Hemen hemen her evin önüne bir araba tünemiş. Hülasa devran dönmüş köy büyümüş zenginleşmiş. Hem yürüyoruz hem Eyüp Yaşar anlatıyor bize.

“Köyümüz bahar mevsiminde çok güzel olur.” Her yer yemyeşil olurmuş, ağaçlar çiçekleşmiş, göl bir inci gibi parlarmış. Yeşeren baharla bütünleşmiş. Doğuda görülecek ender, güzel yerlerden bir tanesidir Ünselli kasabası. Misafir olduğumuz evde yemekler çaylar sohbetlerle geceyi devireceğiz. Eyüp Yaşar durmadan soruyor.

Herkes birden şeceresini sorgulamaya başladı, bütün ata ve babalarını sayıp döktüler ortaya.

“Yaşar Kemal’in bir tane bile kitabını okumamışlar”

“Kemal Yaşar amcam nasıl, çok yaşlanmış mı, çökmüş mü? Rahmetli Thilda Hanım’dan sonra bir daha evlendi. Siz onun talebesisiniz herhalde. O sizi göndermiştir gidin atalarımın köyünü yazın diye. Ne kadar itiraz ettiysek, öyle olmadığını söylediysek de kâr etmedi. Eyüp Yaşar’a bir türlü gazeteci olduğumuzu sadece Yaşar Kemal ile ilgili bir röportaj yazmak istediğimizi, onunla bir tanışıklığımızın olmadığını anlatamadık. Zira Eyüp Yaşar’ın iddiaları ertesi sabah bütün kasabaya bir dalga halinde yayıldı ki artık karşı koyamadık. Biz de uyduk oyuna. Gecenin geç saatlerine kadar oturduk sohbet ettik. Aile, Yaşar Kemal’in akrabası ama Yaşar Kemal ile ilgili neredeyse hiçbir şey bilmiyorlar. Sadece akrabaları olduklarını bilmekle yetiniyorlar. Bize soruyorlar, bildiğimiz kadarıyla cevaplıyoruz. Yaşar Kemal’in bir tane bile kitabını okumamışlar. Lâkin biz onlara Yaşar Kemal’in köyü hakkında yazdıkları röportajları okuyoruz.

“Yaşar Kemal madem buralı, neden buraya yatırım yapmıyor”

Sabah horoz ve kuş sesleriyle uykumuzdan uyanıp

sağlam bir köy kahvaltısı yapıp kendimizi dışarı atıyoruz. Kahvehaneler ağzına kadar işsiz adamlarla dolu. Oturup, konuşup dertleşiyoruz. Hepsi işsizlikten yakınıyor. Yaşar Kemal’i sorduğumuz birkaç gençten ilginç yanıtlar alıyoruz.

“Yaşar Kemal madem buralı, neden buraya yatırım yapmıyor. İş sahası fabrikalar açıp en azından köyünü kalkındırmıyor.” Yaşar Kemal’in iş adamı olmadığını, büyük bir yazar olduğunu ve yazarların ekserisinin fabrika kuracak kadar paraya sahip olmadıklarını uzun uzun anlatıyoruz. Ne fayda çoğu sadece ismini duyurmakla kalmış. Bu gençler hâlâ ısrarlı bir şekilde serzenişte bulunuyorlar.

“En azından bir okul yapsın, olmadı kendi gelsin köyüne.” Gençler kahvehanede zamanlarının çoğunu oyun oynayarak ve maç seyrederek öldürüyorlar.

“1915’in bahar ayları olacak. Yukardan, Osmanlı ordusunu bozmuş Rus ordusu Süphan Dağı’nın oralarından top sesleri ile köye akıyor. Top gülleleri köyün içine düşüyor. Güllelerden biri de tam köyün ortasında büyük bir çukur açıyor. Çukurdan sıcak sular fışkırıyor. Top gülleleri gittikçe sıklaşıyor. Gölün içine de düşüyor. Gölden minare boyunda sular fışkırıyor

göğe doğru. Bir anda köy toparlanıyor, göç başlıyor. Doğu'ya Bendimahi suyuna doğru yürüyorlar. Bendimahi köprüsüne geliyorlar ki ne görsünler ortalık kıyamet günü. Köprüyü geçmek için millet bir birini kırıyor. Ölenler yaralananlar olmuş."

Böyle anlatır ailesinin geçmişini Yaşar Kemal o çok ünlü "Yaşar Kemal Kendini Anlatıyor" adlı kitabında. Muhacirlikte taa Çukurova'ya kadar gitmişler. Daha sonra akrabalarının bir kısmı köyüne dönmüşse de onun ailesi kalmış, Çukurova'ya yerleşmişler. Kim bilir ailesi dönseydi, Yaşar Kemal bugünkü Yaşar Kemal olabilir miydi? Kim bilebilir! Ailesinin köyden bu zorlu ve meşakkatli göçü Yaşar Kemal'in romanlarına konu olmuş. Dağın Öte Yüzü üçlüsündeki Meryemce karakteri Yaşar Kemal'in babaannesini anlatıyor.

"Bütün düşlerimizde Van Gölü vardı ve bütün peri masalları orada geçiyordu"

Bu muhacirlik, onları yurtlarından, topraklarından, kültürlerinden kopartıp angarya bir göçten sonra yeni bir yaşam sunmuş. Yaşar Kemal küçüklüğünde Van Gölü kıyısındaki köyünü şöyle hayal ediyormuş:

"Van Gölü cenneti. Bütün köyün çocukları kız erkek karar verdik. Oraya kaçacaktık. Ne yapıp eyleyecek oraya gidecek, bu cehennemden kurtulacaktık. Am-

cam da her zaman Van Gölü'nü biraz daha biraz daha güzelleştiriyordu. Bütün düşlerimizde Van Gölü vardı ve bütün peri masalları orada geçiyordu. Sonunda bir gün Van Gölü yolculuğuna çıktık da bütün köyün çocukları oraya ulaşamadık ya.

Van Gölü de düşlerimizde bütün tazeliğiyle kaldı. Orası da Anadolu'ydu ya başka bir Anadolu'ydu." Her ne kadar köylerinden, yurtlarında da kopmuş olsalar da, kendi kültürlerini dillerini aile içinde yaşatmışlar, yitirmemişler.

Yaşar Kemal ile görüşmüş birkaç akrabası varmış köyde. Mustafa Koç: "Ben İstanbul'da askerken birkaç kere evini ziyaret ettim. Keşke köye bir daha gelse, onu son defa görmeyi çok arzuluyorum."

Yaşar Kemal kitabında Mustafa Koç'tan şöyle bahsediyor.

"Acaba Ünseli'deki akrabam Mısto, Hüseyin Bey üstüne çıkarılmış bir ağıt bir destan biliyor mu? Van'a yolum düşerse Mısto'ya soracağım. Ya da bu olayı duymuşluğu var mı?"

Kasabada Yaşar Kemal'in daha birçok akrabasıyla tanışıyoruz

Biz bu konuyu Mustafa Koç'a soruyoruz. Mustafa Koç bu konu hakkında bir şey hatırlamadığını söylüyor. Kasabada Yaşar Kemal'in daha birçok akrabasıyla tanışıyoruz. Mıskal Teyze'nin torunları, Ali Menco'nun çocukları. Ali Menco, Yaşar Kemal Ünseli'ye gelirken onunla dolaşip gezmiş. Bir röportajında Ali Menco'dan şöyle bahseder:

"Kurttan kuştan, böceklerden, yılanlardan, cümle mahlûkattan konuşan, doğadan anlayan, hoşsohbet, tatlı bir adam." Şimdiye kadar Kemal'in dayı tarafından akrabalarıyla tanıştık. Aslında bütün kasaba uzak

yakın akrabası. İçlerinden biri var ki Yaşar Kemal'e kendisinin en yakın olduğunu söylüyor, Musa Yaşar: "Kemal benden bir yaş büyük, sütkardeşiz ve arkadaşız. Aynı zamanda amca çocuklarıyız. Birlikte çok anılarımız olmuş." Onunla ne kadar süredir görüşmediğini soruyoruz. "On beş yıl oldu. En son görüşmemizde birkaç imzalı kitap vermişti, hepsini hediye ettim. Onun kitaplarını benden çok istiyorlar. Düzine düzine kitaplar alıp dağıttım. Kemal bana çok borçlu bu yüzden. Gerçekten akrabası olmak gurur verici, adı her yerde bize saygı kazandırıyor."

"Keşke köye bir daha gelse de hasret gidersek"

Musa Yaşar onu bir daha ziyaret etmeyi çok istiyor, "Hasta olduğunu duydum, bel ağrısı varmış, dedim gelsin hemen iyileştirelim. Bir de ona şeceremizi detaylı bir şekilde yazıp götüreceğim. Ona anlatacağım çok şey var." Musa Yaşar'a neler anlatmak istediğini soruyoruz. "Bizim kayıp akrabalarımız vardı. Onların izini buldum, ona da söyleyeceğim. Ayrıca bol bol kitap imzalatacağım."

Elimizde bulunan "Yaşar Kemal Kendini Anlatıyor" adlı kitabına bakıp, "Özellikle bundan istiyorum. Çünkü okumadım. Çok özlemişim onu ya, keşke köye bir daha

Yazık ki, Yaşar Kemal'in köyünde onun adına hiçbir eser yok.

gelse de hasret gidersek," diyor. Hacı Musa Yaşar'dan ayrılıyor, kasabanın sokaklarına dalıyoruz. Uzaktan yıkılmış kerpiç duvarlı küçük bir ev gösterdiler. 'İşte Yaşar Kemal'in babasının evi' dediler. Kendisi köyü ziyaret ettiği zaman burada kalmış, 1951 yılında geldiğinde. Kasabanın küçük bir bölgesinde Yaşar Kemal'in babasının tarlası olduğu için, o mahalle babasının adıyla anılıyor.

Yaşar Kemal'in köyünde onun adına hiçbir eser yok

Koca kasabada bir öğretmen lisesi, iki lise, üç ilköğretim okulu bulunuyor. İki de büyük caddesi var. Yazık ki, Yaşar Kemal'in köyünde onun adına hiçbir eser yok. Hepsini onun akrabası diyorlar o kadar! Kitaplarını okuyan bile çok az. Sadece Musa Yaşar onu okumuşlardan. Kasabada bir okula, kütüphaneye, sokağa bile bu büyük ismi koymayı akıl edememişler. Belde belediye başkanına böyle bir projenin olup olmadığını soruyoruz, başkan oldukça olumlu.

"Tabii ki Yaşar Kemal amcam sayılır. Onu sayıyoruz seviyoruz, bizim gururumuz. Önümüzdeki seçimleri

bir atlatsak yapacağız inşallah." Başkan iyi diyor demesine ama geçen dönemlerde düşünemediğini, önümüzdeki seçimlerde hayata geçirir mi bilemeyiz. Yine de umutluyuz. Lakin başkanın Yaşar Kemal'in önemini, büyüklüğünü kavradığı hiç belli olmuyor. Sadece akrabam demekle yetiniyor. Yaşar Kemal'e en yakın Musa Yaşar:

"Önümüzdeki sene eğer sağlığım müsaade ederse, köye bir heykelini yapmayı planlıyorum. Siz diğerlerine bakmayın, onlar boş, onlardan hiçbir şey beklenilmez," diyor. Biz de onun dileğinin gerçekleşeceğini umarak ayrılıyor.

Bu kasabadayken sanki biz de onun akrabasıyız

Yaşar Kemal ki hapisanelerin, kelepçelerin kaleminin belini bükemediği büyük yazar. Yazar da yazar. Kendilerini konuşarak da olsa ifade edemeyen köylünün, işçinin, ezilmiş tüm halkların dili olmuş. Yeri geldiğinde konuşmuş, kalemi olmuş yazmış. Kendi atalarının babalarının öz köyünde bir heykelinin yapılmasını tabii ki hak etmiş. Ne yapılırsa yapılsın onun için az bile. Bu ülke Yaşar Kemal'in borcunu ödeyemez.

Hayranlıkla okuduğum ve benim için bu kadar değerli olan bu yazara kendimi hiç bu kadar yakın hissetmemiştim. Bu kasabadayken sanki biz de onun akrabasıyız.

Yaşar Kemal'in 1951'de; "Eğer röportajlarım yayımlanmasaydı, Erciş'deki akrabalarımın yanına gidecek, orada arzuhalcilik yapacak, Cumhuriyet Gazetesi'ne olan borcumu ödeyecektim," diyerek yaşamayı bile hayal ettiği köyünden ayrılma vaktimiz gelip çatıyor.

Anadolu'nun yetiştirdiği bu büyük yazarın şu sözleri hep aklımızda: "Romanlarımda hep korkunun, korktuklarımızın üstüne yürüyen insanlar bulacaksınız. Ben hep korkunun, korktuklarımızın üstüne yürürüm. Bu, benim huyumdur sanıyordum. Sonra öğrendim ki, çok insanın da huyuymuş. Yaratıcılığın kaynağına doğru, ondan beri de neye rast gelirsek... Yeni Sofokles'lere, yeni Cervantes'lere, yeni Moliere, yeni Shakespeare'lere. O zaman dünyamız daha mutlu olacak."

Haber • İsa Örken (İAHA)
Fotoğraf • Vedat Tunçtan (İAHA)

Bir Suriyeli di- len- ciy- dim!

BAŞKASININ KİMLİĞİNE
GİREREK GAZETECİLİK
YAPMANIN DÜNYADA
VE TÜRKİYE'DE BİR
GELENEĞİ VARDIR.
İSTANBUL AYDIN HABER
AJANSI MUHABİRİ
İSA ÖRKEN DE
SURİYELİ BİR DİLENCİ
KİMLİĞİNE GİREREK
YAŞADIKLARINI DİLE
GETİRDİ.

QIZIL QURBANLARINIZI
BAYIRLIK
RA
INDEPENDENT ASSISTANCE
MEDIA TEAM

1-7 Nisan / April 1-7

AÇIL / OPEN FOR
GÖRÜNÜR / VISIB

Uzamiş sakalım, gökyüzüne karışmış saçlarım ve bende emanet duran kirli, bol elbiselerle yavaşça tramvayın güvenliğine yaklaşıyorum.

“Suriyeli, para yok” diyorum.

Adam hiçbir şey demeden beni ücretsiz geçiriyor. Rölümü iyi yapmıştım, başarmıştım Suriyeli dilenci işini....

Gelen ilk tramvay ağzına kadar tıklım tikiş doluydu, binemedim. İkinci tramvaya büyük çaba sarf ederek bindim. Elimde bir karton, üstünde bozuk Türkçe ile yazılmış “Suriye Ac Sedaka” yazısı. İnsanlar benden uzak durmaya çalışıyor, bu sıkışıklıktan ne kadar uzaklaşabilirlerse artık. Yakınımdakiler hırsızlık korkusuyla ceplerini kontrol ediyorlar sürekli. Artık gerçek bir Suriyeli dilenciydim. Eminönü’nde inerken halen yakınımdakiler ceplerine bakıyorlardı.

Eminönü tarihi yapısıyla tarifsiz bir kültür alışımıdır. Suriyeli dilenci kimliğinde o tarihi yapıya, arkama lacivert denizi olarak Yeni Cami’ye selam çakıyorum. Yeditepeli şehrin minareleri lacivert göğe uzanıyor. Cumartesi günü hava güneşli, Eminönü hayli kalabalık. Turist kafileleri, Suriyeli dilenciler -ki çoğu çocuk-simitçiler, mendil satan çocuklar, hamallar ve banklarda oturan yaşlı insanlar...

Günter Wallraff aklımda

Aklımda, Günter Wallraff’ın “En Alttakiler” projesiyle Almanya’da Türk işçisi kılığına girip yıllarca çalışması. Günter Wallraff’ın kitabından şu satırlar aklıma düşüyor:

“Kendisini becerikli, üstün ve adil sayan bir toplumun asıl yüzünü, onun dar görüşlülüğünü ve buz gibi soğuk yanlarını yaşadım. Toplumun gözünde bir budalaydım sanki: Gerçeklerin çarpıtılmadan suratına vurulabileceği bir budala.”

Ben de bunları yaşayabileceğimi varsayarak bu işe girdim. Başka bir kimliğe bürünme fikri aslında Yaşar Kemal’in “Kaçakçılar Arasında 25 Gün” röportajını okuduğumdan beri aklımdaydı. Ama ne yapacağımı bilmiyordum. Suriyeli dilenci olmamı isteyen ajans yazı işleri görevlileri ve arkadaşlarım bana çok büyük cesaret verip yol gösterdiler.

İlk denememde bankta oturan yaşlı 70’i geçmiş, saçları kar beyazı, elinde bastonuyla oturan yaşlı teyzeye

yanaşıyorum. Bir elimle karnımı ovarak, “Aç, Suriya, sadaka...” diyerek diğer bir elimi de kadına doğru uzattım. Kadın: “Yürü git be kardeşim, elin ayağın yerinde ayıptır. Git çalış, alışmışsınız beleşe,” diyerek beni tersledi. Israrcı olmadım fazla, kadından uzaklaştım.

Bir insan hayatında kaç defa reddedilmiştir? Kaç defa pislik olduğu söylenmiştir bir insana? Hangi insanın yüzüne sahte de olsa hiç gülünmez? Bir dilenci onlarca kez reddedilir, onlarca küfür yer, ne kadar pislik olduğu söylenir onlarca kez ve asla bir dilenciye tebesüm edilmez. Bunu ilk denememde anladım.

İlk reddedilmemden sonra biraz oturdum Yeni Cami’nin önünde. İnsanları seyre daldım. İnsanlar akın akın bir yerlere yetişme telaşındalar. İnsan ormanı adeta... Her tipten insanlar; çarşafli kadınlar, cübbeli-sarıklı erkekler, uzun saçlı küpeli gençler, podyumdan fırlamış da hemen gelmiş genç kızlar, el arabalarıyla bir yerlere mal yetiştiren hamallar, namaz vaktini bekleyen yaşlı amcalar...

Dilenmek kolay değil!

Beni gören herkes çekingen ve acınası bir bakış atıyor. Fotoğrafçı arkadaşımınla oturup ne yapacağımızı konuşurken, bankta oturan adam dikkatlice bizi dinliyor. Ne yaptığımızı anlamış olacak ki bize bakıp sararmış dişlerini göstererek gülümsüyor... Bir simitçi tezgahına yanaşıyorum.

“Bir lira ver!”

“Yok, Suriye, aç!”

“Bir lira, bir bir, yek lira...”

“Yok...”

“Para yoksa, simit yok. Git kardeşim başımdan.” Genç bir adam yanaşıp, “Yazıktır adama, bir simit versen ne olacak? Simit ne kadar?”

“Simit bir lira, ben de bir lira için çalışıyorum. Onlar benden daha fazla para kazanıyorlar.”

“Tamam tamam, ver bir tane simit.”

Simidi alarak adama şükranlarımı sunuyorum mimiklerimle. Adam bir dilenciye sevindirmenin gururuyla gülümseyerek omuzlarıma dokunuyor.

Bankta yan yana oturmuş üç kadın. Birbirlerini tanımıyorlar sanırım. Önce genç kadından bir lira dileniyorum. Umursamaz bir tavır... Duymazlıktan geldi. Üstüne düşmedim. İkinci kadından dileniyorum, o da el hareketiyle “git git” yapıyor. Üçüncü ve yaşlı kadın

*“Uzamış sakalım,
karman çorman
sakalım ve
bende emanet
duran kirli, bol
elbiselerle kime
rast gelirse
avucumu
açıyorum.”*

ise elini cüzdanına attı. Bozuk para aradı. Bir sürü bozuk para içinde elli kuruşu bana uzattı. Teşekkür mahiyetinde bir tebessüm ettim. Çekingen ve utangaç bir edayla başka insanlara, bir insan, başka bir insan, bir sürü insana el açtım... Çoğunda elim boş, boynum bükük döndüm...

Yeni Cami'nin avlusu... Turistler fotoğraf çekiyorlar. Sürekli içeriye giriş çıkışlar var. Hemen hemen her camide bulunan dini malzemeler satan yaşlıca, çoğu zaman beyaz sakallı bir amca... Tesbih, takke, misvak, misk, ayna, tarak... Çekik gözlü bir turistin takke takıp fotoğraf çektirmesi dikkatimi çekiyor. Avlunun etrafındaki duvarlarda oturan çarşafli kadınlar, uzun sakallı adamlar, turistler, şadırvanda abdest alan yaşlı amcalar, bir de duvarların üstünde oturup gözünü telefonda ayırmayan gençler... Hemen hemen hepsine elimi açarak, sadaka dileniyorum. Ama çoğu zaman da elim boş dönüyorum.

“Sadaka... aç... Suriya...”

“...”

“Gençsin, çalış!”

“Yok, keşke olsa sana da versem!”

“Sadaka...”

“Sorry!”

Genç turistler üzgün olduklarını söyleyip başlarını sallıyorlar. Çoğu zaman beni görmezden geliyorlar. Bir cami görevlisi gelip kolumdan tutuyor, “Hadi kardeşim dışarıya, hadi... hadi... hadi dışarıya,” diyor. Avlunun Mısır Çarşısı'na bakan kapısından dışarı çıkıyorum. Merdivenlerde oturanlardan tek tek yardım dileniyorum. Ama her seferinde kafasını kaldırıp dilenci kılığını görünce tekrar yüzlerini çeviriyorlar. Bütün yüz çevirmelere ve reddedilmelere inat ben tekrar tekrar el uzatarak yardım dileniyorum.

Mısır Çarşısı ile Yeni Cami arasındaki park cıvıl cıvıl... Renk renk bayrak satıcıları; Türk bayrağı, takım bayrakları, memleket atkıları... Selfi çubuğu satan gençler, incik boncuk satan yaşlı kadınlar... Bol bol fotoğraf çeken turistler, selfi çeken gençler... Soğuk bir kışın ardından güneşin tadını çıkararak yaşlı, genç,

çocuk, kadın ve erkekler parktaki banklara sere serpe oturuyorlar...

Kalabalığın huzurunu bozan benimle birlikte birkaç dilenci... Yaşlı bir amca, "Bir bitmediniz gitti, yeter artık," deyip sitem ediyor. Ama ısrarla tek tek herkese el uzatıyoruz.

"Gel sana elli lira vercem"

Mısır Çarşısı'ndan bir zabıta ekibi çıkıyor. Birden diğer dilenciler ortalıktan kayboluyor. Ama ben daha durumun farkında değilim. Neyse ki onlar da beni görmeden gittiler. Parkta herkesi yokladıktan sonra Mısır Çarşısı'na yöneliyorum. Havanın güzel olması sebebiyle esnaf kapının önünde iskemleleri kurmuş müşterileri bekliyorlar. Birkaç esnafı yokluyorum ama zırnık koklatmıyorlar.

Genç bir esnaf sesleniyor;

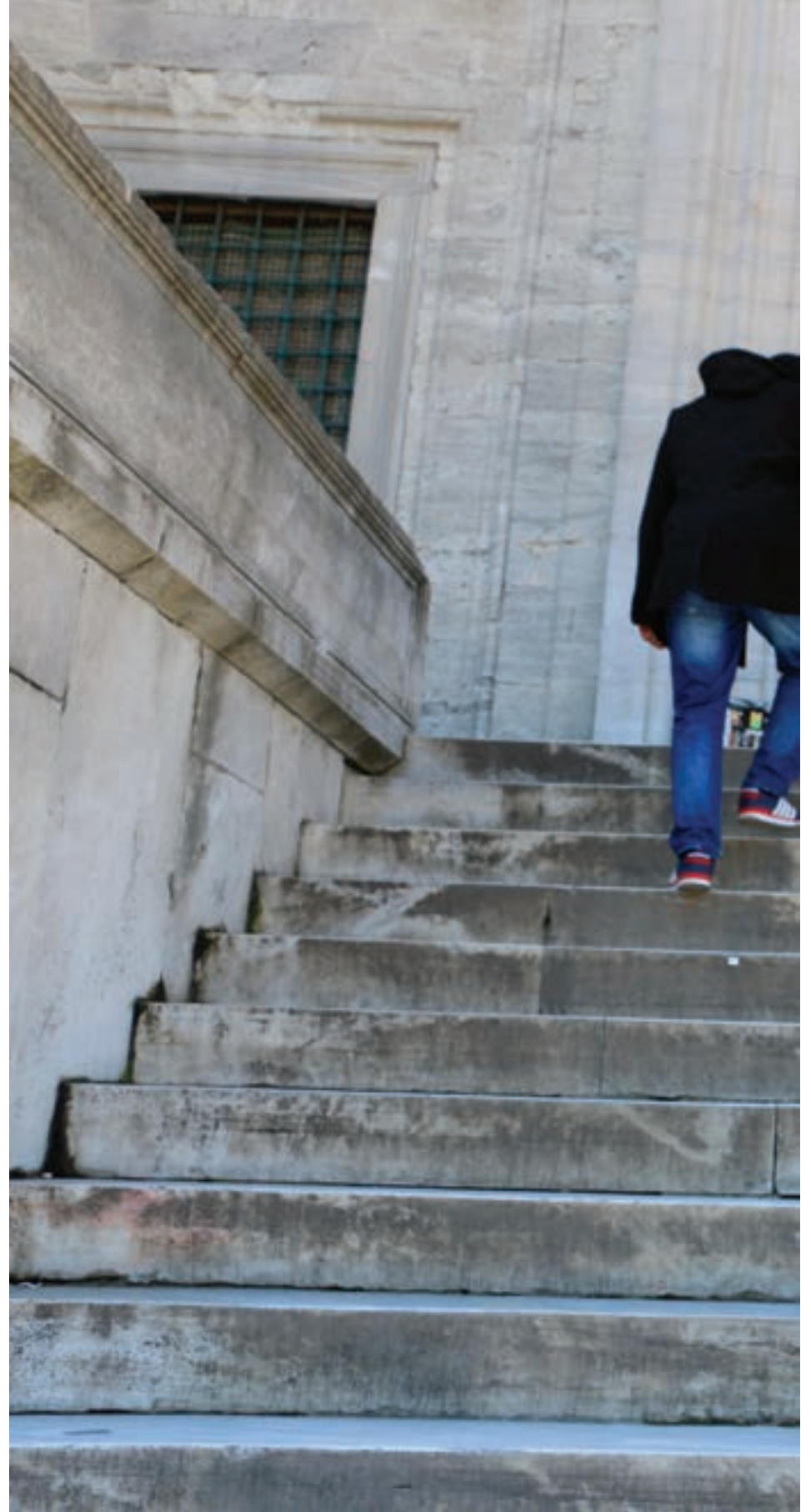
"Ne istiyorsun?"

"Suriye... aç...sadaka"

"Lan siz beleşe alışmışsınız, gel sana iş vereyim çalış!"

"Suriya..."

"Tamam, gel burada çalış sana günlük elli lira vereyim."

“Dilencilikimle bir kez daha dışlanmışlığın yürek yakıcılığını tattım. İnsanların umursamaz, kırıcı ve yıkıcı etkisini yaşadım.”

“Abi, bilmiyor... Suriya...”

“Lan bilmene gerek yok, hadi gel çalış... Sana elli lira vercem.”

Adam tutturdu gel çalış diye. Ben; “Suriye, aç, sadaka” diyorum başka da bir şey demiyorum. Tam oradan ayrılırken biri kolumdan tuttu...

“Ne yapıyorsun?”

“Suriya... aç...”

“O elindeki ver bakayım... Ne bu? Sen dileniyor musun? Kimliğin var mı?”

“Suriya... aç...”

“Lan sokarım Suriye’ne!”

Adam iyice sinirlendi. Elimdeki kağıdı alıp yırttı.

“Cebinde ne var?”

Ben halen istifimi bozmuyorum. Kolumdan tutup beni kuvvetlice bir o tarafa, bir bu tarafa kuvvetlice sarsıyor. Artık dananın kuyruğunun koptuğunu anlayınca, konuşmaya başladım. Durumu izah etmeye çalışırken zabıta memuru karşımda donmuş gözlerle boş boş yüzüme bakıyor. Tam o sırada arkadaki bana iş teklif eden esnaf,

“İşine gelince nasıl konuşuyor.”

Tabii adam durumun farkında değil. Sonra o da durumu anlayınca yüzünde bir şaşkınlık!

“Ulan ne güzel yapıyordun, vallahi hiç anlamadım.”

Çay söylüyorlar. Zabıta memuru Mustafa Güler ile ayak üstü biraz konuşuyoruz. Adama bir dokun bin ah işit...

“Bu Suriyeli dilenciler burayı mahvettiler. Bazen yakaladığımız dilencilerin üstünde iki bin, üç bin lira para çıkıyor. Alıp karakola götürüyoruz. Bizden önce varıyorlar buraya. Burada insanları taciz ediyorlar. Halk, esnaf bezmiş onlardan kendine dikkat et burada seni döverler.”

Bana birkaç taktik vermesini istiyorum.

“Araplardan iste. Sen ısrarcı olmuyorsun. Dilenciler Araplara yapıyorlar elli yüz dolar alana kadar bırakmıyorlar”

Arkadaşım beni görünce çok şaşırıyor

Zabitanın dediğini yaptım ama sökmedi. Hem korkuyor hem de çekiniyordum ısrarcı olmaktan. Hani dünyanın en iyi milletiyiz ya! Bizi yanlış tanışınlar istemiyorum. O yüzden de fazla rahatsız etmek istemiyordum “ba-

casız sanayimizi.”

Mısır Çarşısı'na girdim. Hıncahınç insan dolu. Yürümekte zorluk çekiyor insan böyle yerlerde. Sanki bütün dünya insanı buraya akın etmiş gibi. Bin bir çeşit çiçek bahçesi. Her dilden insanın konuşmaları büyük bir uğultu oluşturuyor.

Tanıdık bir arkadaşın dükkanına giriyorum. Adam bir şaşırıyor, karşısında öcü görmüş gibi.

“Bu ne hal lan? Tanıyamadım!”

Durumu açıklayınca az da olsa şaşkınlığı geçiyor. Ama halen arkamdan şaşkın şaşkın bakıyor ayrılırken.

Çarşıdakilerin dikkatleri üstümde ama ben korkudan hiçbir esnafa uğramadan çıkıyorum.

Eminönü meydanındayım tekrar... Meydan iyice kalabalıklaşmış. Mendil satan çocuklar dolmuş meydana. Balıkçı pazarının karşısındaki banklarda oturan insanlara doğru ilerliyorum.

Karşımda çingene kılıklı bir kadın, karnımı ovuşturarak;

“Suriya...aç” diyorum.

“Oğlum ben senden beterim” diyor kadın.

İki genç kız bankta oturmuş. Gözlerini telefonda ayırmıyorlar. Hızlı hızlı bir şeyler yazıyorlar telefonlarına sanki telefonda hızlı yazma yarışına girişmişler gibi. Ama ben rahatlarını bozuyorum.

“Sadaka...”

“Vallah bizde de yok.”

“Suriya... Aç... sadaka..”

“Çattık ya, hadi kalk gidelim, bu dilencilerden rahat

yok. Kendi ülkemizde rahat edemiyoruz.”

Zaten Suriyeliler de sırf o kızların rahatını bozmak için gelmişler. Ülkeleri güllük gülistanlık...

Tam bunları düşünürken iki izbandut kılıklı adam karşıma dikildiler.

“Ne yapıyorsun?”

“Suriya...”

“Kimliğin, pasaportun var mı?”

Başımı öne eğdim. Ne sordularsa cevapsız bıraktım.

“Konuşamıyor musun? Dilin mi yok? Gel gel biz seni konuşturmasını biliriz.”

Beni alıp zabıta kulübesine götürdüler. Ne kadar korksam da bozuntuya vermiyorum. Ne sordularsa cevaplamadım.

“Kaç para topladın lan? Çıkar bakayım paraları, çıkar çıkar...”

Cevap yok.

“Sana diyorum, çıkar paraları!”

Bende ses yok. Kafamı öne eğdim. Adamlar sinir küpüne döndü. Artık dövecekler belli. Tam o sırada fotoğrafçı arkadaşım kapıyı açtı.

Zabıta sorguya çekiyor

“Buyurun. Ne istiyorsunuz?”

Arkadaşım gülümseyerek,

“Memur bey, o benim arkadaşım.”

“Siz çete misiniz lan?”

Neyse ki durumu izah ettik. Zabitanın elinden dayak yemeden kurtuldum. Durumu açıklayınca adamlar bayağı bir şaşkınlık geçirdiler. Biraz daha ısrarcı olmam durumunda beni döveceklerini de söylemeden edemediler. Bu sefer de kazasız belasız atlattık zabıta. Ama her dilenci benim kadar şanslı olmayabilir. İşin fitratı gereği nasıl ölünüyorsa bu ülkede. Dilencililiğin fitratı gereği dayak yemek de var.

Dayak yemedim ama hem büyük bir tecrübe kazandım hem de onlarca kez reddedilmenin gurur kırıklığını tattım.

Günter Wallraff'ın ve Yaşar Kemal'in yolunda bir adım daha attım... Bütün dünyanın en alt sınıfının yerine geçerek değil, aslında en alt sınıfta olmanın burukluğunu yaşadım.

Bir kez daha dışlanmışlığın yürek yakıcılığını tattım. İnsanların umursamaz, kırıcı ve yıkıcı etkisini yaşadım. Yeryüzünde aştan başka hiçbir şey dilenmememiz umduyla...

Fesleğen hüzünlüdür Çiçek Pazarı'nda

İSTANBUL'DA EMİNÖNÜ'NDEKİ ÇİÇEK PAZARI'NI BİLMEYEN YOKTUR. ADINI GÖRÜP DE BURADA SADECE ÇİÇEK SATILYOR DİYE ALDANMAYIN, ZİRA YENİ CAMİ'NİN KARŞISINDA, ANLI ŞANLI MISIR ÇARŞISI'NA BİTİŞİK İLERLEDİĞİNİZDE SAĞINIZDA KALAN BU PAZARDA ÇİÇEK TOHUMLARINDAN, KEDİ KÖPEK MAMALARINA, "DOKTOR SÜLÜK" TEN, BİN BİR ÇEŞİT KUŞ CİNSİNE KADAR HER ŞEYİ BULMAK MÜMKÜNDÜR.

Hafta sonu geldiğinde kimi İstanbullular Yeni Cami'nin önündeki meydana güneşli havanın tadını çıkarırlarken kimisi de öte tarafta satıcılarla hummalı bir pazarlıktadırlar. Havuz başındaki çocuk sesleriyle satıcıların sesleri birbirine karışır durur.

Yanaştığımız ilk tezgahta enginar, salatalık, çeri domates, çilek, yediveren, ortanca, kekik, limoni çam,

asma üzüm, arnavut biberi, çanakkale domatesi, kısıcası ne ararsanız var. Gülyüzlü, 14-15 yaşlarındaki satıcı çocuk pazarın kalabalık olmasının nedenini açıklıyor bize.

"Şu anda bütün çiçeklerin fidanı pazara geldi, geçen hafta da sebzelerin fidanları çıkmıştı."

Hafta sonu, hafta içine göre daha kalabalık olduğu için satıcıların işleri daha da zorlaşıyor. Çalışanlardan biri hem sorularımızı yanıtlamaya hem de müşterilerle ilgilenmeye devam ediyor.

"Bundan 30 yıl evvel bu pazar çok daha geniş, bahçeliydi. Pazarda bu kadar çeşit yoktu. Şimdiki halinden eser yoktu. Tabii sadece pazar değişmedi, İstanbul insanı da değişti. İnsanlar daha beyefendi, görgülü ve kibardı."

Tezgahı bekleyen Ahmet Özdemir henüz orta son sınıf öğrencisi. Dedesi, babası, amcası da onunla aynı mesleği yapıyor.

"Ben kendi isteğimle gelip çalışıyorum. Aslında onlar okumamı istiyorlar. Bu mesleği yapmamı istemiyorlar," diyerek elinde tuttuğu maydonuzun nasıl ekildiğini anlatıyor bize. "Maydanoz toz gibidir. Ekeceğiniz toprağı düzeltip tohumları serpiyorsunuz, tuz gibi üzerine ince bir toprak atıyorsunuz, hafifçe bastırıyorsunuz, suyunu döküyorsunuz."

Eminönü artık bir sembol

Bir diğer dükkanda kedi, köpek mamaları, tasmaları satan Aşkın Yalçın elimizdeki fotoğraf makinelerini ve ses kayıt cihazını görünce yanımıza yaklaşıyor ve başlıyor eski günleri anlatmaya.

“Ben Balat'ta büyüdüm. Ailem denizcilikle uğraşıyordu. Sonra sistem zamanla değişti, akvaryumculuk yapmaya başladılar. Eskiden burada akvaryumculuk daha fazlaydı. 10 yıl evvel de mama satımı ortaya çıktı.”

Önceden insanların hayvanlar için ev ortamında yiyecek hazırladığını söyleyen Yalçın, sektörün hazır mamaya yöneldiğini anlatıyor. “Şimdi insanlar hazır mama istiyorlar. Zamanla sadece hazır mamalar çıkmadı,

dostluk ilişkileri de birbirinden kopmaya başladı. Esnaf dışardan bakıldığında arkadaş olarak gözüküyor ama aslında değiller. Biz de bazan eski arkadaşlarla toplanarak eski günleri anıyoruz.”

Yalçın dükkanında sattığı ürünler hakkında da bilgi veriyor. Fidelerin Antalya'dan, yemlerin Mersin'den geldiğini söylüyor.

“Çeşit çeşit yemimiz var. Bildircin, ördek, keklük için besi yemi, papağan çeşitleri, sultan, cennet için veresele yemi kullanıyoruz. Eminönü artık İstanbullular için bir sembol, kemikleşen bir yer oldu. İnsanlar birbirlerine çiçeği, bitkiyi sorduklarında akıllara ilk gelen yer Eminönü oluyor. Orada her şeyi bulabilirsin diyorlar.”

Bu sırada yumurta yemi, papağan, cennet, sultan kuş-

ları yemlerinin yer aldığı tezgaha bir kumru konuyor, başlıyor afiyetle siyah çekirdek yemlerini yemeğe. Dükkan sahibinin gıkı çıkmıyor. Biz endişeyle satıcıyı uyarmaya çalışırken verdiği yanıtı şaşırıp kalıyoruz. "O onların riski, bırak yesinler. Yukarıda yavruları var."

"Çok su veriyorsunuz kardeşim!"

Karşımdaki bir diğer tezgahta çeşit çeşit kaktüsler; size bir ukalalık yapalım Latince isimlerini sayalım kaktüslerin; Cactus Echinocereus, Crasulla Facata, Cactus Mix, Mammillaria Isotensis... Adı Şafak Solgun. Yedi yaşından beri bu çarşıda, çiçek pazarındaymış. Ona evimdeki kaktüsleri kurduğumu söylüyorum. O da hemen cevap veriyor:

"Çok su veriyorsunuz da ondan kardeşim. Kaktüsler

fazla su sevmez. On beş günde, bir yemek kaşığı su vereceksin, o kadar."

Çarşığı turluyoruz... Meğerse bilmediğimiz o kadar çok çiçek çeşidi varmış ki... Siklamenden, gardenyaya, kalanço, küpe... İsimlerini söylemekte bile zorlandığımız bu çiçeklerin birçoğunu Şafak Solgun Kasımpaşa'daki bahçelerinde yetiştiriyormuş.

Romatizma, kireçlenme, eklem ağrıları, bel ağrısı, varisler...

Çiçek Pazarı'na uğrayan insanların tek derdi, papağan, balık, fidan satın almak değil. Bazıları da kendi hastalıklarına şifa bulmak için buraya uğruyor. "Doktor sülük" diye bilinen "Hirudomedicinalis" su dolu bidonlar içinde alıcılarını bekliyor. Sülükleri satan Cemal

Çiçek Pazarı'na uğrayan insanların tek derdi papağan, balık, çiçek, sebze fidanı satın almak değil, bazıları da buraya şifa bulmak için geliyor.

Çınar 15 yıldır çarşıda sülük satıyormuş. Sülüklerin kireçlenme, romatizma, eklem ağrıları, bel ağrıları ve varisleri tedavi ettiğini söylüyor.

Cemal Çınar, "Sülüklerin büyük boyutları daha çabuk iyileştiriyor diye bir şey yok. Mesela büyük boylu sülükler varis, egzama, sırt bölgesi tedavisinde kullanılıyor. Küçük boylu sülükler ise yüze, göze, kulak bölgesine, sinüzit tedavisinde kullanılıyor. Büyüklü, küçüklü olan bu sülüklerin hepsi Sivas, Kayseri Gölleri'nden ve dere yataklarından toplanıp bizlere ulaştırılıyor," diyor.

Biz "Doktor Sülük"ün etrafında kalabalık oluşturmuşken, meraklı insanlar da dertlerine derman aramak için bizi dört kulakla dinliyorlar. Doktor Sülük anlatıyor:

"Sülüğü alıyorsunuz, romatizma olan bölgenize koyuyorsunuz, sülük oradaki pis kanı emiyor. İş bittikten sonra zaten o şişiyor, sonra suya atıyorsunuz; bir şi-

şenin de içine koyabilirsiniz, bir zaman sonra kendiliğinden ölüyor."

Her tondan ve notadan sesler...

Çarşının bir bölümünde kuş sesinden geçilmiyor. Demiştik ya burası sadece çiçek pazarı değil, aynı zamanda bir kuş cenneti mi, yoksa cehennemi mi! Kararı siz vereceksiniz. Dünyanın dört bir tarafından getirilip kafeslere tıkılmışlar!

Dükkandan içeri girdiğimizde her tondan ve notadan öten kuşlar karşılıyor bizi. Cinslerine göre kafeslere konulmuş olan bu rengarenk canlılar hayatlarından o kadar memnunlar ki (!) sanki her gelen müşteriye, farklı bir tondan merhaba diye ötüyorlardı.

Yüzlerce kuş arasında kanaryalar öteki kuşlar arasında öne çıkıyorlar. Bir cik cik cik almış başını gitmiş. Her kuş bir cik cik tutturmuş gidiyor. Nereye baka-

çağınıza şaşırıp kalıyorsunuz. Bir cik cikler dünyası içerisindeyiz artık. Ama insanlara en yakın olan kuş ise muhabbet kuşuymuş. Koca papağanlar bilgece tavırlarıyla çevreyi süzüyorlar. Tabii insanlar merak ediyorlar konuşuyor mu diye.

Konuşuyorlarmış. En güzel konuşanı ise gri papağanmış. Bize bu bilgileri veren Ayhan Yoğurtçular.

"1962 yılından beri de kuş derneklerinde azalık yapıyorum," diyor. Papağan türlerini saymaya başlıyor. Eklektus, Aleksander, Lori, Senegal, Kakariki, Pakistan, Rozella, sevda papağanları...

Dükkanında kuşları incelerken toplu halde oturan kuşlar çekiyor dikkatimizi. "Onlar cennet papağanıdır. Bu papağanlar koloni halinde yaşadıkları için burada da birbirlerine yakın oturuyorlar."

Ayhan Yoğurtçular bize sadece papağanlar hakkında

bilgi vermekle kalmıyor, çarşı hakkında da konuşuyor.

"Bu çarşıda 1950-1954 senesinden beri dekorasyon değişiklikleri yapılıyor. Biliyorsunuz son olarak James Bond filmi çekildi burada. Çekimden sonra hemen yenileme çalışmalarına başlandı; her şey değişiyor, İstanbul insanı da değişiyor. Binbir çeşitten insanlar geldi gitti bu çarşıya." Sonra durdu ve ekledi:

"Eskiden İstanbul beyefendileri vardı ama artık kalmadı."

Gelin bu yazıyı İstanbul'un bir dönemini yaşamış bir ekşi sözlük yazarının Çiçek Pazarı hakkında yazdıklarıyla bitirelim:

"Artık fesleğenin hüznüne, küpenin kırılmasına, karanfilin ağlamasına, gül guncasının solmasına, sardunya'nın ağdına, ortancaların feryadına, hanımelinin kararlar bağlamasına sebep olan yetim kalmış pazarıdır."

Yazı • Bermal Bingöl - Aylin Rana Aydın (İAHA)

Fotoğraf • Bermal Bingöl, Aylin Rana Aydın, Batuhan Deniz Karagöz (İAHA)

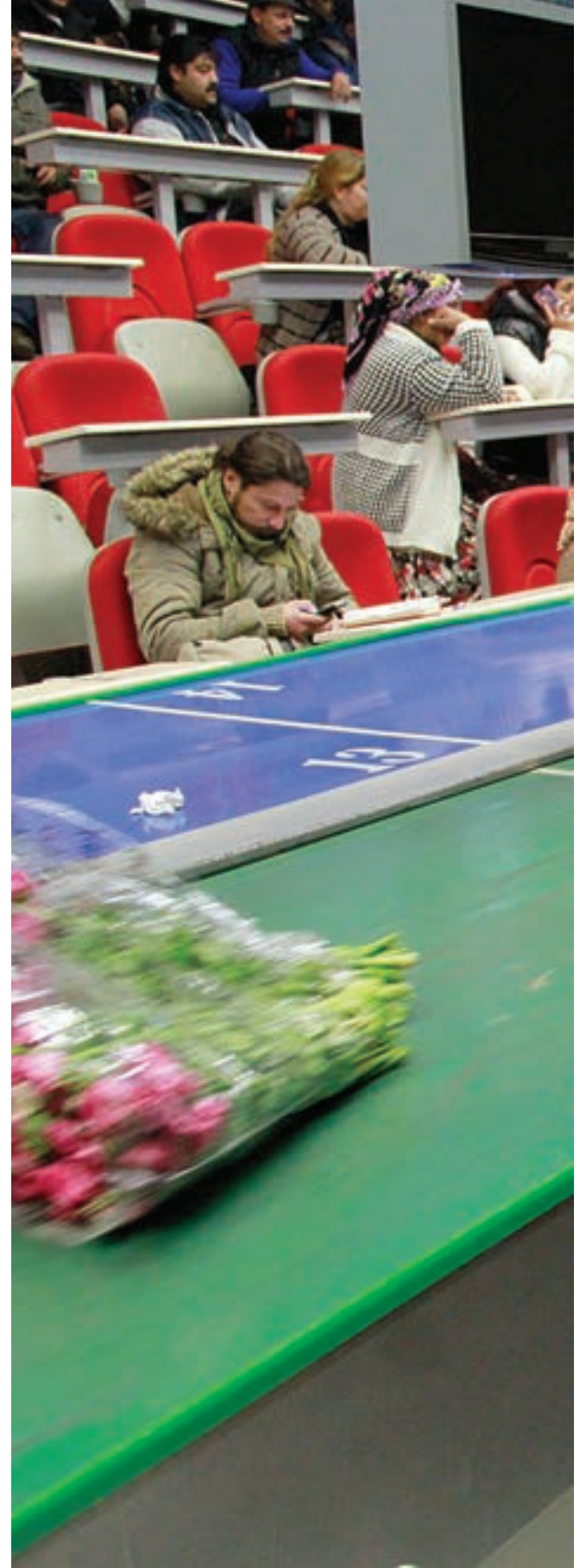
“7’li bozuk kırmızı gül, 25 numaraya gitti”

KIRMIZI GÜLLER, PEMBE KARANFİLLER, PAPATYALAR, DÜNYANIN ÖTEKİ ÇİÇEKLERİ SABAHIN BİR ERKEN SAATİNDE STADYUMVARI BİR MEKANDA, ÇİÇEK MEZATINDA SATIŞA SUNULUYORDU. İSTANBUL’UN BİRÇOK KÖŞESİNDEKİ ÇİÇEKÇİLER ÇİÇEKLERİNİ HIZLA SATIN ALARAK TEZGAHLARINA DÖNECEKLERDİ.

Fotoğraf • Yasemin Karip

Minyatür bir stadyumu andıran Ayazağa çiçek mezarında saat sabahın dokuzu. Yalova’dan, Mersin’den, Antalya’dan, İzmir’den, Adana’dan gelen çiçekler bir bir satıcıların beğenisine sunulacak. Minyatür stadyum minik Harbiye Sahnesi’ni hatırlatıyor. Çiçekleri satın alacakların her biri numaralı bir koltukta yerlerini alıyorlar. Biraz sonra çiçek mezarına hakim bir yerde oturan iki zamane çığırtkanı ortadan geçecek olan hareketli bandın üstündeki çiçeklerin fiyatlarını bağırarak, beğenenler ise ellerinin altındaki butona basarak çiçekleri satın alacaklar; mezarın özeti budur. Ya “Çiçek Pazarında Bir Gezinti” de Sait Faik Abasıyanık Hıristaki Pasajı’ndaki çiçek mezarını nasıl kaleme getirir! Der ki “Orada alkolle çiçek, karidesle porta-

kal, pavurya ile mandalina birbirleriyle anlaşmasa bile beraber bulunmaya mecburdurlar. Pasajın içinde bir dükkanın önünde kalabalık birikmiş. İçerisi tıklım tıklım. Ne dağıtıyorlar acaba, diye merak etmeyin. Burası çiçeklerin bedestenidir.”
O zamanın çiçek mezatında tellal eline 10 tane yeşilli beyazlı bir şeyler alır.
“24.”

“24 lira 50 kuruş.”
“25 lira Sabuncuoğlu’na.” Bizim Ayazağa’daki çiğirtkan ise tepeden bağıyor:
“7’li bozuk kırmızı gül, 25 numaraya gitti.”
“4’lü pembe karanfil, 38 numaraya gitti.”
“2’li beyaz gül, 17 numaraya gitti.”

Fotoğraf ● Yasemin Karip

Çingene çiçekçiler ailecek gelmişler

Ayazağa’daki tribünlere çingeneler ailecek gelmiş kurulmuşlar, kadın erkek, hepsi bir arada... Hepsi birbirlerini tanıyorlar; yıllardır İstanbullulara buradan çiçek götürüyorlar. Öylesine birbirlerini tanıyorlar ki mezatta bir tribünden ötekine laflar uçup duruyor:

“Bitsin de çay içmeye gidelim, var mısın, süülle bakem! Bana bak kız, senin görümcen napiyo bee, süüyle!”

Biri ise yakınıyor: “Bu mezemenkler dedikodu yapıp dururlar be, işinize bakın be!”

Yukarıdaki çiğirtkan da gürültüden rahatsız: “Arkadaşlar beni duyamayacaksınız, sessiz oolun diyorum be arkadaşlar!”

Gürültünün hemen duracağı yok, hatta daha da şiddetleniyor. Çingeneler bir defa atışmaya başlamışlar. Ama çiçekler hareketli bandın üstünde akmayı sürdür-

*Tüm yaşamlarını
çiçekçilik
üzerine kurmuş
çingeneler,
mezatta
fiyatları dikkatle
izliyorlar.*

rüyolar. Nergisler, papatyalar, güller, karanfiller, gerberalar, hüsnüyusufklar, kasımpatılar, lilyumlar, antori-
umlar, orkideler, şebboylar, mimozalar neredeyse bir
resmi geçide çıkmışlar...Çiçekçilerin elleri ise önlerin-
deki butonda. Beğendikleri çiçekleri butona basarak
satın almış oluyolar.

Haber üretmek için mezattayız biz. Çingene çiçekçi-
lerden bir kadını gözümüze kestirdik. Üç saat süren
o günkü mezat bitmişti. Kilolu, basma etekli, kafası-
na taktığı tülbeniyle çiçekçi Ayşe Kara'ya yöneldik.
Mezadı izlemekten yorulmuştu besbelli. Biz sorduk o
cevapladı:

Seyyar satıcıymış, Gaziosmanpaşa'da satış yapıyor-
muş. 50 yıldan beri aile boyu çiçekçilik yapıyorlarmış.
Mezata kızıyla birlikte gelmişler. Gül ve karanfil satın
almışlar. En çok satılan çiçekler gül, karanfil, papat-
yaymış. Peki en kalıcı çiçek hangisiymiş? Papatyay-
mış.

Serdar Kopan ile de görüştük. O da bir çingeneydi.
Hani trafikte ellerinde çiçek demetleri, araçların ara-
sında çiçek satanlar vardır ya, onlardandı. En çok gül
satın alıyormuş, nergis de. Bu işi babasından öğren-
miş. Ona araçlar arasında nasıl dolaşip çiçek sattığını,
trafikte para alıp vermenin nasıl olduğunu, o kadar eg-

*Yedi-sekiz yıl önce
1-2 dolar olan çiçek
tüketimi, özel gün
kutlamalarının
yaygınlaşmasıyla
20 dolara kadar
yükseldi.*

zoz gazından etkilenip etkilenmediğini soramadık; eh kimi zaman acemilik yapabiliyor insan!

Sait Faik'in Avram'ı

Hikaye dünyamızın piri Sait Faik, seyyar çiçekçi Avram'dan söz açar. 1947 yılında yazmıştır ünlü hikayeci röportajını.

"Seyyar çiçekçi Avram gün görmüş adam. Vapura binmiş Marsilya'ya gitmiş, orada çiçek satmış. Canı sıkılmış, atlamış bir vapura, ver elini demiş Amerika. Sokmamışlar Amerika'ya. İki ay Küba'da kalmış, dönmüş Marsilya'ya, Marsilya'dan yine İstanbul'a."

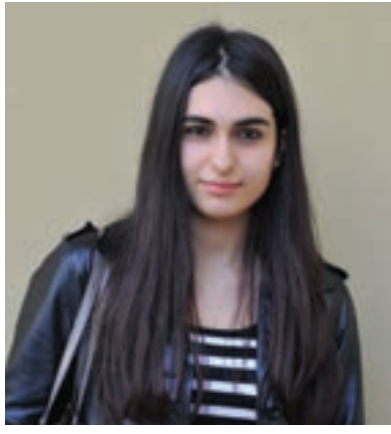
Usta hikayeciye demiş ki, "Babam da babamın babası da çiçekçi idi." Sonra demiş ki, "Gülün üstüne yoktur, siz dersiniz gül, biz 'tiriyandafile', Ermeni vatandaşlar da 'vort' derler".

Sait Usta'nın bu yazısı zamanın röportaj dergisi Yedigün'de tastamam 16 Mart 1947'de yayımlanmış. Ne günlermiş ama! İstanbul'da Rumlar, Ermeniler, Yahudiler bir hayat tutturmuş gidiyorlarmış. İşte çiçek satıcılarından biri de Rum Avram'mış.

Karşımıza, tam söylersek Sınırlı Sorumlu Flora Çiçek-

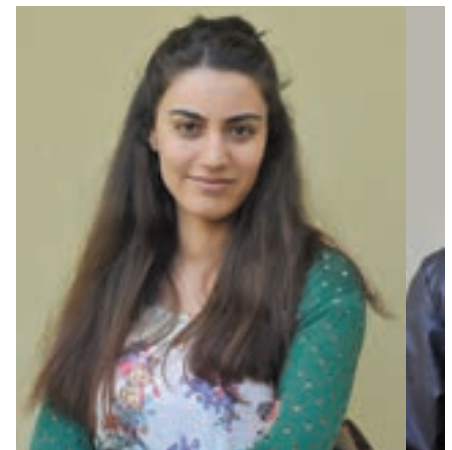
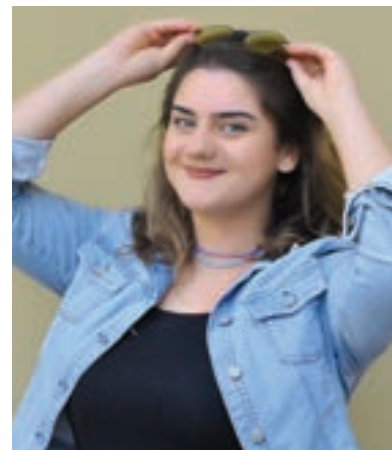
çilik Üretim ve Pazarlama Kooperatifi Müdürü Süleyman Çiftçi'yi oturttuk. "Pastel renkli çiçekler Nişantaşı bölgesinde çok gider," dedi. "Gecekondu bölgelerinde ise karanfil ve gül satar." Çiçeğin en çok ne zamanlar satıldığını sorduk, bize bildiğimiz bir cevap verdi. "Anneler Günü, Sevgililer Günü, Dünya Kadınlar Günü'nde, Öğretmenler Günü'nde daha çok satılıyor." Süleyman Çiftçi mezatı bir borsaya benzetiyor. Diyor ki, "Burada fiyatlar hiç belli olmaz, talep varsa fiyatlar yükselir, talep yoksa düşer." Sonra ekledi: "Depremden sonra üretim arttı, fiyat düştü."

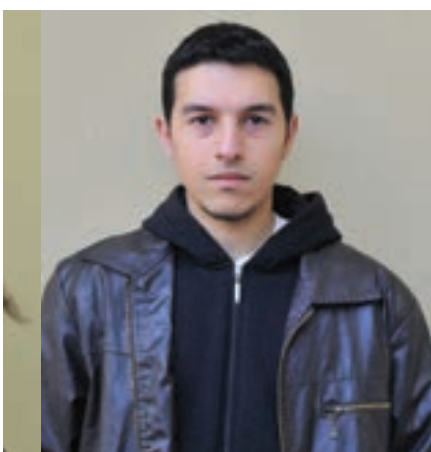
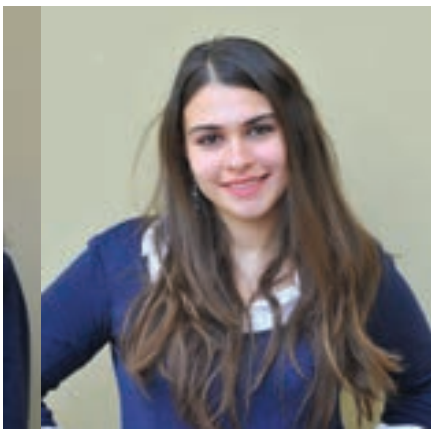
İnternete bakmadan olmazdı... 2012 yılında 400 milyon dal kesme, 20 milyon dış mekan bitkisi ihraç edilmiş. Orta Anadolu Süs Bitkileri ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Başkanı'nın verdiği bilgilere göre, Türkiye'de 7-8 yıl önce çiçek tüketimi 1-2 dolarmış. Bugün ise 20 dolara ulaşmış. Avrupa'da bu 80-90 dolar civarındaymış. Mezat bitmişti... Çiçekçiler borsada aldıkları çiçekleri araçlarına yüklüyorlardı. Aceleleri vardı besbelli. İstanbul'un çiçekçi dükkanlarına, sokaklardaki köşe başlarına, hastane girişlerine, trafikteki çiçekçilere taze taze çiçekler taşınacaktı alelacele...

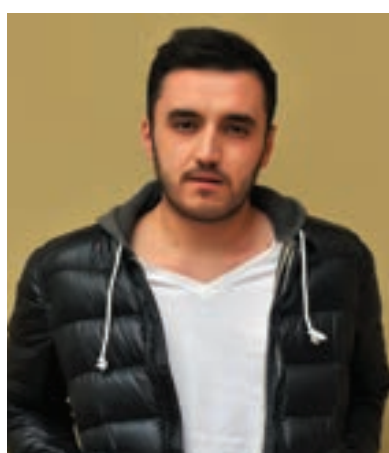
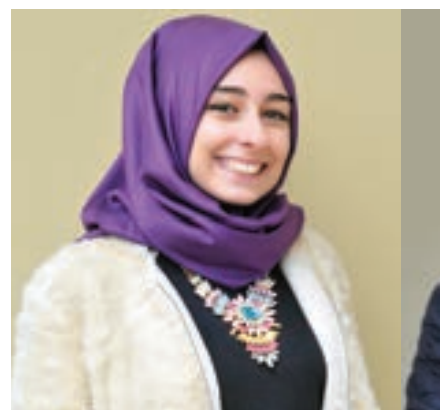
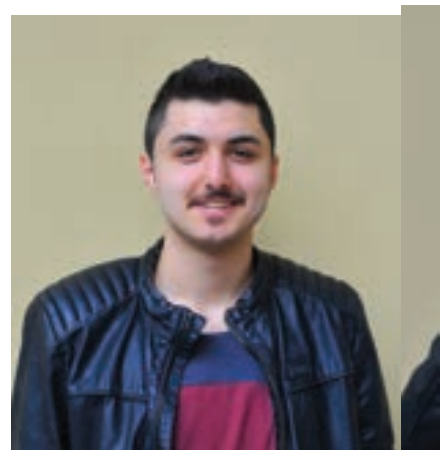

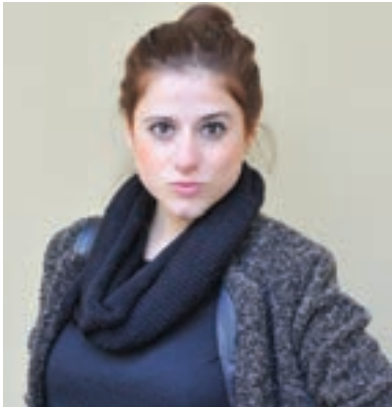
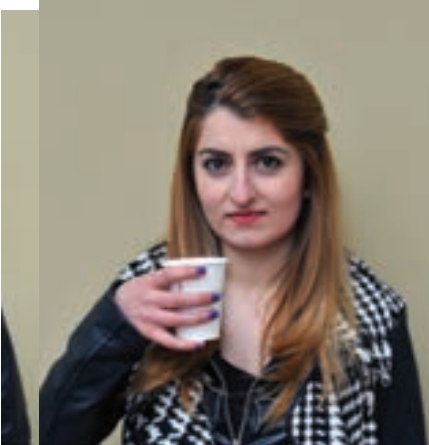
B i z

DERSTE FOTOĞRAFI ANLATAN ÖĞRETİM GÖREVLİSİ TAHTAYA ROLAND BARTHES'İN CAMERA LUCIDA KİTABINDAN BİR ALINTI YAZDI: "PORTRE FOTOĞRAFI KAPALI BİR KUVVETLER ALANIDIR. BURADA DÖRT GÖRÜNTÜ REPERTUVARI KESİŞİR, BİRBİRİNE KARŞI KOYAR, BİRBİRİNİ ÇARPITIR. MERCEK ÖNÜNDEKİ BEN, AYNI ANDA: OLDUĞUMU SANDIĞIM, BAŞKALARININ OLDUĞUMU SANMALARINI İSTEDİĞİM, FOTOĞRAFÇININ OLDUĞUMU SANDIĞI VE FOTOĞRAFÇININ SANATINI GÖSTERMEK İÇİN KULLANDIĞIYIMDIR." SONRA ÖĞRENCİLER SINIFTAN DIŞARIYA ÇIKTILAR, FOTOĞRAF MAKİNESİNİ EN SEVDİKLERİ ARKADAŞLARINI SAPTAMAK İÇİN KULLANDILAR.

EVLIYA ÇELEBİ'NİN İZİNDE İSTANBUL

BİR İSTANBUL AŞIĞI PROF. JOHN FREELY, "EVLIYA ÇELEBİ'NİN İSTANBUL'U" KİTABINDA, EVLIYA ÇELEBİ'DEN YÜZYILLAR SONRA BİLE İSTANBUL'UN EVLIYA ÇELEBİ DÖNEMİNDEN İZLER TAŞIDIĞINI SAVUNARAK ŞÖYLE DİYOR:

"Evliya Çelebi'nin Seyahatname'sini yazmasının üzerinden üç yüz yılı aşkın zaman içinde çok şey oldu, ancak modern İstanbul'u Evliya Çelebi'nin şehriyle kıyasladığımda en derin noktada şehrin temel karakterinin değişmediğini gördüm. Yerel mimarinin büyük bölümüyle birlikte Osmanlı zamanının renkli kıyafetleri artık olmasa da, modern İstanbul'daki manzaralar, sesler ve kokular Evliya Çelebi'nin Seyahatname'de yazdıklarının hemen hemen aynıdır."

Değerli Evliya, senin İstanbul'un ve bugünkü İstanbul'un arasından yaklaşık dört yüz yıla yakın bir zaman geçse de senin İstanbul'undan kalan ve bizim İstanbulumuzun ruhunu oluşturan mekanların peşine düştük. Seyahatname'nde anlattığın İstanbul'u kendimize rehber belledik. İstanbul Aydın Üniversitesi Haber Ajansı Muhabirleri senin İstanbul'undan yola çıkarak Süleymaniye Camii, Bayezid Camii, Fatih Camii ve Ahi Çelebi Camii çevresindeki hayata tanıklık ederek sana mektuplar yazdılar. İlk mektubumuzu senin Seyahatname'ni yazmana vesile olan rüyayı gördüğün Ahi Çelebi Camii üzerine yazıyoruz.

Yazı • Kübra Eser (IAHA)
Fotoğraf • İsa Örken - Kübra Gürsoy (IAHA)

Değerli Evliya Çelebi, Sana Ahi Çelebi Camii'den yazıyoruz

GÜNLERDEN CUMA... EMINÖNÜ MEYDANI ANA BABA GÜNÜ. İSKELEYE KOŞUŞANLAR. BAĞRIŞANLAR. İNSANLAR DİZİ DİZİ. İNSANLAR SIRT SIRTA. İĞNE ATSAN YERE DÜŞMEZ. ÇOCUKLAR, KADINLAR, İHTİYARLAR. YENİ CAMİ'NİN HEMEN DİBİNDEKİ TRAMVAY DURAĞINDAN İKİ KİŞİ İNERSE, BEŞ KİŞİ BİNİYOR. İSTANBUL BU KADAR KALABALIĞI NASIL BARINDIRIYOR, İŞTE İNSAN BUNA AKIL SIR ERDİREMİYOR!

Yeni Cami'den yükselen sela, günün cuma olduğu konusunda bizi teyit ediyor.
"Es Salatu Ve's-Selamu Aleyke Ya Rasulallah!

Es Salatu Ve's-Selamu Aleyke Ya Habiballah!

..."

Türkçesi: "Ey Allah'ın Resûlu, salat-u selam senin üzerine olsun! / Ey Allah'ın Habibi, salat-u selam senin üzerine olsun!" demekmiş. Her cuma öğle ezanından önce müezzinlerin minareden yüksek sesle okudukları selanın en büyük işlevi, yoğun olarak çalışan insanlara cuma namazını hatırlatmakmış.

Biz de selanın uyarısını dikkate alıyoruz. Evliya Çelebi'nin meşhur rüyasını gördüğü Ahi Çelebi

Camii'ne doğru yol alıyoruz. Eminönü'nün kalabalığını arkamıza alarak eski Yemiş İskelesi'ne bugün ise Haliç İç Hatlar Seferi'nin yapıldığı yöne doğru ilerliyoruz.

Yaşı yetmişten yukarı iri kıyım bir adam, vücudunun tüm yükünü sağ elinde tuttuğu bastonuna vererek Ahi Çelebi Camii'nin kapısının hemen yanındaki tabelada yazılanları büyük dikkatle okuyor.

Tabelada şunlar yazıyor:

"Eminönü'nde Yoğurtçular Sokağı ile Değirmen Sokağı'nın birleştiği köşede bulunan Ahi Çelebi Camisi'nin 1480-1500 yılları arasında yapıldığı tahmin edilmektedir. Dikdörtgen plan üzerine, ikişer kemerle desteklenen tek kubbeli Ahi Çelebi Camii; Tabip Kemal Ahi Can Tebrizi tarafından yaptırılmıştır. Bu zat Sultan Mahmut Han'ın Darü's-Şifası'nda hekim başlığı ve Mutfak Emni görevlerinde bulunmuştur.

Kanlı Fırın Mescidi ve Yemişçiler Camii olarak da bilinen Ahi Çelebi Camii, 2 Temmuz 1539 ve 18 Mayıs 1653 yıllarında iki kez yanmış ve 1892 zelzelesinde büyük hasar görmüştür. Tezkiret'ül Ebniye'de Mimar Sinan'ın eserleri arasında gösterilen tarihi yapının restorasyon çalışmalarına son yıllarda hız verilmiştir.

Rüyasında Hz. Muhammed'in elini öpen Evliya Çelebi,

'Şefaath ya Resulullah' yerine 'Seyahat ya Resulullah' dediği ünlü seyahat rüyasının geçtiği yer olması nedeniyle, Ahi Çelebi Camii İstanbul folklorunda ayrı bir yer tutar."

Adamın dikkatini Suriyeli iki kara kuru çocuğun belli belirsiz bozuk Türkçeleriyle mırıldandıkları sözcükler bozuyor.

"Suriya muhtaç, Suriya muhtaç, Suriya muhtaç!"

Tabeladaki yazıya dikkat kesilen adam ona doğru uzanan iki kara eli yadırgamıyor, görmezlikten geliyor. Namaz saati yaklaştıkça cemaat bir bir avluya doluyor ve beraberinde irili, ufaklı çıplak ayaklı çocuk gölgeleri de cami avlusuna yağmaya başlıyor.

Dikkatli ziyaretçi, bir keşfin yarattığı hayretle camiyi baştan aşağı dikkatle süzüyor. O sırada cami kapısından girmekte olan imamı fark ederek, "Yahu ben 51 senedir İstanbul'dayım. İETT şoförlüğünden emekliyim, bu yazıyı bugün okudum başka bir şey oldum..." diye söylüyor.

İmamın yüzü parlıyor:

"Daha önce bilmiyor muydunuz?"

"Bilmiyordum. Camiyi bilirdim de kötü günlerinde bilirdim. Şurada abdestimi aldım restore olduktan sonra

Vakıflar ve Belediye'nin yaptığı çalışma sonucunda cami, su baskınlarından kurtuldu.

bir gün geleyim bir namaz kılayım dedim.”
“Bereket versin böyle insanlar da var,” diyor İmam.
Evliya Çelebi'nin seyahatine başlamasına vesile olan rüyayı gördüğü Ahi Çelebi Camii'nin kapısından uzunca bir besmele çekerek içeri giriyor.

★★★

Değerli Evliya,
Seyahatname'nin birinci cildinde bir gece babanın evinde uykuya dalıp kendini Ahi Çelebi Camii'nde gördüğünü yazmışsın. Rüyada oraya ulaşır ulaşmaz caminin kapıları açılır ve dualar okuyan görkemli bir kalabalık içeriye girer. Şöyle anlatmışsın:
“Derhal camiin kapısı açılıp pür-silah asker ile nurlu camiin içi nurlu kalabalık cemaatle doldu ve sabah namazının sünnetini kılıp salavat okumaya başladılar. Hakir minber dibinde oturup bu nurlu güzel yüzlü cemaati seyrederken hayran oldum. Hemen yanımda olan cana bakıp, 'Benim Sultanım, mübarek zatınız kimdir? Mübarek isminizi bize ihsan buyurunuz' dedim. O zat 'Aşere-i Mübeşşere'den kemankeşlerin piri Ebi Vakkas oğlu S'ad'im' deyince mübarak elini öptüm. "Ya Sultanım, bu sağ tarafta nura gömülmüş güzel kalabalık kimlerdir?' dedim. Onların hepsi peygamberlerin ruhlarıdır, geri safta bütün evliya ve asfiya ruhlarıdır." S'ad Vakkas bunu söyler söylemez caminin kapılarından parlak bir ışık peyda olmuş ve sağ tarafında İmam Hasan, sol tarafında İmam Hüseyin ile Peygamber sağ ayağıyla caminin eşliğinden içeri girmiş.
“Onu gördüm, cami kapısından açık bir nur şakıyıp cami içi nur iken nur üstüne nur olunca bütün sahabeler, peygamberler ve evliyaların ruhları ayak üzere hazır durdular.”

“Şefaata ya Resulallah yerine Seyahat ya Resullah”

Daha sonra S'ad Vakkas'ın senin elinden tutup, “Sadık aşığın ve müştak ümmetin Evliya kulun şefaatinin rica eder” deyip peygambere götürür, o sırada heyecandan dilin tutulmuş “Şefaata ya Resulallah” diyecek yerde, “Seyahat ya Resullah” demişsin.
Senin Peygamberin şefaatiyle “dünyanın yedi iklim dört bucağını” gezmene vesile olan rüyayı gördüğün caminin çiçeği burnunda imamı Nurullah Akbulut, günümüz İstanbullusunun Evliya Çelebi üzerine kafa yoracak durumda olmadığından hayıflanıyor.

“Bırakın İstanbul'un öteki bölgelerinde yaşayanları, cami çevresindeki esnafın bile caminin bu özelliğinden haberi yoktur,” diye yakınıyor. “Kulaktan duymuş ama hangi camidir, nedir, nerededir bilmiyor.”

Bugün Eminönü'nü günde yaklaşık 3 milyon kişinin ziyaret ettiğinden söz ediliyor. Neredeyse dünya üstünde bir ülke nüfusuna eşit olan bu kalabalığın Cuma günleri namaz saati dışında bu camiye yolunu düşürmeşi imamın canını sıkışmış besbelli.

“Cuma günleri kalabalık oluyor ama normal günlerde öğle ve ikinci vakitlerinde aşağı yukarı üç saf cemaatimiz olur. Hava yağışlı olduğu zamanlarda bu sayı çok azdır. Yaz aylarında akşam ve yatsı namazlarında cemaatimiz yok denecek kadar azdır.”

Cami imamı Nurullah Akbulut, yaklaşan Cuma namazı saati için hazırlık yapıyor, bir yandan da bize camiye gezdiriyor. İçeriye girer girmez çarpan acı rutubet kokusunun nedeninin 3-4 sene öncesine kadar caminin her yağmurda yaklaşık 50-60 santim su içinde kalmasından kaynaklandığını anlatıyor. İstanbul'da etkili olan yağışlar yakın zamana kadar Ahi Çelebi Camii'ni de sular altında bırakmış. Geçirdiği restorasyonlara rağmen cami, çok kez sular altında kalmış. Ne var ki yapılan son drenaj çalışmasıyla yağmur suları artık camiye ulaşmıyor.

“Vakıflar ve Belediye'nin yaptığı çalışma sonucunda bu sıkıntıdan kurtulduk. Ama hâlâ cami içerisinde rutubet söz konusu. Camları açık bırakmazsak burada keskin bir rutubet kokusu oluyor.”

Camiye girer girmez göze çarpan iki mihrap dikkatimizi çekiyor; öyküsü şöyleymiş:

“Osmanlı'nın ilerleyen zamanlarında bu hatırate saygı olması amacıyla caminin asıl mihrabında Peygamber Efendimiz namaz kıldırıldığından her önüne gelen namaz kıldırmasın, oraya saygısızlık olmasın diye bu sol taraftaki mihrabı yapmışlar.”

“2000'lerin başında cami virane haldeydi”

İnsanın aklına otobüste, vapurda, yolda, okulda Osmanlı'nın torunu olmakla böbürlenen adamların koca koca lafları düşüyor. İmam Nurullah Akbulut, caminin insanın içini ürperten, yalnızlığını ve terk edilmişliğini anlatmayı sürdürüyor.

“Maalesef 2000'li yılların başından itibaren burası tinerçilerin, seyyar satıcıların, arabacıların akşam ara-

*Ahi Çelebi Camii,
Cuma günleri
kalabalık olmasına
karşın öteki günlerde
tenhalaşıyor.*

balalarını getirdiği virane bir haldeydi.”
Caminin çok yakın tarihe kadar iyi durumda olmadığından da söz açıyor.
“Dikkat ederseniz kubbenin bize göre sol tarafındaki direklerin arasındaki demirler ilk yapıldığından beri vardır. Diğerleri biraz daha diktir ama şu size ilk gösterdiğim demirlerde mimarların bize söylediği üzere

yaklaşık 70 cm’lik bir kayma vardır. Daha sonra caminin dış tarafından bazı temel noktalardan dengesini sağlayıp kazıklar çakılarak cami bugünkü halini alır.”
Yapan eller dert görmesin!
Cuma hutbelerinde Ahi Çelebi’nin öyküsünün anlatılıp anlatılmadığını merak ediyoruz.

“Daha önceki arkadaş her cuma günü hutbede caminin önemini anlatmış, ben ise hutbelerim bağımsız olduğundan bunu anlatmaya pek vakit bulamıyorum. Ama ara sıra şöyle bir düşüncem var: caminin geçmişinin anlatıldığı küçük el broşürleri hazırlayıp bunları camiye gelen cemaate dağıtamaz mıyız?” diyor ve Gençlik ve Spor Bakanlığı ile hayata geçiremedikleri bir projeden söz ediyor.

“Gençlik ve Spor Bakanlığı zaman zaman diğer illerden gençleri getirerek bir gezi düzenliyor. Biz de istedik ki gelen bu gençlerin seyahat programları Ahi Çelebi’de başlatılsın. Buradan Boğaz’a ve İstanbul’un öteki bölgelerine gençleri gönderelim. İstanbul seyahatleri buradan başlasın. Ama bu proje henüz hayata geçirilemedi.”

Nurullah Akbulut, cuma hutbesi için yerini alıyor. Cemaat de arkasında saf düzenine geçiyor. Eminönü

meydanında bir günde binleri doyuran Tarihi Eminönü Balıkçısı, Tarihi Eminönü Turşucusu çalışanları, Tah-takale esnafı, memurlar, köylüler, şehirliler, dilenciler hızla Evliya'nın şefaati yerine seyahat dilediği camiden içeriye giriyorlar. Onlar camiye adım atar atmaz bilindik cami kokusuna karışmış rutubet kokusuna, bir de balık kokusu karışıyor.

İmam bu haftaki Cuma hutbesinin konusunu veriyor. "Cenabı Allah'ın dışında kulluk ettiğimiz acaba ne var?" İmam tok sesiyle cemaate soruyor:

"Eyy Cemaat, Cenabı Allah'ın dışında kulluk ettiğimiz acaba neler var?"

Cemaatten çıt çıkmıyor.

İmam sorusunu bir kez daha yineliyor.

"Eyy Cemaat, Cenabı Allah'ın dışında kulluk ettiğimiz acaba neler var?"

"Ey Çelebi, çok hazin bir durumdayız"

Namaz biter bitmez gün boyu sürecek hayatın startı veriliyor. Cami cemaati birkaç dakika içinde camiye boşaltıyor. Biz de caminin imamına Evliya'ya bugünü anlatan bir mektup yazsa neler yazmak istediğini soruyoruz. Birkaç saniye içinde dudaklarından şu cümleler dökülüyor:

"Ey Çelebi, gezdin. Hem İslam topraklarını gezdin, hem dünyanın değişik topraklarını gezdin. O günkü durumla şu anki durum çok farklı. Bizler senin torunların olarak, evlatların olarak anlattığın şeyleri görmekte zorlanıyoruz. Hatta insanlığımızdan bile utanır hale geldik. Öyle ki senin şefaati dilediğin ve dilin sürçerek seyahat dediğin Resulallah'ın ümmeti olduğunu iddia edenler bugün kelle koparıyorlar, insanları diri diri yakıyorlar. Çok hazin bir durumdayız. İnşallah bizler de Peygambere 'Şefaati ya Resulallah' diyebilececek yüzü buluruz."

Cuma namazı kalabalığını fırsat bilen bir Suriyeli aile Ahi Çelebi Camii'nin avlusunda bir yer seçip oturuyor. Yerlerine yerleşir yerleşmez, üstünde büyük harflerle "Suriyeliyim Allah rızası için yardım edin" yazılı A4 kâğıdı önlerine koyuyorlar. Bugün, günlerden cuma... Eminönü'nde iğne atsanız yere düşmeyecek! İnsanlar üst üste. Vapurdan çıkıp otobüse, otobüsten inip vapura koşturuyorlar. Bir kaldırım köşesine büzülmüş iki Suriyeli çocuk dizlerini karınlarına çekmiş uyuyor... Sırt sırta, üst üste uyuyorlar. Birbirlerine kardeşçe sarılmışlar. İnsan ister istemez soruyor:

"Acaba Evliya Çelebi yaşasaydı, Eminönü'nü nasıl anlatırdı?"

Yazı • Barış Kırtay - Yağmur Sabancı (İAHA)
Fotoğraf • İAHA Fotoğraf Grubu

Değerli Evliya Çelebi, Sana Süleymaniye'den yazıyoruz

ESERİNİN “KORUNAKLI KONSTANTİNYE ŞEHRİNİN SELÂTİN CAMİLERİ” BÖLÜMÜNDE SÜLEYMANİYE CAMİİ'Nİ ŞÖYLE ANLATMIŞSIN: “BU EMSALSİZ CAMİ FATİH'İN ESKİ SARAYI YAPTIRDIĞI BÜYÜK TEPENİN ZİRVESİNDE KALAN BÖLGEYE MİMAR SİNAN TARAFINDAN İNŞA EDİLDİ. SULTAN SÜLEYMAN OSMANLI HANEDANI TOPRAKLARI ÜZERİNDEKİ MİMARİDE, İNŞAATTA VE MERMERCİLİKTE BECERİKLİ USTAYI VE İŞÇİYİ TOPLAYARAK ÜÇ YIL TEMEL İÇİN ÇALIŞTIRDI. İŞÇİLER O KADAR DERİNE İNDİLER Kİ KAZMA SESLERİNİ ARZIN ALTINDA DÜNYAYI TAŞIYAN ÖKÜZ DUYDU.”

■ İstanbul'un neredeyse her tarafından görülen, koca şehrin üçüncü tepesinde boy gösteren, İstanbul'un silüetini çizen camiye, bir Cuma'ya gidiyorduk. Şehzadebaşı'ndan camiye doğru yürümeye başladık. İstanbul Üniversitesi hemen yanı başımızdaydı. Kitapçılar, ayak üstü yemek veren küçük lokantalar sağa sola serpiştirilmişti. Mimar Sinan'ın kalfalık dönemimin eseri dediği Süleymaniye'nin tam karşısında İstanbul'da nam salan kurufasulyeci öğlen yemeği için hazırlık yapıyordu, daha kimsecikler yoktu. Sen de bir gazeteci sayılırsın, haber kaynağıyla tam iş zamanı konuşmak güçtür. Ama biz, kurufasulyeciyi yakalamışken hemen konuşalım dedik. İşin başında Ayhan Akyıldırım vardı ve medyayla o kadar karşı karşıya gelmişti ki, yüzündeki ifade hiç değişmedi, ses tonu da değişmedi, akli öğlen yemeği hazırlıklarındaydı. Lokanta ilk başta Şehzadebaşı'nda Ali Korap tarafından kurulmuş, ölünce damadı Tevfik Bey işi yürütmeye başlamış. Tabii bizi ilgilendiren nok-

ta, fasulyeler neden bu kadar lezzetliydi. Yüzü hiç değişmedi, sanki her şey doğalmış gibi anlattı, kim bilir kaçınıcı kez anlatıyordu!

"Bir sırrımız yoktur. Evde ne kullanıyorsanız, biz de onu kullanıyoruz. Biryaz kullanıyoruz. Müşterilerimiz memnun."

"Turşunuz çok lezzetli, nereden geliyor?"

"Bidonlarla Kemerburgaz'dan geliyor, ama biz de bir şekil veriyoruz, hemen geldiği gibi müşterinin önüne koymuyoruz."

"Yoğurdunuz da lezzetli."

"Mesela güveçte servis ettiğimiz yoğurt manda yoğurdudur."

Yemek faslını uzun mu tuttuk!

Değerli Evliya yemek faslını uzun mu tuttuk bilmiyoruz! Bilen bilir, palamut zamanı buranın fırında palamutu enfestir. Gittiğimiz gün ağzına layık patatesiyle, havucuyla, kereviziyle haşlama, tas kebabı, patlıcan

16. yüzyılda inşa edilen Süleymaniye Camii'ndeki canlılık, Evliya Çelebi'nin döneminden bu yana sürüyor.

güveç, döner, tereyağı katılmış pilav da servise hazırlanıyordu.

1550-57 yılları arasında inşa edilen caminin tam karşısındaydık.

Cuma namazı yaklaşıyordu. İnsanlar caminin avlusunu dolduruyorlardı ve abdest almaya başlamışlardı. Görüntü sanki senin döneminden kalmaydı. İstanbul'un ruhunu keşfetmeye çalışanlarla yarışmaya giren Prof. John Freely diyor ki, "Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesi'ni yazmasının üzerinden geçen üç yüz yılı aşkın zaman içinde çok şey oldu, ancak modern İstanbul'u Evliya Çelebi'nin şehriyle karşılaştırdığımda en derin noktada şehrin temel karakterlerinin değişmediğini gördüm. Yerel mimarinin büyük bölümüyle birlikte Osmanlı zamanının renkli kıyafetleri olmasa da, modern İstanbul'daki manzaralar, sesler ve kokular Evliya Çelebi'nin Seyahatname'de yazdıklarının hemen hemen aynısıdır."

Evliya, senin zamanında mezarlık ziyaretleri hayatın önemli bir kesitiydi, şimdi de öyle. Cami haziresinde yer alan Hürrem Sultan Türbesi ziyarete açık değildi ama özellikle kadınlar kapalı pencerelerden bir boşluk bulurum umuduyla dakikalarca zarif türbenin çevre-

sinde dolaşıyorlardı. Türbenin içindeki İznik çinileri türlerinin en güzel örneklerinden biri olarak kabul ediliyor. Mimar Sinan'ın tasarladığı Kanuni Türbesi'nin kubbesine yerleştirilmiş olan taşlarla padişahın üstünde yıldızlı bir gök yaratılmaya çalışılmış besbelli.

Kanuni'nin Türkçe'de Hürrem Sultan olarak bilinen karısı Roksolana'dan hiçbir yerde söz etmiyorsun Evliya, neden? Oysa Kanuni için, 46 yıl süren saltanatında dünyaya boyun eğdiren ve on sekiz hükümdarı haraca bağlayan Sultan Süleyman için, "Allah bu ümmete her yüzyılın başında dinini yenileyecek birini gönderir hadisini gerçekleştirdiğini yazıyorsun.

Yüzleri mutluysa, sanki bir başka dünyada yaşıyorlardı

Tesettürlü hanımlardı, yüzleri mutluysa, sanki bir başka dünyada yaşıyor gibiydiler. Yüzlerine bir nur inmişti. Kastamonu'da giyecek satan Hatice Aydın, mal almak için İstanbul'a oğlu Ümmet Yasir ile gelmişti. "Buradan sürekli geçiyorduk, ama türbeleri bilmiyorduk. Bugün caminin yanından geçerken bilgilendirme panolarından türbelerin burada olduğunu öğrendik. Süleymaniye muhteşem bir yapı, bir de buradan baktı-

Süleymaniye Camii
çevresine gelen yerli,
yabancı turistler ünlü
caminin avlusunda
dinlenir, bir nefes
alırlar.

Namaz bittiğinde herkes hızla caminin kapılarına yöneliyor ve uhrevi hayat faslı sona eriyor.

ğımızda İstanbul ayaklarımızın altında; dilerim bu güzelliklerin kıymeti bilinir."

Nasıl da bir rüzgar uçuruyor bizi, İstanbul'un bir tepesindeyiz çünkü. Avludan İstanbul'u seyredenler az değil. İstanbul avucumuzun içinde resmen. Karşıda Ceneviz Kulesi Galata, Eminönü'nün karşısındaki Pera. Ta ötelerde uzayıp giden İstanbul Boğazı. Herkesin elinde bir telefon, selfinin biri gitsin biri gelsin. Tesettürlü genç kızlar nasıl da meraklılar, nasıl da gülüşüyorlar.

Avluda dolaşıyoruz. Karşıdan güle oynaya üç delikanlı geliyor, namaza duracaklarmış. Sakarya Üniversitesi'nde inşaat mühendisliği okuyorlarmış. Camiyi kimin inşa ettiğini konuşuyorlarmış aralarında. Pes dedik içimizden. Namaz sonrası mutlaka fasulyeye oturacaklarmış.

İçimizden "Yahu çocuklar, Prof. Ömer L. Barkan'ın

'Süleymaniye Camii ve İmaret'i'nin İnşaatı' kitabını bir okusanız! Kitabı okursanız caminin nasıl inşa edildiğini anlayacaksınız. Kitapta, Süleymaniye Camii ve imaretinin inşaatının haftalık masrafları, işçi ücretleri, satın alınan malzeme bedelleri bütün ayrıntılarıyla kaydedilmiş. Taş yontucu, duvarcı, marangoz, bıçkıcı, kurşuncu, demirciler gibi işçi grupları alfabetik isim sırası, İstanbul'da oturdukları semtler kaydedilmiş. Kubbe kemerlerinin dayandığı dört büyük granit sütunun nakli, taş ocaklarının yerleri, taş çıkarma işinin teşkilatlanması, demir tedarikinin nasıl organize edildiği, tuğla, kiremit ve kirecin tedarik ve nakli ayrıntılarıyla anlatılmış," dedik.

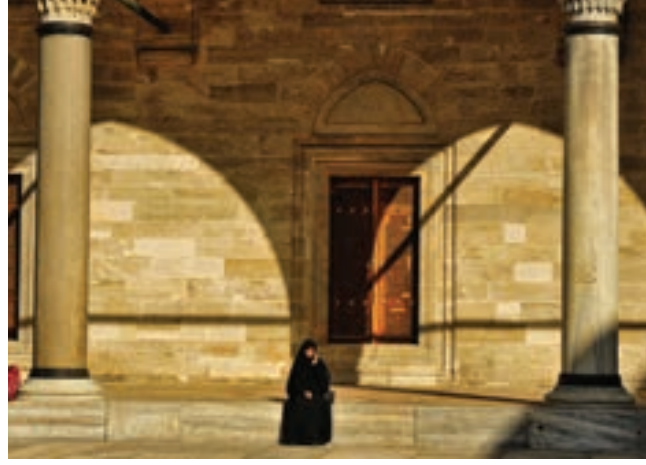
İşte ezan okunuyor. İstanbul'un semaları ezan sesleriyle doluyor. Şehzade Camii'den yükselen ezan, Yeni Cami'dekine, Yeni Cami'den yükselen ezan Fatih Camii'den gelenle buluşuyor.

“Allah her şeyden büyüktür/Allah’tan başka hiçbir ilah olmadığını biliyor ve ilan ediyorum/Muhammed’in Allah’ın elçisi olduğunu biliyor ve ilan ediyorum/Haydi namaza koşun/Haydi kurtuluşa koşun/Allah her şeyden büyüktür”

“Gök Mavisi” diye tanımladığın Süleymaniye’nin kubbesi altında cemaat saf tutuyor. Kendiliğinden bir düzen var, konuşulmuyor, itilip kakılmıyor, boşluklar bir nezaketle dolduruluyor; dışarıdaki gündelik hayattan eser yok! Evliya Çelebi, o anda aklıma Yahya Kemal Beyatlı’nın “Süleymaniye’de Bayram Sabahı” şiirinden bir bölüm düşüyor:

“Deniz ufkunda bu top sesleri nereden geliyor?
Barbaros, belki, donanmayla seferden geliyor!..
Adalar’dan mı?, Tunus’dan mı?, Cezayirden mi?
Hür ufuklarda donanmış iki yüz pâre gemi
Yeni doğmuş aya baktıkları yerden geliyor;

O mübârek gemiler hangi seherden geliyor?”

Artık hayatın gerçeğiyle buluşma vakti

Caminin içindeki binlerce kişi Allah’ıyla başbaşa kalıyor. Namaz bittiğinde herkes kapılara yöneliyor ve uhrevi hayat faslı sona eriyor. Ayakkabılar hızla giyiliyor. Avludaki turistler olan biteni izliyorlar... Artık insanlar hayatın sıradan işlerine bulaşacaklar. Önce yemek mi yemeli? Karşıdaki kurufasulyeci sanki bir işgale uğruyor. Herkes boş bir masa peşinde. Boş bir yer bulanlar mutlu mu mutlu! Gelsin kurufasulyeler, pilavlar, turşular, ayranlar. İnsanlar nasıl da bir iştahla yemeklerine saldırıyorlar.

Ya İstanbul’daki yüz binlerce Suriyeli çocuk! Onların gözü de iştahla yemeklerini yiyenlerde. Bizi çeviriyorlar hızla. Dört kişiydiler; Muhammed, Rukiye, Mahmut, Ali. Muhammed ile Rukiye kardeşlermiş, Mahmut ile Ali kardeşlermiş. Yarım yamalak Türkçeyle konuşuyorlardı.

Muhammed: “Bir ağabey keldi. O öğretti Türkçeyi. Halep’ten keldik. 5 gün oldu. Halep’te okulu gidiyorduk. Burada Türkiye’yi var, orda Arabiyi. Biz az konuşuyor Türkiye’yi, bilmiyor. Burda Fatihte oturuyoruz. Ordan yürüyerek buraya geldik. Ana şeker hastası, baba hihtiyar.”

İşte böyle Evliya, İstanbul’un her tarafı Suriyeli yoksullarla kaplı. Biz de cebimizden birer lira tutuşturduk ellerine, sonra başka çocuklar da geldi. Ne yapacağımızı bilemedik koca Süleymaniye karşısında.

Yine aynı yönden Şehzadebaşı’na yöneldik eski ahşap evlerin arasından. John Freely’in tesbitinin izinden yürümeye karar vermiştik, üç yüzyıl öncesinin İstanbul’unun izlerini köşe bucak arayacaktık...

Yazı • Necmi Girit, Gizem Aydın (İAHA)

Fotoğraf • Gizem Aydın, Necmi Girit, Ayten Abbaslı (İAHA)

Değerli Evliya Çelebi, Sana Bayezid Meydanı'ndan yazıyoruz

YAĞMURLU BİR OCAK GÜNÜYDÜ, SENİN BAYEZİD MEYDANI'NDAKİ İZLERİNİ SÜRECEKTİK. MEYDANIN TAM ORTASINDA SULTAN II. BAYEZİD ZAMANINDA İNŞA EDİLEN BAYEZİD CAMİİ'NDEYİZ ŞİMDİ. CAMİ BİR RESTORASYON GEÇİRİYORDU. ŞÖYLE YAZMIŞSIN: "CAMİ AVLUSUNUN DÖRT TARAFINDA ALTI KAPI VARDIR VE KAPILARIN DIŞINDA GÖLGESİNDE BİNLERCE İNSANIN ÇEŞİTLİ ŞEYLER SATARAK GEÇİMİNİ SAĞLADIĞI YÜKSEK AĞAÇLAR YER ALIR."

Ağaçlar göğe sürdürüyorlardı. Çınar ağaçlarıydılar. Bir tanesinin beş yüzyıllık bir ağaç olduğunu söylediler o gün. Demek ki senin gördüğün ağaçlardan biriyle biz de tanıştık ve sana selam gönderdik... Meydana girdiğimizde bugün de esnaf, satacağı şeyleri tezgahlara yerleştirmeye çalışıyordu. Şakır şakır yağmur yağdığı için malların üstü naylonlarla kapatılıyordu. Sonra yağmur dindi. Herkes özenle satacaklarını tezgahlarının üstüne yerleştirmeye başladı.

Gözleri çocuk Avni Dede

Değerli Evliya, Beyazıt mı desek Bayezid mi; herhalde doğrusu Bayezid olacak. Bayezid yüzyıllar sonra Beyazıt, Bayazıt olmuş çıkmış... Meydanın ortasındaki koca aziz çınarın altında boyu kadar sakalı olan Hüseyin Avni Dede de tezgahını düzenliyordu. Kendi kaleme aldığı kitaplarını, eski paraları, tükenmez kalemleri özenle diziyordu.

Dedi ki: "Burayla bütünleştim artık, ayrılamaz oldum. Burası çekti beni, bilmiyorum, belki de bu ulu çınar çekti. Beni görünce şaşırıyorlar, eskiden tanıyanlar seviniyorlar. Eski fotoğraflarımızı gösteriyorlar, biz yaşlandık ama

*Esnaftıpkı
Evliya Çelebi'nin
döneminde olduğu
gibi geçimini
meydanda sağlıyor.*

fotoğraflar genç kaldı.”

Beyaz, gri sakalları saçına karışmış, gözleri çocuk çocuk bakıyordu. Herkesin hayatını istediği gibi yaşamasını vurguluyor, kendini örnek göstererek, “Ben kendimi beş yaşında hissediyorum mesela. Bir Süleymaniye’deyim, bir Vefa Bozacısı’nda... İstediyim gibi yaşamalısın, kendi gerçek hayatını...”

Biz; sormadan sanki kendi kendine konuşuyor gibiydi: “Meydan da İstanbul gibi değişti. Mesela koltuklar vardı meydanda. Oturuyordunuz, sizi traş ediyorlardı.” Değerli Evliya; burada kiminle konuşsan hayatı sanki bir roman kıvamında. İşte muz satan Murat Ökke. Bir arabada muz satıyordu. Muzun tanesi 1 lira. Sakallı, hacı görünümünde biri. 60 yaşındaymış. Birer muz satın alıyoruz. “Ben Merter’de tekstilciydim, iflas ettim. Borçlarımı ödemek için halden arabamla muz getiriyorum. Çek verdiler, karşılığı çıkmadı.”

Meydanın sembolü Bayezid Camii

17. yüzyılda bu cami için şöyle demişsiniz: “Caminin mekânı dört ayağa oturan bir kubbe ile örtülüdür ve bu kubbenin doğu ve batı yanlarında yarım kubbeler vardır. Kahire’deki Sultan Kalavan Camisi’nde görülebile-

cek iki tane mor sütun vardır ve bunlarda iki sıra kandil asılıdır. Caminin sağ tarafındaki yüksekçe bölüm Osmanlı hanedanı sultanlarına Cuma namazı yeri olarak inşa edilmiştir. Sultan İbrahim daha sonra bu bölümü güzel bir kafese ya da daha doğrusu cennete benzemek için, üç tarafını yıldızlı ızgaralarla çevirmiştir.”

Bizler de meydanı dolaşırken, geçim derdindeki esnaf gibi Bayezid Camii’nin gölgesindeydik hep. Mimarı tam olarak bilinmeyen, Yakupşah bin Sultansah tarafından yapıldığı söylenen cami için sözlerinize şöyle devam etmişsiniz: “Caminin beş kapısı vardır ve dış avlusunda taş oturma yerleri bulunur ve her iki yanda rengarenk sütunlarla desteklenen üstü kapalı, kemerli bir yol vardır; ortada müminlerin abdestlerini tazeledikleri bir şadırvan bulunmaktadır.

Bağdat Fatihî IV. Murad tarafından şadırvan üzerine sekiz sütunlu desteklenen bir kubbe yerleştirilmiştir. (...) Bu cami tamamen helâl para ile yapıldığından ruhaniliği vardır ve İstanbul’un merkezinde yer aldığından aralıksız ibadet eden müminler gece gündüz buraya dolar.” Cami bugünlerde restorasyonda olduğundan, o kalabalıkları görmek mümkün değildi. Camiyi anlatırken eklemiştir: “İç ve dış avlu civarında

çeşitli dükkânlar, bir ziyafethane, bir mutfak, bir misafirhanenin yanı sıra bir çocuk mektebi ve Kuran eğitimi veren bölüm vardır.”

Osmanlı'dan bu yana tespihçiler

Bilirsin İstanbul, bir günde dört mevsimi yaşar. Yağmur gitmiş, güneş meydanı ısıtmaya başlamıştı. Esnaf tezgâhların üstündeki naylonları kaldırmış, Abdullah Durgun'un tespihleri de gün yüzüne çıkmıştı. Hangisi en değerli diye sorduğumuzda: “Kaplumbağadan üretilen var, 250 lira mesela bu,” diyor. Bilgimizi sınıyor: “Bu nedir? Koklayın bakalım. Bu tarçındır yahu! Bu yüzükteki sembolün anlamı nedir peki? Bu eski Osmanlı gizli istihbaratının sembolüdür. Bu tespih ise öd ağacıdır. Ben bu işi tam yirmi beş buçuk senedir yapıyorum. Bana Hamdullah derler burada.”

Meydanda nelerin değiştiğini, bir de Tespihçi Abdullah'tan öğrenelim dedik: “Osmanlı'dan beri bu çarşı var. En fazla kırk, elli kişi vardık. Şimdi önüne gelen burada. Telefon satanlar bile var, tadı kaçtı buraların.” Tespihler, yüzükler, eski paralar, telefonlar hatta Tutankhamon suretlerinin yer aldığı papirüslerin bile satıldığı bu çarşı, eski ruhunu koruyor mu diye merak ediyor insan: “Çarşı eskiden ruhunu koruyordu ama bugün öyle değil. Buranın malı eski paradır, tespihtir.” Meydanda yürürken, güvercinlerin etrafını sardığı, kuş yemi satan kadınlara da rastlıyoruz. Kimisi küçük çocuğuna alıyor yemleri; Afrikalılarda ayak üstü besliyorlar güvercinleri. “Ben dokuz yaşımdan beri buradayım, 25 sene oldu,” diyor yem satan kadın.

Meydanda yatan tarih

Gözümüz meydanın bir yerindeki İstanbul Üniversitesi'nin görkemli tarihi kapısına takılıyor. Kapıda Abdülaziz'in tuğrası, ortada Osmanlıca “Daire-i Umur-u Askeriye” ibaresi, sağda ise Feth suresinden alınmış “Şüphesiz biz sana apaçık bir fetih verdik”, solda ise yine bu sureden alınan “Ve Allah, sana aziz bir zaferle yardım etsin” ayetleri yer alıyor. Senin izinden giden Sermet Muhtar Alus, “İstanbul Kazan Ben Kepçe” kitabında: “II. Mahmud 1826'da Yeniçerileri kaldırdıktan sonra bu Eski Saray'daki, yaşlı hünkar cariyelerini, hademelerini Topkapı'ya nakli ile burasını da Serasker Kapısı'na (Savunma - Savaş Bakanlığı) tahsis etmiş. 1870 senesinde yeni baştan yaptırılan ve senelerce Daire-i Askeriyelik eden mahaldir ki, şim-

Ağaçlar, Bayezid
Meydanı'nda göğe
yükselişlerini
sürdürüyorlardı.
Bir tanesinin beş
yüzyıllık olduğunu
söylediler.

Bir büyük güvercin kolonisi Bayezid Meydanı'nı mesken tutmuşlardır.

dinin de (İstanbul) üniversitesi," demiştir. Cami ve bu tarihi kapının çevresi, yenileme çalışmalarından dolayı alüminyum duvarlarla çevrilmiş bugünlerde.

16. yüzyılın başlarında II. Bayezid, meydana ve çevresinde, cami, iki türbe, medrese, sübyan mektebi, imaret, çifte hamam ve kervansaraydan oluşan bir külliye yaptırdı. Bundan sonra meydan Bayezid Meydanı adıyla anılmaya başladı. Zamanla caminin çevresinde namaz vaktini bekleyenlere kahve veren ocaklar ortaya çıktı. Böylece o çevrede, günümüze kadar sürecektir bir bahçeli kahvehane geleneği başlamış oluyordu. 20. yüzyılın başlarında caminin meydan tarafındaki ağaçların altına ünlü Küllük kahvesi açılacaktı. Burası üniversite öğrencilerinin, hocalarının çok sevdiği, dönemin en ünlü edebiyatçıların, yazar ve şairlerinin sık sık geldiği bir kahve olacak ve bu nedenle Akademi diye de anılacaktı. 1958'de caminin çevresindeki yıkılan dükkânlarla birlikte Küllük de tarihe karışacak, ama daha sonra bu geleneği cami avlusunun öbür ya-

nındaki Çınaraltı Kahvesi sürdürecekti. 1902'de kent için planlı bir düzenlemeye gidilmişti. Bunun için Paris Belediyesi mimarı Joseph Bouvard'a başvurulmuştu. Ama Bouvard İstanbul'u görmeye gelmemiş, projelerini kentin çeşitli fotoğraflarına dayanarak hazırlamıştı. Bayezid, projede kentin mevcut mimarisine uymayan binalarla çevrelenmişti. Osmanlı yöneticilerince beğenilen proje, uygulanmadı. Meydan için ilk gerçek düzenleme 1923 - 24'te Mimar Asım Kömürcüoğlu tarafından yapıldı.

Edirne'den Beyazıt'a Kemancı Aydın

Meydanı kolaçan ederken hoş bir keman sesi bizi kendine çekti. Bir taraftan kemanına dokunuyor, bir taraftan şarkısını bağıra bağıra söylüyordu: "Akşam oldu hüznümlendim ben yine..." Dört yıldır meydanın bir köşesini tutarmış kravatlı, fötr şapkalı kemancı Aydın. Edirne'den geldiğini, geçimini keman çalarak sağladığını söylüyor. Edirne'de yıllar öncesi meşhurlmuş kendisi: "İki kaset yaptım. Grubumuz vardı: Okomoko... Edirne'de birçok şarkı okudum. Eskiden pazar kurulurdu akşamları burada, antika eşyalar satılırdı. En son dört, beş ay önce oldu, şimdiyse yok."

Bayezid Meydanı şimdilerde yeni bir suret peşinde. Şimdilerde yenileme çalışmaları yapılan meydan için civardaki bazı dükkanların yıkılması ve meydana katılması planlanıyor. Meydanın hemen yanındaki Vezneciler Altgeçidi ise yenileniyor. Değerli Evliya Çelebi; meydanda hummalı bir faaliyet vardı. Korkma, ulu çınarların hâlâ yerinde duruyordu. Sana yazdıklarından dolayı müteşekkirimiz.

Yazı • Şifa Duman - Zehra Kamacı (İAHA)
Fotoğraf • Zehra Kamacı (İAHA)

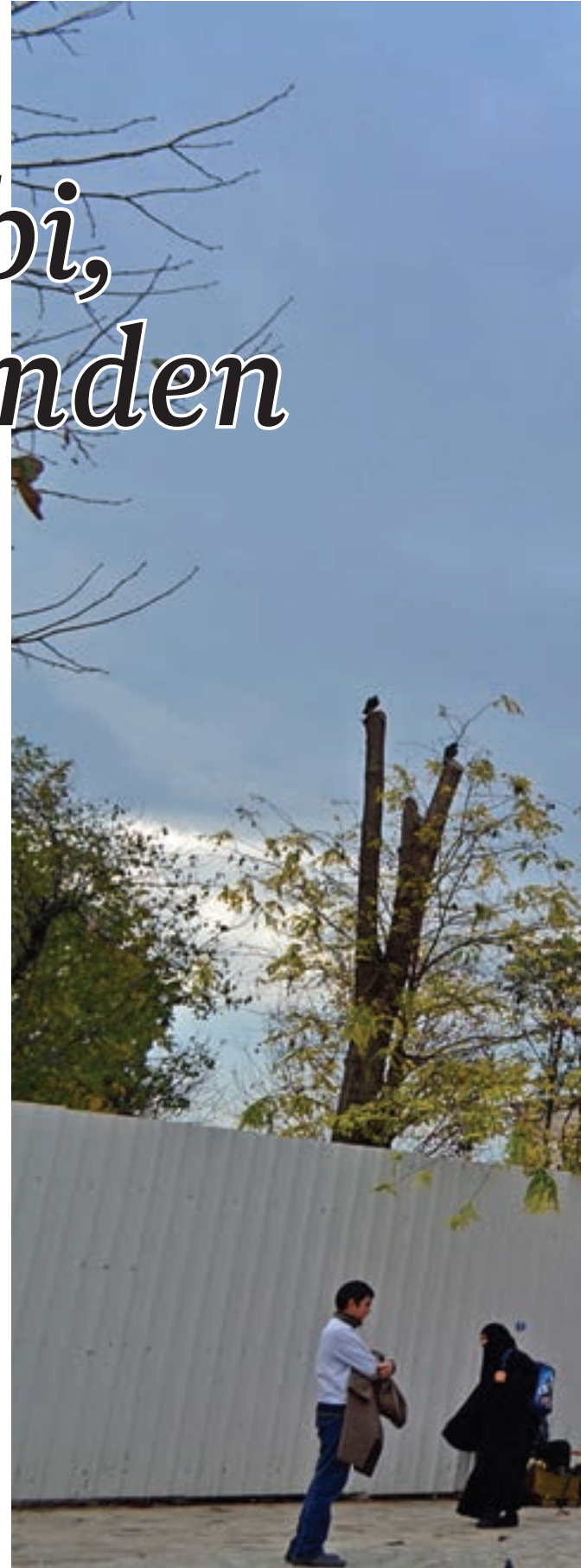
Sevgili Evliya Çelebi, Sana Fatih Camii'nden yazıyoruz

BİLİRSİN, FATİH CAMİİ ORTA ÇAĞ'IN KAPATILIP YENİ ÇAĞ'A GEÇMESİNİ SAĞLAYAN İSTANBUL'UN FETHEDİLMESİNİN ANISINA YAPTIRILIR. FETHİN İHTİŞAMINI YANSITMAK ÜZERE İNŞA EDİLMİŞ FATİH CAMİİ'Nİ SANA DA GÖNDERMELER YAPARAK ON YEDİNCİ YÜZYILDAN GÜNÜMÜZE GETİRİYORUZ.

Günlerden Cuma... Fatih semtiyle bütünleşen Fatih Camii'ne gidiyoruz. Yaşadığın İstanbul'un yedi tepesinin dördüncüsünde, eski Bizans dönemi Havariler Kilisesi yerine Fatih Sultan Mehmed'in emriyle inşa edilmiş. Osmanlı sultanlarının ve eşleri tarafından kendi adlarına yaptırdıkları ilk Selâtin camisi özelliğini taşıyor. Caminin inşasını şöyle anlatıyorsun:

"Cami'nin temelleri 867 (1463) yılında atıldı ve cami 875 (1470) yılında tamamlandı. İstanbul'un ortasında yüksekçe bir zemin üzerinde, Vezendun'un adını taşıyan bir manastırın yerindedir. Fatih bir depremde tamamen yıkılan bu manastırın yerini caminin yeri olarak belirledi."

Caminin inşası sırasında senin de Seyahatname'nde anlattığın gibi Fatih Sultan Mehmed ile Mimarbaşı Sinan Atik arasında yaşananları hatırlamadan geçemiyoruz. Fatih Sultan Mehmed, İstanbul'un fethinden sonra ihtişamlı bir cami inşa ettirmek ister. Yüksekliğinin Ayasofya'dan daha fazla olmasını arzu eder. Camide kullanılmak üzere iki mermer sütunu Rum asıllı mimara teslim eder. Cami bittiği zaman, Fatih Sultan Mehmed deliye döner çünkü mermerler üç arşın kesilerek kısaltılmıştır. Mimar Atik'i çağırıp bunun nedenini sorar, mimarın cevabı ise şöyle olur: "Sultanım İstanbul'da zelzele çok olur. Yıkılmasın diye kestirdim," der. Sultan, mimara "Özrün kabahatinden büyük,"

Zaman, Mimar Sinan Atik'i haklı çıkarır. Yıllar içinde İstanbul'da meydana gelen depremlerde cami hasar görür.

diyerek iki elini bileklerinden kestirir. Bunun üzerine Mimar Sinan Atik, padişah aleyhine dava açar. Yargılanmanın sonunda padişah suçlu bulunur ve kısas için ellerinin kesilmesine karar verilir. Rum mimar bu kararı, kısası kabul etmez; Fatih Sultan Mehmet her gün on altın tazminat ödemeye mahkûm edilir.

Zaman, Sinan Atik'i haklı çıkarır. Yıllar içinde İstanbul'da meydana gelen depremlerden cami hasar görür ve 1766 yılında yaşanan depremin ardından harabe haline gelir. Cami, Sultan III. Mustafa tarafından, 1767 ve 1771 yılları arasında Mimar Mehmed Tahir Ağa'ya yeniden inşa ettirilir.

Fatih'e Arapların ilgisi

Sevgili Evliya Çelebi, Fatih'in ana caddelerinden biri olan Fevzi Paşa Caddesi'ndeyiz; millet sokakta, trafik yoğun. Caminin iki kapısının açıldığı caddede alışverişin kalbi atıyor güm güm. Renkli vitrinleri son moda kıyafetler süslüyor. Restoranlar, kafeler. Günümüzdeki muhafazakâr moda burada hayat buluyor. Caddede yürürken Arapça konuşan insanların çokluğu dikkati-

mizi çekiyor. Arap turist sayısında son birkaç senedir artış gözleniyor. Mağazaların çoğunun vitrininde Arapça yazılar boy gösteriyor. Arap turistler dışında, sınır komşumuz Suriye'deki iç savaş nedeniyle ülkemize sığınan insanları davet ediyor Arapça yazılar.

Birkaç adımda bir en çok karşılaşılan, soğukta yere oturmuş, üstü başı perişan kadınlar ve kucaklarındaki çocuklar. Önlerine koydukları karton parçasının üzerine yazmışlar "Suriyeliyiz, açız". Ellerini açarak kendi dillerinde bir şeyler anlatmaya çalışıyorlar. Tek anlaşılır konuşmaları "Suriyeliyiz" demeleri. En az birkaç çocuk bir arada insanların etrafını sarıyor. Onlar da Suriyeli. Tek tük öğrendikleri Türkçe kelimelerle yalvararak konuşuyorlar:

"Abla bir yardım!"

"Allah rızası için bir lira!"

"Biz Suriyeli!"

Dilenci çocuklar sürekli peşimizdeler

Birkaç senedir caddelerde bu manzaralarla karşılaşmak sıradanlaştı. İnsanlar önceleri acıyarak bakıyor-

lardı dilencilere ama artık bir gözücüyla bile bakmıyorlar. Dilenci çocuklar sürekli peşimizdeler.

Caminin avlusunda bulunan sekiz kapıdan ikisi merdivenle caddeye çıkıyor. Biz de camiye ulaşabilmek için bu merdivenleri kullanıyoruz. Bizi önce merdivenlerde kediler karşıyor. Bu semtte ne çok kedi var! Caminin avlusuna ulaştığımızda ise sayıları iyice artıyor. Buradaki insanlar duyarlı, kediler köpekler ve kuşlar için sürekli yemek ve mama bırakıyorlar.

Sevgili Evliya Çelebi, caminin çevresini "Cami dışında öğrencilerle dolu sekiz ünlü medrese ve bu medreselerin iki yanında ahırlar ve yan binalar vardır. Ayrıca bir imaret ve darüşşifa, bir kervansaray, bir hamam ve çocuklar için bir medrese vardır. Bütün bu binalara yukarıdan bakıldığında kurşun kaplı kubbelerle dolu bir şehir gibi görünür," diye anlatmışsın.

Medreselerin büyük kısmı yıllardır kullanılmıyormuş. Şimdi medreselerin olduğu bölümler ve avlu tadilatla. Cuma namazı için insanlar toplanmış, kimi abdest alıyor kimi avluda namaz vaktini bekliyor. Küçük çocuklar ellerinde kâğıt mendil paketleri satmaya çalışıyorlar. Bizi görünce etrafımızı sarıp hepsi bir ağızdan:

"Abla bir lira! Abla bir lira!"

"Abla ne olur bir tane al!"

Israrları karşısında dayanamayıp birer tane alıyoruz ve soruyoruz:

"Okula gitmiyor musunuz siz, burada ne işiniz var?"

"Evet, abla gidiyoruz. Okul harçlığımızı çıkarıyoruz!"

Camiyi görmek için ezanla birlikte camiye giriyoruz. İçeride boş yer yok. Kapıdaki güvenlik görevlisi, bizi kadınlar için ayrılan bölüme yönlendiriyor.

Elimizdeki makineleri görünce, "Bizim de fotoğraflarımızı çeker misiniz?" deyip poz veriyorlar. Masum bakışlarıyla makinenin objektifine odaklanıyorlar. Nasıl çıktıklarını merak ederek fotoğraflara bakmak istiyorlar.

Camiyi görmek için ezanla birlikte camiye giriyoruz

Sevgili Evliya Çelebi; Seyahatname'nde Fatih Camii'ni şöyle anlatmışın: "Caminin ana mekânı dört ayağa oturan bir kubbe ile örtülüdür ve bu kubbenin doğu ve batı yanlarında yarım kubbeler vardır. Caminin sağ ve sol tarafında benzeri ancak Kahire'deki Sultan Kalam Camisi'nde görülebilecek iki tane mor somaki sütun vardır ve bunlarda iki sıra kandil asılıdır. Caminin sağ tarafındaki yüksekçe bölüm Osmanlı Hanedanı Sultanlarına Cuma namazı yeri olarak inşa edilmiştir. Caminin ortada büyük ve kible tarafında yarım bir kubbesi vardır. Mihrap ve minber ile padişah ve müezzin mahfilleri beyaz mermerden eski zaman işidir. Kubbede iki sıra galeri kandillerle donatılmıştır. Bu camide kandillerden başka asılı avize yoktur."

Camiyi görmek için ezanla birlikte camiye giriyoruz. İçeride boş yer yok. Kapıdaki güvenlik görevlisi, bizi

kadınlar için ayrılan bölüme yönlendiriyor. Aşağıdaki bölümde boş yer yoktu. Üst kattaki bölüme ilerliyoruz. Kadınlar, namaz saatini bekliyor, kimi Kuran okuyor, kimi tespih çekiyor. Kuran'ı heceleyerek okumaya çalışan yaşlı kadına, yanındaki bir diğer yaşlı kadın yanlış okuduklarını düzelterek yardım ediyor. Orta yaşlı kadın, elinde tespih, dudakları kıpır kıpır dua okuyor. Elimizde fotoğraf makinesini görünce teyzelerden biri endişelenip gülümseyerek:

"Aman kızım bizim fotoğraflarımızı çekmeyin ha! Siz gazeteci misiniz?"

"Yok, teyze çekmiyoruz rahat ol!"

"He iyi o zaman! Bazen gazeteciler gelir böyle fotoğraflar çekerler onlardan sandım sizi."

Kuran okuyan kadın okumasına devam ediyor. Diğer kadınla konuşmaya başladık. Her namaz vakti fırsat buldukça buraya geliyor, namazını kılarak dua ediyor-muş. "Evim hemen şuracıkta. Caminin alt sokağında evim. Hamdolsun yakınım sürekli geliyorum."

Camide hiç boş yer yok. "İğne atsan yere düşmez" tabiri ne kadar da geçerli şu an. Namaz başlıyor. Yüzlerce kişi imama uyarak namaz kılıyor.

Bizi gül kokusu karşılıyor

Cuma namazı sonrası insanlar bahçede bekleyen cenazenin namazını kılmak için avluyu doldurdular. Cami avlusundan cenaze kalkmayan gün yok gibi. Her gün en az birkaç cenaze kalkıyor. Avlunun genişliğinden dolayı burası birçok kişinin ve ünlünün cenazesi buradan kalkmıştır; Fatih Sultan Mehmed, Yavuz Sultan Selim, Turgut Özal, Sakıp Sabancı, Vehbi Koç, Metin Oktay, Murat Göğebakan bunlardan sadece birkaçı. Fatih Camii'nin bahçesinde bulunan Fatih Türbesi'ne gidiyoruz. Türbe tadilatı olduğu için kapalı. Türbeyi ziyarete gelenler kapalı olduğunu görünce, dışarıdan türbenin yanında durarak dua ediyorlar. Fatih Sultan Mehmed'in eşi II. Bayezid'in annesi Gülbahar Hatun Türbesi ise açık. Sessizce ziyaretçilerini bekliyor. Türbede duran bekçi bağış kuponlarının bulunduğu masada Kuran okuyor. Hüseyin Amca yedi yıldır burada türbeleri bekliyormuş. Aslında Fatih Sultan Mehmed'in türbesinde görev yapıyormuş ancak türbe tadilatı olduğundan şimdilik Gülbahar Hatun'un türbesinde bekçilik yapıyor. Kapıya doğru yaklaştığımızda bizi ilk karşılayan gül kokusu oldu. Sadece türbenin güvenliğini sağlamiyor temizliğini de yapıyor. Çok az zi-

yaretçi vardı. Bunu Hüseyin Amcaya sorduğumuzda; "Hafta sonu ve tatillerde ziyaretçi sayısı daha fazla oluyor. Hafta içi genellikle az sayıda ziyaretçi geliyor. Her yerden insan buraya geliyor. Şehir içi, şehir dışı ve yurt dışından ziyaretçiler buraya geliyor."

Fatih Sultan Mehmed'in mezarı nerede?

Sevgili Evliya Çelebi, Fatih Sultan Mehmed'in mezarının burada olmadığına dair söylenen rivayetler aklımıza geliyor. Sultan'ın mezarı, bahçede olan türbede değil, caminin içindeki mihrabın altında olduğu söyleniyor. Ahmet Ümit'in "İstanbul Hatırası" kitabında anlattığı olay şöyle:

"II. Abdülhamit devrinde bir yıl Fatih semtini seller basmış. Yağmur mu çok yağmış, borular mı patlamış, işte neyse, evler, dükkânlar, camiler, sokaklar sular altında kalmış. Semt halkından bazı kişiler geceleri rüyalarında Fatih Sultan Mehmed'i görür olmuşlar. Farklı farklı insanların rüyalarına giren ulu hükümdar, "Boğuluyorum... Beni kurtarın," diye feryat figan ediyormuş. Rünyayı görenler kahvehanelerde, pazarlarda, sultanın halini anlatmaya başlayınca, çok sürmemiş, bu konuşulanlar Abdülhamit Han'ın kulağına kadar gitmiş.

Abdülhamit Han da gizlice Fatih İtfaiye Kumandanı Mehmet Paşa'yı huzuruna çağırıp ceddinin mezarını kontrol etmesini buyurmuş. Mehmet Paşa emri yerine getirmek için ser verip sır vermeyecek yiğitlerini yanına alıp türbeye girmiş. Türbedeki sandukayı kaldırıp kabri kazmışlar. Fakat metrelerce derinliğe inmelerine rağmen sultana dair hiçbir kalıntıya rastlayamamışlar. "Sonunda karşlarına demir bir kapak çıkmış. Kapağı kaldırıncı taş bir merdiven belirmiş önlerinde. Merdivenin basamaklarından inmişler. Aşağıda kocaman bir mahzen onları bekliyormuş. Mahzeni görünce burasının daha önce Havariyun Kilisesi olduğunu hatırlamışlar. Konstantin gibi, Jüstinyen gibi imparatorların mezarlarının burada olduğunu duyduklarından içlerini bir korku kaplamış. Ama Abdülhamit Han'a söz verdikleri için korkularını bastırıp mahzenin altında bir süre yürümüşler. Sonunda büyükçe bir mermer altlık bulmuşlar. Fatih'in tabutu işte bu mermerin üzerinde duruyormuş. Tabutu açınca da Fatih Sultan Mehmed'in o mübarek bedeninin hiç çürümemiş olduğunu görmüşler. Sultan Abdülhamit de bu meseleyi kimseye açmaması konusunda Fatih İtfaiye Kumandanı Mehmet Paşa'yı sıkı sıkıya uyarılmış. Ama insanoğlu boşboğazdır, Mehmet Paşa bir dost meclisinde dayanamamış masadakilere olayı anlatmış. Olay da böylece yayılmış, tarihi vesikalarda yerini almış."

Malta denilen çarşıda geziyoruz

Fatih Camisi, semte adını vermekle birlikte çevresiyle bütünleşmiş. Malta kapısı girişi, Malta denilen çarşıda geziyoruz. Burada neler yok ki! Kasaplar, baharatçılar, kuruyemişçiler, şarküteri ürünleri satan dükkânlar.

Şarküterilerde genellikle Karadeniz bölgesinden gelen gıdalar satılıyor. Trabzon ekmeği, tulum peyniri, tereyağı, mısır unu, saymakla bitmiyor. Son sene-lerde Suriye'den gelenlerin açtığı lokantalar çarşıda değişiklik oluşturmuş. Her yerde Arapça yazılar gözüme çarpıyor. Suriye'ye özgü yiyecekler satılıyor. Dükkânlardan gelen Arapça müzikler kendimizi, başka ülkede hissettiriyor. Esnaf çalışanlarını Arapça bilenlerden seçmenin yanı sıra yanlarında Suriyelileri çalıştırıyor. Buradaki değişimi esnafa sorduğumuzda bundan şikâyetçi olan yok, müşterilerinin artışından memnun birçoğu.

Sevgili Evliya Çelebi, Fatih Camisi'ni seni hatırlayarak gezdik. Fatih Senti içerisinde geçmişten farklı kültürler iç içe varlığını sürdürüyor. İmparatorluklara ev sahipliği yapmış bir şehrin her sokağında, caddesinde geçmişin izini ve günümüzün yeniliklerini görmek mümkün oluyor. Tarihi eserleri bir güne sığmayacak kadar çok. Başka bir gün yeni izler sürmek üzere yine yollara düşeceğiz.

Fatih Sultan Mehmed fetihden sonra ihtişamlı bir cami inşa ettirmek ister. Yüksekliğinin Ayasofya'dan daha fazla olmasını arzu eder...

Benim bir hayalim var...

Jabriel Bn Ya'kub Raji

Hazırlayan • Vedat Tunçtan (İAHA)
Fotoğraf • İAHA Fotoğraf Grubu

Benim adım Jabriel Bn Ya'kub Raji, Türkiye'de ilk yılım ve 18 yaşındayım. Ben Nijeryalıyım. İstanbul Aydın Üniversitesi Dış Ticaret Bölümü'nde okuyorum. Nijerya çok güzel bir ülke. Nijerya'nın nüfusu 170 milyon, başkenti Abuja ve en meşhur şehri Lagos'tur. Ben Lagos'ta doğdum. Nijerya'da benzin çok var. Birçok ticaret var ama en fazla benzin ticareti yapılmaktadır.

Ben çocukken çok güzel ve aydınlık bir gelecek düşünüyordum. Biz sekiz kardeşiz ve babamın iki eşi var. Kardeşlerimin dördü annemden diğer dördü ise diğer annemden, ben dördüncü sıradayım. Nijerya'da başarılı olmak için okula gitmek şart. Yani Nijerya'da okula gitmek çok önemli bir şey. Nijerya'da erkeklerin yüzde 70'i bir veya iki spor yapar. Ama en ünlü spor futboldur. Ben futbol oynamayı çok seviyorum ve topçu olmayı da düşünüyorum. Nijerya'da yurt dışında okuyanlar daha fazla para kazanıyor. Lise bittikten sonra yurt dışına gitmek istedim ama karar vermek çok zordu. Bir arkadaşım Türkiye'de okuyordu. Tatil zamanları Nijerya'ya geliyordu ve ondan Türkiye hakkında bilgi aldım. Daha sonra internette yaptığım araştırmalar sonucunda Türkiye'nin çok ilginç ve güzel bir ülke olduğuna karar verdim. Planlarım arasında İngiltere'de vardı fakat yeni bir dil öğrenmek için Türkiye'ye geldim. Türkiye'ye geldiğimde hayat biraz zor başladı. Çünkü hiç Türkçe bilmiyordum. İnsanlarla anlaşamıyordum ve el hareketleriyle anlaşmaya çalışıyordum. Fakat daha sonra Türkçe bana çok ilginç geldi ve hayatımın her yerinde öğrendim. Okulda, sokakta, futbolda, pazarlıkta ve her yerde Türkçemi geliştirdim. Beş ayda Türkçe konuşuyordum. İnsanlarla anlaşabiliyor ve pazarlık kolayca yapıyordum.

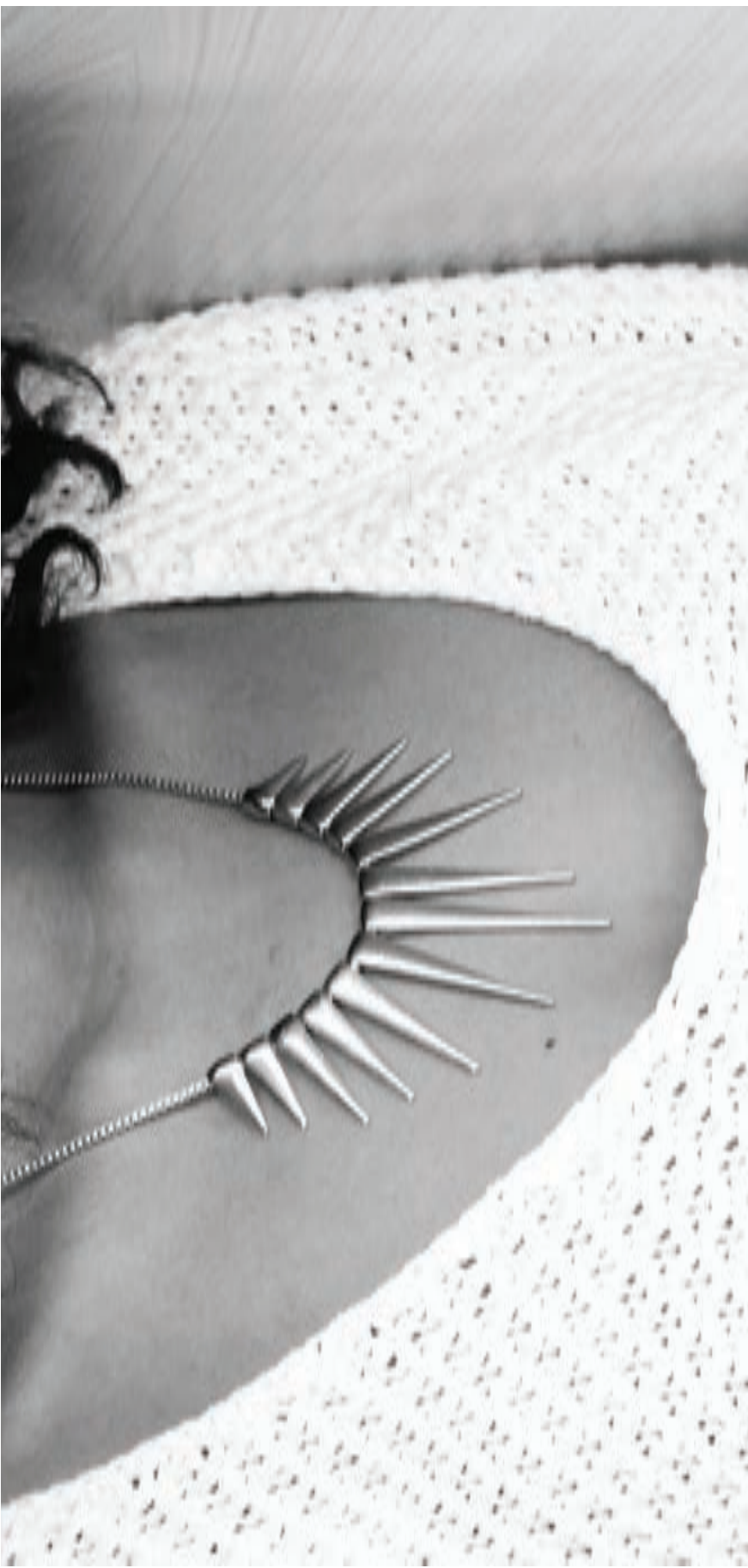
Türkçe öğrendikten sonra hayat benim için çok rahatladı. Bazen bir turist gibi İstanbul'u geziyorum. Çünkü Türkiye turistik alan bakımından oldukça zengin bir ülke. Adalar, Sultanahmet, Taksim ve İstanbul'a yakın şehirleri, İzmir'i, Tekirdağ'ı gezdim. Türkiye'yi gezmekten asla sıkılmam. Türklere iyi insanlar ve oldukça misafirperver bir toplumdum. Ama bazıları ırkçılık yapıyor. Genelde Türkiye'de iyi bir hayatım var hem okuyorum hem de futbol oynuyorum. Okul bittikten sonra ne yapacağım henüz kesin değil ama çok seçenek var. Futbolda iyi olursam futbolcu olarak devam edeceğim. Bu gerçekleştirmezse memleketime döneceğim ticaret yapıp iyi para kazanacağım.

Benim bir hayalim var...

Libin Ahmed Hussein

Hazırlayan • **Vedat Tunçtan** (İAHA)
Fotoğraf • **İAHA Fotoğraf Grubu**

Benim adım Libin... Libin Ahmed Hussein. Şimdilerde İstanbul'da yaşayan bir Tanzanyalıyım. İstanbul'da yaşayan kaç kişinin dünya üzerinde Tanzanya diye bir ülke olduğundan haberi var bilmiyorum ama şunu biliyorum ki herhangi bir kişinin ömrünün sonuna kadar orada yaşamak isteyebileceği kadar güzel bir ülkedir Tanzanya. Doğu Afrika'da, bir yanını Hint Okyanusu'na yaslamış bir ülke ve size ülkem hakkında şu bilgiyi vermeden edemeyeceğim; Afrika'nın en büyük ve en uzun dağına ve yeryüzünde sadece Tanzanya'da çıkarılan değerli Tanzenit taşına sahiptir.

Ben eğitimim için Türkiye'deyim. İstanbul Aydın Üniversitesi'nde okuyorum. Eğitimim için Türkiye'yi seçtim, çünkü burada iyi bir eğitimin olduğu konusunda ikna oldum. Bu nedenle Türkiye benim hep ilk tercihim oldu. Farklı ülkelerde eğitim almanın da hep daha yararlı olacağına inandım.

Dürüst olmam gerekirse, İstanbul bence muhteşem bir şehir. Burada yaşama imkanı bulduğum için kendimi çok da şanslı sayıyorum. Lahmacun ve tavuk dönere bayılıyorum ama aklımın bir yanı hep Tanzanya'da. Bizim geleneksel yemeğimiz ugali ve daggadır. Her ne kadar Türk yemeklerine bayılısam da zaman zaman İstanbul'da ugali ve dagga aklıma düşüyor ve tabii ardından da annem. Benim ailemde dört çocuk var ve görünüşe göre birincisi benim. Annem de babam da yaşıyor. Annemin adı Jijja İbrahim ve babamın adı Ahmed Hussein. Her ikisi de hayatlarında başarılı. Her ikisi de mühendis. Birlikte çalışıyorlar ve hedeflerini birlikte belirliyorlar. İstanbul'da erkek kardeşimle Florya'da bir apartmanda yaşıyorum. O da benimle aynı üniversitede.

Benim gelecekteki hayallerimi soruyorsunuz... Aslında herkesin gelecekle ilgili hayallerinin olduğuna inanırım. Benim her zaman birden fazla hayalim oldu. Kimi zaman bir superstar, bir model veya bir bilimadamı. Çok fazla hayalimin olduğunun farkındayım ama yeni ve şaşırtıcı şeylerle ilgilenmek hoşuma gidiyor. Bazen bir futbolcu veya bir basketbol starı olsam nasıl olur diye de düşünüyorum. Tabii en önemlisi iyi para kazandıran bir iş.

Benim de aslında herkes gibi hayallerim var. Bu hayallerimi gerçekleştirmek için de önüme koyduğum hedeflere bir bir ulaşmam çok önemli. Bunu başarmak için de her zaman hayatımda ilk adımın üniversite olduğuna inanıyorum. Bu konuda şanslıyım da aslında. Çünkü bulunduğum yer beni hayallerime doğru götürüleceğe benziyor. Derslerim benim için çok önemli, yüksek notlar almak için elimden geleni yapıyorum. Çünkü biliyorum tüm bunlar gelecekte bana yardımcı olacak.

En büyük hayalim ve belki de en ciddi hayalim uluslararası ticaretle söz sahibi bir iş kadını olmak. Tüm dünya ticaretine hakim olmak. Umarım bunu gerçekleştirebilmek için daha etkili bir yol bulabilirim.

Bir diğer hayalim de bir ilaç şirketi için ambalaj tasarımları yapmak. Ve tabii büyük bir eve sahip olmak, bir eşe ve bir kız çocuğuna, tabii erkeğe de... Umarım bu hayallerimi gerçekleştirebilirim.

Biliyorum iyi planlamayı gerektiren büyük bir geleceğim var ve bu beni zaman zaman korkutuyor. Ama ben bu korkulara asla izin vermeyeceğim. Ailem bana inanıyor ve benimle gurur duyuyorlar, ben de onlarla. Onlar benden uzaktalar ama hep benim yanımdalar... Ben de eminim bir gün onlar için tüm bu hayallerimi gerçekleştireceğim...

Yazı • **Vedat Tunçtan** (İAHA)
Fotoğraf • **Vedat Tunçtan** (İAHA)

*“Yanan bizdik,
siz kömür
sandınız”*

SOMA FACIASINA TANIKLIK ETMİŞTİK. BU ARADA ZAMAN HÜKMÜNÜ SÜRDÜRDÜ, YİNE SOMA'DAYDIK. ACILARIN İZİNİ SÜRDÜK, ÖLÜMLE YAŞAMIN TAM ORTASINDAN GEÇEN İNCE ÇİZGİNİN BİR O TARAFINDA BİR BU TARAFINDA DURDUK. ACIYI BİR KEZ DAHA DİNLEDİK.

Geçen yıl Soma faciasının hemen ertesinde oradaydık. 301 madencinin ailelerinin acılarına tanıklık etmiştik. Aradan bir yıl geçmişti. Soma acılarıyla nasıl baş etmişti ya da baş edebilmiş miydi?

İlk defa geldiğim Soma'da beni karşılayan iki madencinin heykeli oldu. Şehir merkezinin ortasına dikilen madenci heykeli artık şehrin sembolü olmuş. Soma'nın duvarları insanından fazla konuşuyordu sanki. Asılan pankartlar bir yandan Soma'nın acısını bas bas bağırırken, öte yandan sendikaları, partileri, sivil toplum kuruluşlarını, meslek örgütlerini ve Soma halkını ilereleyen günlerde yapılacak duruşmalara çağırıyordu.

Tipik bir İstanbul ilçesini andırıyor Soma. Albenili vitrinler ve iştah açan tabelalar arasında Türkiye Maden İş Sendikası Ege Bölgesi Temsilciliği binasına doğru ilerliyorum. Sendikada 14 ay madencilik yapmış ve Soma faciasında damadını kaybetmiş Mehmet Emin Kahraman beni karşılıyor. Mehmet Emin Kahraman, aradan geçen koca bir yıla rağmen sağlanamayan adaletin tecelli bulması için mücadele ettiğinden söz ediyor.

"Şehit Arif Demir'in yakınıyım. Henüz 29 yaşında aslan gibiydi. Faciadan bir gün sonra cesedine ulaşmışlar. Giderken arkasında bir de yetim bıraktı. Saatler geçmek bilmiyordu. Biz onu canlı istiyorduk

onlar bize cansız bedenini getirdiler. Bizler suçluların cezalandırılmasını istiyoruz."

Mehmet Emin Kahraman beni Soma faciası sonrasında şehit yakınlarına destek amacıyla kurulan Sosyal Haklar Derneği'ne götürüyor. Yol boyunca facia günü yaşananları ve sonrasını bir çırpıda anlatıveriyor ve ekliyor: "Bunları sana sendikada anlatamazdım!"

"Sendikada söyleyemedim sana bizlerin de korktuğu çok şey var. Sendikalar devletin emri altında, onlara da baskı uyguluyorlar. Maden sahibinin eşi meclis üyesidir. Medya derseni! Ayrıca bütün suçu madende ölen başmühendis Mehmet Efe'nin üzerine atıyorlar. Ne de olsa ölmüş, hesap soramazlar diyorlar. Bana

inanmıyorsan seni madenden sağ kurtulan bir madenciyle görüştürürüm."

Yer altından patates tezgahına

Madenden sağ kurtulduğu günden bugüne Soma'da İstasyon Pazarı'nda patates satarak geçimini sağlayan Arif Dudu'nun pazarın tam ortasında kurduğu tezgahın başındayız. Arif Dudu, yer altından çıkardığı ekmeğin parasını bu kez yer üstünde çıkarmaya çalıştığınan söz ediyor. Yaklaşık 1.70 boylarında, çelimsiz bir adam. Arkadaşlarıyla pazar sandıklarının üstünde iştahla yediği öğle yemeğini izlerken, bir yıl önce aynı adamın madenle verdiği çaba gözlerimin önünde canlanıyor. Pazarcular kocaman tavanın içindeki menemeni iştahla atıştırıyorlar.

Arif'in yemek esnasında hiç konuşmaması dikkatimi çekiyor. Arada bir gelen müşterilerin siparişleri için ayağa kalkıyor. Yemeği bir an önce bitirmesi için gelen bazı müşterilerle ben ilgilenmeye başlıyorum.. Poşet veriliyor, tartılıyor ve ürünün parasını alıyorum. Yemek tam bitmek üzereyken 27 yılını maden ocağında geçirdikten sonra emekliliğe ayrılan ve şimdilerde pazardan geçimini sağlayan emekli madenci Çetin Kutlu konuşmaya başlıyor.

"Biliyor musun 27 yılımı toprak altında çalışarak geçirdim. Şimdi emekliyim, siz gazeteciler sorarsınız ya o para yetiyor mu diye, yetmiyor; yetse burada işçilik yapmam. İşte görüyorsun, bu yaşıma rağmen pazarcılık yapıyorum."

"Üretim arttıkça giden can da arttı"

"Biraz kendi dönemindeki madenciliği anlatır mısınız?" diye soruyorum.

"Ben devlet sektöründe çalışıyordum. Devlette eksik olmazdı. Olsa da biz bilmezdik. Soma faciasından sonra duydum yaşam odalarını. Elimde dinamit patladı, defalarca toprak göçmesi yaşadım, gaz olayları yaşıyorduk fakat atlattım bir şekilde. Ne zaman özelleştirdiler bu madenleri o zaman üretim arttı. Üretim arttıkça giden can da arttı..."

Çetin Kutlu daha sözünü bitirmeden arka tezgahta bulunan iki pazarcıyla atışmaya başlıyorlar. 50'li yaşlarındaki pazarcı, "Siz gericisiniz be gericil! Bir yaptırmanın nükleer santral şuraya. Eylem de eylem yaptınız. Kaç kişi çalışacaktı orada biliyor musun? 5 bin kişi be kötü mü olacaktı? Gericisiniz siz!"

Mehmet Emin Kahraman, Soma faciasında damadını yitirmiş.

“Somalıların yüzde 30’da nefes darlığı var.”

Ondan daha genç pazarcı ise “Ne yapacaksın nükleeri, nefes kalmadı nefes, nefesimizi kestiler! Ne doğa nefes alacak ne hayvanlar ne biz! Somalıların yüzde 30’unda nefes darlığı var. Ne zaman yaptılar buraya santral, o zaman nefesimiz kesildi!”

Hiç kimse gıkını çıkarmıyordu. Kısa sürecek bir tartışma değildi bu! Onlar konuşadurdular; Arif yemeğinden kalkarak tezgahının başında sigarasını yaktı. Balıkesirli Arif 27 yaşında 5.5 yılını madene vermiş. Yanına giderek kısa bir tanışma faslından sonra olay günü yaşananları anlatmasını istedim.

Başladı anlatmaya:

“H panosunda çalıştığım sırada patlama olduğu haberi aldık. Başta önemsemedik, çünkü bu tarz patlamalar sık sık olurdu, biliyon mu! Fakat dumanın yoğunluğu artınca kendimizi H panosunun karşısında bulunan temiz havanın olduğu alana attık. 142 kişi orada kaldık. Yanımıza gelemeyenler öldüler. Birden korku sardı madencileri. Ben hiç korkmadım biliyon mu! Hayatım boyunca ne kazalar atlattım biliyon mu! Madende kulağım kesildi, ayağım kırıldı, boynumdan yaralandım bunları hatırlayarak güç topluyordum kendime. Hatta

Siirt’te bir kız kardeşim var, Arif bunu da atlatır bir şey olmaz ona, güçlüdür demiş, biliyon mu! Neyse 8 saat kendi vardiyamızda çalıştık. 8 saat maden altında kurtarılmayı bekledim.”

“Hasan, Sinan, Özcan ve Apo vardı. Hiçbirinin sesi soluğu çıkmıyordu”

“Henüz ilk anlarda bayılanlar olmuştu. Onları kendimizle birlikte temiz havanın içerisine çektik. Tabi duman öbür tarafa da gidiyor. Alamadıklarımız dumanın içerisinde kaldılar, hiçbiri kurtulamadı.

“Dumanın içine kolumu soktum kolum gözüküyordu. Temiz havayı bir süre soluduktan sonra arkadaşlarla mekanizeye bindik. Bir süre sonra teker teker bayılmalar başladı. Sol tarafımda Hasan, Sinan, Özcan ve Apo vardı. Hiçbirinin sesi soluğu çıkmıyordu. Bir süre böyle ilerledikten sonra mekanizeden inip kaçamamızın ağzında büyük sanayilerde kullanılan tüplerden gördüm. O tüp boş da çıkabilirdi. Bu ölmeme neden olabilirdi tüp boş çıksaydı, geri dönmeye gücüm kalmayacaktı, bunu biliyordum fakat göze almıştım. Oksijen tüpüne ulaştığımda 3 kişi çekip gazı soluyorlardı. Bana da verdiler, bir süre soludum kendime geldim,

*“Soma merkezinde
esnafı ziyaret
ediyorum. Kime
dokunsam bir
ah değil, bin ah
işitiyorum. Faciadan
sonra göçler artmış,
yatırımcı sayısı
azalmış.”*

2942

SATILIK
ODLIN
05362445850

bilyon mu!”

Sanki olanı biteni yeniden yaşıyor gibiydi. Bakışları bir yerde sabitlenmişti. Nefes alış verişi hızlanmıştı. Sonra cebinden sigara paketini çıkardı ve hızla bir sigara tutuşturdu ağzına.

“Mithat abi vardı bağırp duruyordu. Gelemiyordu, bilyon mu! Biz aldık oksijen tüpünü Mithat’ın yanına gittik. Mithat biraz temiz hava çekince kendisine geldi. Bir süre sonra oksijen tüpü bitti, bilyon mu! Bir arkadaşımız yukardan temiz havanın geldiğini söyledi. Arkadaşlarla yukarı doğru çıkmaya çalıştık. Diğer arkadaşlar benden fazla oksijen aldıkları için daha hızlı ilerliyorlardı. Bizler temiz havaya doğru ilerledikçe yolda baygın gördüklerimizin hepsi ölmüşlerdi. Onlara bir şey yapamazdık, bilyon mu!”

“Yanan bizdik siz kömür sandınız...”

“Bir süre ilerledikten sonra Kelebek dediğimiz bir yer var. Oraya oturdum. Artık oksijen etkisini bitirmek üzereydi. Kurtarma ekibinden biri geldi. Hadi koçum yaşıyorsun, yukarıya çık dedi. Ben direncimin düştüğünü artık yürüyemeyeceğimi söyledim. Kelebek dediğimiz yer dik. Beni kelebeğin başına kadar bıraktı. Sonra bir başka kurtarma ekibi geldi. Baktım ilerde hava borusu delinmiş, sanırım benden önce burada olan madenciler temiz hava alabilmeleri için delmişler. Ekiplere beni oraya götürmelerini istedim. Oraya kadar benimle birlikte geldiler. Bir süre temiz havayı soludum. Sonra kurtarma ekibinden iki arkadaş geldi.”

Bir sigara daha ilişti ağzına. Sanki bir kötü rüyasını anlatır gibiydi.

“Yerler ceset doluydu. S panosunun önüne dizmişlerdi cesetleri. 5 km boyunca onlarca cansız beden gördüm. Sonunda sineklik denilen bölgeden çıkarıldım. Çıkar çıkmaz amirin kolundan tutup ailemle görüşmek istediğimi söyledim. Ambulansta kardeşimi aradım. O da beni kurtarabilmek için madene inmiş. Vefa’da bir gece kaldım. Sonraki gün çıktım hastaneden.”

Hayat gidip gelmişti gözünün önünde. Ölüm onun da elini tutmuş sonra bırakmıştı, kısa bir tanışıklık yaşamış gibiydiler.

“Bana sadece çift maaş verdiler. Bir yıldır pazarcılık

yapıyorum yeter. Maden açılın tekrar madene ineceğim. Bize toprak üstünde yer yok, ne varsa altında var. He bir de çok sevdiğim bir söz var. Bunu da yaz olur mu? Yanan bizdik, siz kömür sandınız!”

Arif aslında sadece ölümün değil bir katliamın tanığıydı sanki. Yaşadıklarını öyle olağan ve sıradan bir üslupla anlatıyordu ki! Sıradan bir olayı anlatır gibiydi. Genç yaşında yaşadığı bu olay ona hiç kimsede olmayacak bir kudret vermişti.

Arifi pazar tezgahlarının arkasında bırakarak ayrılıyorum.

“Kime dokunsam milyon aah işitiyorum”

Soma merkezinde esnafı ziyaret ediyorum. Kime dokunsam bin ah değil, milyon aah işitiyorum. Faciadan sonra göçler artmış, yatırımcı sayısı ise azalmış Soma’da. Olay sonrasında devletin esnafa dağıttığı 50 bin TL sıfır faizli krediyle ayakta durmaya çalışıyorlar. Ekonomik zorluklar dışında, bir yandan maden-

cilerin hesabının sorulmasını isteyenlerle devletin baskısı arasında kalmış durumda Soma esnafı...

Tabletime bir göz atıyorum. Ne çok Soma haberi çıkmış, çıkıyor... İnternette bir tık, işte birkaç Soma haberi: “45 Madenci Çocuğuna 4 yıl süreyle Eğitim Bursu”, “Soma’da Ortaokula Yardım”, “TBMM Araştırma Komisyonu, Soma’da İhmal Var”, “Soma Kömür İşletmeleri 2 bin 800 madenciye İşten Çıkardı”, “Soma’ya Sevgi Götürdük”, “Somalı Emekçi Kadınlar Ürün ve Fiyat Listesi”. Soma’dayım, Somalıları dinlemek için buradayım. Tekrar kent merkezine dö-

nüyor ve maden kazası sırasında kurtarma ekibine katılan fakat isminin hiçbir şekilde açıklanmasını istemeyen bir mühendisle görüşüyorum. Ben ondan olay anında neler yaşandığını ve madeni tüm çıplaklığıyla anlatmasını isterken o da isminin yazılmayacağı sözünü alarak maden kazasında yaşadıklarını anlatmaya başlıyor:

“Saat 15.00 15.30 civarlarıydı. Madenin üstünde çalışıyorduk. Yer altından patlama haberi geldi. Başta her zamanki gibi ufak patlamalardan sandık fakat yine de tahlisiye cihazlarımızı alıp ocağın ana girişinden aşağıya inmeye başladık. Ocağın girişi 340 kota 13

derece meyilli ve 18 metrekare kesite sahip. Duman-
dan dolayı 5 metre ilerleyemeden görüş mesafemiz
kapandı. Tekrar hazırlanıp bu defa temiz havayı önü-
müze katarak yavaş yavaş ilerlemeye başladık. U3
bölgesi denilen temiz havanın ocağa dağıldığı yerde
bir sorun olduğunu fark ettik. Çünkü temiz hava U3
bölgesine girmiyordu. O an durumun düşündüğümüz-
den çok daha vahim olduğunu anladık.”

**“Çıkış kapısına 5-10 metre kala dayanamayıp
ölen madenciler!..**

Adını vermek istememişti. Tutuksuz yargılanıyordu.
Mühendisti. İhmalle suçlanıyormuş. Gergindi.
“Geri çıktık. Telefonla iletişim kurmaya çalıştık. Büt-
tün elektrik sistemi çökmüştü. Ana girişten çıkmak
zorunda kaldık. O hava bir şekilde U3 bölgesini geçip
madencilere ulaşmalıydı. Telefonla iletişim kurulama-
yınca saat 16.00 dolaylarında sineklik denilen, yani
normal şartlarda pis havanın çıktığı kapıdan temiz
havayı önümüze alarak ilerlemeye başladık. Amacımız
havayı ters çevirerek kirli havanın çıkışını sağlamaktı.
Sineklik ile S panosu arası 5 km. Temiz havayı önü-
müze katarak madene inmeye başladık. İner inmez

*Madenden bin bir
emekle çıkardıkları
ekmek parasını
artık pazardan
çıkıyorlar.*

madenin çıkış kapısına 5-10 metre kala ölen madencileri gördük. Daha fazla vakit kaybetmemek için cesetlere dokunamadık. Birkaç km ilerledikten sonra basınçlı hava kapısı yani havanın ters dönmemesi için olan odanın kapısını açtığımızda en az 100 madencinin cansız bedenlerini gördük. Hiçbiri kımıldamıyordu. Kapıyı açmaya dahi güçleri kalmamıştı."

Son bir umut nabızlarına bakmışlar, tek tek.

"S panosuna girdiğimizde onlarca ceset gördük."

Bana bir defterin küçük sayfasına "uğursuz" madenin planını çizdi ve yaşadıklarını kalem defter eşliğinde anlatmaya koyuldu.

"Devam ettiğimizde yerde başka cesetlerle karşılaştık. Fakat biz yine de yer altında mahsur kalan diğer arkadaşları düşünüyorduk. Biraz ilerledikten sonra 5 madenci bayılmak üzereydi, onları bir grup arkadaşla çıkışa yolladık. Saat 19.00, 20.00 sularına S panosuna en az yüzde 20 olması gereken oksijen oranı-

nın yüzde 15' kadar düştüğünü farkettilik. S panosuna girdiğimizde onlarca ceset gördük. Ölümün çoğu bu panoda gerçekleşti. Buna rağmen çalışmalar boyunca hatırladığım kadarıyla 281 madenci S ve R panosundan çıkarıldı. A panosunda bulunan madenciler duman almamaları için ellerinde olan malzemelerle set kurmuşlar. Dumanın az bir kısmı A panosuna girmiş. Geri kalan duman ise doğrudan S panosuna girmiş. Bu durum S panosunu zora sokmuş olacak ki ölümler bu derece artmış."

Anlattıkları çok ayrıntılıydı, sanki geleceğe teknik bir not düşer gibiydi.

"Herkesin gördüğü tek şey dumandı"

Durmadan tembih ediyordu bana adımı yazma sakın diye. Neredeyse adım adım yaşadıklarını anlatıyordu. O kadar ayrıntılı anlatıyordu ki, ölümler bile sıradanlaşıyordu.

"S panosu sonrasında gece 24.00'de H ve A panosu-

na ulaştık. 142 madenciye buradan çıkardık. 2. gün temiz havayı tekrar ana girişten vererek ilerlemeye başladık. Birçok cansız bedene ulaştık. Fakat baygın yatan madenciler vardı. Onlar kurtuldular. Kimisi hava borularına kimisi ise oksijen tüplerine tutunarak hayatta kalmışlardı. Olayın nasıl ve neden çıktığı henüz bilinmiyor. Çünkü bilirkişiler olayın asıl başladığı yere giremiyorlar. O madende olan herkesin gördüğü tek şey dumandı. O duman yaktı tüm madencilerin ocağını...”

Soma merkezinde madenciler kahvehanesinde yaptığımız bu görüşme sonrasında Hüseyin Aybak ile görüşmek için tekrar Sosyal Haklar Derneği'ne gittim. 25 yılını medencilığe verdikten sonra emekliliğe ayrılmış, maden şehidi Yahya Aybak'ın babası. Başta konuşmak istemiyor Hüseyin Aybak ama uzun bir ısrar sonucu derneğin ikinci katına çıkıyoruz. Sessiz ve bomboş bir oda. Yahya Amca beyaz bir masayı işaret ederek oraya oturmamı istiyor. Karşımda iki madenci fotoğrafı var. Kömür karası yüzleri, sarı baretleriyle söyleşi boyunca Hüseyin Aybak'ın arkasında durdular. Olay gününde yaşadıklarını soruyorum.

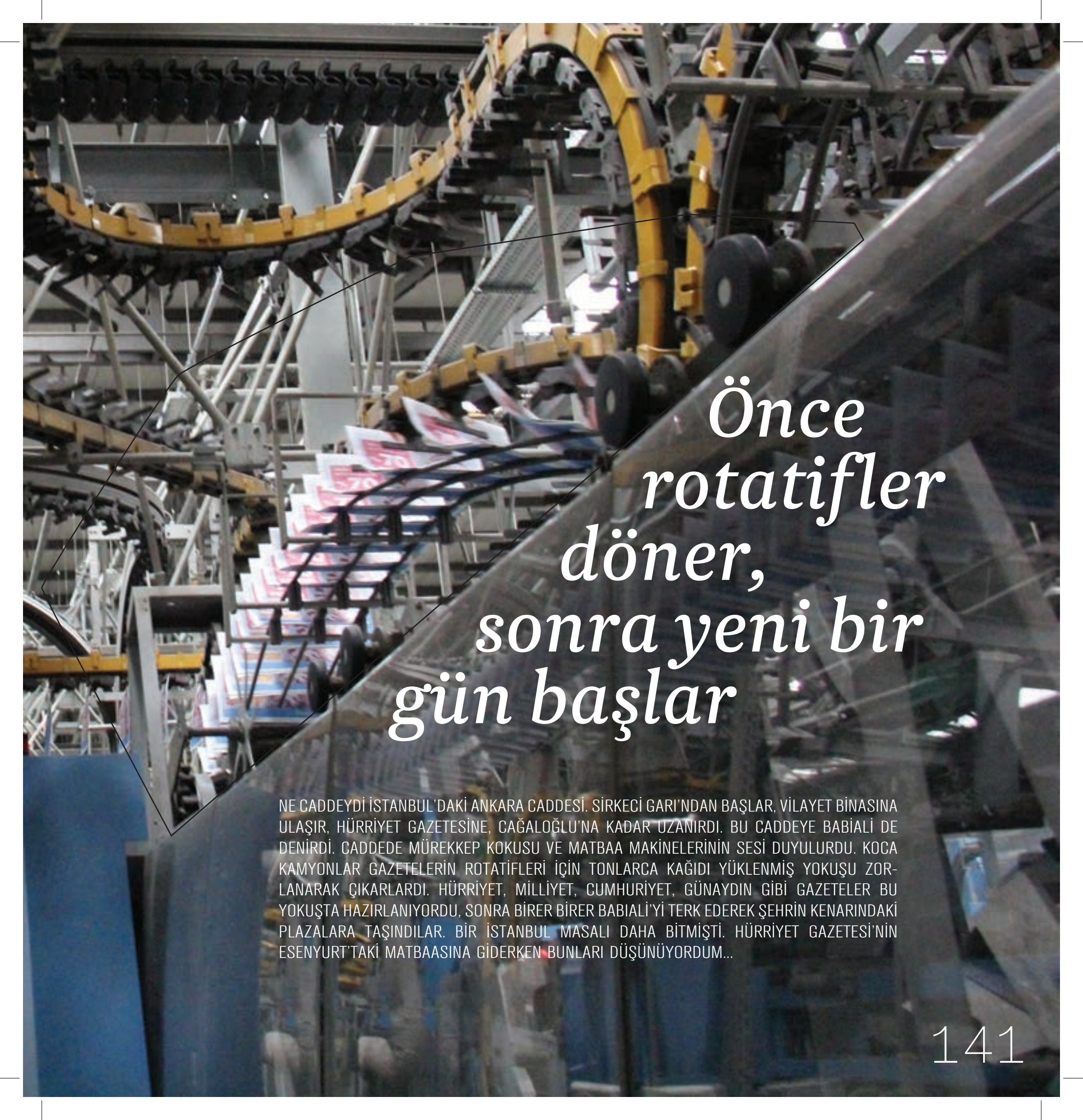
“İlk duyduğumuzda şok geçirdik. Ne yapacağımızı bilemedik. Hemen madenin önüne gittim. Ana baba günüydü. Herkes kendi çocuğunun, eşinin telaşında. Oğlum hiçbir madencinin sağ çıkmadığı S panosundaydı. İkinci gün Kırkağaç'ta soğuk hava deposunda kendi oğlum kendim buldum. Oğlumun yanında 200-250 ceset vardı. Hepsini anadan doğma soyarak masaya koymuşlardı. Yakınını bulan torbaya koyup götürüyor. Kimi kardeşini, kimi eşini kimi de oğlunu götürür. Birçok cesede baktım, oğlum bularak alıp çıktım o soğuk hava deposundan.

Hayalleri vardı benim çocuğumun. Her genç gibi. Senin yok mu hayallerin? Bizim hayallerimizin hepsi Soma'da gömülü kaldı. Gittiği günden beri her sabah yatağına bakıyorum, yok. Her gece yatmadan önce yatağına bakıyorum yok. Bir yıl oldu gideli, gelmedi..” İşte böyleydi Soma'nın bir yıl sonraki hali. Acı hâlâ Soma'daydı. Yeni yaşamın filizleri pek ortalıkta yoktu. Giden canlar, yitirilen umutlar ve toprak altında kalan hayaller gerçek gibiydi. Yaşam ve ölüm arasındaki ince çizgiyi en iyi onlar farketmişlerdi. Sanki o çizgi hep yakınlarında duracaktı...

Yazı ve Fotoğraf • Ayten Abbaslı (İAHA)

*Önce
rotatifler
döner,
sonra yeni bir
gün başlar*

NE CADDEYDİ İSTANBUL'DAKİ ANKARA CADDESİ. SİRKEÇİ GARI'NDAN BAŞLAR, VİLAYET BİNASINA ULAŞIR, HÜRRİYET GAZETESİNE, CAĞALOĞLU'NA KADAR UZANIRDI. BU CADDEYE BABIALI DE DENİRDİ. CADDEDE MÜREKKEP KOKUSU VE MATBAA MAKİNELERİNİN SESİ DUYULURDU. KOCA KAMYONLAR GAZETELERİN ROTATİFLERİ İÇİN TONLARCA KAĞIDI YÜKLENMİŞ YOKUŞU ZORLANARAK ÇIKARLARDI. HÜRRİYET, MİLLİYET, CUMHURİYET, GÜNAYDIN GİBİ GAZETELER BU YOKUŞTA HAZIRLANIYORDU, SONRA BİRER BİRER BABIALI'YI TERK EDEREK ŞEHRİN KENARINDAKİ PLAZALARA TAŞINDILAR. BİR İSTANBUL MASALI DAHA BİTMİŞTİ. HÜRRİYET GAZETESİ'NİN ESENYURT'TAKİ MATBAASINA GİDERKEN BUNLARI DÜŞÜNÜYORDUM...

Babiali günlerinden bu yana, matbaacılık hızla gelişti. Ofset baskı tekniğiyle kurşun satırlar, el merdaneleri ve prova tezgahları tarihe gömüldü.

Matbaanın İşletme Müdürü Kazım Özel de hasretle anıyor Babiali günlerini. Cağaloğlu'nda, Milliyet Gazetesi'nde başlamış mesleğe. "O zamanlar matbaacılık daha zorluydu," diyor... Bizler Babiali günlerini bugün ancak anı kitaplarından okuyabiliyoruz. Okuduğumuz bu anılar Kazım Özel'i haklı çıkarıyor. Yılların gazetecisi Nail Güreli, "Dünden Bugüne Babiali" kitabında değişen o günkü baskı tekniğini anlatıyor. Kitaba göre, eskiden yazılar kurşun satırlar halinde dizilir, prova tezgahına konulur, el merdanesiyle üzerleri mürekkeplenir ve üzerine kullanılmamış gazete kağıdı serilirdi. Daha sonra prova tezgahının özel merdanesi kağıdın üzerinden geçirilir ve yazılar kağıda çıkardı. En sonda çıkan kağıt musahhihe, yani düzeltmene götürülür, o da bir yanlışlık olup olmadığını bulup düzeltmek için dikkatle okurmuş. Uzun ve önemli haberler ise iki musahhih (düzeltmen) tarafından okunur; biri müsveddeyi sesle okurken, öbürü prova kağıdından takip edermiş. Şimdi ise ofset baskı tekniği ve gelişen teknolojiyle her şey çok daha kolaylaşmış.

"İlerleme akıl alır gibi değil"

Kazım Özel de yıllarını bu işe vermiş biri olmasına karşın baskı teknolojisinin bugünkü geldiği durum karşısında hâlâ şaşkın. İşletme Müdürü, "Bugün var olan teknoloji matbaacılık sektörü için gerçekten baş döndürücü bir olay. Kısa sürede bu kadar ilerleme akıl alır gibi değil!" derken bir zamanların Babiali'sine doğru yola çıkıyor ve biz sormadan o günleri anlatmaya koyuluyor.

"Eskiden hazırlanan sayfa çıktığında filmi çekilir, fotoğrafların montajı yapılır, baskıdaki kalıba gidilirdi. Şimdi montaj yok, PDF olarak bize yollanan dosya doğrudan kalıba çıkıyor. Biz de her sayfanın 4 farklı renkte kalıbını hazırlıyoruz."

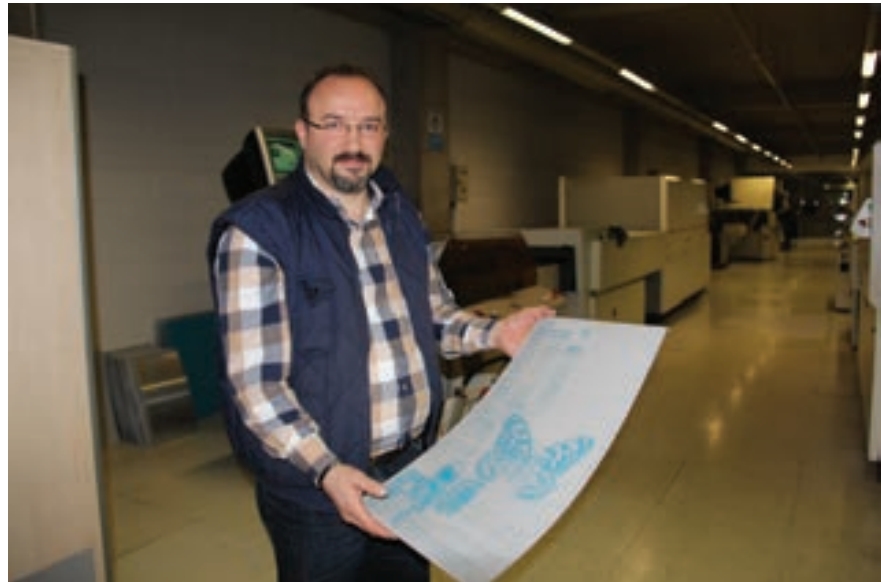
Ben ise yıllar öncesinin teknolojisini gözümde canlandıramıyorum ama görünen o ki teknoloji çok hızlı gelişmiş.

Aynı anda beş gazete basılıyor

Yaklaşık 18 bin metre karelik kapalı alana yayılmış gazetenin baskı tesisini bize İşletme Müdürü Kazım

Özel gezdiriyor. Hürriyet'in matbaasında ertesi günkü gazeteler basılıyordu. Güler yüzlü İşletme Müdürü mesleğinin yirmi beşinci senesinde. Matbaada sadece Hürriyet gazetesinin değil, Milliyet, Fanatik, Vatan, Cumhuriyet, Posta gibi gazetelerin de basıldığını anlatıyor. Gazeteler aynı anda basılıyormuş. "Rakipten önce rafta olmalısınız. Peş peşe basmak gibi bir durum söz konusu olamaz," diyor. Sadece ilaveler daha erken basılıyormuş. "İstesek elbette öğlen saatlerinde gazeteleri basabiliriz. Ama o zaman gazete güncel olmaz. Amacımız gazetelere en son haberin girmesidir." İşletme Müdürü bir taraftan bize bilgi vermeye devam ederken, diğer taraftan matbaayı gezmeye koyuluyoruz.

Birbirinden farklı gazetelerin aynı anda basıldığı Hürriyet'in matbaasında, saatte 75 bin gazete basılabiliyor.

"Gazetelerin eklerini öğlen iki sıralarında basarız. Taşra baskısı, yani İstanbul'un civarındaki iller için olan baskı normal günlerde akşam yedi buçuk, sekiz gibi başlar."

Maçların olduğu gün ise baskı saatlerinin rutin akışında bir değişiklik olduğunu anlatıyor.

"Maçların olduğu günler gazeteler maçın bitiş saatinden yarım saat sonra basılmaya başlar. Özellikle geç saatte maçların olduğu günlerde dikkatli olmamız gerekiyor; hele gazetenin tirajı da yüksekse. Bir de 'deadline' vardır, yani son paket o saatte gitmelidir. Taşra baskısını bitirdikten sonra ise şehir baskısına geçiyoruz."

"Hürriyet'in baskısının yarısı bizde"

Baskıda işin başladığı yere geliyoruz şimdi. Burası PDF'lerin kalıplara aktarıldığı yer. İşletme Müdürü eskiden bu işlerin ne kadar meşakkatli olduğunu bize tekrar hatırlatıyor. "Şimdiyse her şey çok daha kolay. Makinelerimiz saatte, sayfa sayısından bağımsız olmak üzere 75 bin gazete basabiliyor. Bu sekiz sayfalık bir gazete de olabilir, 28 de olabilir. Hiç fark etmez. Hürriyet'in Türkiye baskısının yarısı, yaklaşık 200 bini bizde," diyerek etrafındaki makinelere minnettarlıkla göz gezdiriyor.

Bulduğumuz alanda her şey büyük bir ciddiyetle yürüyor. Bu bölümden sorumlu Erhan Sivaslı'nın işi gelen sayfaları izlemek. On beş dakika önce eline yarın çıkacak olan Hürriyet'in Kelebek eki gelmiş. Yaptığı işi gözünü kalıptan alamayarak anlatıyor:

"Her sayfayı tek tek mavi, kırmızı, sarı, siyah olmak üzere kalıba çekerek makineye bağlıyoruz. Sonra bunları döndürüp üst üste oturttuğumuzda gazete çıkıyor."

Sivaslı'nın söylediğine göre, kalıplarda kendini en çok belli eden renk siyahmış.

Makineler uğulduyor...

İşletme Müdürü bizi gezdirmeye devam ediyor. Bir sonraki durağımızın ise "işletme bölümü" olduğunu söylüyor. Bu bölümün görevi yazı işleri ile haberleşerek herhangi bir durum olduğu zaman müdahale etmekmiş. Kazım Özel, çok şok bir durum olduğunda buradan baskıyı durdurduklarını söylüyor.

Ve işte... Kapıdan çıkıyoruz. Artık baskı makineleriyle baş başayız. Kazım Bey'i duymakta zorlanıyorum. Birazdan gördüğüm manzara karşısında donakalıyorum. Sadece makinelerin uğultusunu duymak bile beni heyecanlandırıyor. Büyük büyük makineler, çok hızlı bir şekilde gazeteleri basıyor, kağıt hızla bir yerden bir yere koşuyor. "Aman Allahım" diyorum. Yarın Türkiye'nin her köşesinde yüz binlerce insanın eline geçecek Kelebek ekleri başımızın üstünden bir askeri

birlik nizamında bir yerlere doğru akıp gidiyor. İşletme Müdürü, gördüğüm makinelerin ne olduğunu anlatmak istese de makinelerin gümbürtüsünden hiçbir şey anlamıyoruz. O da bizi daha sessiz bir alana götürüyor. Makinelerin hemen yanı başında camla kaplı baskı operatörlerinin olduğu bir odaya giriyoruz. Üç baskı operatörü biz odaya girdiğimizde ayrı ayrı büyük masalarda baskıdan ilk çıkan örnekleri inceliyordu.

Konuştuğumuz Fatih Balaç, yaptığı işi anlatıyor: "İlk baskısı gerçekleşmiş gazetelerin renklerine bakıyorum, renkleri oturtmaya çalışıyorum. Şu an elimdeki gazetenin renkleri biraz dengesiz, bunu düzeltmeye çalışıyorum."

Baskı alanında bizi yukarı katlara çıkaracak merdivenlere tırmanıyoruz. Toplamda beş katlı burası. Her katta bir renk kağıda basılıyor. Mavi, kırmızı, sarı, siyah renkler üst üste geliyor ve son katta kurutma makinelerine gazetenin son hali ulaşıyor.

Baskı bobin bobin kağıt tüketiyor

Hemen altımızda büyük bir hızla akan baskı dünyasına tepeden bakarak dikkatle çıktığım merdivenleri bu

kez iniyorum. Her yerimizi saran gazete sayfaları büyük bir hızla bir yerden gelip bir yere gitmeye devam ediyor.

Kurutulan sayfalar makineler yardımıyla bir yerlere taşınıyor. Kazım Özel, eliyle gazeteleri göstererek, "Bakalım bizim gazeteler nereye gidiyor," diye soruyor ve basılan gazeteleri izlemeye başlıyoruz.

Yolumuzun üzerinde bir de depo görüyoruz. Burası "bobin deposu". Kağıt bobinleri küçük birer dağ gibi bir biri ardına bizi karşılıyor. İşletme Müdürü buranın gazetelerin kağıtlarının tutulduğu depo olduğunu söylüyor. Burada toplamda 300 bobin var ve günlük yaklaşık 100 bobin matbaanın kağıt ihtiyacını karşılıyor. Bobinler Rusya, İsveç bazen de Finlandiya'dan geliyormuş. Matbaanın ise toplamda 10 deposu var.

Depodan çıktıktan sonra son durağımıza geliyoruz. Buranın adı "mailroom" yani paketleme alanı. Az önce başımızın üstünde belirsizcesine bir yere doğru giden gazetelerin geldiği son nokta burası. Bunlar Hürriyet gazetesinin Kelebek ekleri olduğu için basıldıktan sonra bir yerde toplanıyor. Akşam ana gazetenin basımı yapıldığında makineler aracılığıyla, gazetenin arasına yerleştiriliyor. Bu sırada Kazım Özel devreye

Baskı makinelerinin uğultusu eşliğinde gazete kağıtları kayıp gidiyor bantlardan. Günlük 100 bobinin kullanıldığı matbaa da 10 depo bulunuyor.

giriyor, "Gazeteleri 'roll' denilen tamburlara sarıyoruz ve bu şekilde gazetenin içine herhangi bir ilaveyi yerleştirebiliyoruz."

"Siz bir de akşam görün..."

Yani bizim her gün elimize aldığımız gazetelerin arasındaki ekler belli bir teknolojiyle ana gazetenin içine yerleştiriliyor. Bütün işlemler tamamlandıktan sonra gazeteler otomatik olarak sayılıyor, istifleniyor. Etiketleri yapıştırıldıktan sonra ise kamyonlara yükleniyor. Kazım Özel, tek bir seferde 16 kamyonun taşılabildiğini, toplamda ise 100'den fazla kamyonla sahip olduklarını söylüyor.

Öğlen saatleri olduğu için sadece eklerin basıldığını belirterek, "Siz bir de akşam görün burasını," diyor, "bütün makineler çalışıyor olurdu, birbirimizi duymazdık o zaman..."

"Yeni kuşak kağıdı sevmiyor"

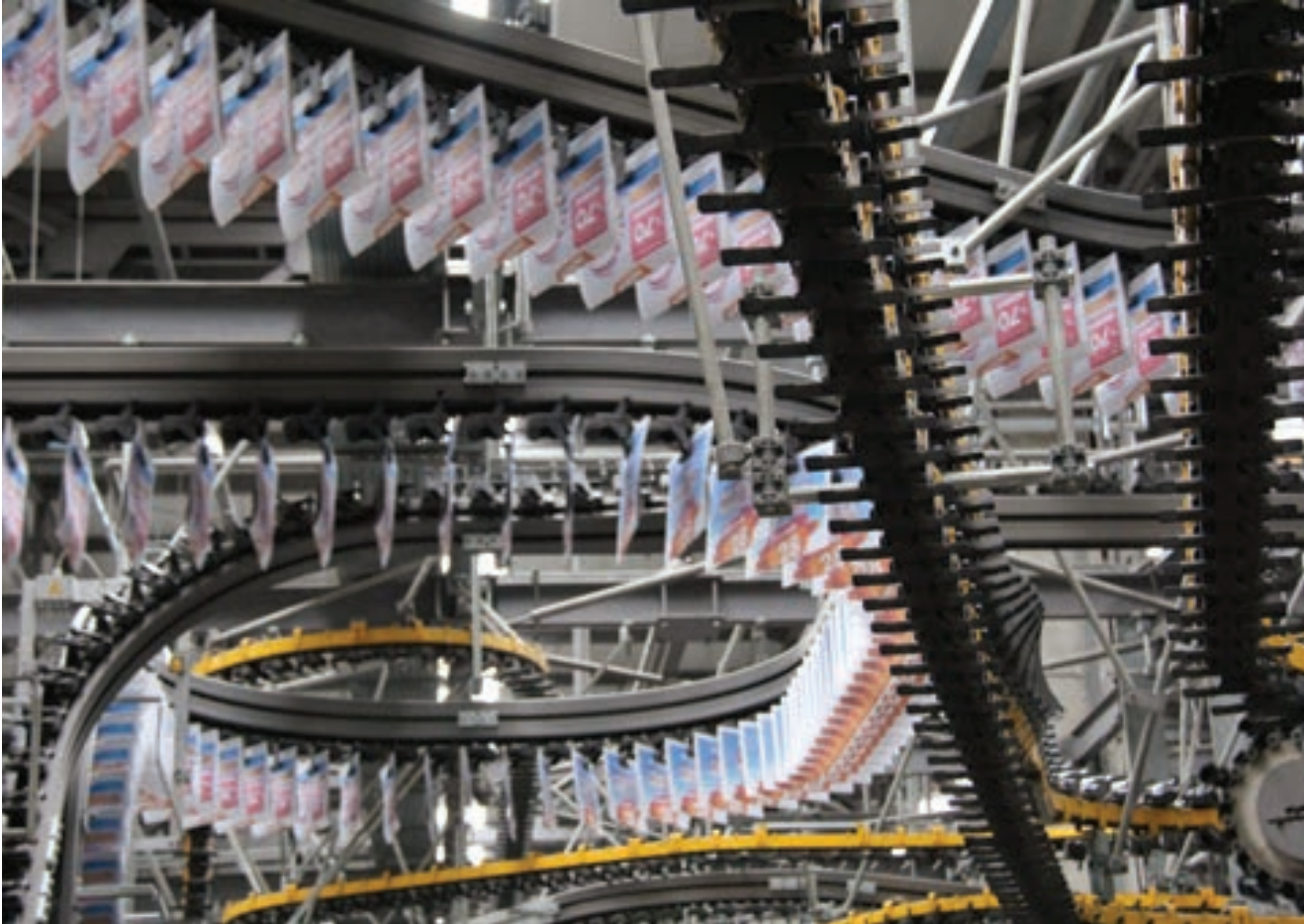
Gözümüze koca alanda sadece birkaç çalışan işliyor. Onlar da basılan gazeteleri kenara alıyorlar. İşletme

Müdürü devreye giriyor: "Böyle olduğuna bakmayın siz, bu makinelerin hiçbiri kendi başına dönmüyor. Burada haberleşme birimleri var. Bunlar birbirleriyle haberleşiyor, hangi gazetenin nereye gittiğini sistem biliyor. Toplamda paketleme, üretim, idare, bakım, onarım dahil 160 işçi çalışıyor."

Kazım Özel sektörün küçülmesinden dert yanıyor: "Sektör küçüldü. Gazeteler artık tablette okunuyor, bizden sonraki kuşak kağıdı sevmiyor."

Baskı alanındaki turumuzu bitiriyoruz. Şimdi Kazım Özel'in odasındayız. Az önce basılan gazete ekleri masasının üstünde duruyor. Açıyor sayfaları kontrol ediyor. Tarihine, logosuna, sayfa planlamasına baktığını söylüyor. Görünürde bir sıkıntı yok...

İstanbul'un bir ucundaki devasa binadan ayrılırken, matbaanın içindeki makineler büyük bir uğultuyla dönmeye devam ediyordu... Biraz sonra Erhan Sivaslı akşamki baskılar için kalıp hazırlayacak, Fatih Balaç baskının ilk örneklerinde renkleri inceleyecek, paketleme alanına doğru giden ana gazetelerin arasına ekler yerleştirilecek...

Yazı • İsa Örken (İAHA)
Fotoğraf • Ayten Abbaslı (İAHA)

Türk Basınında tutkulu bir direnişin öyküsü...

NEREDEYSE CUMHURİYETLE YAŞIT, YAYIN HAYATINA DEVAM EDEN EN ESKİ İKİ GAZETEDEN BİRİSİ APOYEVMATINI'DİR. KURULUŞ TARİHİNİ TAM OLARAK İSTERSENİZ EĞER, 12 TEMMUZ 1925'TİR. MÜBADELEYİ, 6-7 EYLÜL OLAYLARINI, KIBRIS KRİZLERİNİ YAŞAMIŞ, BUNA RAĞMEN AYAKTA KALMIŞ BİR GAZETE.

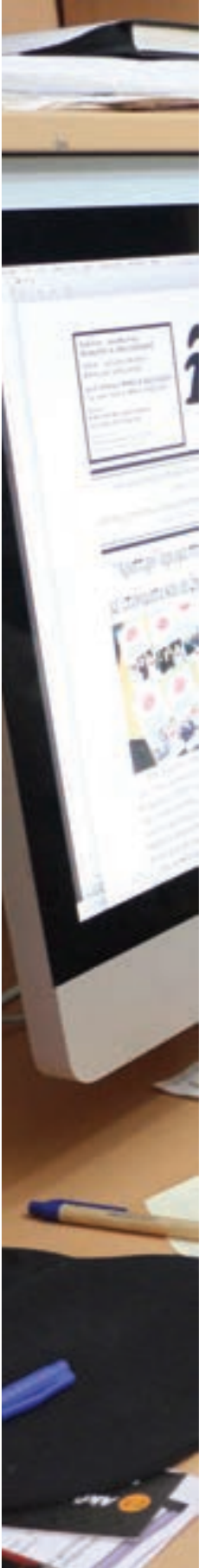
Ancak bütün bu güçlükler karşısında ayakta kalan güngörmüş Apoyevmatini neredeyse kapanmanın eşiğine gelmiş. Ekonomik sıkıntılar yüzünden Suriye Pasajı'ndaki yerinden olan gazete artık iki kişi tarafında bir evde hazırlanıyor. Ne yazık ki başlı başına bir kültür ögesi olan Apoyevmatini göz göre göre gün be gün kan kaybediyor.

Bugün bir gazete deyince herhalde herkesin aklına yüksek binalar, plazalar, muhabirler, köşe yazarları, muhasebeciler, güvenlik görevlileri geliyor. Ama bir zamanların anlı şanlı Apoyevmatini (Rumca ikindi vaktinde anlamına geliyor) küçük ve mütevazı bir evde iki kişi tarafından yayıma hazırlanıyor. Bu iki kişiden biri gazeteyi ayakta tutmaya çalışan sahibi Mihail Vasiliadis. İkincisi oğul Vasiliadis. Evet yanlış okumadınız; muhabir, köşe yazarı, editör, yayın yönetmeni, muhasebecilik, grafik tasarımı sadece iki kişinin elinde çıkıyor.

Kapısında güvenlik görevlisi olmayan bir apart-

man dairesi... Apoyevmatini'yi konuşmak için Mihail Vasiliadis'in evinin kapısını çaldık. Apoyevmatini işte bu evde yayımlanıyor. Mihail Vasiliadis zarif bir adam besbelli. Hani derler ya İstanbul beyefendisi, işte öyle bir kalıptan çıktığı anlaşılıyor. Bizi içeriye buyur etti. Küçük bir salon, salonda bir çekyat, bir koltuk ve masadan başka bir şey yok. Duvarda aile tarihi fotoğrafları ve eski İstanbul hayatını anlatan resimler yan yana. Hemen oturup tanışıyoruz. Ben Güneydoğu Anadolu'nun Bitlisinden, o Bizans'ın Konstantiniye'sinden bir İstanbullu. Konuştukça hayatımda görebileceğim en entelektüel insanlardan biri olduğunu anlıyorum. Aynı zamanda şakacı eğlenceli, tatlı- sert mizacıyla Apoyevmatini'nin nefes almasını sağlayan Mihail Vasiliadis.

Önce bana gazetenin tarihçesini anlatıyor. "Andonis Vasiliadis, Rum bir eczacıdır. Yıllardır işlettiği bir eczanesi vardır İstanbul'da. Derken bir yasa çıkar Meclis'ten: 'Aynı mahallede iki eczane olmaz' diye. Birden fazla eczane olan mahallelerde açık kalacak yerler

1925'ten günümüze kadar yayım hayatını sürdüren Rumca gazete Apoyevmatini, günlük tirajı 35 binden 85'e düşmesine rağmen ayakta duruyor.

kurayla belirlenecektir. Talihsizlik bu ya, kurada Andonis Vasiliadis kaybeder. Böylece Andon Efendi'nin eczane açma izni elinden alınmış olur. Ancak kendisi Mektebi Sultani mezunudur. Payitahtta tanıdığı çoktur. Andon Efendi'ye, bir Rumca gazetenin yayımı için izin verilir (Andon Efendi şimdiki gazetenin sahibi Mihail Vasiliadis'in babasının amcasıdır). İşte böyle başlıyor 1925'ten günümüze dek uzanan Apoyevmatini adlı İstanbul Rum cemaatinin yaşayan en eski gazete-

sinin yolculuğu. Yer olarak da büyük amcalarının inşa ettiği Suriye Pasajı uygun görülüyor."

Kısa sürede İstanbul'da en çok satan gazete olur. Apoyevmatini aşağı yukarı 100 bin kişiye hitap ediyordu ki o zaman İstanbul'da 800 bin kişi yaşıyordu. Buna mübadeleyle İstanbul'a gelenler eklenince bu sayı daha da arttı. Gazetenin tirajı 35 bini aşmıştır. Ama bugün kan kaybede kaybede bir ara tirajı 85'e kadar indi. Evet yanlış okumadınız 85 tane gazete okuruna iletiliyor... Gazete gerçekten kan kaybetti, ama ne kan kaybetmek değil mi? Rum nüfusuyla paralel olarak azala azala bugün Apoyevmatini'nin tirajı sadece 600'dür.

"Tek başına bir gazete çıkartacak güce sahip olabilirsin ancak kapatacak güce sahip değilsin"

Suriye Pasajı'ndan ayrılma hikayesini anlatıyor Mihail Vasiliadis. "Aslında Suriye Pasajı'ndan ayrılmamız yeni değil. Zaten çoktandır gazeteyi evde çıkarıyordum. Ancak Suriye Pasajı'ndaki yeri müzeye çevirmek istiyordum. Bir kültür mirası, Azınlık Basını Müzesi aç-

mayı düşünüyorduk. Akademik çalışmaların yapılabilceği bir müze olacaktı.”

İşte o sırada mülk sahiplerini ilgilendiren yeni bir yasa değişikliği olur ve Apoyevmatini gazetesinin yayımlandığı mekanın kirası artar.

“Bizim kirayı ödeyecek gücümüz kalmadı. Mecburen oradan ayrılmak zorunda kaldık. Zaten gazeteyi zar zor çıkarıyoruz, oranın kirasını nasıl ödeyecektik! Gazete kapanmanın eşiğine geldi.”

Bu durumdan haberdar olan, Hollanda’da doktora çalışması yapan Efe Kerem Sözeri adında bir Türk öğrenci olaya el atar ve internette bir kampanya başlatır: “Apoyevmatini bizim kültür mirasımızdır, kapanmaması!” Bu sloganıyla başlatılan kampanya başarılı oluyor ve Apoyevmatini için yeni bir ışık doğar. Efe Kerem Sözeri yemez içmez bu işle uğraşır. Kısa zamanda

gazeteye destek mesajları gelmeye başlar. Gazetenin kapanmaması için gazeteyi hurufatından dolayı okuyamayan birçok Türkiyeli gazete abone olur. Birçok aydın arayarak üzüntüsünü bildirir. Dayanışma duygusunu paylaşanlardan birisi de Prof. Dr. Baskın Oran’dır. Baskın Hoca Vasiliadis’e hitaben, “Tek başına bir gazete çıkaracak güce sahip olabilirsin, ancak kapatacak güce sahip değilsin,” der. Bu dayanışma Vasiliadis’i hem duygulandırıyor hem de umutlandırıyor. Aynı zamanda Apoyevmatini’yi de güçlendiriyor.

“Emekli maaşımı gazeteğe bağışladım”

Mihail Vasiliadis bu cümleyle gazetenin hal-i pür melalini göz önüne koyuyor. Gazetenin yaşamı Türkiye’de gücünü yitiren Rum toplumunun yaşamıyla paralellik gösteriyor. Apoyevmatini Rum toplumunu birbirine

yapıştırılan bir zambak olmuştu. Ama vardığı nokta gerçekten acıklı. Bu tablo karşısında Türkiye'deki üniversite öğrencileri ve hocalarından gelen dayanışma sayesinde yas gününün ertelendiğini söylüyor Vasiliadis. "Gazete şu anda çok az reklam alıyor. 2011 yılında Yunanistan'da çıkan kriz nedeniyle gazetenin reklam gelirlerinin yüzde doksanı yok oldu. Zaten resmi ilanlar da verilmiyor azınlık gazetelerine. Ben kendi emekli maaşımı da gazeteye bağışlıyorum. Gazete bugün kapanmamış olabilir, ancak halen ekonomik sıkıntılar yüzünden kapanma tehlikesiyle karşı karşıya."

İstanbul Rumları çeşitli nedenlerden dolayı çok sevdikleri şehirlerini terk etmişler ve uzaklarda kendilerine bir hayat kurmuşlardı. Ne çok yazıldı çizildi bu konuda. Laf oraya geliyor ister istemez.

Vasiliadis gazetenin tarihinin aslında Rumların çektiği acılara da tekabül ettiğini anlatıyor. "Ahmet, Mehmet, Süleyman, Yorgo'ya, Pavlus'a, Mihail'e yardım etmiştir, ama arkadaşı, dostu olduğu için yardım etmiştir. Yoksa Türk dükkan sahiplerine göre de Rumlara görüldükleri yerde pek iyi davranılmamalıdır ama Mihail iyi çocuktur. Bana hep derlerdi ki 'Mihail sen ne iyi çocuksun hiç Rum'a benzemiyorsun.' Ben de onlara 'Sen iyi çocuksun hiç Türk'e benzemiyorsun' derdim."

Bu türlü konuşmalardan çekinmediğini söylüyor Vasiliadis. "Bir insanın korkması için kaybedecek çok şeyinin

olması gerekir. Korkunun ecele faydası yoktur. Ancak ben sevdiğim çoğunu kaybettim. En son Hrant Dink arkadaşımı kaybettim" diyor. İnsan böyle durumlar karşısında nasıl tepki verir bilmiyorum. Ben sadece sustum. Susarken de renginden, ırkından, inancından, düşüncesinden dolayı katledilen insanlar bir bir geçti gözümün önünden... İnsanın aklından bu acıların tekerrür etmemesi dileği geçiyor. Vasiliadis'e basın sektöründen insanların arayıp aramadığını soruyorum. İğneli bir cevap beklemiyorum ama dedim ya tatlı-sert mizacıyla yine Türk basınına bir çuvaldız batırıyor. "Basın sektöründe yardım edebilecek durumda olanların pek basınla alakası olmadığı için beni aramadılar benim de onları aramak aklımdan geçmedi." Ancak gazeteyle ilgili yazı yazanlar da olduğunu dile getiriyor. En son gazetenin yapıldığı odayı gezdiriyor bize. Gazetenin arşivinden parçaları gösteriyor. Küçük bir oda kocaman bir kütüphane gibi. İnsanın burnuna püf püf kitap kokusu geliyor. Büyük plazalarda hazırlanan gazetelere inat büyük bir direnişle, küçük bir odada var olmaya devam ediyor Apoyevmatini. İyi insanların dayanışmasıyla, Efe Kerem Sözeri'nin çabalarıyla, Mihail Vasiliadis'lerin çalışmasıyla var olmaya devam edecek Apoyevmatini.

Apoyevmatini Türk Basın Tarihinde tutkulu bir direnişin öyküsü gibi...

*Apoyevmatini,
2011 Yunanistan
krizinin
ardından reklam
gelirlerinin yüzde
90'ını yitirdi.*

İstanbul'un yeni Bizanslıları Mardinliler

HER YANI DENİZLE ÇEVRELİ İSTANBUL'DA DENİZ ÜRÜNLERİ ÖZELLİKLE HIRİSTİYAN VE MUSEVİ HALKIN TEMEL GIDALARINDANDI. YAKIN ZAMANA KADAR MİDYE, MİDYE DOLMASI DENİLİNCE İSTANBUL'UN RUM SAKİNLERİ AKLA GELİRDİ. ONLAR İSTANBUL'U TERK ETTİKTEN SONRA -BİZ SÖYLEMEDEN SİZ SÖYLEYECEKSİNİZ- MİDYE DOLMASI MARDİNLİLERDEN SORULUR OLDU.

Mardin... Doğunun cenneti, manastırları, kiliseleri, insanlığı ayağa kaldıran kaleleriyle her dini ve her etnik kökeni barındıran, konukseverliğin şehri. Mardin son yıllarda İstanbul'da midyecileriyle de anılır oldu. Şehrin köşe bucağında midyeciler; onlara sorarsanız "kimsiniz, nereden geldiniz?" diye, "Mardinliyiz, İstanbul'un midye lezzeti bizden sorulur!" diyeceklerdir.

Onların, yani Mardinli midyecilerin izini kadim İstanbul semti Kocamustafapaşa'da süreceğim. Yenikapı sahil yoluna yakın dar sokakta sağlı sollu renkli evlerde buldum onları. Mahallede kimbilir ne zamandan beri yaşayan Ermeni Kilisesi mahalleye ruhani bir büyü katmış. Sokakta ne çok çocuk koşturup duruyor, hepsi de Arapça, Kürtçe bağıırışıp duruyorlar. Burası küçük bir Mardin gibi, mahallenin tümü Mardinlilerden oluşuyormuş.

Midye dolması üreten Mardinli aileyi arıyorum

Ben ise cumbalı pembe evde oturan bir Mardinli ailenin peşindeyim, daha "anlaşılır" söylemem gerekirse, midyeci bir ailenin izini sürüyorum. O midyecilerin yaşadığı evin kapısından girdiğimde tam yedi kişi karşılıyor beni. Türkçeyi yarım yamalak kıvırıyorlar. Dar bir koridora açılan kapının hemen karşısında bir çamaşır

makinesi selama duruyor. Sağ tarafa bakarsanız, orada da evin yırtığının söküğünün dikildiği küçük odada tam seksen yıllık bir dikiş makinesi size göz kırpar gibi...

Ahşap merdivenlerden yukarıya doğru çıkalım -unutmayalım- bir midye dolması üreten ailenin peşindeyiz. İki kanatlı beyaz bir kapıdan cumbalı bir odaya girdiğinizde bütün aile efradı yerde serili, resmen doğu işi kilimi andıran halının üstüne minderlere yaslanmış halde oturmuşlardı.

Evin Reisi Abdülmelik Bey. "Suriye sınırına yakın bir köyde dünyaya geldim. İstanbul'daki akrabalarımızın çağrısı üzerine geldim buralara. Kırk altı yaşındayım, okuma yazmam da yoktur ha!"

"İstanbul'a ekmek parası kazanmaya geldik. Bizim köylülerin hepsi geldiler. Beni de çağırdılar," derken bezmiş mi, bıkkın mı, çaresiz mi ya da hepsi birden mi, anlamadım. Sonra devam etti: "Devlet bize Suriye sınırındaki mayınları temizleyince bir arazi verdi. Fiyat uygundu, ucuzdu biz de aldık. Kimi tarla sürümlük, kimisi de ekimlik, 75 dönüm sulu tarla. Amma velakin ne ekip ne biçeceğin belirsiz, ayrıca neyi nerede satacağın belli değil, anladın mı?"

Ağabeyleri de İstanbul'da midye satarak geçimlerini sürdürüyorlarmış. Çok önceleri geldikleri için midye-

lerini anlaşmalı balıkçılara veriyorlarmış. Böyle olunca iş aramak zorunda kalmamış, o da İstanbulluya midye dolması yetiştirme macerasına katılmış. Sohbet sürerken, daha doğrusu Mardin İstanbul arasındaki hayatın cilvelerini Abdülmelik Bey'den dinlerken karısı Halime Hanım koca bir tepsi içinde midye dolmalarını ikram ediyor. Ekmek parasıydı midye onlar için ama ekmek paralarını ikram edecek kadar gönülleri zengindiler, misafirperverdiler.

Midyeler doldurulacak

Kimbilir zamanında hangi Rum ailesine kucağını açmış 150 yıllık evin mutfağıyla birleşik bir odasına geçiyoruz. Burada akşama satılacak midyeler hazırlanacak. Tavanlar bir zamanlar kağıt kaplamaymış, ama artık dökülüyor dört bir taraf. Duvara dayalı bir ayağı kırık elektrik sobasıyla bir kışı arkalarında bırakmışlar besbelli. Evin mutfağında fırın yok, bulaşık makinesi de yok. Evin hanımı Halime Hanım yemeklerini bir piknik tüp üstünde pişiriyor.

Mutfak o kadar küçük ki, iki kişiyi sığdırmak ne mümkün.

Şimdi gelelim midyenin hazırlanmasına: Sizinle bahse girerim ki hiçbir TV'nin yemek programında tanıklık etmediniz olan bitene! Mutfağın giriş kapısına yakın yerdeki büyük ocak üstünde önce kızgın sıvıyağ içinde soğanlar pembeleştirilecek. Öte yanda duvar kağıtları sökülü odada yere bir sofraya seriliyor. Sonra rüzgar hızıyla pirinçler yıkanarak pembeleşen soğanlara katılıyor. Kokusu evin dört bir yanına ulaşan baharat da ekleniyor, iki sürahi su da. Pirinçler suyunu çekene kadar karıştırılacak. Sanki İtalyan risottosu kıvamına geldi karışım.

Halime Hanım duruma hakim, sanki bir restoranın şef aşçısı, uzun, çiçekli entarisinin uçlarını belindeki lastiğin içine sokuyor. Pişen midyeleri alelacele koşar adım sofraya getiriyor. Her şey besbelli aynı ritüelle yapılıyor, her şeyin bir sırası var. Çabut minder dedikleri yer minderlerini atıyorlar yere, hep birlikte oturuyorlar. Evin reisi Abdülmelik Bey, yanında Halime Hanım, kayınço hep birlikte 200-300 arasında midyeyi doldurmaya başlıyorlar. Tutturuyorlar bir türkü:

"Mardin kapı şen olur/dibi değirmen olur/buralarda yar seven vallahi perişan olur"

Midyeyi doldururlarken bir söyleşidir gidiyor:

"Vallahi on yıl çalışmışam ben köyde. Halimemin başlık parası için tam 600 milyon gayme ödedim. Anasından babasından Allah Razi Olsun!"

"Öyle de! Herif benden altı yaş büyük, he kıymetimi bi-

lecek!" Kan kanserinden 4 yaşlarındaki kızları Büşra'yı yitirmişler. Mardin'de köyden şehir merkezine koştu-
rup durmuşlar ama sevgili kızlarını, "güzel çiçeklerini" kurtaramamışlar.

"İstanbul'a alışamadım"

Laf lafı açıyor... Mardin, Mardin yemekleri, Mardin'in havası, Mardin'in dar sokakları; her şey Mardin özlemi çevresinde dönüp dolaşıyor. Halime Hanım diyor ki: "İstanbul'a alışamadım. Tekrar Mardin'deki köyüme dönmek istiyorum. Türkçe bilmiyorum, okuma yazmam yok. Hayatım varsa yoksa midye. Midyeleri sabahleyin altıda erkenden balıkçı kapıya bırakır. İşim gücüm, bütün dünyam midye temizlemek, midye dolma yapmak, arada bir de sökülük yamayıp, çamaşır yıkamak!"

Bu arada İstanbul'un kimi köşelerinde satışa çıkarılacak dolmaların işi bitmişti. Midyenin küçüğü 25, büyüğü ise 50 kuruşa satılacak. Hafta içinde günde 200-250, hafta sonlarında 350-400 arasında midye dolması İstanbullulara satıyorlar.

*“Midyeleri
doldururlarken
şunu öğreniyorum.
Ailenin reisi
hayatında ağzına
midye dolması
sürmemiş.”*

“Ağzıma midye koymadım”

Midyeleri doldururlarken şunu öğreniyorum. Ailenin reisi Abdülmelik Bey hayatında ağzına midye dolması sürmemiş. “Sevmiyorum, tadına bile bakmadım!” Oysa bana nasır tutmuş elleriyle midye dolmalarını bir bir açıp ikram etmemişmiydi! Kaç tane mi yedi bu satırların obur yazarı? Saydım tek tek, kırk beş tane, evet kırk beş tane. O kadar lezzetliyidiler.

Mardinli aileye İstanbullu Rumların Mutfak Kültürü’nü anlatan lezzetli kitabının yazarı Sula Bozis’ten söz açmak istedim. Onun kitabındaki “İstanbul’un Balık Bereketi” bölümünden söz açmak istedim, dilimin ucuna geldi ama bir türlü sırasını bulup lafın arasına karıştıramadım, belki yeri zamanı değildi. Ama kitabın o bölümündeki midye dolması tarifini hiç olmazsa sizinle paylaşayım.

“Midyelerin kabukları bıçakla iyice temizlenir, kılları temizlenir, yıkanıp kevgire alınır. Pirinç yıkanıp süzgeçte bekletilir. Soğanlar ince kıyılıp zeytinyağında pembeleşince, 3 bardak kaynar su, domates salçası, kabuklu midyeler ve baharat eklenir, tahta kaşıkla karıştırılıp 8-10 dakika orta ateşte kaynatılır. Pirinç ilave edilir ve hafif ateşte suyunu çekinceye kadar pişiri-

lir. Tencere ateşten alınıp demlenmesi için 15 dakika bekletilir ve sıcak servis yapılır.”

Sokakta Mardin’den gelen çocuklar serçeler gibi bağıra çağıra kavga ediyorlar, bir topun peşinde. Mardin’in kimbilir hangi köylerinden gelerek burada tutunmaya çalışıyor aileleri. Kökü ta Bizans’a uzanan bir yemek kültürüne tutunmuşlar, Medar-ı Maişet Motoru’nu döndürmeye çalışıyorlar!

Bakalım, güngörmüş İstanbul daha nelere tanıklık edecek...

Yazı • Kayhan Güven (İAHA)
Fotoğraf • Kübra Sakman

“Sahi Kadıköyü Çarşısı'nın bir ruhu var mıdır?”

KADIKÖYÜ ÇARŞISI'NI YAZACAKTIM, KENDİ KENDİME SORDUM: “KADIKÖYÜ ÇARŞISI'NIN BİR RUHU VAR MIDIR?” DİYE. BENİM İÇİN YANITLANMASI KOLAY BİR SORUYDU. “EVET, VARDIR; ASLINDA İSTANBUL'DA HER ÇARŞININ DA BİR RUHU VARDIR. . .”

Eskiden sıkça gördüğümüz Orhan Kemalvâri hikâyeler kaleme getiren değerli hikâye yazarı arkadaşım Necati Güngör beni ne zaman bu kadim çarşıda dolaşırsa her seferinde bir garip esriklik yaşırdım; şimdi ayırdına varıyorum: Malatya doğumlu Necati bu çarşının insanı olmakla övünür, bana İstanbul'un herhangi bir çarşısında rastlayamayacağımız köşelere götürürdü.

Kadıköyü Çarşısı'nın balıkçıları, şekerlemecileri, balıkçıları, mezecileri, fırınları, sahhafları, turşucuları, lokantaları sanki toplu bir alış-veriş ayini yaparlardı hergün, hele akşamın inmesiyle yeşilliklerin, balıkların, meyvelerin, Anadolu'nun bin bir köşesinden gelmiş zeytinlerin üstüne düşen ışıklarla çarşıya gelenlere bir alışveriş çağrısı çıkarılır gibiydi.

Kadıköyü Çarşısı'nın meydanlarından birine bakan Şekerci Cafer Erol'un sahibi M. Nurtekin Erol'a zerdeler, sakızlı muhallebiler, aşureler, keşkülle, tulumba tatlıları, cam kavanozlar içinde izleyenlere sanki bir renk dersi verircesine sıralanmış yafa portakallı, dibek kahveli, limonlu, muzlu, okka güllü, dibek kahveli akide şe-

kerleri arasında sormuştum birkaç yıl önce:

"Kadıköyü Çarşısı'nın kendine özgü bir ruhu var mıdır?"
"Olabilir; bakın size bir şey söyleyeyim. Bu çarşının ruhuna ekalliyet çok şey katmıştır. Onlar bizim öğretmenimizdi."

"Neler öğrenmiştiniz?"

"Bakın biz belli bir yaşa geldiğimizde her şeyi halletmiş havasına gireriz ya, onlar öyle değildiler. Bir kere sabahleyin işe bizden erken başarlardı. Zengin değildiler ama gönülleri zengindi. Öğle tatilinde evden sefer taslarıyla evden getirdikleri yemeklerini ısıtırlar, bir hoş muhabbet eşliğinde karınlarını doyururlardı. Kahvelerini içerlerken yakaladıkları duygusal akımı size nasıl anlatayım. Hafta sonları ise çalışmazlardı, takım elbiselerini giyer, aileleriyle dolaşırlardı."

Şekerci Erol'da daha önce rastlamadığım demirhindi, kızılıcık, gelincik, gül şerbetlerini gördüm. Kasada oturan adama, "Daha önce burayı yazmıştım, patron aynı mı?" diye sordum. Suratında hiçbir değişiklik olmadan, "Evet!" diye yanıtladı. Sonradan anlaşıldı ki, hatırlamadığım patron oydu, gülüştük.

Kadıköyü Çarşısı'nın balıkçıları, şekerlemecileri, balıkçıları, mezecileri, fırıncıları, sahhafları hergün bir alış-veriş ayini yaparlar.

Baylan

Kadıköyü Çarşısı'nın ruhunu keşfetmeye çıkmışken Baylan Pastanesi'ne uğramadan olmaz. Baylan broşüründe diyor ki: "87 yıllık geçmişiyle İstanbul'un kent dokusunda âdeta inci değerinde bir pastanedir. Nevi şahsına münhasır, kendinden menkul bir İstanbul müessesesidir. Lezzetli pasta, turta ve çikolatalarıyla, kakao ve kremaya dayalı batı kökenli tatlılarıyla Baylan'ın tarihi 1923'e dayanır. Cumhuriyet ile yaşıt olan Baylan, İstanbul'un ilk pastanesi olmasa da kurulduğu günden bu yana aralıksız olarak devam eden en eski yaşayan pastanesidir."

Baylan'ı uzun yıllar yaşatan Harry Lenas, Avrupa tarzı pastacılığı akademik olarak öğrenmek için Avusturya, İsviçre, Almanya'da bulunmuş. Lenas, Baylan'ı 2009 yılında Altınmarka şirketine devretmiş. Diyor ki: "Benim çocuğum yok, Baylan'ı meslekten anlayan, bizim

kadar sahip çıkacak birilerine devretmek istedim. Bu bir bayrak yarışıdır, şimdi sıra yeni nesilde."

Ama hâlâ Baylan'ına gidip geliyor, yapılanlara göz gezdiriyor, kopamamış; Baylan kadar ünlü, kendi icadı, vanilyalı, karamelli dondurmanın krem şanti, balbade ve karamel sosuyla karışımı "Kup Griye"nin tadına bakıyor üretilirken.

Kadıköy'ünün Baylan dolayımında Beyoğlu ile bir ruh akrabalığı vardır. 1950'li 60'lı yıllarda birçok edebiyatçı, şair, ressam, karikatürcü ve tiyatroçunun mesken tuttuğu buluşma ve tartışma yeri olmuştur Baylan... Attila İlhan, Oktay Akbal, Behçet Necatigil, Orhan Duru, Ahmet Oktay, Ferit Edgü, Fazıl Hüsni Dağlarca, Haldun Taner, Cemal Süreya, Salâh Bırsel, Peyami Sefa, Orhan Kemal, Fethi Naci Baylan'ın müdavimi olmuşlardır.

Şair, oyuncu, çevirmen Ülkü Tamer o yılları şöyle ha-

tırıyor: “Bundan 40-50 yıl önce genç yazar olup da Baylan’a adım atmayan kimse var mıydı İstanbul’da? Beyoğlu’daki Baylan Pastanesi’ne. Kimi yazarlar ise basbayağı mekân tutmuşlardı Baylan’ı. Günün hangi saatinde gitseniz onlarla karşılaştınız.”

“Şivem Rumlara çalmaya başladı”

25 yıldan beri Kadıköyü Baylan Pastanesi’nde çalışan Halil Arslan, “Burası aynen başladığım yıllar gibi, çok fazla bir değişiklik olmadı,” dedi. Sonra gülümseyerek ekledi: “Burada Rumlar da Ermeniler de oldu. Ben Türküm ama onların arasında, bu kadar yıl içerisinde şivem de onlara çalar oldu.”

Baylan’ın yeşilin hükmettiği bir de bahçesi var. Oturanlar sanki aynı kalıptan çıkmışlar; sanki aynı aynı bakıyorlar, sanki yüz çizgileri de aynı, kıyafetler özenle seçilmiş biçilmiş, kafalarından da aynı şeyler mi geçiyor! Halil Arslan onları şöyle tanımlıyor: “Buraya gelen müşteri çok özel bir müşteridir. Çok sevecen-

dirler, çok zariftirler, çok kibardırlar, çok beyefendi, çok hanımefendidirler. Evet, Rumlar artık bu çarşıda yok, ama Kadıköyü’nün çarşısı eski ruhunu onlarsız da muhafaza etmeye çalışıyor.”

Çiya

Güneşlibahçe Sokak No.43’deki Çiya Sofrası’na girdiğiniz zaman buranın Kadıköyü’ne çok yakışan bir lokanta olduğunu hemen ayırıyorsunuz. Kapının girişinde o günün yemekleri bir kuyum gibi sıralanmış... Hâlâ acemi bir röportajcı olduğumu bir kez daha itiraf ediyorum! Teybinizi heyecanlanarak yemeklerin başındaki aşçının ağzına birden tutarsanız adam tabii ki korkar! Gazetecilik kimi zaman spontane işlerin yeri değildir!

Sonra kasada oturan arkadaş, Çiya Sofrası’nın o günkü mөнüsünü ilette bize. Kendime bir ekşili köfte söyledim, foto muhabiri arkadaşım Kübra Sakman da kuru sebze dolması ısmarladı. Mөнü, çorbalar-etli ye-

mekler-etsiz yemekler-pilavlar-tatlılar-şerbetlerden oluşuyordu.

O günkü mönüdeki yemeklerin bazıları parça koyun eti, nohut, patlıcan, domates salçası ile pişirilen Kilis'in Teşrubesi; parça et, patates, ekşi erik, taze kişniş, sarı kök, nohut, kestaneden pişirilen Bozbaş; bıçak kıyması, soğan, kuş üzümü, çam fıstığı, baharatla pişirilen Ayva Dolması; pazı, nohut, börülce, salça, yoğurt, sarmısakla pişirilen Ş.Urfa'nın Pazı Boranisi; bir Ortadoğu yemeği olan ve bakla, nohut, kişniş, maydanoz, soğan, sarmısakla pişirilen Felafel'di.

Çiya'yı Kadıköyü Çarşısı'nın ruhuna dâhil eden Musa Dağdeviren önce kebab ve lahmacunla başlamış 1987 yılında. 1998'de Çiya Sofrası gelmiş. Lokantayı eski kültürlerin de taşındığı bir kültür sofrası olarak tanımlıyorlar. Çiya Sofrası, her ne kadar kendini "Güneydoğu ve Doğu Akdeniz Mutfağı" olarak tanımlasa da Anadolu'dan Mezopotamya'ya uzanan bir coğrafyanın kültürünün geçmişten günümüze uzanan bir yansıması... Azeri, Gürcü, Türk, Arap, Ermeni, Osmanlı, Süryani, Selçuklu kültürlerine ait yemeklerin yörenin gelenek, görenek ve inançlarına uygun olarak hazırlandığı e-sayfalarında dile getiriliyordu. Belli ki Kadı-

köyü Çarşısı'nın ruhunu güzelleştirmek için bir emek sarfediliyordu.

"Karımı da seviyorum, balığı da!"

Böyle bağıyordu gençten Recep Köseoğlu. "Bak abi bu çarşıda balıkçılar olmasa kimse gelmez buraya." Yanında 4-5 kiloluk bir köpekbalığı çengelinde asılı, dükkânının dekorunu tamamlıyordu. Bir maç mı izli-

yordu, yoksa balık mı satıyordu! Bağırıp çağırıyordu. "4 kuşaktan çarşı çocuğuyum, köpekbalığını soruyorsun, yeniyor mu diye! Yenmese buradaki işi ne be değerli abicim!. Şişsi, fırında buğulaması, şinitzeli ağzına layıktır! Ama bir gün boyunca sirkeli suda bekleteceksin pişirmeden önce. Nerden mi geliyor? Tekirdağ, Silivri, Selimpaşa, Büyükçekmece tarafından... Neden balıkçılığı Erzincanlılara kaptırdığımızı soruyorsun şimdi de, söyleyeyim canım abim. Büyüklerimiz çok içtiler, içmekten fırsat bulup bize el veremediler. Böyle olunca karidese akrep diyen Erzincanlılar geldiler oturdular balıkçı makamlarına. Bak çiroza, onlar ne anlar çiroz, lakerdadan!. Diyorsun ki nerede lakerdan, üç gün sonra gel, ağzına layıktır, ben bastım be abicim sen ne diyorsun be abicim!"

"Bu kadar çeşit balık nereden geliyor"

Sonra çarşıda 39 yıldan beri balık satan bembeyaz sakallarıyla Hüseyin Ak ile tanıştık, büyük bir balıkçıda çalışıyordu. Her tablanın üstü kocaman ampullerle ışıltı ışıltı "Bu kadar çeşit balığı nerede gördün?" diye sordu önce bana. Beyoğlu Balık Pazarı'ndan sıkça geçen, Bakırköy balıkçılarına arada sırada göz atan gören biri olarak şaşkınlığımı açıkça belirttim, görmemiştim. "Bak, buranın özelliği Türkiye'nin her tarafından balık gelmesidir. Şu devasa barbunyaları, olta akyalarını, minekoplaları, mırmırları nerede gördün söyle bakalım!" Ben de hücumla geçtim:

"Nerede lakerdan, lakerdasız balıkçı olur mu?"

"Şurada, şurada! Sen lakerdanın camekânda bir ampul altında seyre durulduğu bir düzenek istiyorsun ha, geçti beyim o günler ama lakerdam var!"

Çarşının hali albeniliydi, her şey vardı. Ona çarşının eski halini de sordum. O da: "Çok iyi Ermeni ustalar vardı, Rum kasaplar vardı. Süper esnaf vardı, sevecen insanlardı. O kadar ışıktı, çarşı kalabalığında geçmişe gitti, sonra suratıma baktı ve dedi ki: "Bu çarşı hâlâ İstanbul'un en güzel çarşısıdır ha!"

Çantamda Ahmet Rasim'in İstanbul'u dört bir taraftan özel bir dille kaleme getiren "Şehir Mektupları" vardı. Mektuplarından yemekle arasının bir hayli iyi olduğu

anlaşılan yazar balığa da düşkündür. 45. Mektubunda sayar da durur balıkları: çinekop, sarıkanat, koruk lüferi, lüfer, kofana, falyanos, orkinos, kılıç, poçita, altıparmak, torik, palamut, kestane palamudu, trokonya, levrek, ispendik, kefal, ilerya, donos, sidikli ilerya, polanerya, has kefal, uskumru, koloridya, kolyoz, lipari, tekir, izmarit, istrangilos, kancor, kıraça, istavrit, gümüş, kalkan, pisi, kırlangıç, gelincik, iskorpit, mezzit, kaya, minekop, ispari, karagöz, saraos, çurçur, lapina, kikla, horosbina, zargana, mercan... Bunlardan hangilerini tanıyordu Hüseyin Ak, hangileri 39 yıl önce çarşıda satılıyordu, sormadım, soramadım... Dedim ya hâlâ acemi bir röportajcıyım!

"Birkaç dakikanız var mı?"

Diye sordum İmge Sahaf'ta gelen gidenle ilgilenen sahhafa. "Hayır yok!" dedi. Haklıydı epey gelen gidene vardı. Beni çeken, vitrindeki bir zamanların 50 bin tiraja ulaşmış olan Sedat Simavi'nin Yedigün dergisiydi. Hikmet Feridun Es'in dışarıda yaptığı röportajları yayımlayan dergiydi. Sait Faik'ten Aziz Nesin'e, Sabahattin Ali'ye birçok edebiyatçının ilk ürünlerini yayımlayan bir dergiydi. Şiir köşesinde Aziz Nesin'in,

*"Sen lakerdanın
camekanda bir
ampul altında
seyre durulduğu bir
düzenek istiyorsun
ha, geçti beyim o
günler."*

Orhan Kemal'in, Çetin Altan'ın, Salâh Birsell'in şiirlerini yayımladığı dergiydi. Hollywood'un bilinmeyen yüzünü de anlatan bir dergiydi orta sayfalarında. İlk sayısından itibaren "Cinsi Cazibe Müsabakası" düzenleyen dergiydi:

"Okurlarımız dört hafta arka arkaya neşredeceğimiz güzel genç kız fotoğraflarının içinde en ziyade cinsi cazibeye malik olanın numarasını bize bildireceklerdir." Yarışmayı kazanacak olanlara verilecek hediyelerden bazıları şunlar: "Bir yazlık elbise kumaş, iki fotoğraf makinesi, yedi mürekkepli kalem, ipekli çorap." Sedat Simavi'nin 1948'de Hürriyet'i yayımlamasıyla Yedigün basın tarihine karışır gider... Birer liradan beş tane Yedigün satın aldım, 1945 tarihini taşıyorlardı. Hangi iletişimci koymak istemezdi kütüphanesine Yedigünleri!

İnsan merak ediyor: "Bunlar size nereden geliyor?" Cevap: "Kuyumcuya altın nereden gelirse, bize de bir yerlerden geliyor." Ağzından cimbızla laf aldığımız sahhafın kapısında bir dünya siyah beyaz fotoğraf da satışa çıkarılmıştı, yani geçmişte kalan hayatlar tanesi 50 kuruştan satılığa çıkarılmıştı. Bir nişan töreni, sahilde dipdibe oturmuş size gülen bir çift, askerlikte çekirtilmiş bir anı fotoğrafı, dört hanım arkadaşın Arkeoloji Müzesi önünde kolkola çektiikleri bir fotoğrafı elinizde tutuyordunuz, tanesi 50 kuruştur. Şimdi hangi hayatı anlatadurduğunu bilmediğim iki fotoğraf

"İstanbul'un bir poğaçası vardı; ağzınıza aldığınız zaman tel tel dökülürdü. O poğaçaya Kadıköyü Çarşısı'ndaki Beyaz Fırın'da rastladım."

masamın üstünde... Sahhafın vitrininde bir zamanlar herkesin evine giren Hayat da, Ses de vardı. Varlık dergileri de. Kadıköyü Çarşısı'na kitapçılar ve sahhaf- lar ne çok yaklaşıyorlardı.

Bir poğaçaya bu kadar mı değerlidir?

İstanbul'un bir poğaçası vardı, ağızınıza aldığınızda tel dökülürdü. O poğaçaya Kadıköyü Çarşısı'nda tesadüfen Beyaz Fırın'da rastlamıştım, hâlâ üretiliyor. Fırının 1836'da kurulduğunu ve ilk üretimlerinin poğaçaya, simit, halka gibi şeyler olduğunu anlattı satış şefi İsa Kan. Sonra işe pasta ve öteki tatlılar karışmış. Küçüklüğünü Bakırköy'de geçirmiş bu satırların yazarı mahallelerindeki Akfırın'ı, fırının hergün çıkan halkalarını, poğaçalarını ve fırının Rum ustası Kiryaku'yu unutmadı.

Ne çok şeyin izinin peşine düşemedim çarşıda. Akmar Pasajı'nda hâlâ Led Zeppelin'li, Jethro Tull'lu gençliğim duruyor muydu, annemin babasının dayısı subay Hafız Halit Bey ve kızı Küçük Nezahat'in evi Mühürdar Caddesi'nde miydi? (İkisinin de İstiklal Madalyası vardı) Selim İleri'li, Semra-Hulki Aktunç'lu, Yaşar İlksavaş'lı, Mehmet Tim'li, Necati Güngör'lü anılarım beni dört bir yanımdan sınımsız tuttular, bırakmadılar. Kadıköyü dedim durdum.

Böyle deniyordu; Bakırköyü, Çengelköyü, Arnavutköyü denildiği gibi gibi bir zamanlar... Şekerci Cafer Erol'un sahibine Allahısmarladık derken, oturttu bizi, soğuk gelincik şurubundan ikram etti...Sonrasında hemen bitişikteki Beyaz Fırın'dan içeriye rahmetli anneannem kılıklı bir kadın girdi; dilenciydi, dileniyordu. Kadıköyü Çarşısı sanki bize olması gereken renkli bir dünyayı yaşatmıştı ama sonunda çarşı bizi İstanbul'da bitirilemeyen yoksulluğu da hatırlatarak uğurladı...

Fotoröportaj: ● S.Dilara Çelik

Ben ameliyatı baştan sona izledim.
Hekim önce soyunma odasına
gelerek önlüklerini ve ameliyat
giysilerini istiyor. Bunları giydikten
sonra ise ellerini ve kollarını sabunlu
sularla iyicene yıkıyor.

Fotoğraf makinemle hayatın güç bir anına tanıklık ettim

FOTOĞRAF PROJESİ İÇİN BİR CERRAHI VE YÖNETTİĞİ AMELİYATI BULMAK ZORUNDAYDIM. BU HIÇ DE KOLAY OLMADI. BÖYLE BİR KONUYU ÇEKMEK İÇİN DEDİLER Kİ BİR TANIDIĞI BULMAK ZORUNDASIN, YOKSA İŞİN KOLAY DEĞİL. BEN DE DAYIMI ARAYA SOKTUM. SONUÇTA FLORANCE NIGHTINGALE HASTANESİ'NİN YOLUNU TUTTUM. KARARLIYDIM. GİTTİĞİM GÜN BENİ BİR AMELİYATA KABUL ETTİLER. HEYECANLIYDIM, AMELİYATA KABUL EDİLMİŞTİM AMA FOTOĞRAFLARIM AYNI ETKİDE OLACAK MIYDI?

Ameliyat resmen bir takım oyunuydu. Takımın başrolünü cerrah oynuyordu. Öbür tarafta ise üç kişilik bir anestezi grubu çalışacaktı. Her şey belirli bir ritimle cereyan ediyordu. Cerrahın yanında ona ameliyat süresince yardım eden bir hemşire bulunacaktı. Bir hemşire de durmadan not tutuyordu. Ama heyecandan neyi not tuttuğunu sormadım.

Hekimin ve hemşiresinin yanında kullanacakları neşter, bisturi ve adını bilmediğim bir sürü gereç vardı. Bu araç gereç hayatı kurtarmak için bir masanın üstüne dizilmişlerdi. O anda bu mesleği yapmanın çok güç olduğunu farkettim. Çünkü önünde sonunda, işin içinde hayat vardı ve yapılacak bir hata çok şeye malolacaktı.

Hasta, bir karaciğer ameliyatı geçirecekti. Açılacak olan yer tentürdiyotlandı. Ve vücudunda sadece kesilecek yer açık bırakıldı. Hekim çok rahattı; besbelli bu ameliyatı daha önceden çok fazla yapmıştı. Hatta bana döndü bir ara “nasıl bir poz vereyim sana” dedi. Belli ki her meslek bir zaman sonra rutinleşiyordu, hayatla oynansa bile.

Hekim arada bir hangi gereci istediğini hemşiresine söylüyor, hemşire de sanki bir robot gibi hiç aksatmadan işini yapıyordu. Besbelli bu ikili birbirini iyi tanıyordu. Çünkü ameliyat hemşiresi de o anda neler yapıldığının ayırdındaydı.

*Bir an aklım fotoğraf çekerken Henri Cartier-Bresson'a gitti.
Sonra onun cümlelerini aklımdan hızla geçirdim. "Fotoğraf
çekmek, tüm yeteneklerimizle, sanki uçup giden bir gerçekliğin
karşılaştığı anda, nefesimizi tutmaktır. O fotoğrafı yakalamak
insanda bedensel ve zihinsel bir sevinç uyandırır."*

İki saat sonunda ameliyat bitmişti. Çektiğim fotoğrafları GÖZ'ün okurlarıyla paylaşmak istedim. Çünkü fotoğraf gerçekten benim için bir hakikatti.

Benim bir hayalim var...

Kingsley Chidubem Amadi

Hazırlayan • **Vedat Tunçtan** (İAHA)
Fotoğraf • **İAHA Fotoğraf Grubu**

Benim adım Kingsley. Arkadaşlarım beni genelde 'Kings' diye çağırırlar ve aynı zamanda göbek adım Chidubem'den gelen takma adıyla Chisky veya Chiboy olarak da tanırım. Amadi ise soyadımdır. İsim kısmının karışık olduğunu farkındayım. Ben Kingsley Chidubem Amadi. Otuz beş yaşlarında İstanbul'da yaşayan bir Nijeryalıyım. Hani sizin otobüste, metrobüste, okul kantininde sürekli adını zikrettiğiniz Emmanuel Emenike'nin memleketi...

İstanbul-Nijerya arası 6564 kilometreymiş. Geçenlerde bu bilgiye dayanarak bir Türk arkadaşımla kaç günde arabayla Nijerya'ya ulaşacağımızı hesaplıyorduk; bize göre aşağı yukarı Nijerya İstanbul arası 5 gün. Ama şimdi siz bunları boş verin, ben uçakla 5 buçuk saat sonra Nijerya'ya ulaşabiliyorum. Sekiz çocuklu bir ailenin altıncı çocuğuyum. Beş yakışıklı adam ve çekici üç kız kardeşe sahibim. Lisem Tonia Uluslararası Orta Öğrenim Okulu. Nijerya'da önemli bir okul. JET Kulübü üyesi, pek çok ödül kazanan ve bilim öğrencileri yetiştiren bir yer. Ben yüksek öğrenimimi mühendislik üzerine yapmak istedim, bunun nedeni de işte sizin bana sorduğunuz o hayal. Logosu bana ait uluslararası bir şirket imparatorluğunun sahibi olmak, bu imparatorluğun tam tepesinde olmak. Adı zirveye çıkan bir şirket. Ben Kingsley, bana sorarsanız bu söz ettiklerimin bir hayal olmadığına inandım hep. Çok büyük, çok uzak görmedim... "Eğer inanırsan ve hayal edersen başarabilirsin" dedim hep kendi kendime.

Elektrik Elektronik Mühendisliği mezunuyum. İhtisasımı telekomünikasyon üzerine beş yıllık bir programla tamamladım. Başarılı bir öğrenciydim. 3.6 gibi yüksek bir ortalamayla okulumu bitirdim. Orduda mühendislik alanında saha ve araştırma çalışmaları yaptım. Özel dersler verdim ve danışmanlıklar yaptım. Farklı liselerde fizik, kimya, matematik, sağlık bilimleri ve tarım bilimleri alanında dersler verdim. Ve aynı zamanda asistanlık yaptım. Biliyorum bu kadar farklı alanlarda çalışan biri hakkında iyi şeyler düşünmeyeceksiniz ama hepsi hayalime biraz daha yaklaşmak içindi.

Hayallerimin bana altın bir tepsi içinde sunulmayacağını biliyordum. Peşini bırakmadım, bırakmaya da niyetim yok. Bir yıl sonra farklı teklifler aldım ve uluslararası mühendislik şirketi JKN ile çalışmaya başladım. İnşaat halindeki binalarda ve anahtar teslimi projelerde enerji üretimi ve dağıtım konularında söz sahibiydim. Çeşitli alanlarda çok yönlü deneyimlerim oldu. Siemens, Sharp Elektro-Hall, Huawei Technologies, Telemet International, Julius Berger Plc vb... Yaşadığım tüm bu deneyimler iş adamlarıyla ilişkilerimin gelişmesine neden oldu.

Türkiye'ye nasıl mı geldim? MBA kursu seçeneklerim arasında ABD, Çin, İngiltere ve Türkiye vardı. Wolverhampton Üniversitesi ve California Üniversitesi'nden teklifler aldım. Üçüncü teklifimde Türkiye'de bir okuldan İstanbul Aydın Üniversitesi'nden oldu. ABD Eylül, İngiltere ise nisan aylarında beni bekliyordu ve biz ocak ayındaydık. Benim daha fazla boş harcayacak zamanım yoktu, Türkiye'de program şubat ayında başlıyordu ve biz de ocak ayındaydık, neden daha fazla zaman kaybedeyim ki? Ve bana en uygun tarihi veren Türkiye'ye geldim. Çünkü zaman benim için en değerli varlıktır ve boş harcama tahammülüm yok.

Benim büyük hayaller kurmamda en büyük pay sahibi büyükbabamdır. Büyükbabam aslen Berlinli olan bir kimya profesörü. Romanya'da bir bira şirketi için çalışıyordu. Bizim de bir aile şirketimiz vardı ve adı AMMU International LTD. Alman-Nijer ortak şirkettir, Almanya'dan, Macaristan'dan ve Nijerya'dan müşterilerimiz var ve Avustralya ve diğer ülkelerde bunu genişletmek istiyorum.

Şimdi İstanbul'dayım. Çin'in iş ve stratejileri üzerine tezimi yazıyorum. Çünkü gelecekte eğer iyi bir işadamı olmak istiyorsam Çin hakkında iyi bir araştırma yapmam gerekiyor diye düşünüyorum. Sizce de Çin'in bugün geldiği durum şartırcı değil mi? Beni şartırcan ve önümüzdeki dönemde ilgimi çeken diğer bir konu ise Türkiye. Açık söylemem gerekirse böyle bir ülkeyle karşılaşacağımı tahmin etmiyordum.

Benim hayallerim biraz karmaşık, anlaşılması zor. Sanırım benim gibiler. Ben de anlaşılması zor ve karmaşık bir adamım. Belki de böyle olmayı seviyorum. Zor ve biraz da ağır ilerleyen bir hayat. Ben emek olmadan kazanç olamayacağına inanandanım.

Sizde benim durumumu anlatan iyi bir söz varmış "kırk fırın ekmek yemek", sanırım yarısına kadar geldim. Şimdi ise doktora tezimin üzerine yoğunlaşıyorum. Sanırım doktoram bittikten sonra daha mutlu bir hayat beni bekliyor.

Benim bir hayalim var...

Tosin Mary Gbeyide

Hazırlayan • **Vedat Tunçtan** (İAHA)
Fotoğraf • **İAHA Fotoğraf Grubu**

Herkesin hayatta bir hayali olduğuna inanırım. Benim veya senin hayatta olmak istediğin bir şey, bir arzun vardır. Kendi kendime sorup duruyorum, benim hayalim tamamen bir hayal olarak mı devam edecek. Eğer evet ise ben buna adaylığımı koymalı mıyım?

23 yaşımda bir kadını. Secondary Institution of Nigeria'dan mezun oldum ve sonra tezim için İstanbul Aydın Üniversitesi'ne geldim. Küçükken tek hayalim normal, başarılı bir ülkede yaşamaktı. Şimdi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler okuyorum. Başarıdan kastım, başarılı olmaktan öte eğitimimi başarılı bir şekilde tamamlayıp iyi bir işe sahip olup aile kurmak. Eğer bir hayalin varsa en iyisini hayal etmelisin. Bazı insanların hayallerine güvenleri yoktur, oysa hayallerinin peşinden koşman gerekir. Bu da size hem hayallerinizi başkalarına gösterme cesareti verir hem de başkalarına hayallerinizden söz etme cesareti verir. Bunun peşinden gitmek her ne kadar zor olsa da.

Hayallerine güven ve hayallerini takip et, çünkü takip edemeyeceđin hayaller seni çıkmaza sokar.

Bazı insanların hayalleri zayıftır ve onlar için de asıl soru şudur: "İnsanlar hayallerini nasıl keşfedebilir?" Bu her şeyin nasıl sona erdiğinin bir başlangıcıdır. Düşünceler, hayalleri gerçekleştirebileceğiniz bir vatan gibidir. Hayattan bir beklentim vardı ve bu da başarılı bir şekilde gerçekleşiyor. Bunun tamamen gerçekleşebilmesi için sadece birkaç basamağım var.

Size kendim hakkında küçük bir sır vereyim: Ben hayat karşısında harekete geçmek için mükemmel bir anın gelmesini beklemedim ya da çok iyi bir yeteneğim olmasını da beklemedim. Yapacağım ilk şey sadece hayallerime inanmaktı. Zamanının bir kısmını hayallerimi gerçekleştirebilmek için ayırdım. Ben şimdi bu yazıyı yazıyorum ve bu bir yerlerde yayımlanacak. Benim beş yıl önceki hayalim ise bir yerlerde yayımlanması için bir yazı yazmaktı. Sonuç olarak bu hayalimi gerçekleştirdim sanırım.

Bir diğer hayalim ise güzel yerlere yolculuk yapmak ve güzel bir işe sahip olmak. Son olarak da güzel mi güzel bir aileye sahip olmak... İşte bunlar beni gelecekte mutlu eder.

Her şeyi imkansız hale getiririm, işte bu benim en büyük hayalim...

Bir başka âlemdir bizim Azərbaycan düğünleri!

BEN İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ'NDE OKUYAN AZERBAJCANLI BİR ÖĞRENCİYİM. SİZE AZERBAJCAN'DA YAPILAN BİR DÜĞÜNÜ ANLATACAĞIM.

Azerbaycanlı olmadan düğünün ne kadar önemli olduğunu anlamak güçtür. Düğün, Azerbaycanlılar için hava kadar, su kadar önemlidir. Aylar öncesinden kıyafetler alınır, hangi kuaförde makyaj yapılacağına, düğünün hangi düğün salonunda olacağına, hangi soğuk ve sıcak yemeklerin servis yapılacağına karar verilir...

Önce damatla gelin Vağzal (Azerbaycan milli musikisi) eşliğinde düğün salonuna girerler. Tamada (düğünleri yöneten kişi) yeni çiftin ilk danslarından sonra dünürleri çağırarak onlara söz verir ve dünürler "Dünürüm Ay Dünürüm" şarkısı eşliğinde karşılıklı oynarlar... Bir Azerbaycan düğünündeyseniz, karşılaşacağınız manzaranın bir parçası böyle olacaktır.

Dayımın oğlu Savalan 30 yılın sonunda bekarlığa veda edecek ve nişanlısı Mehri ile hayatını birleştirecekti. Ben de hem düğünde bulunmak hem de bir Azeri düğününü sizlere anlatmak için Azerbaycan'ın başkenti Bakü'deyim. Düğünlerin yapılacağı yerlere bizde "şadlıq sarayı" (düğün salonu) denilir. Azerbaycan'da bu saraylardan ne kadar vardır diye sorarsanız, en kısa yanıt "çoktur" olacaktır.

Bir Azərbaycan toyunda nələr olur, nələr...

Mən İstanbulda oxuyan azərbaycanlı tələbəyəm. Sizə bir Azərbaycan toyu haqqında danışacağam.

Azerbaycanlı olmadan toyun bizim üçün nə qədər önəm daşdığını başa düşmək bir az çətin olar. Toy azərbaycanlılar üçün hava-su qədər vacibdir. Aylar əvvəldən paltarlar alınır, hansı salonda makiyajın ediləcəyinə, toyun hansı şadlıq sarayında olacağına, hansı soyuq və isti yeməklərin veriləcəyinə qərar verilir...

Əvvəlcə "Vağzal" sədaları altında bəylə gəlin şadlıq sarayına girirlər. Tamada (məclisin aparıcısı) yeni cütliyə ilk rəqslərindən sonra bəylə gəlinin valideynlərini (qudaları) çağırır onlara söz verir və qudalar "Qudam, ay qudam" mahnısına oynayırlar. Bir Azərbaycan toyundasınızsa, qarşılaşacağınız mənzərə belə olacaqdır...

Dayım oğlu Savalan 30 yaşında subaylığın daşını atır və öz nişanlısı Mehri ilə həyatını birləşdirir. Mən də həm toyda

Birçok Türk ve yabancı arkadaşımı şaşırtan ilk şey, Azerbaycan düğünlerinde verilen yemeklerin çeşitleridir. Bizim için düğünlerde bu kadar yemek verilmesi israf sayılmaktadır, ancak hiç kimse bu adetten vazgeçmemektedir. Yoksul da olsa, zengin de olsa bütün aileler kendi evladı için, elinde avucunda ne varsa ortaya koymakta, en iyi sofrayı istemektedir. Burada

iştirak etmek, həm də bir Azərbaycan toyunu sizlərə təqdim etmək üçün ölkəmizin paytaxtı Bakıdayam. Toyların olduğu məkənlərə bizdə şadlıq sarayı deyilir. Azərbaycanda bu saraylardan nə qədər vardır deyə soruşsanız, ən qısa cavab "çoxdur, lap çox" olacaq.

Bir çox türkiyəli və xarici dostlarımı təəccübləndirən ilk şey Azərbaycan toylarında verilən yeməklərin çeşidlərinin həddən artıq çox olmasıdır. Düzdür, bizim üçün də toylarda bu qədər yemek verilməsi israfçılıq sayılır - ancaq heç kəs bu adətdən imtina edə bilmir. Kasıb da olsa, varlı da, bütün ailələr öz övladı üçün, varından-yoxundan keçmək bahasına ən yaxşı süfrəni istəyir. Toy süfrələrinin ifrat bolluğu Azərbaycan parlamentində də dəfələrlə müzakirə olunub. Görünən budur ki, yaxın zamanlarda toy məclislərinin və şadlıq saraylarının fəaliyyətinin tənzimlənməsi üçün parlamentdə qanun qəbul olunacaq.

"Xoş gəlmisən, ay qudam!"

Saat 18-də açılan "Tərən" şadlıq sarayının toy zalından içəri keçəndə bütün soyuq yeməklər süfrədə düzülmüşdü. Dayım oğlunun toyunda pendirdən balığa, qara və qırmızı kürüdən mimozaya, "staliçni" (paytaxt) deyilən rus salatına qədər, hər şey var idi. Bunun yanı sıra, hər toyun olmaz-

şunu belirtmek isterim ki, düğün sofralarının bolluğu Azerbaycan Parlamentosu`nda da birçok kez tartışma konusu oldu. Görünen odur ki, yakın zamanlarda düğünlerin ve düğün salonlarında olan bitenin düzenlenmesi için Parlamento'da bir kanun kabul edilecek.

"Hoş gelmişen, ay dünürüm!"

Saat 18.00'de açılan Terlan Düğün Salonu'nda soğuk yemekler masaya dizilmişti. Dayımın oğlunun düğününde peynirden balığa, siyah ve kırmızı havyardan, mimoza salatasına, Rus salatasına kadar her şey vardı. Bunun yanı sıra, her düğünün olmazsa olmazı olan yeşillik tabağı, blinçikler (bir tür börek), mantar salatası, tavuk salatası, salam tabağı, hıyar turşusu, zeytin, tavuk haşlaması da vardı. Sıcak yemekler ise düğünün sonuna kadar servis edilecek.

Gelinle damat salona 19.00'da girdiler. Düğün salonu, misafirlerin sayısına uygun olarak, küçük, şirin bir salondur. Bir tarafta kız evi, diğer tarafta ise erkek evi oturmuştu. Ama kimi zaman Azerbaycan'da iki ayrı düğün yapılmaktadır; kız düğünü ve erkek düğünü. Bazı aileler ise bu iki tarafı tek bir düğünde birleştirmektedir. Birlikte yapılan düğünlerde iki ayrı kutu ko-

sa olmazı olan göyerti boşqabı, "blinçik"ler, göbək saladı, toyuq saladı, kolbasa asartisi, xiyar turşusu, zeytun, toyuq soyutması da var idi... İsti yemekler ise toyun sonuna qədər gəlməyə davam edir.

Gəlinlə bəy zala saat 19-da daxil oldular. Toy zalı, qonaqların sayına uyğun olaraq, balaca, yığcam bir zal idi. Bir tərəfdə gəlinin qohumları, ailə üzvləri, digər tərəfdə isə oğlanın adamları oturmuşdu. Amma kim istəsə, iki ayrı toy edir.

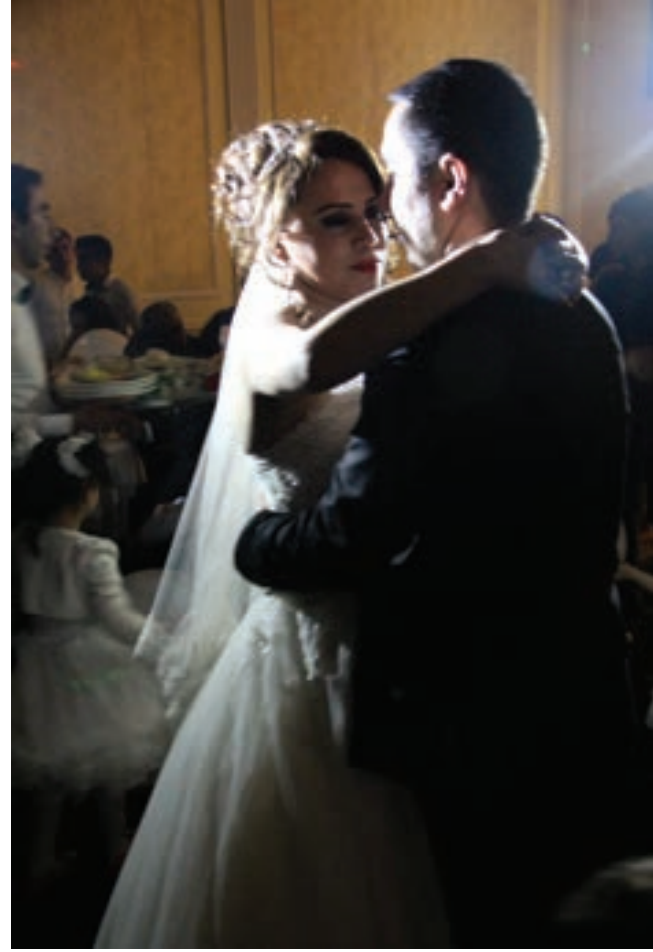

Birçok Türk ve yabancı arkadaşımı şaşırtan ilk şey, Azerbaycan düğünlerinde verilen yemeklerin çeşitleridir.

nulur. Birinin üzerine "kız evi", diğərinin üzerine "erkek evi" yazılır ve gelen misafirler özel olarak hazırlanmış zarfların içine para koyarlar və bu kutulara atarlar. Türkiyə'deki adətlərdən fərqli olaraq bizim düğünlərdə altın takılmamaktadır...

Yeni çift salona girərkən onlar üçün kiçük bir havai fişək göstərisi yapıldı, kədəhlərə konulan limonatadan içib ilk danslarını yaptılar (İstəğə görə limonatanın yerinə şampanya da ola bilər). Genəlliklə Azərbaycan düğünlərində gəlinlə damat içəri girdikdən sonra "kebin" kəsilməkdədir: yəni aynı anda həm dini həm rəsmi nikah kıyılmaktadır. Ancaq bəzən bunu öncədən də yaparlar. Nədənə rəsmi və dini nikah kıyacaq kişilərin davət edilməsi artı bir masraftır. Benim də bulunduğum düğündə rəsmi və dini nikah kıyılmadı, kebinlər öncədən kəsilmişti. Çift ilk danslarını yaptı. Düğünlərdə giriş şarkısı çiftlərin istəğinə görə dəğışə bilər. Bi-

Qız toyu bir başqa gün keçirilir, oğlan toyu digər vaxt. Bəzi ailələr isə bu iki tərəfi tək bir toyda birləşdirir. Birgə keçirilən toylarda iki ayrı qutu qoyulur. Birinin üstünə "Qız evi", o birinin üstünə "Oğlan evi" yazılır və gələn qonaqlar xüsusi hazırlanmış zərfləri şadlıq sarayından alaraq, içərilərinə pul qoyur və bu qutulara atırlar. Türkiyədəki adətlərdən fərqli olaraq bizim toylarda qızıl taxılmır...

Yeni cütlük salondan içəri keçərkən onlar üçün balaca bir atəşfəşanlıq oldu, badələlə süzülən limonaddan içib, ilk rəqslərini etdilər (istəyə görə limonadın yerində şampən da ola bilər). Adətən Azərbaycan toylarında gəlinlə bəy içəri daxil olduqdan sonra kebin kəsilir; yəni aynı anda həm dini, həm də rəsmi nikah kıyılır. Ancaq bəzən bunu öncədən də həll edirlər - toya rəsmi və dini nikahı kıyanların dəvət edilməsi əlavə məsrəf olduğu üçün. Mənim iştirak etdiyim toyda da çıxara getmişdilər - kebinlər öncədən kəsilmişdi. Cütlük ilk rəqsini etdi. Toylarda giriş mahnısı cütlüklərin istəyinə görə dəğışə bilər. Bizim toyda çalınan ilk mahnı bu il Türkiyə toylarının da favoriti olan İrem Dericinin "Kalbimin tek Sahibine" mahnısı oldu. Ondan sonra bəylə gəlin onlar üçün hazırlanan yerlərinə oturdular.

zim düğünde çalan ilk şarkı bu yıl Türk düğünlerinde de favori olan İrem Derici`nin "Kalbimin Tek Sahibi" şarkısı oldu. Ondan sonra da damatla gelin onlar için hazırlanan yerlerine oturdular.

Düğünlerimizde "tamada" denilen düğünleri yöneten bir kişi vardır. Düğünleri onlar idare ederler. İlk danslarından sonra tamada aldı eline mikrofonu ve dünürleri yanına çağırdı. Dünürler hayır duaları ettikten sonra "Dünürüm Ay Dünürüm" şarkısı çalmaya başladı. Bu şarkı adet üzere, damatla gelinin dansından sonra çalar.

"Hoş gelmişen ay dünürüm, ay dünürüm
Gelmene çok sevindim
Ay dünürüm, ay dünürüm
Sevindim bu akşam
Ay dünürüm, ay dünürüm
Sen evimizin süsüsün ay dünürüm
Dünürüm ay dünürüm mihriban dünürüm
Akrabalığın temelisin, temelisin ay dünürüm"...
Bu müzik altında dünürler karşılıklı oynadıktan sonra arka arkaya şarkılar çalınır. "Süleymani", "Terekeme", "İran Teraneleri", "Şınıx Teraneleri", "Cütcü", "Ay Canı Yanmış", "Ay Maşallah", "Mübarek Olsun" gibi şarkılar Azerbaycan düğünlerinin olmazsa olmazlarıdır.

Toylarımızda bir də "tamada" (masabəyi) deyilən aparıcılar var. Məclisləri onlar idarə edirlər. İlk rəqsdən sonra tamada mikrofonu götürüb qudaları, yeni gəlinin və bəyin valideynlərini mərkəzə çağırdı. Bu andan sonra artıq onlar quda sayılırlar. Xeyir-dualar verildikdən sonra "Qudam, ay qudam" mahnısı çalınmağa başladı. Bu mahnı adəti üzrə, gəlinlə bəyin rəqsindən sonra çalınır.

"Xoş gəlmisən, ay qudam, ay qudam
Gəlişinə çox şadam,
ay qudam, ay qudam
Şad olmuşam bu axşam
ay qudam, ay qudam..."

Düğünün sonunda çiçek atma merasiminde gelin çiçeğini hangi kız tutarsa evlilik sırası ona gelecektir.

Sırada tavuk lülesi, tike kebab...

Şarkılar arka arkaya çalarken, bir taraftan da sıcak yemekler getirilir. Julen, sac içi, tavuk lülesi, tavuk tikesi, bildircin, lüle kebab, tike kebab, pastırma, kavurma sofrada yavaş yavaş yerini bulur.

Şarkıların arasında tamada (düğünleri idare eden kişi) mutlaka düğüne gelen misafirlerin isimlerini sayar, aksakallıları (yaşlıları) sahneye davet eder, onlar da kendi "yürek sözlerini" söylerler. Daha sonra tamada düğünde damadın komşularını, askerlik arkadaşlarını sahneye davet eder. Onlar da her Azerbaycan düğününde çalınan "Lezqinka"yı (Kafkas dansı) oynarlar. Rusça "Laz Dansı" anlamına gelen "Lezqinka" oynamak yabancılara güç gelmektedir uzaktan. Ancak Kafkaslılar çocukluktan beri bu ritimle büyüdükleri için bu onlara o kadar da zor değildir.

Daha sonra tamada sofraya milli yemeğimiz olan pilavın ("plov") geleceğini söyler. Herkes yerine oturur ama çocuklar hep ayakta dırlar düğün süresince. Milli kıyafetli bir dansçı dans ede ede elindeki pilav kepçesiyle damatla gelinin masasına yaklaşır, onlara pilav ikram eder. Sonra bütün garsonlar masalara pilav dağıtırlar. Pilavdan sonra eğlence sürer. Damatla gelin de oynayanlar arasına katılarak, "yallı gidiyorlar." Yallı, Anadolu Türklerinin halayına benzemektedir. Herkes el ele tutuşarak, bir daire oluşturur. Önde ve sonda olanların ellerinde peçeteler olur.

Yallıdan sonra ise sıra pasta kesmeye gelir. Restoranın hazırladığı pastanın başına herkesten önce çocuklar toplanırlar. Işıklar kapatılır, herkes ayağa kalkar,

Sən evimizin bəzəyisən, ay qudam...

Qudam ay qudam, mehriban qudam...

Qohumluğun təməlisən, təməlisən, ay qudam"...

Bu sədalar altında qudalar qarşılıqlı oynadıqdan sonra, bir-birinin ardınca mahnılar çalınmağa başlayır. "Süleymani", "Tərəkəmə", "İran Təranələri", "Şınıx Təranələri", "Cütcü", "Ay Canı Yanmış", "Ay Maşallah", "Mübarək olsun" kimi mahnılar Azərbaycan toylarının olmazsa olmazlarıdır.

Növbədə toyuq lülesi, tike kebab...

Mahnılar bir-birinin arxasınca çalınmağa davam edərkən, bir tərəfdən də isti yeməklər gətirilir. Julen, sac içi, xaşlama, toyuq lülesi, toyuq tikəsi, bildircin, lülə kebab, tike kebab, basdırma, qovurma süfrədə yavaş-yavaş öz yerini tapır.

Mahnıların arasında tamada mütləq gələn qonaqların adlarını çəkir, ağsaqqalları səhnəyə dəvət edir; onlar da öz ürək sözlərini deyirlər. Daha sonra tamada toyda bəyin qonşularının, əsgərlik yoldaşlarının iştirak etdiyini deyir, onları səhnəyə çağırır. Onlar da hər Azərbaycan toyunda çalınan "Lezqinka"yı ("Qafqaz" rəqsi) oynayırlar. Ruscadan tərcüməsi "Ləzgi rəqsi" anlamına gələn "Lezqinka"nı oynamaq başqa xalqlara kənardan çətin görünür. Ancaq qafqazlılar uşaqlıqdan bəri bu musiqiyə, ritmə böyüdükleri üçün bu, onlara çətin deyil.

Daha sonra tamada süfrəyə milli yeməyimiz olan plovun gələcəyini deyir. Hamı yerinə oturur amma uşaqlardan başqa, onlar toy boyunca ayaqdadırlar. Milli paltarda bir rəqqasə rəqs edə-edə əlindəki plov nimçəsi ilə bəylə gelinin stoluna yaxınlaşır, onlara plov çəkir. Sonra bütün ofisiantlar süfrələrə plov verirlər.

Plovdan sonra əyləncə davam edir. Bəylə gelin də oynayanlar arasına qoşularaq, yallı gedirlər. Yallı Anadolu türklərinin halayına oxşayır. Hamı əl-ələ tutaraq, bir daire yaradır. Öndə və sonda olanların əllərində dəsmallar olur... Yallıdan sonra sıra tort kəsməyə gəlir. Restoranın hazırladığı tortun başına hamıdan əvvəl uşaqlar yığışır. Işıqlar sönür, hamı ayağa qalxır, bəylə gelinin yanına gəlir və bəylə gelin qaşıqla bir-birlərinə tort yedizdirirlər. Tortu kəsdikdən sonra yuxarıdan şarlar tökülür. Böyüklü-küçüklü hamı şarları partlatmağa başlayır.

Sonra isə romantik mahnılar sədası altında hamı bir-birini rəqsə dəvət edir. Tortdan sonra gənclər üçün diskoteka başlayır. Lakin Jennifer Lopezin mahnılarına yaşından asılı olmayaraq hamı hoppanıb düşməyə başlayır. Bizim toylarda diskoteka toyun finişinin işarəsidir. Diskoteka da qurtarandan sonra gəlinlə bəy əl-ələ tutub çıxışa doğru

damatla gelinin yanına gidilir ve damatla gelin kaşıkla birbirlerine pasta yedirirler. Pasta kesildikten sonra yukarıdan balonlar atılır. Büyük küçük herkes balonları pat pat patlatmaya başlar.

Sonra romantik şarkılar eşliğinde herkes birbirini "tans" oynamaya çağırır. Pastadan sonra gençler için "disko" başlar. Ancak Jennifer Lopez'in şarkıları eşliğinde yaşı başı ne olursa olsun herkes zıplamaya başlıyor. Bizim düğünlerde disko, düğünün yavaş yavaş biteceğinin bir işaretidir. Disko da bittikten sonra gelinle damat el ele tutuşup çıkışa doğru yine de "Vağzalı" sedaları altında gidiyorlar. "Vağzalı" şarkısı başarılı yol, iyi hayat arzusu anlamına gelir.

Düğünün sonunda ise birçok bekarın beklediği çiçek atma merasimi vardır. İnançlara göre, gelin çiçeğini hangi kız tutarsa evlilik sırası ona gelecektir. Ancak birçok düğünde erkekler yüzünden gelin çiçeği kızlara ulaşamamaktadır. Bu düğünde de öyle oldu, çiçeği erkeklerden birisi tuttu.

İşte böyle, ortalama bir Azerbaycan düğününde iseniz karşılaşacağınız manzara bundan farklı olmayacaktır. Bazı zengin aileler ise düğüne dünyaca ünlü sanatçıları davet ederler.

Düğün bittikten sonra ise gelinle damat evlerine uğurlanır. Aileler, en yakın akrabalar düğünden bir saat sonra da salonda kalarak para kutularına atılan paralarla düğün salonlarına ödeme yaparlar.

Geride kalan para ise yeni aile kuran damatla gelinin ihtiyaçları için onlara ulaştırılır.

yene de "Vağzalı" sedaları altında gedirlər. "Vağzalı" melodiyası əslində yeni ailə quran cütlüyə uğurlu, yaxşı həyatı simvolizə edir.

Toyun ən sonunda isə bir çox subayın gözlədiyi çiçək atma mərasimi var. İnanca görə, bu çiçəyi hansı qız tutsa evlilik növbəsi ona gələcəkdir. Ancaq əksər toylarda oğlanların əlindən çiçək qızlara gedib çata bilmir. Bu toyda da elə oldu, çiçəyi oğlanlardan birisi tutdu...

Bax belə, orta statistik bir Azərbaycan toyundasınızsa qarşılaşacağınız mənzərə bundan fərqli olmayacaqdır. Ancaq bir sıra zəngin ailələr toya dünyaca məşhur müğənniləri dəvət edirlər.

Toy bitəndən sonra isə gəlinlə bəy evlərinə yola salınır. Valideynlər, ən yaxın qohumlar hələ bir saat da toy salonunda qalıb, hədiyyə kimi qutulara atılan pullardan şadlıq sarayına ödəmə edirlər...

Yerdə qalan paralar isə yeni ailə quran bəylə gəlinin ehtiyacları üçün onlara verilir.

Yazı • **Kayhan Güven** (İAHA)
Fotoğraf • **Semra Dursun** (İAHA)

Dekan koltuğunda resim düşünüyor

TRABZON'UN BİR KÖYÜNDEN ÇIKARAK HAYAT YOLUNA DÜŞMÜŞ. ANKARA, İSTANBUL DERKEN PARİS'E SAVRULMUŞ. VEYSEL GÜNAY DÜNYA KÜLTÜRÜNE, SANATINA TANIKLIK ETTİKTEN SONRA DÜNYA SANATININ BİR MİRASÇISI OLARAK RESİM YAPMAYA BAŞLAMIŞ. BİR YANDAN DA ÜNİVERSİTE HOCASI OLARAK KÜLTÜR DÜNYASINA KATKIDA BULUNUYOR.

Ressam Veysel Günay ile İstanbul Aydın Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'ndeki odasında sanatı ve hayatı üzerine konuşacağız. O, gündelik hayatında bir taraftan resim sanatı üzerine düşünürken, öte yandan Güzel Sanatlar Fakültesi'ndeki ders programları, sınavlar, vizeler üzerine de kafa yormak zorunda, çünkü o bir dekan. Bir profesör olarak yeni kuşak gençleri, sanatçıları da eğitmek zorunda.

Böyle ikili bir dünyası var...

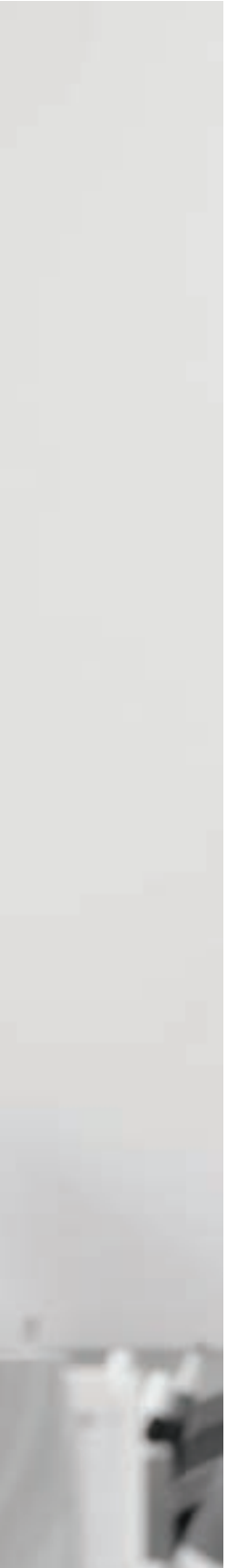
"Benim Gazi Eğitim mezunu olduğumu dikkate almadan beni tanımak ve değerlendirmek mümkün değildir," diye başlıyor konuşmaya. "Çünkü Gazi Eğitim Enstitüsü dünya eğitim tarihinde çok özel bir yere sahiptir. Gazi Eğitim'in resim bölümü ve bütün bölümlerinin hocalarının yetişmemde ve üzerimde büyük emekleri vardır. Söz gelimi Turan Erol benim atölye hocam, ondan ne çok şey öğrendim. Bilgi, kültür bakışı, bu alanı sevmemde çok emeği olan birisi."

Odasına giren yardımcısıyla vize programına ilişkin bir detayı değerlendirdikten sonra yüzüme doğrudan bakarak ve sesini ölçüyle yükselterek şöyle diyor: "Onlar öncelikle insanı seviyorlardı. Kim olursa olsun herkesin yetişmesi için çalışıyorlardı. Büyük bir şanstı bu bizim için."

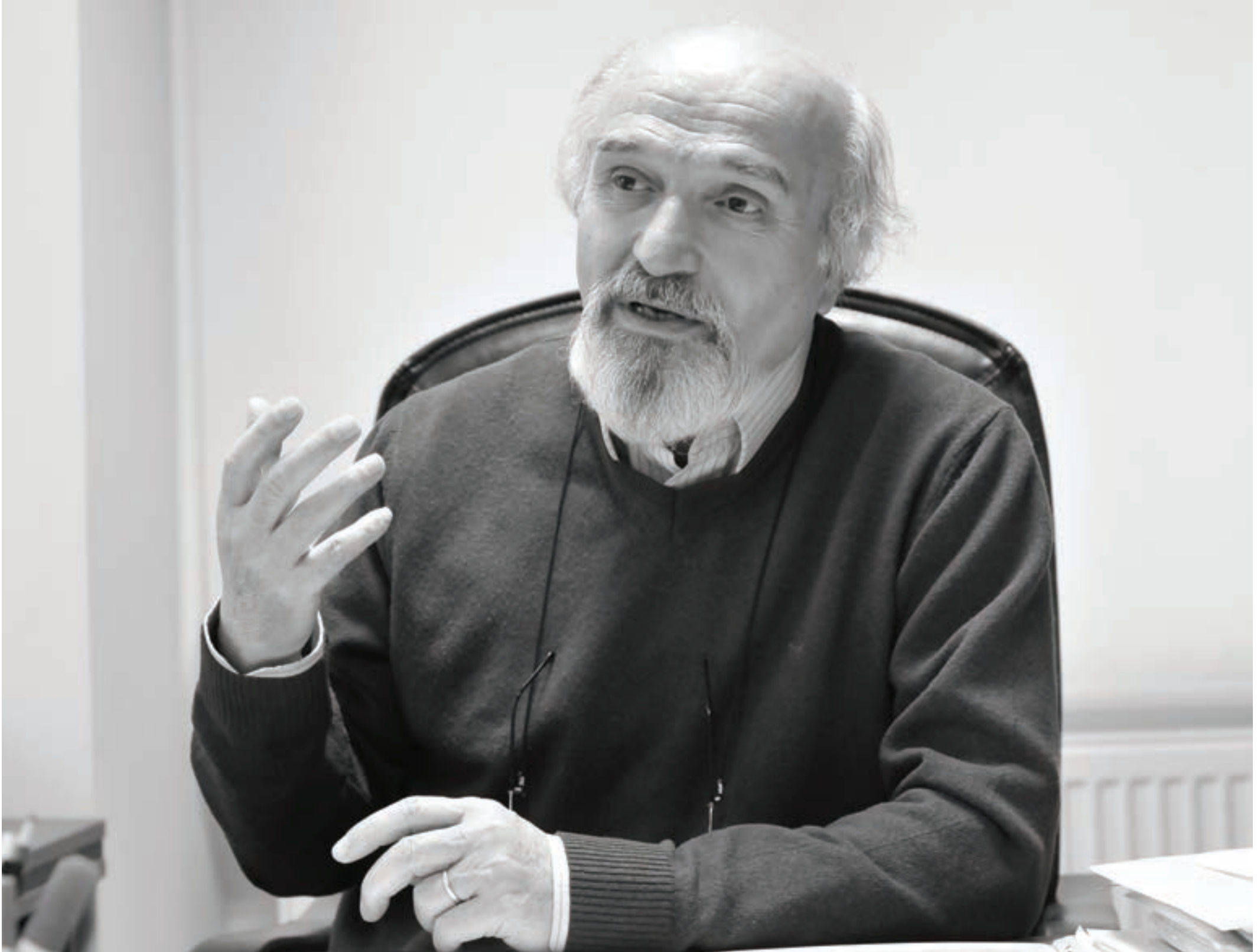
Sesini indirdikten sonra dışarıya bakarak, "Düşünebiliyor musunuz, Trabzon'dan köyden çıkan bir delikanlı nasıl üniversite hocası, nasıl ressam oldu, herhalde bir nedeni olmalıdır."

Trabzon'dan Paris'e uzanan yol

Prof. Veysel Günay'ın sanat yolundaki yolu uzundur; menzile varmak için Ankara, İstanbul ara duraklarıdır. Yolun devamındaki Paris'te şehrin ölçülülüğü onu çar-

**“Matisse’e
bakmadan, Cezanne’a
bakmadan, İznik
çinilerine bakmadan
resim yapamam”**

par. Her şey ona göre hesaplı kitaplı yapılmıştır. Her şey insanidir. Hiçbir şey insanı rahatsız etmemektedir. Hatta Paris onun saptayımına göre insanı bir parça uslandırmaktadır da.

“Ben 70 yılında Paris’e gittim. 68 olaylarından sonra yeni kurulmuş bir Fransa vardı. Doğallıkla Paris kentleşme sorunlarını çözmüş ve bir ölçüde oturmuş bir kişilikti. Türkiye’den gittiğiniz zaman oradaki sistemi ve işleyişi hemen görüyordunuz.”

Paris günlerinde Matisse Retrospektif’i gelir Veysel Günay’ı bulur: sanatçı resmen çarpılmıştır.

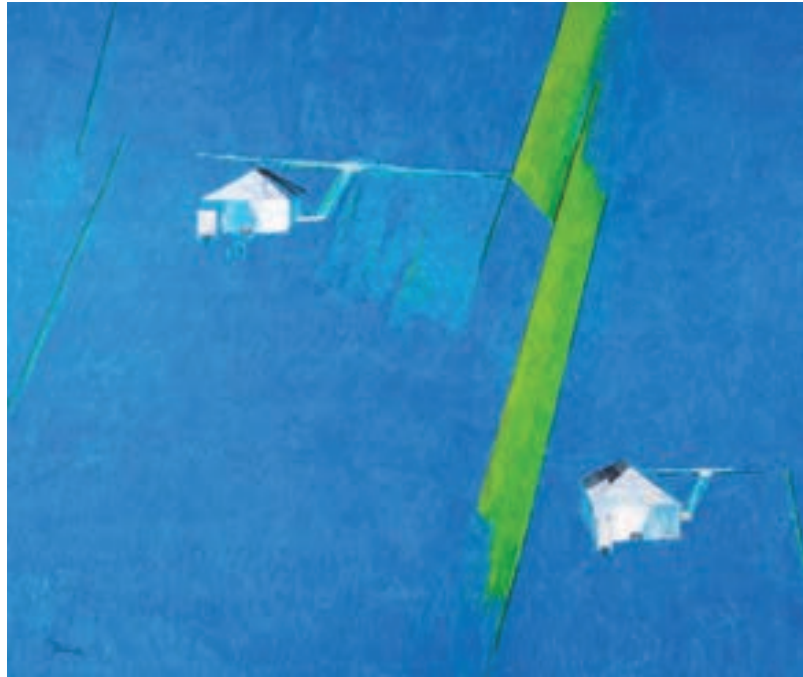
“Benim Türkiye’de okuduğum yıllarda renkli reproduksiyon bile çok azdı. Kitaplarda bile içerisinde sonradan monte edilen birkaç renkli olurdu. Onun da kalitesi her zaman tartışılır. Biz kartlardan bakarak kısmen, Türk ressamlarını görerek yetiştik. Paris’te beni en çok çarpan şey birçok şeyin orijinali ile karşı karşıya kalmak oldu.”

Matisse onu çarpar

Sanatçı o zamana kadar hiç Matisse orijinali görmemişti. “Hiç Matisse orijinali görmeyen biri Matisse Retrospektif sergisiyle karşılaşırsa eni konu bir şaşkınlık geçirir. Bu şaşkınlığı yalnız Matisse için değil, birçok sanatçının yapıtlarını gördükten sonra da geçirdim. Mesela Monet’in büyük ebatlardaki yapıtlarını da görünce şaşırılmış kalmıştım.”

Paris’teki Louvre ona göre resmen dünya sanatının özü gibidir.

“Ben ilk Paris’i gördüğümde eyvah dedim. Fransızlar bütün dünyayı buraya taşımışlar. Bütün Ege sanatını, bütün Mısır’ı oraya toplamışlar sanıyorsunuz. Sonra Londra’ya gidiyorsunuz. Paris kadar orada da var. Berlin’e gittim. Bir üçüncü yığınak da Berlin’miş. Bütün Dünya sanatının güzel örneklerini paylaşmışlar. Fakat Louvre ve Paris Modern Müzesi’nin özelliği, dünyada ne varsa hepsinin örneğinin olması. Dünya

sanatının bir özeti gibiydiler.”

Yüzündeki ifade zaman zaman bir sanatçıdan bir idareciye doğru evrilip duruyordu karşımda. Acaba hayatı da öyle miydi? Bir idareciden sanatçıya nasıl evriliyordu sormadım!..

Sorduğum bir başka soru yine Paris günlerine dair: “Matisse’den ışık ve rengi, şeyleri değil, aralarındaki ilişkinin boyanması gerektiğini öğreniyorsunuz.”

“Şimdi bu cümle sanıyorum resim nedirin, sanat nedirin, ne işe yararın çok kısacık bir özetidir. Ben şeyleri değil, aralarındaki ilişkiyi boyuyorum. Her halde Sait Faik de böyle yazıyordu.”

“Diyorsunuz ki, ben Matisse’e bakmadan resim yapamam, ben Cezanne’a bakmadan resim yapamam. Ben Çin, Japon estamlarına bakmadan, minyatürlere bakmadan, İznik çinilerine bakmadan resim yapamam. Bu sözlerinizi biraz açalım mı?” Sanki bu soruyu bekliyormuş gibi oturduğu dekan koltuğunda dikilir gibi oluyor, gözleri parlıyor, daha hızlı konuşur oluyor.

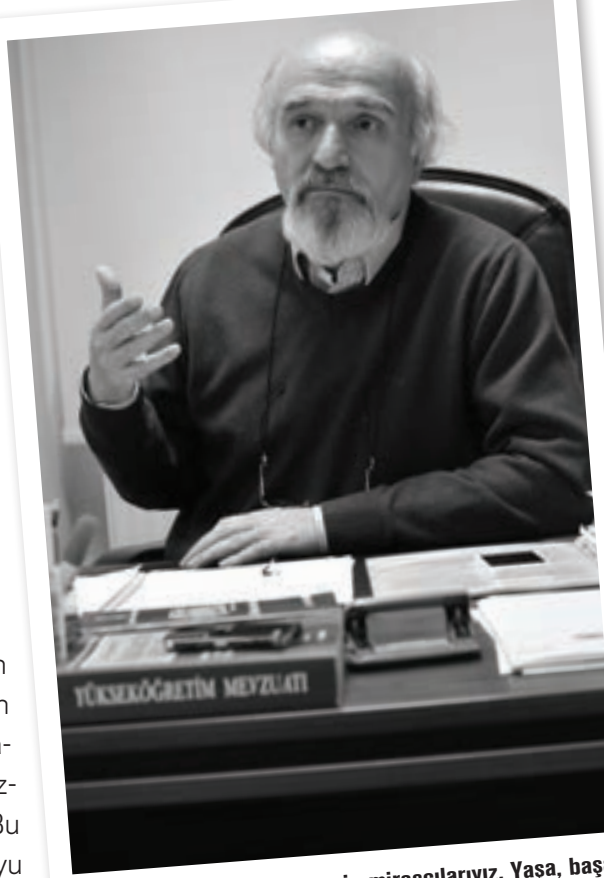
“Buradaki mesele şu. Sanat sanattan öğrenilir, sanat sanatçıdan öğrenilir, sokaktan, sevgilinizden, gökyüzünden etkilenirsiniz. Bir çocuktan etkilenirsiniz, ama sanat bireysel bir eylemdir. Sanatı yalnızca sanatçıdan ya da sanat eserinden öğrenebilirsiniz, çünkü o bir dil.”

“Dünyada üretilmiş her şeyin mirasçılarınız”

Artık karşımdaki Prof. Veysel Günay hoca, sanki kürsüden ders anlatır gibi:

“Evet, dili genelden öğrenemezsiniz, dili ancak dilciden öğrenebilirsiniz. Bir ikinci taraf ise, tabii ki sanat bir gelenektir. Biz sanatçılar ve insanlar olarak, bilim adamları da buna dahildir, dünyada üretilmiş her şeyin mirasçısıyız. Yaşa, başa, coğrafyaya, cinsiyete, milliyete bakmaksızın her şey benim ustalarımıdır.”

Altını basa basa konuşmasını sürdürüyor. Besbelli söyledikleri resme bakışının ana çizgileri: “Dolayısıyla biz kendi dilimizi, sanatımızı oluştururken, geliştirirken bu mirası inkar edersek, olan kendimize olur, yoksul kalırız. Bu beslenmeyi kabul edersek, zengin-

“Dünyada üretilmiş her şeyin mirasçılarınız. Yaşa, başa, coğrafyaya, cinsiyete, milliyete bakmadan her şey benim ustalarımıdır”

“Paris’te beni en çok çarpan şey, birçok şeyin orijinali ile karşı karşıya kalmak oldu”

leşiriz, gürbüz oluruz. O nedenle Matisse, Cezanne, Picasso benim hocalarımdır. Çin ve Japon resmini nasıl göz erimim dışında tutabilirim. Mısır resmi, heykeli, İznik Çinileri, Osmanlı Minyatürleri sanat dünyamın ayrılmaz parçalarıdır.”

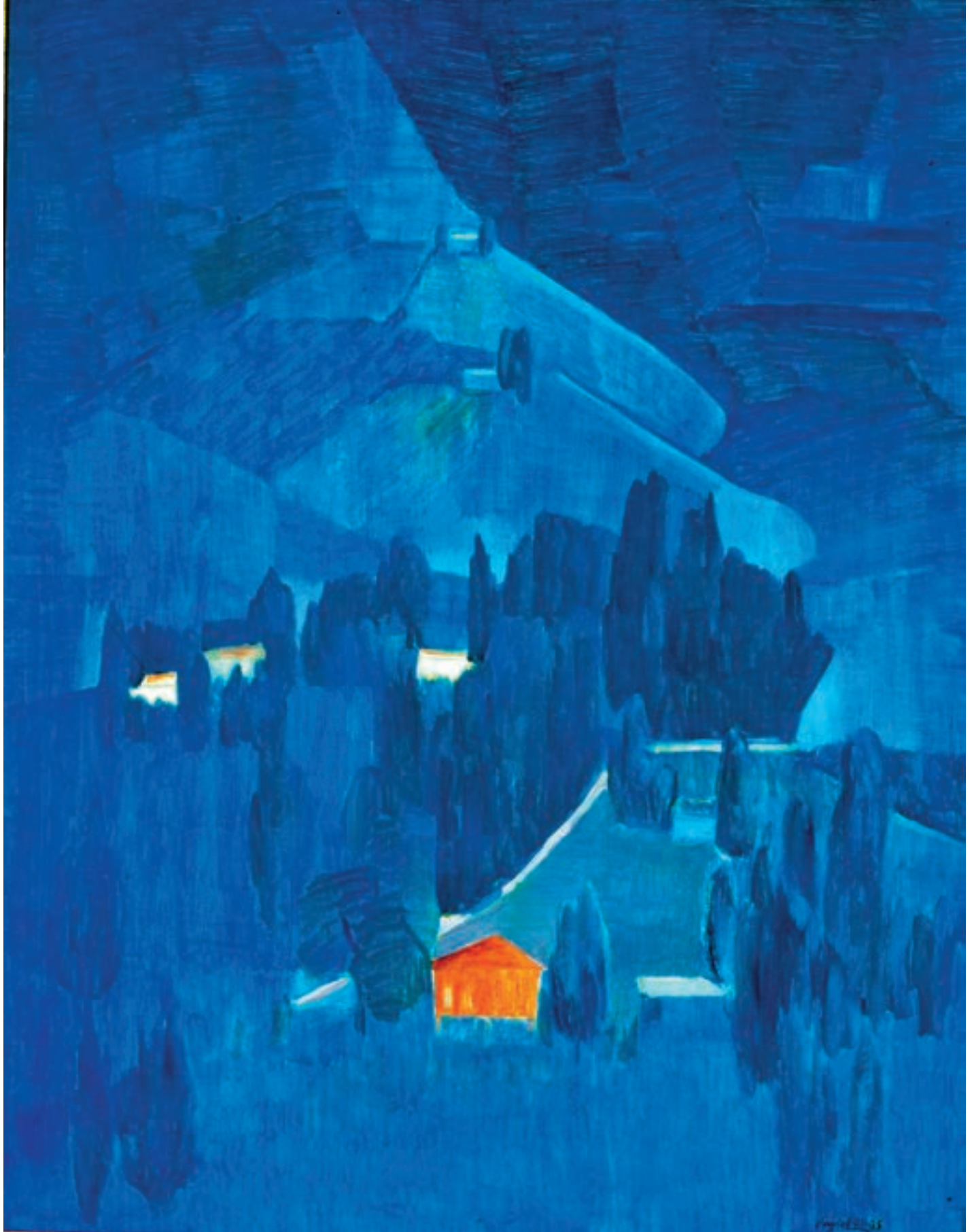
Şu sorunun yeridir: “Peki Türkiye heykeltıraşı, Türk ressamı ne durumda?”

Cevap: “Türk heykeltıraşı, Türk ressamı Çin ve Japon resmini tanımaz. Oysa insanlığın ürettiği bütün ürünler, bütün eserler ve üslûplar bizim hocalarımız olmalıdır. Her ülke evrensel kurallara göre eğitim yapmak zorunda, sanatını da evrensel dil oluşturabilmek hedefiyle yapabilmeli.”

Veysel Günay konuşmasının bir yerine sıkıştırmıştı, “Ben 68 kuşağıyım,” demişti.

Yani çok okuyan, dünya nereye gidiyor diye düşünen, adaleti, yoksulluğu düşünen bir kuşağın üyesiydi o.

“Matisse’den ışık
ve rengi; şeyleri
değil, aralarındaki
ilişkinin boyanması
gerektiğini
öğreniyorsunuz.”

“Ben ilk Paris’i gördüğümde eyvah dedim. Fransızlar bütün dünyayı buraya taşımışlar”

Şimdi bir fakültenin dekanıydı, acaba karşısına gelen zamane genci nasıl tanımlanabilirdi!

“Günümüz gençlerinin endişesi farklı”

Ona göre günümüzün gençlerinin endişesi farklıdır. Günümüzün sistemi daha bireysel, daha hemen sonuç almaya yönelik, çok daha yarışmacı, çok daha başkasının elinden kapmaya eğilimlidir. Dekan Prof. Veysel Günay’a göre, sistem neredeyse bütün gençlere yüksek öğretim imkanı sağlamak amacındadır ama ülkenin bu kadar hazırlığı, altyapısı, kurumu yoktur. Hocası yoktur. Sistem için çok adam yetiştirilmelidir. Bir de farklı düşünen, farklı eser veren uzmanlara ihtiyaç vardır. Bir renk çoğulluğuna ulaşılmalıdır.

Diyor ki: “Çok fazla yükseköğretim kurumuna sahip olmak, çok daha fazla öğrencinin eğitim görmesini sağlamak devlet politikası olarak doğrudur ama bu niyetle, istemekle olmuyor. Süreç ve zaman istiyor. Mesela Güzel Sanatlar Fakültelerinin sayısı altmışa, yetmişe ulaştı. Sanata, tasarıma bu kadar gönülden bağlı insan bulmak kolay değildir!” Onunla konuşurken çocukluğunu, Karadeniz’i pek konuşamadık ama her haliyle çocukluğundan, köyünden kopamamıştı; geçmişi besbelli dekan odasının bir yerlerinde saklıyordu. Besbelli doğayı, rüzgarını, ışığını, yağmurunu da odanın bir yerlerine getirmiş koymuştu.

Bana öyle geldi ki bunlar olmadan vizeler, amfiler, öğrenciler, dersler dünyasında varolamayacaktı!..

İletişim Eğitimi

TÜRKİYE'DE İLETİŞİM EĞİTİMİ, İLETİŞİM SEKTÖRÜNÜN İSTEĞİ ÜZERİNE BAŞLAMIŞTIR. TÜRKİYE GAZETECİLER CEMİYETİ BAŞKANI SEDAT SİMAVİ, 1947 YILINDA İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRÜNE BİR MEKTUP GÖNDEREREK GAZETECİLİK EĞİTİMİ BAŞLATILMASI İÇİN İSTEKTE BULUNMUŞ VE REKTÖR BU İSTEĞİ OLUMLU KARŞILAMIŞTIR.

24 Kasım 1949'da, İstanbul Üniversitesi Senatosu İktisat Fakültesi'ne bağlı iki yıllık "Gazetecilik Enstitüsü" nün kurulmasına karar vermiştir. Gazetecilik Enstitüsü eğitime 479 öğrenciyle 1950'de başlamıştır. Gazetecilik Enstitüsü'nün ilk açıldığı yıllarda ders verecek öğretim üyesi bulma sorunu vardı. Profesyonel gazetecilerin ders vermesinden başka bir çözüm yolu yoktu. O yıllarda Ahmet Emin Yalman ve Zekeriya Sertel gibi iki önemli ve değerli gazeteci bu alanda eğitim almış, ünlü profesyonellerdi. Fakat Ahmet Emin Yalman'ın uğraşlarındaki yoğunluk nedeniyle ders verecek zamanı yoktu. Zekeriya Sertel ise yurt dışındaydı.

Dönemin tanınmış gazetecileri olan Cevat Fehmi Başkut, Enis Tahsin Til, Refik Ertuğ, Burhan Felek ve Şükrü Baban'ın ders vermeleri istenmiştir. Daha sonraki yıllarda da Gazetecilik Enstitüsü ve Basın Yayın Yüksek Okulları'nda uygulamalı dersler; Mahmut Tali Öngören, Abdi İpekçi, Ziya Nebioğlu, Şevket Evliyagil, Nihat Subaşı, fotoğrafçı Ozan Sağdıç, yazar Cevdet Kudret ve Betül Mardin gibi alanının ustaları tarafından verilmiştir.

İletişim alanında kuramsal dersleri verecek öğretim üyelerinin yetiştirilmesi ancak Basın Yayın Yüksek Okulları'nın açılmasından sonra başlamıştır. Öğretim Üyesi Sorunu 1965'te ilk kez Ankara Üniversitesi'nde Siyasal Bilgiler Fakültesi'ne bağlı olarak Basın Yayın Yüksek Okulu kurulmuştur. Dört yıllık bir eğitimle baş-

layan Basın Yayın Yüksek Okulları, 1992'de dört yıllık Fakülte statüsünü kazanmışlardır. 1997 yılında da vakıf üniversiteleri kurulmuş ve bu üniversitelerdeki iletişim fakültelerinde de eğitim vermeye başlanmıştır. Gazetecilik Enstitüsü ile başlayan iletişim eğitimi serüveninde, uygulama dersleri alandan gelen uzmanlarca verilmiştir ve bu gelenek hala sürmektedir. Gazetecilik, radyo, televizyon, halkla ilişkiler, reklam ve tasarım derslerinde profesyonel uygulamacılardan yararlanılmaktadır.

Bugün devlet üniversitelerindeki iletişim fakültesiyle, vakıf üniversitelerindeki iletişim fakültelerinin sayısı 60'ı aşmaktadır. Ancak yeterli sayıda ve yetkin öğretim üyesi bulma sorunu hala devam etmektedir. Yapılan bir araştırma sonucunda iletişim fakültelerindeki toplam öğretim üyelerinin sadece yüzde 30'unun iletişim alanından geldiği belirtilmektedir. Hızla sayıları artan iletişim fakültelerinin başlıca önemli sorunlarından biri; yeterli öğretim üyesi bulunamamasıdır. Büyük kentlerdeki iletişim fakülteleri öğretim üyesi ihtiyacını bir ölçüde daha kolay çözerken, daha küçük illerdeki iletişim fakülteleri bu sorunu ağırlıklı olarak yaşamaktadırlar.

İletişim alanında açılmış olan yüksek lisans ve doktora programlarına, sosyal bilimlerin diğer alanlarında ve yabancı dil lisans eğitimi alanların katılması yaygın olarak rastlanan bir durumdur. Bu öğrenciler, iletişim lisansı almadıkları için uygulama alanına yabancı olmaktadır.

İletişim Fakültelerinin Teknik Altyapı Sorunu

İletişim Fakülteleri kuramsal dersler ve uygulamalı dersleri birlikte veren ikili bir yapıdadır. Bu iletişim eğitiminin özelliğinden kaynaklanmaktadır. Bu nedenle de uygulamalı dersler için teknik bir altyapının varlığı zorunludur.

Teknolojik gelişmelerin çok hızlı bir biçimde değiştiği ve geliştiği günümüzde bu teknik altyapının da aynı hızla değişmesi ve geliştirilmesi gerekmektedir. Bu nedenle iletişim fakültesi bulunan ve yeni fakülte açacak üniversitelerin bu gerçeği gözönünde bulundurmaları gerekmektedir.

Donanımlı bir masaüstü yayıncılık ünitesi, nitelikli fotoğraf makineleri bulunmayan bir fakültede gazetecilik bölümünde öğretilen bilgiler hayata geçirilemez. Radyo ve televizyon stüdyoları, kurgu üniteleri, nitelikli kameraları bulunmayan bir radyo televizyon bölümü de düşünülemez. Tüm bölümler için iyi bir internet altyapısı, atölye çalışmaları yapılabilecek birimler, çalışmaların sergileneceği alanların bulunması iletişim fakültelerinin vazgeçilmez ihtiyaçlarıdır.

Kuramsal bilgilerin hayata geçirilmesi için teknik altyapının kurulmasına önem verilmelidir.

Bu altyapının bulunmadığı iletişim fakültelerinden mezun olan öğrenciler, staj için gittikleri kurumlarda güçlük çekmekte ve eleştirilmektedirler.

Yabancı Dil Öğrenme

İletişim, tüm dünya ile bağlantılı olarak gerçekleştirilen bir çalışma alanıdır. Bu nedenle de iletişim öğrencileri için bir yabancı dilin çok iyi şekilde öğrenilmesi önem taşımaktadır. Yabancı dili bilme ve kullanma kuramsal eğitim açısından önemli olduğu kadar, uygulama çalışmaları için de önemlidir. Bir yıl yabancı dil hazırlık eğitimi ve ondan sonraki dört yılda da yabancı dil eğitiminin devam etmesi bir çözüm olarak uygulanabilir.

Staj ve İş Bulma Sorunları

Medya sektörü iletişim eğitimi almamış olanları da istihdam ettiği için, iletişim fakültesi mezunları iş bul-

makta güçlük çekmektedirler. İletişim fakültelerinin ve öğrencilerinin sayısının artması staj yeri bulma konusunda güçlük doğurmaktadır. İşyerleri genellikle stajyerleri bir yük olarak görmektedirler.

Yazılı basın, radyo ve televizyonlar ise, stajyerleri ucuz iş gücü olarak görmektedirler. Staj dönemleri bazen yıllarca sürmekte, nitelikli bir eleman olarak yetişen stajyer kadroya alınmayı beklerken, alınmıyor ve yeni gelen stajyer aynı yazgıyı yaşamak üzere staja başlamaktadır.

Bu nedenle yeni iletişim fakülteleri açılırken, medya sektörünün durumu ve istihdam sorunları düşünülerek planlama yapılmalıdır. İş bulmakta güçlük çeken iletişim fakültesi mezunlarının sayılarının daha çok artmaması için devletin ve üniversitelerin gerçekçi bir iletişim eğitimi politikası uygulaması gereklidir.

“Teknolojik değişimlerin gelişimine uygun teknik altyapının iletişim fakültelerinde yer alması gerekir.”

Yazı ve Fotoğraf • Cemal Kaçan (İAHA)

“Görmemek futbol sevdasına engel değil”

KİMİSİ DOĞUŞTAN, KİMİSİ SONRADAN GÖRME DUYUSUNU YİTİRMİŞ AMA ONLARI FUTBOL TUTKUSU BİR ARAYA GETİRİYOR. ÇIKIYORLAR SAHAYA, ZİLLİ BİR TOPUN PEŞİNDEN SANKİ GÖRÜRGESİNE KORA KOR BİR FUTBOL MÜCADELESİNE GİRİŞİYORLAR.

"Futbol bir sevdadır. Görmemek bu sevdaya engel değil. Zilli top bile bizim futbol oynamamıza şevk katıyor," diyordu önümde oturan Sadettin Keköç. Beni göremiyordu belki ama, geleceğe umutla baktığı sözlerinden belliydi 28 yaşındaki genç adamın. Futbol ile karanlığa kibrit çakıyordu adeta. O, diğer görme engellilere göre kendini şanslı hissediyor. Çünkü 12 yıl boyunca hayatın bütün renklerini görebilmiş:

"Göz tansiyonu nedeniyle 12 yaşında gözlerimi kaybettim. Görebildiğim bu yıllar benim için büyük bir kazanç. Küçüklükten, gördüğüm zamanlardan beri futbol hastasıydım. Gözlerimi kaybedince futbol benim için çok uzaklarda kalan bir hayal olmuştu. Ta ki iki yıl öncesine kadar. Görme engellilerin zilli toplarla futbol oynadığını duyunca bunu ben de yapabilir miyim diye düşündüm. Sonra kulüp başkanımızla görüştüm, hemen lisansımı çıkarttılar. O günden beri de futbol oynuyorum."

"Birbirimizin seslerini keşfediyoruz"

Futbol bir takım ve iletişim oyunudur. Görme engelli maçlarında ise bu iletişim daha da zordur. Keköç bu problemi, tıpkı 1821 yılında Louis Braille'nin görme engellilerin hayatını değiştiren Braille alfabesi gibi kendi aralarında anlamlar yükledikleri birtakım seslerle aştıklarını ifade ediyor. Maç içerisinde ses çıkarmak

onlar için çok önemli. Bunun için maç öncesinde takım arkadaşlarıyla birbirlerinin seslerini keşfediyorlar: "Sakatlık ve çarpışmaların önüne geçebilmek amacıyla kendi aramızda birtakım sesler çıkarıyoruz. Topu almak için arkadaşımıza yaklaştığımızda 'Voy' diye bağırarak dikkat sinyali yolluyoruz. Aynı zamanda saha kenarında sesli komutlarla bize yardımcı olan yönlendiriciler de bulunuyor."

"En büyük engel korkudur"

Sadettin Keköç, sahada benimle karşılaşırsa sesimden beni tanıyacağını söylüyor. Asıl mesleği ise masörlükmüş. Antremana da masaj seansından çıkıp gelmiş. Ona göre bütün görme engelliler bu sporu yapmalı, çünkü insana özgüven katıyormuş. "Çekinilecek, korkulacak bir şey yok," diyor. "Korku, birçok şeyi yapmamıza engeldir. Yerine getirilmesi gereken kurallara uyulduğu takdirde hiçbir şey olmayacağını söyleyebilirim." Bu sporu yapmak için ise gerekli olan şey hastaneden görme derecesine göre rapor almak. Keköç durumu izah ediyor. "Oyuncular ve takımlar görme derecelerine göre B1-B2-B3 şeklinde ayrılıyor. Farklı görme derecelerindeki oyuncuların aynı maçta oynatılması yasak. Hastane raporuna göre oyunculara bu konuda lisans veriliyor. Normal futbolda iki takım da 11 oyuncu yer alırken, görme engelli takımlarda 6 oyuncu oynuyor. Kaleciler ise tam görüyor."

Futbol bir takım ve iletişim oyunu. Görme engelli maçlarında ise bu iletişim daha da güçleşiyor.

"Dışarıda dolaşmak futboldaki sakatlanma riskinden daha fazla"

Mikail Güçlü ise İstanbul Görmeyenler Kulübü'nün bir diğer oyuncusu. Ailesi ilk başta futbol oynamasını istememiş ama başarılı olduğunu görünce destek vermişler. "Doğuştan görememe durumum var. Körler okulunda değişik spor alanlarıyla uğraşıyorduk. Siz nasıl ki mahalle aralarında top oynuyorsanız, biz de kendi aramızda yatılı okullarda futbol oynayarak bu işe başladık. Daha sonra 'golbol' denilen görme engellilere has bir spor var, o alanda kendimi geliştirdim. Ardından 2007 yılında görme engelliler ile ilgili futbol faaliyetleri başladığında bu alana girebileceğimi dü-

şündüm ve kulüpte oynamaya başladım."

Maç esnasında fazla olumsuzluklarla karşılaşmadığını söylüyor Güçlü. Ama buna rağmen bir keresinde Milli Takım'da ciddi bir sakatlık geçirmiş. "Rakip takımdaki defans oyuncusunun ses çıkarmamasından dolayı şiddetli bir çarpışma yaşamıştık. Ben de savunmayı boş yakaladık diye hızlı gittim. Orada çarpıştık ve burnum çatladı. Normal futbolda ne kadar sakatlık oranı varsa engellilerde de o kadar var."

Bu sakatlıklar onun futbol oynama isteğine engel olamıyor ve dışarıda sakatlanma riskinin maç esnasındaki sakatlanmalardan daha fazla olduğunu da eklemekten edemiyor. "Ne kadar kazanma hırısı da olsa futbol maçlarında oynarken birbirimize karşı dikkatli davranmaya çalışıyoruz. Aslında biz görme engelliler olarak saha dışındaki sosyal hayatta daha çok sakatlanma riskiyle karşı karşıyayız. Mesela yolda giderken yol kenarlarında seyyar tezgahlar oluyor, bariyerler oluyor. Engellilerle ilgili düzenlemeler olmadığı için dışarıda dolaşmak bizim için futboldaki sakatlanma riskinden daha tehlikeli."

"Normal insanlar gibisin, özgürsün..."

Mikail Güçlü'ye göre futbolun yaşattığı en önemli duygu özgürlük... "Hiçbir enstrüman kullanmadan

kendi başına özgür bir biçimde hareket edebilmek... Ne sopan var elinde ne başka bir şeyin, normal insanlar gibisin. Futbol oynamanın bana kazandırdığı en temel öğe, özgüven duygusudur. Bizim de bir şeyler yapabileceğimiz hissini yaratıyor."

"Toplumun içerisinde çok sayıda engelli var"

Sorunun toplumdaki kaynaklandığını ifade ediyor Güçlü. "Çocukluk çağında engelli olduğumu kavramaya başladığımda, yani hayata başladığımda bir eksikliğin olduğunu, bazı alanlarda kısıtlamalar yaşadığını sana aksettiriyorlar. Ama futbol gibi sportif ve sosyal aktivitelere katılınca hayatın o kadar da zor olmadığını anlıyorsun. Aslında hayatı zorlaştıran, çocukluk çağındaki algı ve toplumdaki bakış açısı. Toplum içerisinde çok sayıda engelli var."

Mikail Güçlü bir taraftan da eğitimine devam ettiğini anlatıyor. "Tapu Kadastro Müdürlüğü'nde memur olarak çalışmaktayım. Bir taraftan da İstanbul Üniversitesi Tarih Bölümü'nde eğitimime devam ediyorum. Kitap okumayı çok severim, gezmeyi, tiyatroya sine-

maya gitmeyi sosyal faaliyetlerde bulunmayı severim. Normal yaşam tarzları nasılsa engelliler için de aynı şekilde devam ediyor. İstanbul dışından gelen arkadaşlarımla vakit geçiririm."

Mikail Güçlü aynı zamanda koyu bir Fenerli. "Fenerbahçe'nin maçlarını statta izlemeye gidiyorum. Özellikle Zico'nun teknik direktörlüğü döneminde çok maça gittim. Chelsea'yi 2-1 yendiğimiz Şampiyonlar Ligi maçını orada izlemiştim. Genelde yanımda gören bir arkadaşımın gidiyorum. Maçta neler olduğunu ona anlatıyorum. Tek gittiğim zamanlarda da radyodan dinliyorum. Hem stadın havasını yaşıyorsun hem de maçta neler olup bittiğini öğreniyorsun."

Her iki sporcu da toplumca verilen desteğin az olmasından yakınıyor. "Görme engelli futbolunda bizim takımlarımızda maalesef çok iyi hocalar çalışmıyor. Futbolla pek ilgili olmayan isimler hocalık yapıyor. Bazıları ya futbolu bilmiyor ya da engelli psikolojisinden anlamıyorlar. Antrenör konusunda takımlarımızda eksiklerimiz var. Buna rağmen Türkiye Görme Engelli Milli Takımı'nda çok başarılı hocalarımız da görev alıyor."

"Aslında biz görme engelliler olarak saha dışındaki sosyal hayatta daha çok sakatlanma riski taşıyoruz."

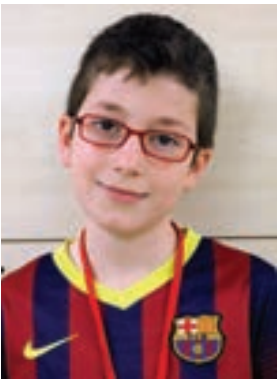
Hepsi geleceklelerini üniversitede arıyorlardı

İSTANBUL AYDIN HABER AJANSI'NDA HAFTA SONU ÇALIŞMAYA GELMIŞTİK. CIVIL CIVIL BİR ÇOCUK GRUBUYLA KARŞILAŞTIK. HALLERİ, TAVIRLARI HAYATLA O KADAR İÇ İÇE GÖRÜNÜYORDU Kİ NE İÇİN GELDİKLERİNİ SORDUK. DERS YAPACAĞIZ DEDİLER. SONRA ÖĞRENDİM Kİ HAFTA SONU CUMARTESİ VE PAZAR GÜNLERİ ÜNİVERSİTEYE GELEREK ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUKLAR İÇİN ZENGİNLEŞTİRİLMİŞ DESTEK EĞİTİMİ PROJESİ KAPSAMINDA EĞİTİM GÖRÜYORLARMİŞ. İLGİ ALANLARI ÇOK GENİŞMİŞ BU ÇOCUKLARIN. HAFTA SONU ONLARI GÖRÜNCE DOĞRUSU ÇALIŞMA ARZUMUZ ARTMIŞTI. O KADAR CIVIL CIVILDILAR Kİ... HEPSİ GELECEKLERİNİ ÜNİVERSİTEDE ARIYORLARDI.

“Ben geleceğin doktoruyum”
Özgür Özgören, Güngören'de Ergenekon İlköğretim Okulu 4. sınıf öğrencisi. Barcelona formasıyla sınıfın en dikkat çeken öğrencilerinden biri. Formayı daha güzel ve çekici gördüğünü düşündüğü için giyiyor. Aynı zamanda Lionel Messi'yi çok seviyor. Aslında Trabzonspor'lu. Tek bir hayalinin olduğunu söylüyor. Doktor olmak onun hayali. “İnsanların hayatlarını kurtarmayı seviyorum. Bazı doktorlar hata yapsalar da sonuçta insan hayatıyla uğraşıyorsun ve bir kurtarıcısın” diyor.

“Ben astronot olmak istiyorum”
Cengiz Eray, Aslan Güngören Ergenekon İlköğretim Okulu'nda okuyor. Hayata dair birçok planı var. Eray'ın hayalleri öyle çok ki, hayallerini sorduğumda “Oooo biraz uzun...” diyor. Ve başlıyor sıralamaya: Bilim adamı, astronot, profesör, ordinaryüs profesör, bilgisayar mühendisi... “Hepsini yaparım bir şey olmaz ki” diyor. Fakat yeni şeyler üretmeyi, icatlar yapmayı sevdiği için öncelikli hedefinin ordinaryüs profesörlük olduğunu söylüyor. Robot kitleriyle, parça ve motorlarla çizgi üzerinde yürüeyebilen bir robot yapmış. Alanında uzmanlaşarak yurt dışında ünlü bir profesör olmak istiyor. Yurt dışında bilime daha fazla önem verildiğine

de inanıyor. Aynı zamanda spor yapıyor. Kısa mesafe koşusu yaparak basketbol ve badminton oynuyor.

“Ben sınıf öğretmeni olmak istiyorum”
Elif Çetik, Halkalı Cumhuriyet İlköğretimi 4. sınıf öğrencisi. Hayali, ileride sınıf öğretmeni olmak. Nedenini ise şöyle açıklıyor: “Arkadaşlarımda birlikte ders çalışmayı seviyorum ve büyüdüğümde çocukları eğitmenin benim hoşuma gideceğini düşünüyorum. Eğer bu hayalim gerçekleşmezse mimar olmak istiyorum. Evleri düzenlemeyi seviyorum.” Aynı zamanda sanatla iç içe bu çocuk neler bilmiyor ki melodika, kemençe çalıyor. Aynı zamanda iddali bir tiyatro oyuncusu.

“Ben adalet dağıtmak istiyorum”
Sima Melisa Uygun, Küçükçekmece Mustafa Kemal Paşa Ortaokulu 5. sınıf öğrencisi. Türkiye'de adaleti sağlamak için hakim olmak istiyor. Adaletin sağlanmadığını düşünüyor. Bu yüzden hakim olmayı istiyor Sima. “Bazı hakimler yeterli kanıt bulamamalarına rağmen gereğinden fazla ceza veriyor. Mesela bir adam vardı. Suçsuz olduğu yerde 40 yıl hapis cezasıyla hükümlü olmuş. Daha sonra suçsuz olduğu açıklandı. Bu yüzden adaletin eksik olduğunu düşünüyorum. Ben iyi bir hakim olacağım,” diyor.

Onlar sürekli düşünen, sürekli daha iyiyi arayan, sürekli aktif olmayı seven, kıpır kıpır çocuklar...

Çocuk Eğitimi Uygulama Merkezi olarak yürüttüğümüz Özel Yetenekli Çocuklar için Zenginleştirilmiş Destek Eğitimi Projesi kapsamında hafta sonları cumartesi ve pazar günleri eğitime geliyorlar. Onların yaşlıları evde veya sokakta arkadaşlarıyla oyun oynamayı tercih ederken onlar üniversitemizde, farklı atölyelerde, kampüs ortamında daha çok mutlu oluyorlar. Birçoğu okul yerine hafta içi de dahil üniversiteye gelmek istediğini dile getiriyor. Onlar farklı çocuklar. Farklı düşünüp, farklı hisseden ve bu sebeple de gerçekten farklı yaşayan çocuklar.

Üstün zekalı veya özel yetenekli olarak kavramın tanımına baktığımızda; genel veya özel akademik yetenek, yaratıcılık ve motivasyon onların göstermesi beklenen en önemli üç özelliktir. Üst düzey bir farkındalık ve duyarlılıkta onları normal insanlardan ayırt eden diğer bir özelliklileri aslında. Hepsi 9-10 yaşında ve tercihleri konusunda çok netler. Astronomiye, fene ve teknolojiye ilişkin kafalarında birçok soruyla geliyorlar. Belgesel izlemek, deney programlarını izlemek ve deneyleri evde yapmak, resim çizmek ve kitap okumak genelde en büyük zevkleri. Gösterdiginiz her şeyi hemen uygulamaya koymak istiyorlar. Zihinlerini her

defasında daha da çok zorlamak istiyorlar. Hepsinin geleceğe dair çok farklı hayalleri var. Tek bir meslek alanıyla yetinmeyerek birden fazla meslek alanı düşünüyorlar. Burada gördükleri eğitim ise "zenginleştirme eğitimi" olarak adlandırılıyor. İlgi alanları çok geniş ve farklı olmasından dolayı, ileri düzeyde kavrama yeteneklerine sahip olmalarından dolayı, yenilik, zihinsel olarak meşgul olma ve uygulamaya dönük çalışma ihtiyacı duymalarından farklı, yeni, zorlayıcı ve yaratıcı faaliyetlere ihtiyaç duyuyorlar. Zenginleştirme odaklı eğitimler de onların bu ihtiyaçlarına cevap veriyor. Aynı zamanda onların kendisi gibi çocuklarla bir arada olmalarına ve zihinsel akranlarına ulaşmalarını sağlıyor. Bu eğitimler onları hem küçük yaşta üniversite ile tanıştıran yüksek öğretime özendiriyor hem de mutlu bireyler olmalarını sağlamanın yanında erken yaşta ilgi ve tercihlerini belirlemelerine destek veriyor.

Yrd. Doç. Dr. Ayşin KAPLAN SAYI
İstanbul Aydın Üniversitesi
Üstün Zekalılar Öğretmenliği Bölüm Başkanı
Çocuk Eğt. Uyg. ve Araş. Merk. Müdürü

Yazı • İAHA
Fotoğraf • Kaan İşcan

On Moda Tasarım Programı Yaşında

İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ ANADOLU BİL MESLEK YÜKSEKOKULU
MODA TASARIM PROGRAMI 10'UNCU YAŞINI KUTLUYOR.

■ İstanbul Aydın Üniversitesi Anadolu Bil Meslek Yüksek Okulu, kurulduğu günden beri uyguladığı eğitimle ve gerçekleştirdiği projelerle sektörde adından sıkça söz ettirdi hep. Uygulamalı eğitimle, teknik, estetik ve artistik değerleri ortaya koydukları ürünlerde harmanlayan tasarımlarımcılar sektörün en çok tercihleri doğrultuda marka yaratabilecek genç tasarımcılar olarak yetişiyor.

Moda Tasarım Program Başkanı Öğr. Gör. Nihal Bolkol Moda Tasarım Programı'nın misyonunun, öğrencilere çok boyutlu ve disiplinlerarası eğitim vererek moda, tekstil ve konfeksiyon sektöründe veya bireysel olarak moda olgusunu, tasarım kriterlerini, moda trendlerini, dokuma, örme, baskı, haute couture, konfeksiyon, aksesuar, iç mekan tasarımı ve üretimi alanlarında danışılan kişiler olmalarını sağlamak olduğunu belirtiyor. Moda Tasarım Program Başkanı Öğr. Gör. Nihal Bolkol üniversite kampusunda hızla bir oradan bir buraya hızla koşturur. Meşgul biridir. Onu odasında yakaladık ve ses kayıt cihazımızı açtık.

"Amaçlanan hedefe ulaşmak için eğitim ve öğretim verilirken, kurulan stüdyolarda dokuma, örme ve baskı makinelerini öğrencilerin işlevsel olarak kullanmaları, moda tasarım ile ilgili koleksiyonları için dikiş, overlok vb. makineleri kullanıyor olmaları sağlanmakta, bilgisayarda, kalıp ve tasarım programları ile donatılmaktadır. Bütün bunların yanı sıra moda tasarım bölümü, sektörün kalkınmasına ilişkin projeler üreten ve uluslararası gelişmeleri gözlemleyerek yeni tasarım yöntemleri ile kurgulayarak meslek alanlarına yönelik katkıda bulunmaya özellikle önem vermektedir."

Programı'nın her yıl belirlenen bir tema doğrultusunda bitirme projesi gerçekleştirdiğine dikkat çeken Moda Tasarım Program Başkanı Öğr. Gör. Bolkol proje kapsamında belirlenen temaya uygun olarak ürün tasarımlarının yapıldığını ve koleksiyon hazırlanarak üretimin gerçekleştirildiğini anlattı bize.

Son 10 yılın koleksiyonu

Proje temalarını belirleme aşamasında Türk kültürüne, tarihine ve aynı zamanda arkeolojik zenginliklere dikkat çektiklerini vurgulayan bölüm başkanı bölümün kurulduğundan bu yana ilgili koleksiyonları hakkında şu bilgileri veriyor:

"2009 yılında, Küçükçekmece gölünde yapılan arkeolojik çalışmalar sonucunda ortaya çıkarılan batık şe-

hir Bathonea'yı konu alan 'Bathonea' isimli koleksiyon; 2010 yılında, UNESCO Kültür Mirası kapsamında değerlendirilen Nemrut'u konu edinen 'Güneş Nemrut'tan Doğar' isimli koleksiyon; 2011 yılında, keşfi ile dünya arkeoloji tarihini değiştiren Göbekli Tepe'nin tema olarak kullanıldığı 'Başlangıcın Sırrı Urfa Göbekli Tepe' isimli koleksiyon."

Öğr. Gör. Nihal Bolkol "daha bitmedi" diyor ve yapılmış projeleri saymaya devam ediyor. "2012 yılında ise, ülkemizde geleneksel olarak üretimi günden güne azalanan keten elyafına dikkat çekerek "Dokunmuş Hava Keten - Keten yolu Karadeniz" isimli koleksiyon izleyiciler ile buluştu. 2013 yılında ise İstanbul'da dünyanın en büyük ve en eski çarşısı olan Kapalıçarşı'nın etnik ve kültürel dokusunu yansıtanın yanında ticari ahlak ve törelere çok saygı gösterilmesinden dolayı İstanbul 1453 - Kapalıçarşı isimli koleksiyon; 2014 yılında yüzyılların ötesinden günümüze uzanan kahramanlık öykülerini şehrin yamacında saklayan karlarla örtülü beyaz örtünün altından sessiz çılgınlıkları dillendiren 72 kostümden oluşan '22 Medeniyetin Kapısı Kars Sözcüsü Ani' koleksiyonu yerini aldı."

Devamla, "2015 akademik yılında Anadolu'nun tüm dünyada göz kamaştıran zengin kültürel mirasının izlerini günümüze taşımaya devam ettik. Bu bağlamda, Gaziantep/Zeugma Antik Kenti ve Zeugma Mozaik Müzesi koleksiyonunda bulunan muhteşem eserler son sınıf öğrencilerinin tasarladıkları tematik giysi koleksiyonu sayesinde Zeugma ile aralarında bir bağ kurarak yüzlerce yıl öncesinden bugüne ulaşan bu şaheserlerin zihinlerinde yarattığı muhteşem ışıltıyı ortaya çıkararak bir koleksiyon oluşturdular."

İstanbul Aydın Üniversitesi'nde Ne Var Ne Yok

YIL BOYUNCA NE ÇOK KONFERANS, PANEL, SEMPOZYUM YAPILDI İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ'NDE. BİZ İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ HABER AJANSI (İAHA) OLARAK BUNLARIN BİRÇOĞUNU İZLEMeye ÇALIŞTIK. İŞTE SİZE 2014-2015 EĞİTİM VE ÖĞRETİM DÖNEMİ BOYUNCA İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ'NDE GERÇEKLEŞTİRİLEN ETKİNLİKLERDEN DERLEDİĞİMİZ HABERLERİN BİR BÖLÜMÜ.

Haber: Aylin Rana Aydın - Bermal Bingöl (İAHA)

Büyükçekmece Çocuklar “Dünya Çocuk Hakları Günü”nü kutladılar

Büyükçekmece Belediyesi ve İstanbul Aydın Üniversitesi işbirliği ile gerçekleştirilen “Büyükçekmece Çocuklar Hak ve Sorumluluklarını Öğreniyorlar” etkinliği ile bir araya gelen çocuklar, “Dünya Çocuk Hakları Günü”nü kutladılar. Büyükçekmece Atatürk Kültür Merkezi'nde gerçekleştirilen etkinlikte Büyükçekmece Belediye Başkanı Dr. Hasan Akgün ve İstanbul Aydın Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanı Dr. Mustafa Aydın da çocuklara eşlik etti.

Haber: Oğuz Katlav - Barış Kırtığ (İAHA)
Fotoğraf: İsa Örken - Vedat Tunçtan (İAHA)

“Avrupa’nın Güvenliğinde Türkiye Faktörü” İAÜ’de ele alındı

“Avrupa’nın Güvenliğinde Türkiye Faktörü” İstanbul Aydın Üniversitesi’nde ele alındı. İstanbul Aydın Üniversitesi ve EURAS işbirliğiyle gerçekleştirilen panelde konuşan Dr. Mustafa Aydın, Türkiye’nin coğrafya, ekonomi, siyaset, tarih ve kültür olarak dünyanın merkezinde yer aldığını, merkezde yer almanın da bazı yükümlülükleri ve sorumlulukları beraberinde getirdiğini vurguladı.

Haber-Fotoğraf: Ayten Abbaslı (İAHA)

“Hayata Sağlıkla Gülümse”

Küçükçekmece Belediyesi, Anadolu Eğitim ve Kültür Vakfı (AKEV) ve İstanbul Aydın Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Hastanesi Dentaydın’ın ortaklaşa yürüttüğü “Hayata Sağlıkla Gülümse” projesi kapsamında Toki Şehit Er Yılmaz Özdemir İlkokulu’nda ücretsiz ağız ve diş sağlığı taraması yapıldı.

Haber: Ayten Abbaslı (İAHA)
Fotoğraf: Dilara Çelik (İAHA)

Ali Kırca: “Farklı ve Meraklı Olun”

Ünlü anchorman Ali Kırca İstanbul Aydın Üniversitesi’ne konuk oldu. İletişim Fakültesi Halkla İlişkiler Kulübü tarafından düzenlenen etkinlikte Kırca, yaşama ve yeni çıkan kitabı “Öteki Bahçe” ye dair anılarını öğrencilerle paylaştı.

Haber: Duygu İnanç (İAHA)

Fotoğraf: Barış Kırtığ, Cemal Kaçan, Oğuz Katlav (İAHA)

İAÜ ve Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü arasında işbirliği

İstanbul Aydın Üniversitesi Gıda Mühendisliği ve Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) arasında işbirliği protokolü imzalandı. İşbirliği protokolünde Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) Türkiye Temsilcisi Yuriko Shoji ve İAÜ Rektörü Prof. Dr. Yadigar İzmirli de hazır bulundu.

Rus Dili Olimpiyatları Düzenlendi

Haber: Necmi Girit (İAHA)

Fotoğraf: Kaan İşcan (RTV)

Rusya Federasyonu Devlet Başkanlığı Rusça Konseyi himayesinde Türk-Rus Kültür Vakfı ve Moskova RUDN Üniversitesi işbirliğiyle düzenlenen "Rus Dili Olimpiyatı-Olimprus"un ödül töreni İstanbul Aydın Üniversitesi ev sahipliğinde gerçekleştirildi. Rusya ve Türkiye arasın-

da gelişen ekonomik ve siyasi ilişkilerin yanı sıra kültürel alanda da ilişkilerine ivme kazandırmak amacıyla bu yıl ilki düzenlenen "Rus Dili Olimpiyatı-Olimprus"un finalinde yaklaşık 150 öğrenci dil, genel kültür, yetenek ve kısa film olmak üzere dört ayrı dalda yarıştı.

Haber: Barış Kırtığ - Oğuz Katlav (İAHA)

Fotoğraf: Vedat Tunçtan - İsa Örken - Barış Kırtığ (İAHA)

Geleneksel "İnsanlığın Gerçek Dostları" Ödül Töreninin 15.'si Düzenlendi

Türkiye Sigarayla Savaş Derneği Başkanı Dr. Mustafa Aydın, 15.'si düzenlenen "İnsanlığın Gerçek Dostları" ödül töreninde yaptığı konuşmada, "21. yy'da bir ülkeyi istila etmek için o ülkeye tanklarınızı, toplarınızı göndermeniz gerekmiyor. Sigara kartellerini eğer o ülkeye sokuyorsanız, o ülkeyi hem ekonomik olarak hem de kültürel, siyasi olarak bağımlı hale getirmiş olursunuz," dedi.

Haber: Cemal Kaçan (İAHA)

Fotoğraf: Ayten Abbaslı - Aylin Rana Aydın (İAHA)

Tuğrul Türkeş “Türkiye, Ortadoğu’da daha realist siyaset yapmak zorundadır”

İstanbul Aydın Üniversitesi Batı Araştırmaları Merkezi'nin düzenlediği “Türkiye'nin Dış Politikası” konulu konferansta İAÜ Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü

öğrencileriyle bir araya gelen Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkan Yardımcısı Tuğrul Türkeş, Türkiye'nin son dönemdeki dış politikası ve Suriye konusu hakkında bilgiler verdi. Tuğrul Türkeş, gerçekleştirilen konferansta Türkiye'nin bölgede yaşanan olaylardan etkilenmemesi için bölgede yürütülen dış politkada hayalciliği bırakıp daha realist siyaset yapmak zorunda olduğunu altını çizdi.

Engelliler için “engelsiz” yılbaşı eğlencesi

İstanbul Aydın Üniversitesi, Özel Çocuklarla El Ele Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi'nden gelen engelliler için yılbaşı programı düzenledi. Florya Kampüsü'nde gerçekleştirilen programa engelliler ve aileleri yoğun ilgi gösterdi.

Haber: Necmi Girit - Gizem Aydın - Selim Onat (İAHA)

Haber: Yağmur Sabancı (İAHA)

Fotoğraf: İAHA

“Kadına Şiddete Hayır”

İstanbul Aydın Üniversitesi'nde “Kadına Şiddete Hayır” adlı panel düzenlendi. İstanbul Aydın Üniversitesi Öğrenci Konseyi ve Kulüpler Birliği'nin organizatörlüğünde gerçekleştirilen “Kadına Şiddete Hayır” paneline, İstanbul Tıp Fakültesi'nden Prof. Dr. Şevki Sözen, Nişantaşı Üniversitesi'nden Yrd. Doç. Dr. Ayça Can Kırgız, Mor Çatı Kadın Sığınma Vakfı Gönüllüsü Esen Özdemir, Yazar Yelda Karataş ve Av. Niyazi Atasoy konuşmacı olarak katıldılar.

Haber: Necmi Girit - Gizem Aydın
İstanbul Aydın Haber Ajansı (İAHA)

“Yağmur - Kıyamet Çiçeği” filminin oyuncularını İAÜ’de

İstanbul Aydın Üniversitesi, Trabzonspor Öğrenci Kulübü ÜNİTS’nin gerçekleştirdiği etkinlikte Kazım Koyuncu’yu konu alan “Yağmur - Kıyamet Çiçeği” filminin oyuncularını Engin Hepileri, Elena Viunova ve Devrim Saltoğlu’nu konuk etti.

Haber: Damla Zer (İAHA)

İstanbul, dünyanın sıfır noktası unvanını almak için çalışmaya konu oldu

İstanbul Aydın Üniversitesi’nin gerçekleştirdiği “İstanbul Sıfır Meridyen Çalıştayı”nda 116 sene önce dünyanın sıfır noktası olarak ithaf edilen İstanbul’un Greenwich’e kaptırdığı unvanı ele alındı. Tarihçi Prof. Dr. İlber Ortaylı, İstanbul Aydın Üniversitesi Mütevelli Heyeti Başkanı Dr. Mustafa Aydın, Prof. Dr. Selami Gözenç, Prof. Dr. Adnan Ökten, Prof. Dr. M. Türker Özkan, Astronom ve Araştırmacı Yakup Emre, Prof. Dr. Hüseyin Turoğlu, Prof. Dr. Cengizhan İpbüker, Prof. Dr. Mesut Elibüyük ve Osmanlı Arşivleri Şube Müdürü Orhan Sakin’in konuşmacı olarak katıldığı çalıştayda haritacılık, sayısal coğrafya ve teknolojileri, Ayasofya meridyenine göre hazırlanan haritaların tarihçesi gibi konular ele alındı.

Haber: Emin Mert Kırarıslan (İAHA)

Fotoğraf: Vedat Tunçtan - Dilara Çelik -
Zehra Kumacı (İAHA)

“Mevlana ve Şems ile Hiç Olmak”

İstanbul Aydın Üniversitesi’nin düzenlediği “Mevlana ve Şems ile Hiç Olmak” konulu konferansta konuşan Prof. Dr. Nihat Hatipoğlu, “Mevlana bizlere birliği, kardeşliği, sevgiyi öğreten müthiş bir insandı. Ona bir filozof desenez olmaz, büyük bir düşünür desenez yine tarif edemezsiniz. O gerçekten büyük bir insandı,” dedi.

Haber: Şifa Duman (İAHA)
Fotoğraf: Dilara Çelik (İAHA)

Simge Fıstıkoğlu İAÜ'de

İstanbul Aydın Üniversitesi İletişim Fakültesi Halkla İlişkiler Kulübü'nün düzenlediği "Televizyon Öldüren Eğlence" konulu konferansa katılan sunucu Simge Fıstıkoğlu, öğrencilere medya deneyimlerini aktardı. Simge Fıstıkoğlu konuşmasında "Sadece mesleğim gereği televizyon izliyorum, bilgi ve eğlence için televizyon izlemiyorum," dedi.

Haber-Fotoğraf: Ayten Abbaslı (İAHA)

"Kaya Gazı ve Enerji Sektörü'ndeki Son Gelişmeler"

Aydın Düşünce Platformu'nun "Kaya Gazı ve Enerji Sektörü'ndeki Son Gelişmeler" konulu toplantısına katılan Eski Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Dr. Mehmet Hilmi Güler, kaya gazı ve Türkiye'nin doğal enerji kaynaklarıyla ilgili bilgiler verdi. İstanbul Aydın Üniversitesi Florya Kampüsü'nde gerçekleştirilen toplantıya eski İstanbul Valisi Hüseyin Avni Mutlu, İstanbul Aydın Üniversitesi Mtevelli Heyeti Başkanı Dr. Mustafa Aydın, Küçükçekmece Belediye Başkan Yardımcısı Sibel Güllüçayır, Eski YÖK Yürütme Kurulu Üyesi Halis Ayhan ve İAÜ öğretim üyeleri de katıldılar.

Haber - Fotoğraf: Aylin Rana Aydın (İAHA)

"Hocalı Soykırımı Türkiye Türklerini de ilgilendiren bir meseledir"

İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi'nin düzenlediği "1915 Ermeni Olayları ve Hocalı Katliamı" konulu konferansta Azeri Türk Kadınlar Birliği Başkanı Dr. Tenzile Rüstemhanlı ve İstanbul Aydın Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Kamil Veli Nerimanoğlu konuşmacı olarak katıldılar. Konferansta konuşan Dr. Tenzile Rüstemhanlı, "Hocalı Soykırımı Türkiye Türklerini de ilgilendiren bir meseledir," dedi.

Haber - Fotoğraf: Ayten Abbaslı (İAHA)

Barışın Kadınlarından İstanbul Deklarasyonu

İstanbul Aydın Üniversitesi Tevekkül Karman Global Barış ve Demokrasi Merkezi tarafından düzenlenen "Savaşın Kadın ve Çocuklardaki Etkisi" başlıklı Ortadoğu'da Barış Konferansı'nın sonunda Nobel Kadın İniyatifi üyeleri Şirin Ebadi, Tevekkül Karman ve Jody Williams kadınlar ve çocuklar için İstanbul Deklarasyonu imzaladılar.

Haber: Cemal Kaçan (İAHA)
Fotoğraf: Vedat Tunçtan - Necmi Girit (İAHA)

"Bölgede Dini Cereyanlar Çalıştayı"

İstanbul Aydın Üniversitesi Toplumsal Araştırmalar Uygulama ve Araştırma Merkezi'nin (TARMER) gerçekleştirdiği "Bölgede Dini Cereyanlar/ İslami Mezhepler ve Radikalleşme Çalıştayı"na konuşmacı olarak katılan AK Parti Genel Başkan Yardımcısı Prof. Dr. Yasin Aktay, yaptığı konuşmada, şiddetle belli dini inançlar arasındaki ilişkinin genelde toplumsal olarak değerlendirildiğini söyledi.

Haber: Necmi Girit (İAHA)

İletişim Fakültesi'nde bir milat...

İstanbul Aydın Üniversitesi Haber Ajansı (İAHA) Muhabirleri, basın tanıtım kartlarını İletişim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Hül-ya Yenğin ve İAHA Genel Yayın Yönetmeni Öğr. Gör. Kayıhan Güven'den törenle aldılar.

Haber: Cemal Kaçan (İAHA)

“Türkiye’de Milli Eğitimin Temel Meseleleri”

İstanbul Aydın Üniversitesi Aydın Düşünce Platformu 27 Şubat 2015 tarihli toplantısında “Türkiye’de Milli Eğitimin Temel Meseleleri”ni ele aldı. Florya Yerleşkesi’nde düzenlenen etkinliğe, eski Milli Eğitim Bakanı ve AK Parti Milletvekili Prof. Dr. Ömer Dinçer konuşmacı olarak konuk oldu.

Haber: Damla Zer (İAHA)

“Karadeniz Bölgesinde Üniversite İş Birliği: Öğrenci Hareketliliği Programı”

“Karadeniz Bölgesinde Üniversite İş Birliği: Öğrenci Hareketliliği Programı” 16-28 Şubat 2015 tarihleri arasında İstanbul Aydın Üniversitesi’nde gerçekleştirildi. Türkiye Cumhuriyeti Avrupa Birliği Bakanlığı ENPI Karadeniz Havzasında Sınır Ötesi İşbirliği Programı kapsamında gerçekleştirilen ve Türkiye’den Karabük Üniversitesi ve İstanbul Aydın Üniversitesi’nin de içinde bulunduğu UNIVERSEA. NET adlı proje, Karadeniz havzasında bulunan ülkelerin, üniversiteler arasındaki ortak eğitimsel değerlerin ve deneyimlerin paylaşımını sağlamak, bunun yanında üniversiteler arasında ortak eğitimsel araçların tanımlanması, uzaktan ve yüz yüze eğitim için bir eğitim modeli oluşturulması ve yaygınlaştırılması amacı taşıyor.

Haber- Fotoğraf: Necmi Girit (İAHA)

İŞKUR İl Müdürü Muammer Coşkun: “İşverenlerin İstedikleri Dürüstlük ve İş Ahlakı”

İstanbul Aydın Üniversitesi Yerinde Uygulama Koordinatörlüğü’nün düzenlediği “İŞKUR’un Öğrenci ve Yeni Mezunlara Destekleri” konulu konferansa katılan İŞKUR İl Müdürü Muammer Coşkun, öğrencilere iş hayatıyla ilgili bilgiler verdi. Konferansta konuşan İŞKUR İl Müdürü Muammer Coşkun, “İşverenlerin istedikleri dürüstlük ve iş ahlakı” dedi.

Haber: İAHA

Dr. Mustafa Aydın: “Bu ülkede her yıl 25 milyar dolar sigarayla duman oluyor”

Türkiye Sigara ile Savaş Derneği'nin düzenlediği 3. Uluslararası Sigara ile Savaş Konferansı'nda konuşan Türkiye Sigarayla Savaş Derneği Başkanı Dr. Mustafa Aydın, Türkiye'de her yıl yaklaşık 110 bin insanın sigara nedeniyle hayatını kaybettiğini ve her yıl 25 milyar doların sigarayla duman olduğunu vurguladı.

Haber: Cemal Kaçan-Ayten Abbaslı (İAHA)
Fotoğraf: Sait Can Özdamar (İAHA)

“Yerel Siyaset ve Demokrasi”

İstanbul Aydın Üniversitesi Türkiye Araştırmaları Merkezi'nin bu yıl beşincisini düzenlediği Siyaset Akademisi, “Yerel Siyaset ve Demokrasi” üst başlıklı konferansta Beyoğlu Belediye Başkanı Ahmet Misbah Demircan, Küçükçekmece Belediye Başkanı Temel Karadeniz ve Kırklareli Belediye Başkanı Mehmet Siyam Kesimoğlu'nu ağırladı. Beyoğlu Belediye Başkanı Ahmet Misbah Demircan yaptığı konuşmada Türkiye'de bir muhalefet sorunu olduğunun altını çizerek, “Biz memleketimizi seven insanlarız. İyilikler olduğunda kanatlanıyoruz, haksızlık olduğunda buna tahammül edemiyoruz. Sorun muhalefet etme sorunudur,” dedi.

Haber: Cemal Kaçan (İAHA)
Fotoğraf: İAHA Fotoğraf Grubu

Küreselleşen Dünyada Kadın ve Siyaset

İstanbul Aydın Üniversitesi Kadın Araştırmaları Merkezi'nin bu yıl birincisini düzenlediği “Küreselleşen Dünyada Kadın ve Siyaset Uluslararası Kongresi”nde İAÜ Mütevelli Heyeti Başkanı Dr. Mustafa Aydın, İAÜ Rektörü Prof. Dr. Yadigar İzmirli, AK Parti Milletvekili Feyzullah Kıyıklık, Küçükçekmece Belediye Başkanı Temel Karadeniz, Aile ve Sosyal Politikalar Bakan Yardımcısı Çiğdem Erdoğan Atabek'in de aralarında bulunduğu çok sayıda katılımcı yer aldı. İstanbul Aydın Üniversitesi Halit Aydın Yerleşkesi'nde düzenlenen kongrenin açılışında konuşan Çiğdem Erdoğan Atabek, kadın politikaları üzerinden yönetimlerin karakteristik özelliklerini okumanın mümkün olduğunu ifade etti.

Haber: İAHA
Fotoğraf: İAHA

İstanbul Aydın Üniversitesi'nde Çevre ve Doğa Festivali: "Yüzünü Güneşe Dön"

İstanbul Aydın Üniversitesi Çevre ve Sürdürülebilir Kampüs Kulübü (ÇevSür), 13 - 14 Nisan 2015 tarihleri arasında gerçekleştirdiği "ekofest'15" ekoloji festivalinde pek çok renkli etkinliğe ev sahipliği yaptı. "Yüzünü Güneşe Dön" sloganıyla yola çıkan İstanbul Aydın Üniversitesi Çevre ve Sürdürülebilir Kampüs Kulübü üyeleri, "Okulumuzda sürdürülebilir kampüs yaşantısını göstermek, toplumda doğaya dost bir yaşam biçimi bilincinin oluşmasını sağlamak, kişilerin çevre ve yenilenebilir enerjiler konularında bilgilenmeleri için iki gün sürecek çevre şenliğimizi düzenliyoruz," dedi.

Haber: İAHA

"Şu anki global modeller ekosistemlerin sağlıklı çalışmasını gözardı ediyor"

İstanbul Aydın Üniversitesi Kadın Araştırmaları Merkezi'nin bu yıl birincisini düzenlediği "Küreselleşen Dünyada Kadın ve Siyaset Uluslararası Kongresi"nde İAÜ Mütevelli Heyeti Başkanı Dr. Mustafa Aydın, İAÜ Rektörü Prof. Dr. Yadigar İzmirli, AK Parti Milletvekili Feyzullah Kıyıklık, Küçükçekmece Belediye Başkanı Temel Karadeniz, Aile ve Sosyal Politikalar Bakan Yardımcısı Çiğdem Erdoğan Atabek'in de aralarında bulunduğu çok sayıda katılımcı yer aldı. Konferansta konuşan Dr. Nicole Detraz, "Şu anki global modeller ekosistemlerin sağlıklı çalışmasını gözardı ediyor," dedi.

Haber: İAHA
Fotoğraf: İAHA

Moda Tasarım Programı On Yaşında

İstanbul Aydın Üniversitesi Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu Moda Tasarım Programı 10'uncu yaşını "Moda Eğitiminde 10 Parlak Yıl" etkinliğiyle kutladı. Etkinlikte konuşan İAÜ Rektörü Prof. Dr. Yadigar İzmirli, Moda Tasarım Programı'nın İstanbul Aydın Üniversitesi'nin göz bebeklerinden biri olduğunu vurgulayarak bölümün kısa sürede büyük projelere imza attığını belirtti.

Haber: Vedat Tunçtan (İAHA)

Başaran Ulusoy: “2023’te hedefimiz 50 milyon ziyaretçi”

İstanbul Aydın Üniversitesi ve TÜRSAB işbirliğiyle gerçekleştirilen “Turizm Yönetimi ve Acentecilik Eğitimi Sertifika Programı”na katılan TÜRSAB Başkanı Başaran Ulusoy, Türkiye’de 90’lı yıllardan bugüne turizm sektöründe çok şeyin değiştiğini söyleyerek, “Planlı ve programlı çalışmalar Türkiye’yi bugünlere getirdi. Bugün ihtacatın yüzde 21.8’ini, bütçe açığının yüzde 40.6’sını kapatan, istihdama yüzde 6.97 katkı sağlayan, turizmde Batı modelini seçen en iyi sektörüz. Gayri safi milli hasıla 25 bin dolara ulaştığında AB’ye girmemiz için bizi çağıracaklar,” şeklinde konuştu.

Haber: İAHA

Yeni Nesil Okullar Sempozyumu

İstanbul Aydın Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nin düzenlediği Yeni Nesil Okullar Sempozyumu’nda mevcut eğitim sistemi akademisyen, yönetici, öğretmen, öğrenci ve veli bakış açısıyla ele alındı. CNN TÜRK “Eğitim ve Başarı” programının sunucusu Ece Karaboncuk’un moderetörlüğünü üstlendiği sempozyuma sunucu Müge Arda, Uzman Kayhan Karlı, Doç. Dr. Mustafa Yavuz ve okul müdürü Figen Fidan konuşmacı olarak katıldılar.

Haber: Kübra Eser (İAHA)
Fotoğraf: Zehra Kamacı (İAHA)

“Kalplerimiz Seni Unutur mu Yeşilçam”

İstanbul Aydın Üniversitesi İletişim Fakültesi ve Tv Em’in ortaklaşa düzenlediği etkinlikte Yeşilçam’ın ünlüleri bir araya geldi. İstanbul Aydın Üniversitesi’nin ev sahipliğinde gerçekleştirilen “Kalplerimiz Seni Unutur mu Yeşilçam” etkinliğine, Yeşilçam’ın ünlü isimleri Halil Ergün, Oya Aydoğan, Sümer Tilmaç, Nuri Alço, Açelya Akkoyun, Suna Yıldızoğlu ve Türk sinemasının duayen yönetmeni Ümit Efe kan konuk oldu.

Haber: Vedat Tunçtan (İAHA)
Fotoğraf: İAHA Fotoğraf Grubu

İstanbul Aydın Üniversitesi'nde Bahar Şenliği Coşkusu

İstanbul Aydın Üniversitesi, her yıl birbirinden ünlü isimleri ağırladığı geleneksel Bahar Festivali'nde Karmate, Göksel ve Şebnem Ferah konserlerine ev sahipliği yaptı.

Hanedanlar İstanbul'da buluştu

İstanbul Aydın Üniversitesi'nin ev sahipliğinde gerçekleştirilen "Balkanlarda Tarihsel Rekabet ve İşbirliği" konferansında, Osmanlı ve Habsburg hanedanlarının son temsilcileri buluştu. Sultan II. Abdülhamid'in torunu Sultan Nilhan Osmanoğlu, Habsburg Hanedanı Üyesi Arşidük Georg von Habsburg ve Vatikan'ı temsilen Türkiye Katolik Ruhani Reisler Kurulu Sözcüsü ve Kültür Ateşesi Rinaldo Marmara'nın katıldığı konferansta, "Balkanlarda Tarihsel Rekabet ve İşbirliği" ele alındı. İstanbul Aydın Üniversitesi'nin Florya Yerleşkesi'nde gerçekleştirilen konferansa, Avrasya Üniversiteler Birliği Başkanı Dr. Mustafa Aydın ve eski Vatikan Büyükelçisi Prof. Kenan Gürsoy da katıldı.

Haber: İAHA

Haber: İAHA

"2023 Türkiye Vizyonu ve Uluslararası Mesleki Eğitim Çalıştayı"

İstanbul Aydın Üniversitesi Meslek Yüksekokulları Mezun ve Mensupları Derneği'nin (MEYODER) gerçekleştirdiği "2023 Türkiye Vizyonu ve Uluslararası Mesleki Eğitim Çalıştayı"nda konuşan Dr. Mustafa Aydın, "İşçisin sen işçi kal mantığıyla 21. yüzyılda hiçbir yerden sonuç alamazsın," dedi.

Haber: Necmi Girit (İAHA)

70 İlden 560 Gazete

İstanbul Aydın Üniversitesi Gazetecilik Bölümü üçüncü sınıf öğrencileri, "Yerel Gazetecilik" dersi kapsamında ortaya çıkan yetmiş aşkın ilden getirdikleri yerel gazeteyi üniversitenin Florya Yerleşkesi'nde sergilediler.

Haber: İAHA

Ödüllü Yönetmen Güçlü Yaman İAÜ'de

"Dönüşü Olmayan Yolculuk: Son Durak Frankfurt Havalanı" adlı kısa filmiyle dünya çapında sayısız ödül sahibi yönetmen Güçlü Yaman, İAÜ öğrencileriyle bir araya geldi.

Haber: Şifa Duman

"Köylerin Mahalleye Dönüştürülmesinin Sosyal ve Ekonomik Etkileri"

İstanbul Aydın Üniversitesi, Kentsel Gelişim Derneği ve Silivri Belediyesi'nin ortaklaşa başlattığı "Köylerin Mahalleye Dönüştürülmesinin Sosyal ve Ekonomik Etkileri" konulu saha araştırma projesi tamamlandı. Türkiye'de ilk kez bilimsel boyutta tespitlerin yapıldığı köylerin mahalleye dönüştürülmesi araştırmasının sonuçları, İstanbul Aydın Üniversitesi'nde gerçekleştirilen sempozyumla kamuoyuyla paylaşıldı.

Haber: İAHA

Geleneksel “İnsanlığın Gerçek Dostları” Ödül Töreninin 16.’sı Düzenlendi

Türkiye Sigarayla Savaş Derneği Başkanı Dr. Mustafa Aydın, bu yıl 16.’sı düzenlenen “İnsanlığın Gerçek Dostları” ödül töreninde yaptığı konuşmada, Türkiye’nin sigarayla mücadelede dünyanın önde gelen ülkesi durumuna geldiğini söyledi.

Haber: Necmi Girit (İAHA)

II. Uluslararası Disleksi Kongresi

2. Uluslararası Disleksi Kongresi 30-31 Mayıs tarihlerinde İstanbul Aydın Üniversitesi’nde gerçekleştirildi. Anadolu Eğitim ve Kültür Vakfı’nın (AKEV) bu yıl ikincisini düzenlediği “Ben Dislektiğim, Peki Ya Siz?” temalı uluslararası kongreye ulusal ve uluslararası düzeyde çok sayıda akademisyen katıldı. Kongreye katılan İAÜ Rektörü Prof. Dr. Yadigar İzmirli de kongrenin amacını disleksi hakkında farkındalığı artırmak ve yaygınlaştırmak olduğunu altını çizdi.

Haber: İAHA

İstanbul Aydın Üniversitesi 11. Geleneksel İletişim Ödülleri sahiplerini buldu

İstanbul Aydın Üniversitesi'nin 33 bin öğrencisi, medya ve sanat dünyasının yıldızlarını belirledi. Medya ve sanat dünyasının yıldızları ödülleri üniversitenin Florya Yerleşkesi'nde gerçekleştirilen törenle aldılar.

Haber: İAHA

İAÜ'nün mutlu günü

İstanbul Aydın Üniversitesi Personel Daire Başkan Yardımcısı Tuğba Başak ve İAÜ Sağlık, Kültür Spor Daire Başkanlığı Öğrenci Kulüpleri Sorumlusu Hüseyin Şahin 29 Mayıs 2015 tarihinde dünya evine girdiler.

Haber: Necmi Girit (İAHA)
Fotoğraf: İAHA Fotoğraf Grubu

İstanbul Aydın Üniversitesi 10. Mezuniyet Töreni Yapıldı

İstanbul Aydın Üniversitesi 10. Mezuniyet Töreni'nde konuşan Dr. Mustafa Aydın, "İstanbul Aydın Üniversitesi'ndeki 32 bin öğrenciden hiçbirinin burnu kanamadı, hiçbiri zarar görmedi. Hepsi namusuyla, şerefiyle buradan mezun oluyor," dedi.

Başarıyı
DESTEKLEYEN
ÜNİVERSİTE

Yasal öğrenim süresi boyunca kesintisiz burs imkanı

www.aydin.edu.tr

444 1 428

Burslarla ilgili detaylı bilgi için

burs.aydin.edu.tr

* Tercih Bursu tüm bölümleri kapsamamaktadır. Detaylı bilgi için, burs.aydin.edu.tr ve 2015 ÖSYM Kılavuzuna inceleyiniz.

IAHA

GÖZ'ünüzü açıyoruz...

İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ İLETİŞİM FAKÜLTESİ HABER AJANSI YAYINIDIR.

SAYI: 4 / 2015